CONSTANTIN NECULA

IATĂ, MIRELE VINE...

TEHNOPRESS

CONSTANTIN NECULA

IATĂ, MIRELE VINE...

Cu toată căldura,
spre folosul tău şi a celor
pe care-i vei păstori.
Sorinel
27.04.2000

Editura **TEHNOPRESS**
str. Zimbrului nr.17
6600 Iaşi
Tel. 032 260092
Fax : 032 239436
E-mail : tehnopress@k.ro

Tehnoredactarea : **Mircea SECHELEA**

ISBN 973-8048-49-4

CONSTANTIN NECULA

IATĂ, MIRELE VINE...

(predici şi meditaţii duhovniceşti radiodifuzate)
– perioada TRIODULUI şi a PENTICOSTARULUI –

Apare cu un Cuvânt înainte de
P.S. VISARION RĂŞINĂREANU
– Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului –

TEHNOPRESS
IAŞI - 2001

CUVÂNT ÎNAINTE

Una dintre cele mai frumoase perioade ale anului liturgic este fără îndoială perioada cunoscută sub numele de cea a *Triodului* și care cuprinde zece săptămâni, trei înainte de post, pregătitoare și apoi șapte ale sfântului și marelui Post.

Este o perioadă de înălțare sufletească în care slujbele pline de evlavie au un caracter penitențial accentuat, insuflând tuturor, dorința de îndreptare, de iertare, de împăcare cu sine, cu aproapele și cu Dumnezeu.

Cine oare nu este cutremurat până în adâncurile sufletului de dulceața și mângâierea imnelor liturgice ale acestei perioade care ni le pune înaintea ochilor noștri prin pericopa evanghelică a fiecărei duminici Sfânta noastră Biserică?

Această perioadă este urmată de cea a *Penticostarului* sau a celor cincizeci de zile de la mântuitoarea Înviere și până la Duminica Tuturor Sfinților.

Dacă triodul este o perioadă de reculegere rugăciune smerită și de îndreptare, Penticostarul este o perioadă a luminei pascale, a speranței în viața cea nouă și în lumina cea neînserată, adusă lumii de Hristos prin Învierea Sa.

Imnele sunt cuprinse de un sentiment al bucuriei negrăite, sunt veselitoare și întăritoare de suflet, din ele radiază bucuria, pacea și liniștea iar pericopele evanghelice ale duminicilor sunt în legătură cu evenimentul crucial al învierii Domnului.

Dacă perioada Triodului ne aduce aminte de asceză, de post și de patima Domnului, perioada Penticostarului răsfrânge asupra noastră bucuria și lumina Învierii și revarsă în suflete strălucirea Împărăției celei veșnice a lui Hristos, împărăție inaugurată și restaurată ontologic prin biruința Sa asupra morții.

Dacă perioada Triodului ne prezintă slujirea arhierească a Mântuitorului, culminând cu Jertfa Sa pe cruce, cea a

Penticostarului ne prezintă slujirea lui împărătească, ca Domn și stăpân al făpturii, slujire încununată prin Învierea Sa din morți.

Avem bucuria deosebită de a semnala acum apariția unui volum de predici și meditații duhovnicești axate pe teme ale acestor perioade liturgice din cuprinsul anului bisericesc, cea a Triodului și cea a Penticostarului.

Noutatea acestui volum care-l are ca autor pe P.C.Pr. asistent Constantin Necula de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu, constă în aceea că predicile ce-l alcătuiesc au bătut la ușa inimilor credincioșilor mai întâi prin viu grai, fiind rostite la radio, iar acum ele se adresează minții și voinței noastre și sub chipul slovelor tipărite. Nădăjduim că acest volum va fi receptat așa cum se cuvine de slujitorii sfintelor noastre altare care au datoria sfântă de a propovedui cuvântul lui Dumnezeu *„cu timp și fără timp"* și de a îndruma poporul lui Dumnezeu pe calea cea bineplăcută Lui.

Felicitându-l pe neobositul autor al acestui volum și pentru această frumoasă realizare de acum, rugăm pe Dumnezeu să-i binecuvinteze strădaniile iar sămânța aruncată acum și prin scris să rodească însutit și înmiit în ogorul sufletelor însetate după cuvântul lui Dumnezeu.

Cu arhierești binecuvântări

† **Visarion RĂȘINĂREANU**

† Visarion Rășinăreanu

Episcop-Vicar

Sibiu

Sibiu
18 martie 2001
Duminica Sfintei Cruci

Paginile pe care, dacă veți avea bunăvoința, le veți citi, sunt rezultatul unui an de predici radiodifuzate cu mici excepții. Volumul acesta le cuprinde numai pe cele din perioada Triodului și cea a Penticostarului, segmente de timp atât de înalt cuprinse de taina așteptării și de împlinirea așteptării cu Hristos, Domnul cel Înviat.

Ele au fost transmise pe calea undelor radio sibienilor ascultători ai Radio Eveniment-Sibiu care le-au primit și ascultat cu bucurie. Mângâierea ce le-a venit prin ele mi-a fost mărturisită nu o dată. Iar eu m-am mângâiat de mângâierea lor. Pentru că - întru nădejdea și dragostea în Hristos - contemporani ai veșniciei mele fiind, ei sunt bucuria mea în Hristos Mântuitorul.

Într-un fel sau altul cartea este a lor. A uitaților din paturile de spital, a întristaților bătrâni de prin coloniile de beton ce sunt de (ne)locuit, a tinerilor marginalizați de pedagogia îngustă a unei școli care-i informează și, rar, îi formează.

Doi prieteni de nădejde - pe care din respect pentru smerenia lor nu-i numesc - s-au pus la dispoziția acestui demers - unul înregistrând predicile și celălalt trecându-le de pe bandă de celuloid pe sora ei hârtia de celuloză - sunt autorii faptici ai șirului de însemnări ce l-aș numi *„Jurnal duhovnicesc din mers"*.

Alături de ei, editura Tehnopres s-a pus la dispoziția gândului meu de-a cerne o carte din multa făină a spuselor mele. Nu am cum le mulțumi. Mi-s cuvintele puține dar bucuroase și pline de dragoste. Ei sunt mentorii dintâi cărora le aparține cartea.

Am dedicat acest prim volum de predici - la aceeași editură se coace încă unul - celor care-mi marchează cel mai mult viața

de zi cu zi. Dumnezeu și ei îmi sunt împlinirea cea mai de preț. Și lor se adaugă studenții sibieni - și nu numai - cărora prin viu grai sper să le fi dat o icoană a Împărăției ce nu se va lua de la ei.

Rog pe Domnul și Dumnezeul nostru să primească această carte ca semn al dragostei mele și al mulțumirii că M-a îngăduit printre preoții Săi.

Pr. Constantin NECULA

Sibiu, Duminica Crucii, 2001

Tatălui meu Constantin,
Duhovnicului meu Constantin-Mihai
Fiului meu Constantin Ioan,
Soției mele Maria și
Mamei mele Floare...

PREDICĂ LA DUMINICA VAMEȘULUI ȘI FARISEULUI

„Strălucit-a harul Tău, Doamne, strălucit-a lumina sufletelor noastre. Iată vremea bineprimită, iată vremea pocăinței! Să lepădăm lucrurile întunericului și să ne îmbrăcăm cu hainele luminii, ca trecând noianul cel mare al Postului, să ajungem la Învierea cea de-a III-a zi a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel Care mântuiește sufletele noastre."

Iubiți credincioși,

Iată-ne în cea de-a 33-a Duminică după Rusalii, numită și „a vameșului și fariseului", dar care, din punct de vedere duhovnicesc, marchează începutul Triodului, al acelei perioade din viața bisericească și din cultul liturgic al Bisericii, care este legată indisolubil de momentul cel mare al Învierii. Este vremea plângerii dinainte de plângere, este vremea care vestește Învierea lui Hristos, prin pocăință și participarea noastră împreună, laolaltă, ca Biserică a lui Iisus Hristos, la Patimile și Moartea Mântuitorului, pentru a putea vedea cu adevărat și Învierea Lui.

Duminica de astăzi ne pune înainte o pildă a Mântuitorului, pe care o găsim în Evanghelia de la Luca, la cap. 18, vers. 10-14. Haideți să o citim împreună! Zis-a Domnul pilda aceasta:

«Doi oameni s-au suit la templu să se roage: unul fariseu și celălalt vameș. Fariseul, stând drept, așa se ruga în sine: Dumnezeule, mulțumescu-Ți că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepți, adulteri, sau chiar ca acest vameș; postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig.

Iar vameșul, departe stând, nici ochii nu voia să și-i ridice spre cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Vă spun Eu vouă: Acesta s-a coborât la casa sa mai îndreptățit decât acela. Că tot cel ce se înalță pe sine va fi smerit, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.»

Întreaga perioadă a Postului, a Triodului - această perioadă care pregătește sufletul credinciosului cu forfota aceasta a căutării și mai cu seamă cu dorința aflării luminii Învierii, deci întreagă această vreme este marcată de această icoană a „vameșului și fariseului"; pentru că de fiecare dată ne pune înaintea ochilor aceste două modele, demn de urmat rămânând unul singur dintre ele numai, în funcție de conștiința noastră și de dragostea noastră către Dumnezeu.

Ne-am obișnuit prea des, când spunem: farisei, să strângem buzele și să privim oarecum dur pilda aceasta. Fariseii în sine nu erau ceva rău pentru perioada aceea a Templului și pentru perioada aceea istorică a mântuirii neamului omenesc. Erau oamenii Legii, ai Legii Vechiului Testament. Erau oamenii care țineau uneori chiar până la absurd Legea. Și fariseul nu este oferit astăzi ca pildă neapărat pentru a zâmbi și pentru a-l batjocori în duritatea lui și în intrasigența lui față de vameș ci cu totul și cu totul alta este dimensiunea către care vrea să ne orienteze Mântuitorul dând pilda aceasta, și Sf. Părinți așezând-o bornă la începutul Postului. O să remarcați că pe întreg parcursul Postului, cuprins liturgic sub denumirea Triodului, vom vedea că în cele din urmă toate duminicile au legătură între ele și că ele vin să ne pregătească pentru întâlnirea cu Evanghelia cea mare a Învierii Domnului.

Această săptămână, care începe cu „Duminica vameșului și fariseului" se mai numește și „Vestitoarea", pentru că în adevăr, după cum cei care vor să meargă la război sunt vestiți mai dinainte de general despre timpul când va începe lupta, ca să-și curățească și să-și ascută săbiile, ca să-și cerceteze și toate celelalte arme, ca să îndepărteze orice piedică, spre a se arunca cu râvnă în luptă și spre a-și lua cele de credință. De multe ori, înainte de luptă li se țin ostașilor cuvântări și li se spun povestiri și pilde ca să înflăcăreze sufletele lor și să îndepărteze de la ei lenea, trândăvia, frica și orice alte primejdii. Tot astfel și Sfinții Părinți vestesc mai înainte, ca

printr-o trâmbiță, lupta ce-o vom da prin Post împotriva diavolului, spre a curăți păcatul care a pus stăpânire mai dinainte pe sufletele noastre și care s-a prefăcut în venin din pricina timpului îndelungat de când ne stăpânește. Mai mult încă, să ne sârguim să dobândim faptele bune pe care nu le avem și înarmându-ne cum se cuvine, să mergem pregătiți spre nevoințele Postului.

Fără îndoială că așa începe Postul și prima (din SINAXAR) pildă, aceea a săptămânii acesteia „vestitoare" a Postului, este îndemnul spre smerenie. Este îndemnul spre smerenie care rezultă nu neapărat numai din textul Scripturii, pentru că Postul ni se vestește arătându-ni-se mai întâi necesitatea lui în supraviețuirea noastră duhovnicească. Iată: ne aflăm împreună cu vameșul și fariseul lui Dumnezeu. Amândoi simțeau necesitatea fundamentală de a se ruga. Pentru unul era o împlinire a Legii, pentru celălalt era o împlinire a unei necesități lăuntrice. Unul rămâne drept și neînconvoiat în rugăciune; celălalt - cel care simțea dinlăuntrul său necesitatea rugăciunii - spune Evanghelia, nu îndrăznea să privească spre cer, bătându-și pieptul și zicând: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!"

Vameșul, cu toată neștiința lui de Lege, pentru că nu întodeauna vameșii erau oameni cunoscători ai Legii celei vechi, deci vameșul, cu toată neștiința lui de carte duhovnicească - să-i spunem - era omul duhovnicesc, cel care începe să se roage pentru că știa că nu se afla în cadrul lui normal, știa că alunecase, căzuse din starea lui de om. Și se face vameșul acesta, ca și cel pe care l-am pomenit mai acum două duminici, se face vămuitor al sufletului său către Împărăția cerurilor:

„Eu postesc, dar nu pentru a realiza un exercițiu spiritual - ne spune vameșul - eu postesc pentru că la mulțimea faptelor mele cele rele cugetând eu ticălosul, mă cutremur de înfricoșătoarea zi a Judecății" - spune una din cântările Duminicii de azi, de la Utrenie. „Peste pleoapele ochilor mei duhovnicești s-a așezat zgura păcatelor și nu pot să privesc și să văd la înălțimea cerului".

De aici bucuria lui de a simți că numai privind în jos, cu sufletul smerit și cu inima smerită, poate să străbată cerurile.

Pentru prima dată ni se cere urcarea unei întâi trepte în Post: intrarea în Templu, împreună cu vameşul şi cu fariseul şi identificarea mea cu vameşul, ieşirea mea din fariseismul cotidian cu care-mi hrănesc visele de mântuire şi intrarea în smerenia vameşului, care se dovedeşte a fi o stare de fapt, o stare de conştiintă şi mai mult, un spaţiu delimitat fizic, ca un templu în templu.

Pregătirea se face printr-o... hai să-i spunem - o ectenie a cântărilor Duminicii de astăzi, pe care îngăduiţi-mi să v-o citesc: „Să lepădăm credincioşii, trufia cea fără de măsură, cumplita nebunie, urâta mândrie şi cruzimea cea rea a fariseului, căci necuviincioase sunt acestea înaintea lui Dumnezeu. Şi aceasta o spunem noi pentru că smerenia, odinioară, a înălţat pe vameş şi a strigat cu plângere: «Milostiveşte-Te!» şi Domnul l-a îndreptat, iar semeţia a surpat prin dreptate pe ticălosul fariseu, care a grăit cu trufie".

Calea ne este arătată de Însuşi Domnul şi pregătirea aceasta a Postului în „Duminica vameşului şi fariseului" se leagă deja cu exemplificarea modelului care se va reliefa tot mai mult către sfârşit şi anume „arătat-a Cuvântul smerenia a fi calea cea aleasă a înălţării, smerindu-Se şi la chipul cel de rob; Căruia urmând, oriunde, smerindu-se, se înalţă".

De aceea întâia cerinţă a acestei Duminici a vameşului şi a fariseului este smerenia. Pentru că Domnul pe Care Îl cinstim prin postul pe care-l ţinem este Domnul Crucii şi al Smereniei. Este Cel Care Se leapădă de Sine, Cel Care-i cheamă pe ceilalţi să se lepede şi ei de sine, pentru a se putea bucura de Înviere deopotrivă cu El. Suntem chemaţi aşadar, să intrăm în calea cea aleasă a smereniei Domnului, să ne aflăm fie şi numai în cale spre Hristos, Cel pe Care urmându-L ne vom sui către dumnezeiasca Înălţare?

Pregătirea, dacă vreţi, aperceptivă pentru această lecţie a Patimilor Mântuitorului, ne este făcută de acum, sau încă de pe acum, prin sublinierea elementelor care vizează smerenia aceasta a Mântuitorului: „Arătatu-Te-ai, Stăpâne, ucenicilor Tăi şi arătatu-le-ai lor smerenie înaltă, căci încingându-Te cu ştergarul peste mijloc şi spălându-le picioarele, le-ai poruncit să urmeze acest obicei" - va spune altă cântare din Utrenia de astăzi: Deci

Domnul arată o smerenie care înalţă, cea pe care, iată, o identificăm a fi mântuitoare în smerenia vameşului.

Suntem, aşadar, chemaţi la împlinirea acestei porunci a smereniei vameşului şi exemplul acesta al vameşului care pricepe că nu poate sta înaintea lui Dumnezeu nici în orice poziţie fizică, nici în orice poziţie duhovnicească, ne cheamă şi pe noi să ne întărim poziţia fizică şi duhovnicească către Dumnezeu, pentru că în cele din urmă, postul nu este alceva decât lepădarea de starea noastră de lene cotidiană, dacă vreţi, şi de starea noastră de lene duhovnicească cotidiană, cu care de prea multe ori ne-am obişnuit. Dar nu este o smerenie oarecare aceasta la care suntem chemaţi, ci una conştientă, una cu plângere şi inimă zdrobită; şi suntem chemaţi să fim râvnitori vameşului pentru că „pe cei drepţi voindu-i vicleanul - spune o altă cântare a Utreniei - îi fură prin mijlocirea slavei deşarte; iar pe cei păcătoşi, cu lanţurile deznădăjduirii îi leagă".

Dar toate acestea - în spaţiul amplificat al Bisericii, căci cuvintele vameşului, credincioşii, le găsim în Sfânta Biserică. *Aici* suntem chemaţi să vedem realitatea. Vameşul nu se duce să se roage, chiar umilit de fariseu - noi nu ştim dacă a auzit sau n-a auzit cuvintele fariseului, dar chiar dacă l-ar fi umilit până la maximum fariseul sau cuvintele fariseului, vameşul n-ar fi ieşit din Templu. Nu-l vedem pe vameş rugându-se în colţul camerei lui pentru ispăşirea păcatelor, deşi suntem convinşi că va fi făcut-o înainte de a urca la templu, ci starea lui, repet, este aceea a omului venit înaintea lui Dumnezeu spre a-şi cere iertare păcatelor. Ne spune Domnul în pilda pe care ne-a dat-o: „Vă spun Eu vouă că acesta s-a pogorât mai îndreptat la casa sa, decât acela" - se referă la fariseu, pentru că oricine se va înălţa pe sine, se va smeri şi oricine se smereşte, se va înălţa".

Ne este dată, dacă vreţi, întâia lecţie a Crucii, pentru că Hristos Domnul are ca Altar al maximei Sale Jertfe şi al maximei Sale smerenii, Răstignirea pe Cruce. În aceeaşi vreme Crucea, devine maxima Sa înălţare, pentru că ochii noştri omeneşti sunt cuprinşi de această smerenie deopotrivă cu înălţarea Domnului pe Cruce. El este smerit şi deşertat cu totul, dar deja Se înalţă către Tatăl - spune una dintre cântările din Vinerea Patimilor.

Iată-ne aşadar pe noi înşine, fraţilor, toţi, chemaţi să ne smerim, cu suspine şi cu tânguiri să ne batem cugetul, ca atunci, la Judecata cea veşnică, să ne arătăm acolo credincioşi, nevinovaţi, dobândind iertare; că acolo este în adevăr odihna pe care să ne rugăm acum să o vedem; acolo durerea, întristarea şi suspinarea cele din adâncuri sunt îndepărtate în Edenul cel minunat, al cărui făcător este Hristos Dumnezeul fiind, Cel fără de-a început cu Tată.

Iată, aşadar, smerenia noastră nu ţine de o sărbătoare, nu ţine de un moment al vieţii noastre, ci smerenia ne aruncă, dacă putem folosi cuvântul, dincolo de sfârşitul vieţii noastre, în Împărăţia lui Dumnezeu, care este o Împărăţie a smereniei şi a discreţiei.

Pentru că cea de-a două lecţie mare a Duminicii de astăzi este lecţia discreţiei, adică a manifestării mele în cadrul liturgic al Bisericii, dar cu smerenie şi cu discreţie deopotrivă. Dumnezeuul nostru nu este un Dumnezeu al îngâmfării sau al faptelor semeţe, al actelor triumfaliste, ci este Dumnezeul discreţiei, Care nu vine să zguduie sufletele decât atunci când acestea se cer a fi zguduite şi cere sufletul în sine să fie zguduit de prezenţa lui Dumnezeu.

Că discreţia este o trăsătură de caracter fundamentală a lui Dumnezeu, ne-o descoperă de fiecare dată Mântuitorul, Care în toată bucuria întâlnirii Lui cu Apostolii, vine de fiecare dată şi o întăreşte printr-o prezenţă discretă, mâna Lui nefăcând spectacol din minunile pe care le face, din vindecările pe care le face, iar glasul Lui neînnălţându-se fals ca pe un stadion stereotip al zilelor noastre acestea moderne în care vindecători şi făcători de minuni aburcă, ştiu eu, cu afişe prin oraş sau cu publicitate făcută în mass-media oamenilor, către stadion sau către locul unde vor face minunea. Hristos este plin de smerenie şi plin de discreţie totodată, pentru că este Dumnezeul smereniei şi al discreţiei.

Că discreţia Lui s-a moştenit, ne-o spun scrierile din Pateric, care ne aduc aminte de un părinte duhovnicesc care mergând pe ţărmul mării, la un moment dat vede nişte urme de femeie în nisipul plajei şi le astupă cu gijă pentru ca nu cumva, ucenicul venind în urma sa, să se ispitească la vederea urmelor de femeie. Dar o face cu discreţie, o face pentru a-l feri pe celălalt să greşească. Domnul ne oferă această imagine a discreţiei vameşului în rugăciune.

Fără îndoială că sunt mulţi care socotesc că dacă preotul sau diaconul în ectenie se află în picioare, în dreptul catapetesmei, iar credincioasul ortodox cântă cu voce înaltă în biserică, au senzaţia că, gata, ne-au prins şi ne-au catalogat de partea fariseului. Ei nu pricep că cele mai dese cuvinte, cântate ale Liturghiei ortodoxe sunt „Doamne, miluieşte-mă!", nu „Dă-ne, nouă, Doamne!" şi că cel de-al doilea cuvânt des utilizat în Liturghie este „Aliluia": „Mărire Ţie, Dumnezeul nostru, mărire Ţie!" Adică între „Doamne, miluieşte" şi „Slavă lui Dumnezeu pentru toate cele primite", creştinul ortodox se răstigneşte, dacă vreţi, în poziţia aceasta a vameşului care are conştiinta păcatului său, dar în aceeaşi vreme are conştiinţa faptului că Dumnezeul său este un Dumnezeu al slavei şi al bucuriei, un Dumnezeu Care plineşte rugăciunea, un Dumnezeu nemincinos. Intră vameşul în Templu şi se bucură acolo în toată tristeţea lui, pentru că în cele din urmă Triodul şi întreg Postul ne vor vorbi despre o tristeţe radioasă.

Bătaia cugetului, de care ne vorbesc Sfinţii Părinţi, lovirea cu pumnul nădejdii în cugetul cel deznădăjduit, dacă vreţi, ne face să fim toţi părtaşi, aşadar, întreolaltă la nădejdile şi deznădejdile noastre, ne cheamă să fim laolaltă înaintea lui Dumnezeu şi ca vameşul, prin postire, să strigăm: „Dumnezeule, milostiveşte-Te de noi, păcătoşii!". Postul devine astfel un strigăt de smerenie şi de discreţie la picioarele Iubitorului de oameni, dar iubitor de oameni nu dintr-un motiv accidental, ci pentru că El este Cel Care pentru noi a pătimit. Hristos nu ne iubeşte ca şi cum din întâmplare ne iubeşte, ci prin Patima Lui Se face înţelegător şi dezlegător al pătimirilor şi al patimilor noastre. De aceea putem merge înaintea Lui şi să întrebăm cum se devine smerit. Pentru un creştin răspunsul este clar: contemplându-L pe Hristos-Smerenia divină întrupată, pe Cel în Care Dumnezeul a descoperit o dată pentru totdeauna Slava Sa cu smerenie şi smerenia Sa ca Slavă.

Dar nu orice contemplare suntem chemaţi să facem în această dintâi Dumnică a Postului, ci una activă, care să evalueze orice lucru după Hristos, Cel Care prin smerenia Sa toate le schimbă.

Din această raportare la Hristos reiese a II-a vestire sau a III-a vestire, dacă vreţi, a Duminicii de astăzi. Este chemarea-pregătire.

„Haideți în Templu către Împăratul cel ceresc ! Întoarceți-vă în voi înșivă, priviți-vă păcatele și mărturisiți-le înaintea lui Dumnezeu, cu lacrimile voastre în smerenie, bucurându-vă cugetele, pentru ca Domnul să vă iasă în întâmpinare", dăruindu-vă restabilirea unui echilibru atât de necesar vieții de fiecare zi.

Timpul pocăintei în al cărui pronaos ne aflăm deja, devine odată cu Duminica în care se va citi Evanghelia Fiului risipitor, timpul întoarcerii din exilul mondenității și al modernității, către Hristos. Mai întâi însă, suntem chemați să identificăm adevăratul templu, să identificăm adevărata smerenie, să identificăm adevărata rugăciune și mai cu seamă, să identificăm pe adevăratul Hristos. Între atâția hristoși mincinoși, care ne intră prin ochi, prin urechi, prin gură și prin suflet în fiecare zi, între atâția dumnezei falși care ne oferă mântuire pe căi scurte și nelalocul lor, iată Evanghelia aceasta care precede și prefațează Triodul, această perioadă, repet, din anul bisericesc, ce prefațează la rândul său și cuprinde în sine întreagă schimbare a omului pentru priceperea lui Dumnezeu Cel Înviat, deci această Duminică ne face să ne punem marea întrebare : dacă suntem sau nu suntem raportați cu smerenia noastră la Dumnezeul smereniei, pentru că prea des ne smerim numai în raport cu problemele noastre de zi cu zi, spunând că nu le mai putem depăși ; cu concetățenii sau cu concitadinii noștri de zi cu zi, spunând că nu mai avem ce face pentru că oricum nu-i vom schimba niciodată, dar tot timpul ne răstim și ridicăm pumnul către Dumnezeu, ca și cum El ar fi vinovat de toate scăderile noastre, de toate micimile noastre, de toate minciunile noastre, de toate spasmele noastre pe care le trăim fără ca măcar o dată, fie și în joacă, să-L chemăm pe Dumnezeu să stea de partea noastră.

Duminica de astăzi este o Duminică a îngenunchierii, este o Duminică a îngenuncherii pentru că de prea multe ori credem că putem rezolva numai stând la birou problemele unei țări, ale unei familii, ale unui oraș, sau știu eu, ale unei omeniri.

Haideți, împreună cu vameșul să intrăm în Templul cel ceresc al Tatălui, să ședem în Biserica cea pământească și sa-I cântăm lui Dumnezeu, bătându-ne, cum bine spun Sfinții Părinți, cu pumnii

nădejdii, cugetele, și să ne rugăm Lui să ne miluiască pe fiecare dintre noi în parte. Și Domnul va spune mereu că aceștia s-au întors mai îndreptați la casa lor, pentru că oricine se înalță pe sine se va smeri și cine se smerește pe sine se va înălța.

Să dăm slavă Dumnezeului smereniei, Dumnezeului iubirii, Dumnezeului credinței, Dumnezeului nădejdii și Dumnezeului dragostei, să-I dăm slavă lui Dumnezeu, Dumnezeului nostru Cel smerit și discret, Care ne învață să ne rugăm cu lacrimi și de fiecare dată când greul se va abate asupra noastră și ne va fi teamă că nu știm să ne rugăm, să ne aducem aminte de modelul acesta dintâi al vameșului și bătându-ne pieptul, să zicem : „Dumnezeule, milostiv fii nouă, păcătoșilor !". Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA FIULUI RISIPITOR

Iubiți credincioși,

Iată-ne ajunși, în Duminica „Fiului risipitor" cum este numită de Biserică, sau, mai corect spus, a întoarcerii fiului către tatăl cel risipitor.

Să luăm aminte așadar ! Zis-a Domnul :

„Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: «Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere!». Și el le-a împărțit averea. Și nu după multe zile, adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o țară depărtată și acolo și-a risipit averea, trăind în desfrânări. Și după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea, și el a început să ducă lipsă. Și ducându-se, s-a alipit el de unul din locuitorii acelei țări, și acesta l-a trimis la țarinile sale, să păzească porcii. Și dorea să-și sature pântecele din roșcovele pe care le mâncau porcii, dar nimeni nu-i dădea.

Dar, venindu-şi în sine, a zis: «Câţi argaţi ai tatălui meu sunt îndestulaţi de pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu şi-i voi spune: Tată, am greşit la cer şi înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi».

Şi sculându-se, a venit la tatăl său. Şi încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său şi i s-a făcut milă şi, alergând, a căzut pe grumazul lui şi l-a sărutat.

Şi i-a zis fiul «Tată, am greşit la cer şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău».

Şi a zis tatăl către slugile sale: «Aduceţi degrabă haina cea mai bună şi-l îmbrăcaţi şi daţi inel în mâna lui şi încălţăminte în picioarele lui; şi aduceţi viţelul cel îngrăşat şi-l junghiaţi şi, mâncând, să ne veselim. Căci acest fiu al meu mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat». Şi au început să se veselească.

Iar fiul cel mare era la ţarină: Şi când a venit şi s-a apropiat de casă, a auzit cântece şi jocuri. Şi, chemând la sine pe una dintre slugi, a întrebat ce înseamă acestea. Iar ea i-a spus: Fratele tău a venit, şi tatăl tău a junghiat viţelul cel îngrăşat, pentru că l-a primit sănătos. Şi el s-a mâniat şi nu voia să intre, dar tatăl lui ieşind, îl ruga. Însă el, răspunzând, a zis tatălui său: «Iată de atâţia ani îţi slujesc şi niciodată n-am călcat porunca ta. Şi mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care ţi-a mâncat averea cu desfrânatele, ai junghiat pentru el viţelul cel îngrăşat». Tatăl său i-a zis:

«Fiule, tu totdeauna eşti cu mine şi toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă să ne veselim şi să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat».

Sfânta Evanghelie de astăzi se află cuprinsă în capitolul 15 al Evangheliei de la Luca, de la versetul 11 până la final, deci până la versetul 32 şi ne vom opri asupra unui singur aspect al acestei Evanghelii, reîntorcându-ne la versetele 18-19:

„Tată, am păcătuit la cer şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi".

Acesta ar trebui să fie modelul venirii noastre în fire. Pe schema aceasta a întoarcerii fiului către tatăl cel risipitor văd mai toţi Sfinţii Părinţi structurarea momentului de întoarcere la Dumnezeu a fiecărui om care a păcătuit: momentul Spovedaniei.

Păcatul începe cu îngâmfarea: „Tată, dă-mi partea de avere ce mi se cuvine" (Luca, 15, 12) - cu alte cuvinte: „lasa-mă de capul meu! Nu mai am nevoie de voia ta amestecată cu voia mea". Mai toţi credem că ceea ce zicem noi e mult mai important decât ceea ce ar vrea să ne spună Domnul în raport cu ceea ce făptuim. Ne facem asemănători în acţiune cu arhanghelul căzut pe care-l prezintă proorocul Iezechiel în cartea sa, la capitolul 28, neguţătorind murdar în locaşul minţii noastre cu cel care ne dă gândurile de tulburare. Voinţa omului lipsit de Dumnezeu în sufletul său, se întovărăşeşte cu cel mai rău aţâţător al sufletelor - spune Sf. Ciril al Ierusalimului. Şi aceasta ne este reliefată, iată, de cuvântul Scripturii:

„Nu după multe zile, adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o ţară îndepărtată şi acolo şi-a risipit averea, trăind în desfrânare". Aşa şi cu noi: îndată ce îngăduim gândului să se mute de la Dumnezeu spre păcat, cădem. „A plecat într-o ţară îndepărtată", spune Sf. Scriptură pentru că nu învăţase nevârstnicul că „dacă duhul cel puternic se ridică asupra ta, să nu părăseşti locul tău", cum îndeamnă cuvântul Ecleziastului.

De aceea, lipsit de spijin, sufletul caută să se apropie mai apoi de primul care-i oferă ceva de lucru: unul dintre locuitorii ţării. Iată, textul Scripturii nu zice „unul dintre oamenii ţării aceleia", semn că nu a om se referă, deci unul dintre locuitorii ţării, care l-a trimis pe ogoarele lui să-i păzească porcii.

Relaţia gândului omului cu patima, odată căzut în ţara păcatelor, este una de alipire. „S-a dus şi s-a lipit de unul dintre locuitori". Pentru moment totul pare normal. Lipsit de o avere duhovnicească, de cele mai multe ori minimă, dăruită de traiul în comun cu Tatăl ceresc, gândul omului, destrăbălându-se, caută

scăpare în orice. Patima caută la rândul său patimă. Să vedem cum tâlcuieşte acest cerc de foc al viciilor Părintele Dumitru Stăniloaie, care foloseşte pentru a tâlcui aceasta, spusele Sfântului Maxim Mărturisitorul. Iată: „Căutarea plăcerii naşte un şir de patimi. Fuga de durere-alt şir. Dar între plăcere şi durere este şi o cauzalitate reciprocă, necontenită. Ele se succed ca într-un cerc vicios. Căutând plăcerea, omul va avea în mod sigur, după gustarea ei, durerea. Iar fugind de durere, caută scăpare în braţele plăcerii, ca să dea dincolo de ea, de o durere şi mai mare. Nu poate rupe nimeni acest cerc de fier al plăcerii şi al durerii, ca să rămână numai cu plăcerea. Cine caută plăcerea dă de durere! Cine fuge de durere dă, prin plăcere, tot de durere. Dar de aici nu rezultă un fatalism. Această înlănţuire poate fi biruită, şi nu treptat, prin îmblânzire, în cursul multor reîncarnări, ci printr-o sărire în afară de cercul plăcerii şi al durerii. E necesar să stai neclintit şi la ispita plăcerii şi la ameninţarea durerii, ca un ac de balanţă imobilizat.

Etapa aceasta a lipirii de păcat şi a traiului împreună cu porcii este de obicei cea mai îndelungată, mai cu seamă la cei care uită că au un tată mereu în aşteptarea lor. Pâinea din casă e înlocuită cu surogate: roşcovele. Este asemenea căderii spirituale care marchează doctrinele unor pseudo-teologii moderne. Căderii în păcat, altfel spus desfrânării, îi urmează concubinajul şi mai apoi hrănirea cu lucruri fals-spiritualizate. Să luăm câteva exemple: un curvar va găsi, cu siguranţă, mai multă înţelegere pentru păcatul lui în „biserică", şi am pus ghilimele în dreptul ei, care interpretează alegoric porunca divină: „Să nu curveşti!", punând-o pe seama altor dimensiuni. De exemplu: Să nu strici cuvântul lui Dumnezeu! Un bogat egoist va socoti pe placul său muzica doctrinara a mişcării care poartă numele de „Evanghelia prosperităţii" şi în care cel sărac e socotit în afara bisericii". Un îngâmfat nu va admite niciodată sau poate foarte greu, să se spovedească la un duhovnic şi de aceea îi va conveni mult mai mult roşcova spirituală conform căreia nu are nevoie de el pentru Mărturisire.

Roşcovele acestea duhovniceşti sunt dăruite mereu de diavol prin trimişii săi în lume, trimişi care oferă şanse mult mai uşoare de mântuire, fără să ceară eforturi duhovniceşti deosebite şi,

făcând din post, rugăciune, Cruce, icoane şi altele ca acestea lucruri în plus, lăsate la bunul plac al fiecăruia. Ce este periculos este faptul că, aşa cum roşcovele umflă pântecele, dând senzaţia de saţietate, de saturare, tot astfel şi ideile acestea pseudo-duhovniceşti vin să dea senzaţia de plinătate duhovnicească. Dar cam cât ţin roşcovele de foame trupească, tot cam atât ţin şi acestea de foame duhovnicească. Lumea devine edificiu; Dumnezeu - o poftă vitală, iar veşnicia se reduce, din păcate, la un simplu sicriu.

Textul Evangheliei de la Luca ne spune: „Dorea să-şisature pântecele din roşcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea". Ultimele cuvinte ne arată starea de lene duhovnicească ce-l cuprinsese pe fiul cel rătăcitor, lene dublată întotdeauna de indiferentism, lene dublată de mândrie. El şi acolo avea în structura sa cea mai intimă conştiinţă că el este fiul unui tată bogat.

Aşa se întâmplă şi cu noi toţi. Ştim că Dumnezeu este Iubire. Şi toţi mergem mai cu seamă pe această definire a lui Dumnezeu. Trântiţi între porci şi între roşcove, păstrăm conştiinţa aceasta a legăturii noastre indestructibile cu Dumnezeu: Tată, Fiu şi Duh Sfânt „Chipul slavei Tale cele negrăite sunt, măcar deşi port ranele păcatelor" - spune cântarea la înmormântare. Şi aceasta este singura noastră salvare, dacă facem apoi şi pasul de întoarcere.

Ştiţi că în general oamenii, când le vorbeşti de Dumnezeu şi despre păcat, spun: „Ei, Dumnezeu mă iartă pentru că mă iubeşte", „Dumnezeu mă iartă pentru că mă iubeşte" şi tot timpul se face apel numai la iubirea lui Dumnezeu, uitându-se că Dumnezeu este şi Dreptate.

Deci spuneam că singura noastră salvare este gândul acesta la Dumnezeu, dacă facem şi pasul să ne întoarcem către Dumnezeu.

Etapele Spovedaniei, pe care aş vrea să vi le pun astăzi înaintea ochilor, pot fi remarcabil ilustrate de acum, cu textul Evangheliei: Haideţi să vedem ce spunem! Se vorbeşte despre fiul cel risipitor că:

1 şi-a venit în fire
2 şi a zis:
3 Mă voi scula
4 Mă voi duce la tatăl meu
5 şi-i voi zice

Iată aşadar că venirii în fire îi corespunde purificării lucrării de cunoaştere a voii lui Dumnezeu, eliberând firea de durere sau de plăcere. „Mă voi scula!" devine un imperativ duhovnicesc: ieşirea din păcate, curăţenia de patimi (să remarcăm că revenirea în fire apre în fiu pentru că posteşte. Nu fură. Nu ucide porci ca să mănânce din ei - să nu uităm că avem de-a face cu un mediu iudeu).

„Mă voi duce la tatăl meu" este etapa ce semnifică dobândirea virtuţilor. Drumul spre tatăl este în fapt drumul pe care duhovniceşte, omul îl străbate pentru curăţirea chipului lui Dumnezeu din sine. Ori chipul lui Dumnezeu se vădeşte în om pe măsura plinirii poruncilor, a practicării virtuţilor.

Toate acestea culminează cu momentul care în fond le cuprinde pe toate în sine: „Tată, am păcătuit împotriva cerului şi împotriva ta" sau „la cer şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi!". Este momentul fantastic al conştientizării păcatului şi mai cu seamă al dublării acestui moment de un altul, la fel de important, acela al deşertării de sine, al golirii de propria noastră slavă: „Am greşit; văd aceasta; sunt un păcătos şi o recunoasc".

Unii se opresc doar la: „Am greşit"; alţii la: „am greşit, văd aceasta", dar mai apoi uită să şi recunoască acest păcat. pierd de fapt din vedere punctul central al Spovedaniei: pocăinţa. De aceea Taina Spovedaniei este şi Taina Pocăinţei; pentru că nu ajunge doar simpla înşirare a păcatelor săvârşite. În fond Duhovnicul nu este o curte de juraţi care să asculte un cazier penal. Nu-i foloseşte nici lui şi nici ţie, dacă la acest cazier nu se adaugă şi părerea ta de rău, profunda ta părere de rău, descoperind că ceea ce ai făcut ţi-a întinat raţiunea şi simţurile şi a pervertit chipul slavei dăruit de Creator. Numai astfel vei pricepe că singura ta cerere îndreptăţită este să ceri să fii aşezat împreună cu cei din urmă robi ai Tatălui ceresc, spunând mereu: „Cred, Doamne şi mărturisesc că Tu eşti cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu, Care ai venit în lume să mântuieşti pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu".

Pentru că numai reaşezarea întru curtea Tatălui te face vrednic să-I mai poţi spune Tată. Depărtarea ta de bunăvoie, desfrânarea,

împreună şederea cu porcii, poftirea roşcovelor - sunt tot atâtea trepte în jos, spre întunecimea iadului, a locuinţei locuitorului ţării îndepărtate, departe de dragostea Tatălui. Oare nu-l iubea tatăl pe fiul cel rătăcit când desfrâna, când păştea porcii, când poftea roşcovele?! Ba da. Dar fiul nu mai avea conştiinţa faptului că tatăl îl iubeşte. Desfrânarea, păcatul în general, tocmai asupra acestei conştiinţe încearcă să lucreze. Continua trăire în patimi înlănţuie raţiunea şi simţirea, legând-o de lanţurile cele grele ale închisorii poftei şi mâniei. De acum omul foloseşte lumea dincolo de cadrul strict al necesităţilor, căzând în robia plăcerilor şi a utilităţilor materiale. Lanţurile cele grele ale păcatului pot lipsi de acum. Robului i-a fost încastrat în suflet numele Antihristului şi nu mai poate fugi decât dacă e hotărât ca nimic din ceea ce a fost până atunci viaţă cotidiană să nu-i mai fie mod de viaţă. Dacă e hotărât să nu-i mai spună patimii virtute, acestei dezgoliri a păcatului în faţa propriei conştiinţe îi corespunde venirea în fire.

Iubiţii mei, multe daruri aduce Spovedania. Iată: - bucuria tatălui. Şi ce va echivala această bucurie?!?

- dulcea lui sărutare;
- iertarea păcatelor, văzând părerea de rău şi întoarcerea;
- reîntărirea harului Botezului pentru că iată: tatăl dă haina cea mai bună fiului înapoi;
- reîntărirea peceţii harului Sfântului Duh, prin Taina SfântuluiMir. Iată: punerea inelului;
- reprimirea pe Muntele cel sfânt al Tainelor celor sfinte, care este Biserica. Cum am putea interpreta altfel primirea încălţămintei celei noi?

Bucuria cea mare a tatălui se relevă însă cel mai pregnant prin jertfirea viţelului celui gras şi chemarea la ospăţ a fiului celui pierdut, de acum aflat.

Conştiinţa adâncă a păcătoşeniei şi a nevredniciei se uneşte cu bucuria credinţei tatălui care aşteaptă în poziţia de neinvidiat a cerşetorului care stă şi bate mereu la poarta sufletului fiecăruia dintre noi. Se vădeşte astfel că Sf. Euharistie nu este răsplată pentru cei sănătoşi;când vom fi oare sănătoşi şi drepţi înaintea lui Dumnezeu?!! că este hrană adevărată, medicament şi medic deopotrivă pentru cel flămând şi pentru cel bolnav; apă veşnică

pentru cel însetat care știe de acum că fără ea, fără această apă veșnică, va muri de foame, de sete și de boală cumplită.

Bucuria aceasta a întoarcerii, a unei continue întoarceri către Dumnezeu trebuie să fie de fapt nota de zi cu zi a comuniunii noastre cu El? Fratelui fiului risipitor tocmai aceasta i-a lipsit: comuniunea de bucurie cu tatăl și cu fratele său. El se socotea vrednic de a fi fiul tatălui său și nu se mai bucura de aceasta. Nu s-ar fi gândit nici o clipă că ar putea cădea sau că i-ar fi bine ca argat al tatalui său. Lipsa de comuniune cu tatăl și cu fratele său se vădește și din cuvintele aruncate oarecum: „Iar când a venit acest fiu al tău, i-ai și tăiat vițelul cel îngrășat". În momentul acela el era într-o altă țară, îndepărtată, căzut... în sus. Se vede că nu îndurase aceleași suferințe cu tatăl său și cu fratele său; nu stătuse treaz și nu priveghease. Durerea tatălui fiindu-i străină, și bucuria îi era la fel. De aceea „s-a întărâtat în mânie și nu voia să intre în casă" - ne spune Evanghelia de la Luca.

Tatăl este fantastica pildă pentru Duhovnicie. El iese cu bucurie și către fiul rătăcit și către fiul care nu vrea să intre în casă, existând pericolul rătăcirii lui. Atenția lui este extremă și față de unul și față de celălalt. Nu-i judecă nicidecum după același calapod. Nici nu tună, nici nu fulgeră, ba chiar față de cel păcătos dragostea lui este mai mare, îl învăluie cu mai multă iubire:

„Când era încă departe, încă departe - iată spune textul, i s-a făcut milă de el, a alergat - auziți ce gest! - a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat mult" - spune Evanghelia de la Luca la versetul 20.

Identificarea păcătosului, alergarea, întâmpinarea lui, plângerea împreună cu el a păcatului - acestea sunt trăsăturile chipului Duhovnicesc autentic. El nu stă rigid în scaunul Spovedaniei și drama fiecăruia este și drama lui, pentru că este drama chipului Slavei lui Dumnezeu. Câtă vreme rămâne străin de zbuciumul sufletesc și trupesc al fiului său duhovnicesc, Duhovnicul nu poate ieși cu milă, cu lacrimi și cu bucurie înaintea lui. Nu trebuie să-l apuce teama nici de prea marea cădere a semenului său și nici aparenta stare de rob nu trebuie să-i deconcerteze atenția sa duhovnicească, ci pentru fiecare, în orice

clipă, trebuie să fie gata să-și pună sufletul sau, pentru a-l mântui, pentru a-l duce la adevărata Mâncare și întru adevărata veselie. De aceea, Duhovnicul trebuie să fie un om al rugăciunii și al plinirii poruncilor. Spune Paul Evdokimov, un teolog modern, dar ortodox, care a trăit multă vreme în Occident:

„Într-o perioadă de inflație verbală, care nu face decât să agraveze urâta singurătate, numai omul păcii rugătoare poate să mai vorbească celorlalți, să arate Cuvântul devenit chip, privirea devenită prezență. Tăcerea sa va vorbi acolo unde predica nu mai acționează.Misterul său îl va face atent la o revelație devenită apropiată, accesibilă. Și chiar când vorbește, cel care cunoaște pacea găsește cu ușurință prospețimea feciorelnică a fiecărui cuvânt. - Și auziți finalul, ce minunat este: Răspunsul său la întrebările despre viață sau despre moarte vine ca un „Amin" al rugăciunii sale continue".

Înaintea unui astfel de om, și mărturisirea plină de pocăință a fiului risipit, și aceea adevărată, dar lipsită de căință, a fratelui care caută să sublinieze această risipire, vor găsi răspunsul cel corect al dragostei care, atunci când vede căința iartă, chemând la masa Cinei celui veșnic de Taina și la bucuria casei Tatălui ceresc.

Pilda dată de Mântuitorul mai are un aspect pe care de cele mai multe ori îl uităm. Noi tot timpul vorbim despre Evanghelia aceasta ca despre Evanghelia „fiului risipitor", dar nu este acesta adevărul. Adevărul este că în Evanghelia de astăzi tatăl este cel care se risipiește, pentru că el își dă averea fiului, el își risipește așteptarea, el își risipește rugăciunea, el își risipește dragostea și iată! el se risipește fizic alergând, căzând cu bucurie și cu multă dragoste întâmpinându-l; și iată un caracter fundamental al lui: își risipește această bucurie a împlinirii împreună cu fiul său.

Așadar, îngăduiți-mi să spunem că astăzi, împreună, am fost martorii risipirii Tatălui spre readucerea fiului în lăcașurile cele cerești: Nouă tuturor să ne fie pildă că tatăl cel risipitor este Tatăl cel ceresc Care Se risipește pentru noi în fiecare clipă, cu harul Duhului Sfânt, pentru a ne întări, pentru a ne face să ne venim în fire, pentru a ne face să renunțăm la roșcovele care ne umflă

stomacurile, dar nu ne salvează sufletele, pentru a ne face să ne întoarcem cu privirea din nou către locașul cel ceresc și să spunem: „Tată, greșit-am la cer și înaintea Ta. Primește-ne ca pe unii din argații Tăi, ca argați în Împărăția Ta veșnic să fim, bucuroși de a Te vedea! Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA ÎNFRICOȘĂTOAREI JUDECĂȚI

Duminica Înfricoșătoarei Judecăți: Evanghelia de la Matei, cap 24, versetele 31-46. Să luăm aminte:

«Când va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El, atunci va vedea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre. Și va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga. Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă, de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit. Gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine. Atunci drepții Îi vor răspunde, zicând:

- Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Sau când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la tine?

Iar Împăratul, răspunzând, va zice către ei: Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut.

Atunci va zice și celor de-a stânga: Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau. Străin am fost și nu M-ați primit; gol și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță și nu M-ați cercetat.

Atunci vor răspunde și ei, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit?

El însă le va răspunde, zicând: Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut.

Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar drepții la viața veșnică.»

Iată, iubiți credincioși, textul Evangheliei de astăzi și îngăduiți-mi să ne aducem aminte de Duminica ce a trecut, aceea „a întoarcerii fiului risipitor" sau a „întoarcerii fiului către tatăl cel risipitor", Duminică în care ne-am îmbrăcat cu haina lui Hristos: smerenia, și am fost dăruiți cu inelul pecetluit cu Duhul cel Sfânt al pocăinței, încălțați în sandalele virtuții, depășind starea de fii risipitori și aducând bucurie Tatălui ceresc, pentru a putea pleca mai departe pe calea postului, cale pe care iată, astăzi ne oprim laolaltă, împreună, pentru a pricepe ce este înaintea lui Dumnezeu, ca și înaintea noastră, a fiecăruia, momentul de astăzi, popasul duhovnicesc pe care Sfinții Părinți ni l-au așezat în această Duminică, care este Duminica „Lăsatului sec de carne", ce presupune deja un prim efort pe calea intrării în post.

Iată așadar că avem înaintea noastră, către finalul Postului, Crucea plină de razele Învierii pe Muntele cel Sfânt al Golgotei. Și sâmbăta ce a trecut, aceea a „Pomenirii morților", ne-a făcut să avem convingerea că înaintea lui Dumnezeu nu mai suntem morți sau vii, ci numai candidați la Înviere, dar candidați la Înviere și în aceeași vreme supuși Judecății celei înfricoșătoare de la sfârșitul veacurilor.

Ca să putem pricepe cu adevărat sensul profund al Evangheliei de astăzi ar trebui să ne aducem aminte de cuvintele Sfintei Liturghii, când preotul spune la un moment dat, după ce dăruiește pacea sa credincioșilor, înainte de rostirea Crezului: „Să ne iubim

unii pe alții, ca într-un glas să mărturisim". Și apoi urmează mărturisirea credinței sau citirea Crezului. Și o face Biserica cea văzută și în numele și cu glasul Bisericii celei nevăzute, dar cuvântătoare. Acesta este sensul pe care trebuie să-l vedem în pomenirea morților din Sâmbăta Lăsatului sec de carne, zi care precede această Duminică asupra căreia ne vom opri. Și aceasta pentru a ne pune nădejdea în Înviere, căci, după scularea Ta din morți, Hristoase, moartea nu mai stăpânește pe cei care au murit în dreapta credință" - ne spune o cântare a Vecerniei de vineri seară spre sâmbătă, în Sâmbăta Lăsatului sec de carne. Rugăciunea aceasta pentru morți mă vădește pe mine mădular viu al Bisericii, mădular al unei Biserici vii, iubitoare. Și asta pentru că și eu, asemeni tuturor celorlalți infiniți în număr, port în mine spusa lui Adam, pe care a alcătuit-o Sfântul Ioan Damaschin. Iată: „Începătură și sfat mi-a fost mie porunca Ta cea ziditoare că, voind să mă alcătuiești viețuitor din fire văzută și nevăzută, trupul mi-ai zidit din pământ și suflet mi-ai dat cu dumnezeiasca și de viață făcătoarea Ta suflare. Pentru aceasta, mântuitorule, odihnește pe robii Tăi în latura celor vii și în corturile drepților". Și se continuă apoi aproape în întregime slujba înmormântării din Biserica Ortodoxă, nu în forma ei prescurtată și lipsită de sens aproape, pe care, din păcate, astăzi o practicăm, aliturgic, transformând-o numai într-o simplă slujbă de Parastas, ci păstrată în Vestitoarea Învierii, în care, obligatoriu, preotul nu-și mai poate purta veșmintele negre ale înmormântării, ci pe cele aurii ale Duminicii Paștelui.

La început de post și înainte de Duminica des numită „a Înfricoșătoarei Judecăți" ni se dă astfel tuturor, nădejdea Învierii. Întreaga Biserică slujitoare, dacă vreți, unire dintre Biserica luptătoare și Biserica biruitoare, vestește în glas lin, dar spărgător de mituri păgâne, de exemplu: al reîncarnării sau al trecerii în neființă, cum că Hristos a înviat, dezlegând din legături pe Adam cel dintâi zidit și sfărâmând tăria iadului. Îndrăzniți toți morții, că s-a omorât moartea, s-a prădat și iadul împreună cu ea și s-a luat Împărăția lui Hristos, Cel ce S-a răstignit și a înviat. Acesta ne-a dăruit nouă nestricăciunea trupului; Acesta ne va scula pe noi și ne va dărui Învierea. De slava

aceea va înfrednici cu veselie pe toți câți cu credință neabătută au crezut într-Însul" - spune o Laudă a Utreniei.

Dar toate acestea sunt legate de un moment care este numit moment al cutremurului și atunci când ți se adresează personal, și când este realizat ca atare de omenitate în general.

„Și iară sunând trâmbița morții, ca dintr-un cutremur toți se vor scula întru întâmpinarea Ta, Hristoase Dumnezeule" - este o imagine pe care Utrenia ne-o oferă asupra Judecății de Apoi. Și astfel se face legătura cu Duminica aceasta - ecou al strigătului din Apocalipsă: Amin. Vino, Doamne Iisuse!

Duminica Înfricoșătoarei Judecăți este Duminica lui „IATĂ" pentru că iată ce zice una dintre cântările Utreniei:

„Iată vine ziua Domnului, Atotstăpânitorului și cine va suferi frica venirii Lui?" Acest: Iată vine!" face atingere cu cele pe care le aminteam la capitolul despre timpul liturgic ca tip duhovnicesc al prezentului continuu și al prezenței lui Hristos în mod continuu în mijlocul nostru. Suntem puși în fața faptului împlinirii: iată, Domnul vine! și cine dintre pământeni, fiind înconjurați de patimi va putea suferi venirea Lui?! De altfel, capitolul 25 al Evangheliei de la Matei are în sine trei pilde despre împărăția lui Dumnezeu și împărăției cerurilor, cu alte cuvinte trei asemănări, pentru că se vorbește despre pilda celor zece fecioare, a talanților și această pildă a Judecății celei înfricoșătoare; și așa trebuie să privim lucrurile, cum le spune Domnul în Evanghelie. Iată, în versetul 1 al capitolului 25: „Împărăția cerurilor se va asemăna cu:" deci cu alte cuvinte: tot astfel stă cazul cu împărăția ceruriler, cum stă cazul cu cele zece fecioare, cu pilda talanților și, iată, v-o exemplific Eu, Hristos, cu această imagine a Judecății viitoare, Deci și de data aceasta însă tot iubirea constituie tema Duminicii.

Parabola din Evanghelia zilei, aceea a Judecății de Apoi, ne dovedește că prin iubire trebuie să-L identific pe Hristos în fiecare din aproapele meu, și să-l iubesc; să-l iubesc nu cum l-aș iubi eu pe omul acela, ci așa cum Dumnezeu cel Întrupat îl iubește pe om; și în fapt nici nu-l iubesc eu pe acela, ci Hristos din mine îl iubește, făcându-mă și pe mine iubitor al lui; cântând laolaltă cu cei de la

strană: „Când vei chema toată suflarea laolaltă ca să iei seama, Hristoase, mare frică va fi atunci, mare nevoie, deoarece numai faptele singure vor ajuta în veci. Numai faptele singure, dar nu orice fapte, ci acelea ale iubirii. Și așa cum iubirea noastră în Hristoa e cea care-i ține, îi păstrează pe morți întru Hristos, aceeași iubire întru aproapele mă ține pe mine, cel viu păcatului, dar mort virtuții, întru Hristos. Viața care umblă prin arterele membrilor Bisericii este iubirea.

Dacă până acum, în textele liturgice ale cărții pe care am numit-o și v-am descris-o ca fiind cartea Triodului, sa-u remarcat mai cu seamă cadrele omenești ale căderii, acum se revelează înaintea noastră cadrele cosmologice ale clipei de eshaton ce va fi Judecata. Cărțile se vor deschide și se vor arăta faptele oamenilor înaintea Divanului Tău celui de neîndurat, și va răsuna toată valea plângerii cu groaznică scrâșnire văzând pe toți cei care au păcătuit trimiși în chinurile cele veșnice, cu dreaptă Judecata Ta, fără de folos plângând, Îndurate. Pentru aceasta Te rugăm, Bunule, să-Ți fie milă de noi, cei care Te lăudăm, Unule Mult Milostiv.

Senzația aceasta auditivă, acustică dacă vreți, este preluată de modificări ale pământescului din noi, ale pământului supus focului celui incandescent al râului celui uriaș, de care face amintire întotdeauna cântarea Bisericii și pe care ne-o aducem aminte oglindită în general pe peretele din față al fiecărei biserici de mănăstire.

Trâmbițele vor suna și mormintele se vor deșerta și se va scula toată firea omenească, cutremurându-se. Pământul este cel al plângerii, iar locul este al chemării. Strigătul pare că se amplifică și ne cuprinde pe fiecare dintre noi, în parte. Iată: „Din porțile iadului izbăvește-mă, Doamne! Mântuiește-mă din prăpăd și din întunericul adânc din cele de dedesupt ale pământului și din focul cel nestins și de oricare pedeapsă veșnică!" - ne spune o cântare a Utreniei.

Bine, dar eu, efortul meu, în ce constă? Ce-mi folosește mie aducerea aminte de ziua aceasta a focului și a izbăvirii de foc? Răspunsul este dat prin cuvintele: „Vino suflete al meu de *ia* întru tine ziua aceea și ceasul acela întru care Domnul Dumnezeu de față va veni; și să te tânguiești și să plângi, ca să te afli curat în ceasul cercetării Lui" - ne spune o cântare a Utreniei.

„A lua ziua aceea întru tine" este a te depărta de confortul mântuirii din scaun, imposibil de aflat. Este așezarea ta în dimensiunea aceasta lucrătoare a Postului - împlinirea faptelor iubirii care fac atingere cu cerul faptelor lui Hristos Domnul. Ziua aceasta este pusă aici, la început de nevoință duhovnicească, ca un medicament împotriva comodității. Duminica aceasta ne aduce aminte, ca nu cumva, omul aflând despre acele pilde: a vameșului și a fiului risipitor, să trăiască să trăiască fără nici o grijă, spunându-și: „Dumnezeu este iubitor de oameni; dacă mă voi depărta de păcat, îndată voi dobândi totul".

Iată așadar, că această chemare în Hristos se face chemare pe calea vieții în Hristos pentru că „atunci - trebuie să se știe - Hristos nu va întreba nici de post, nici de săraci, nici de minuni, cu toate că bune foarte sunt și acestea, ci de cele ce sunt cu mult mai bune decât acestea" - ne spune Sinaxarul zilei acesteia. Iată așadar: cele mult mai bune decât acestea sunt faptele iubirii creștine, pentru că doar astfel vom dovedi că am priceput ce înseamnă cuvintele: „Milă voiesc, iar nu jertfă" și „Fiți milostivi, precum Tatăl vostru cel ceresc milostiv este", cum ne spune Evanghelia de la Luca la capitolul 6, versetul 36.

De aceea, cunoscând poruncile Domnului, așa să viețuim: pe cei flămânzi să-i hrănim, pe cei însetați să-i adăpăm, pe cei goi să-i îmbrăcăm, pe cei străini să-i aducem în casă, pe bolnavi și pe cei din temniță să-i căutăm ca să zică și către noi Cel ce va să judece tot pământul „Veniți binecuvântaților Tatălui Meu, de moșteniți Împărăția ce s-a gătit vouă!"

Dar din acestea nu trebuie îndepărtat de la noi gândul la moarte, dar de moarte dincolo de care străbate chipul plin de razele Taborului, ale Celui Care ne trece dincolo de moarte, în viața veșnică; și să spunem împreună cu Sfântul Efrem Siriul:

„Adusu-mi-am aminte de moarte, de ceasul acela, iubiților, și m-am cutremurat; m-am gândit la acel grozav județ și m-am înfricoșat; m-am dus cu mintea la veselia raiului și am oftat; m-a cuprins plânsul și am plâns până n-a mai rămas în mine putere de a plânge". Așa plângea și Adam la izgonirea din Rai și la un astfel

de plâns ne îndeamnă Duminica următoare aceea a „izgonirii lui Adam din rai".

Înfloreşte Postul Mare deja. Luni la Utrenie, în săptămâna lăsatului de sec la carne se cântă o cântare deosebită: „Deschitu-s-au porţile dumnezeieştii pocăinţe. Să ne apropiem cu grabă, curăţindu-ne de mâncări şi de pofte, ca nişte ascultători ai lui Hristos, Cel care a chemat lumea întru Împărăţia Cerească, zeciuiala a tot anul aducând Împăratului tuturor, ca şi Învierea Lui cu dragoste să o vedem.

Începe Postul şi Sfinţii Părinţi ne cheamă să lăsăm mâncărurile de dulce nu de dragul unor regimuri alimentare, ci pentru ca trupul nostru să se facă transparent, pentru ca trupul nostru, slăbindu-i firea, să capete putere duhovnicească.

Sunt mulţi care socotea că a nu mânca în post este suficient; sau a nu înjura în post este sufiecient; sau doar a te ruga în post este suficient. Dacă nu se unesc laolaltă toate aceste lucururi ale minţii cu cele ale trupului şi cu cele ale sufletului, postul nostru îşi pierde din tărie , îşi pierde din bucuria pe care ar fi putut să ne-o ofere, să ne-o dăruiască. Postul în cele din urmă nu este un exerciţiu simplu, doar de abstinenţă trupească, ci este cu adevărat luarea Crucii împreuă cu Hristos.

Începe săptămâna aceasta a brânzei, sau săptămâna „albă", cum îi mai spune Biserica, în care oamenii au dreptul „legal" să-i spunem, deşi în Biserică se foloseşte rar cuvântul acesta, au îngăduinţa de a mânca orice în afară de carne şi cu atât mai mult, spun Sfinţii Părinţi, este mai grav dacă mănânci în Săptămâna brânzei carne, pentru că ţi s-a dat şansa să mănânci din absolut orice, numai din carne - nu, amintind parcă de porunca lui Dumnezeu din Rai, când i-a spus lui Adam că poate mânca din orice pom, în afară de cel al cunoştintei binelui şi răului şi al vieţii veşnice. Deci: „din orice în afară de" - este porunca lui Dumnezeu şi postul nostru spre aceasta trebuie să meargă: către împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.

Iată-ne aşadar pornind la drum mai departe. Va urma Duminica izgonirii lui Adam din Rai, dar niciodată nu trebuie să uităm această Duminică a Înfricoşătoarei Judecăţi. În unele

mănăstiri există printre călugări obiceiul de a-şi săpa în apropierea chiliei lor o groapă în care din când în când merg şi se roagă, către care din când în când merg să privească. Este groapa care le aduce aminte de moarte pentru că, spun Sfinţii Părinţi, aducerea aminte de moarte este mântuitoare. De ce ?! Pentru că înaintea morţii te cutremuri, pentru că înaintea morţii îţi dai seama că eşti candidat la Înviere şi vei învia cu Hristos numai în măsura în care ai împlinit cele ale lui Hristos.

Să ne ajute Dumnezeu ca începând de astăzi, să punem început bun mântuirii noastre. Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA IZGONIRII LUI ADAM DIN RAI

Din Evanghelia de la Matei, capitolul 16, versetele 14-21:

«Că de veţi ierta oamenilor greşelile lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru Cel ceresc. Iar de nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greşelile voastre.

Când postiţi, nu fiţi trişti ca făţarnicii; că ei îşi smolesc feţele, ca să se arate oamenilor că postesc; adevărat grăiesc vouă: îşi iau plata lor. Tu însă, când posteşti, unge capul tău şi faţa ta o spală, ca să nu te arăţi oamenilor că posteşti, ci Tatălui tău Care este ascuns, şi Tatălui Care vede în ascuns îţi va răsplăti ţie.

Nu vă adunaţi comori pe pământ, unde molia şi rugina le strică şi unde furii le sapă şi le fură. Ci adunaţi-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă şi nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo va fi şi inima ta.»

Sunt cuvintele pe care le-a adresat ucenicilor Săi şi tuturor celor chemaţi să-L asculte, astăzi, Domnul nostru Iisus Hristos, în Duminica izgonirii din Rai a lui Adam. Aţi remarcat că întâiele

cuvinte ne spun că de vom ierta oamenilor greşelile lor, şi El ne va ierta nouă greşelile noastre. Spune aceasta Domnul după ce mai înainte îi învăţase pe ucenici cum să se roage, spunându-le, rostindu-le, implântându-le parcă în inimă cuvintele rugăciunii „Tatăl nostru". A trecut de o săptămână Duminica lăsatului de carne, ne-am îndepărtat de Duminica Înfricoşătoarei Judecăţi şi de hrana pe care ne-am însuşit-o ca oameni abia după o altă înfricoşătoare judecată, aceea a Potopului din vremea şi supravieţuirea lui Noe, pentru că, ştiut este din Cartea Sfântă că, îndată după Potop Noe primeşte binecuvântarea lui Dumnezeu de a mânca şi din carnea animalelor.

Iată, aşadar, începe înflorirea Postului celui Mare. Luni la Utrenie, în săptămâna lăsatului sec de carne, s-a cântat o cântare ce spunea că „Deschitu-s-au porţile dumnezeieştii pocăinţe; să ne apropiem cu grabă, curăţindu-ne de mâncări şi de pofte ca nişte ascultători ai lui Hristos, Cel Care a chemat lumea întru Împărăţia cerească, zeciuiala a tot anul adunând Împăratului tuturor, ca şi Învierea Lui cu dragoste să o vedem".

Se spune că se aduce zeciuiala a tot anul, pentru că în fapt adevăratul creştin, cel ce ia în serios chemarea vestei celei bune a postului, ştie că toată vremea postului este de folos şi că nici vătămările diavoleşti nu îndrăznesc asupra celui ce posteşte, ci încă şi păzitorii vieţii noastre, îngerii, mai cu dinadinsul stau pe lângă noi, cei ce ne curăţăm cu postul; sau că intrările şi uşile cele dinaintea Postului se cer a fi pecetluite de acum şi depăşite cu înfrânarea şi cu iubirea către Domnul. Uşile se deschid, deschizându-se porţile cele mari ale Postului. „Precum ne-am lipsit de cărnuri şi de alte mâncăruri multe, aşa şi de vrajba cea cu aproapele, şi de desfrâu şi de minciună şi de tot răul să fugim". Astfel de îndemnuri pornesc prin glasul Triodului în fiecare zi ce ne apropie de Duminica izgonirii lui Adam din Rai. Misterul Crucii luminează taina Postului.

Căzut, Adam este înălţat iarăşi la starea dintâi şi adus ca ofrandă înaintea Jertfelnicului celui ceresc. „Pe Cruce, dumnezeieştile palme întinzându-Ţi - spune o cântare - ai împreunat cele mai dinainte osebite, Mântuitorule. Şi mijlocind,

ai adus ca un dar Tatălui, fiinţa omenească cea osândită. Pentru acestea lăudăm prea curată Răstingnirea Ta".

Dar oare cine le osebise mai înainte pe cele pe care Mântuitorul acum le uneşte prin Patimă? Adam. Acesta avea drept scop ca, utilizând corect puterile sufletului lui unificatoare, să unească cerul cu pământul, pe Dumnezeu cu oamenii şi pe om în sine însuşi. Căci aflat la mijloc, între Dumnezeu şi natură, sufletul are aceste puteri unificatoare între cele două lumi: să realizeze în act unitatea în potenţă şi unificând, şi astfel surprind cele patru diviziuni ale universului: diviziunea omului în bărbat şi femeie; a pământului în paradis şi lumea locuită; a naturii sensibile între cer şi pământ; a naturii create în sensibilă şi inteligibile şi, în fine, cea de-a V-a, cea mai înaltă şi negrăită diviziune, între creaţie şi Creator. Acest lucru, neînfăptuit de Adam cel izgonit, este realizat însă de Adam cel nou şi înviat.

Textele Triodului devin dense, puternice. Acum la început de Post semănăm mult, tare mult, cu Adam, pentru că, de vom plini cele ale Postului, la capătul aşteptării celei mereu pline de viaţă a postului, să semănăm cu Hristos Domnul, Dar între Adam cel căzut şi Adam cel înviat se aşează în faţa ochiului nostru cuprinsul cel nesfârşit al cetelor cuvioşilor şi al tuturor sfinţilor bărbaţi şi femei care au strălucit prin sihăstrie, cum ne spune Sinaxarul sâmbetei care tocmai a trecut. Aceştia trebuie să ne fie modelul plin de urmat. De aceea sunt aşezaţi în sâmbăta dinaintea acestei Duminici a izgonirii lui Adam din Rai. S-ar putea ca modelul perfect al Domnului să ne înspăimânte, să ne facă a gândi că este imposibil ca noi să-l putem atinge. Spre luminare însă ne sunt daţi aceştia: dovezi ale bunei slăviri a lui Dumnezeu.

„La cele desfătătoare ale vieţii m-am uitat, văzând cu gândurile, cele ce se fac şi socotind cele de întristare ale lor, am plâns viaţa oamenilor şi numai pe voi v-am fericit, care aţi ales partea cea bună, adică a pătimi cu Hristos şi a petrece împreună cu El şi a cânta împreună cu profetul David: „Aliluia" - ne spunea o cântare a Utreniei sâmbetei. Pe aceştia îi luăm nu doar ca modele intermediare între modelul cel mare al Domnului Hristos, ci împreună cu Maica lui Dumnezeu îi luăm sprijin şi mijlocire, scut uman şi cetate deplină şi plină de viaţă, cântându-le:

„Cuvioşilor Părinţi, în tot pământul a ieşit vestirea faptelor voastre, prin care în cer aţi aflat plata lor. Risipit-aţi taberele demonilor, ajuns-aţi la cetele îngerilor, a căror viaţă fără de prihană aţi râvnit; şi acum, îndrăznire având către Domnul, cereţi pace sufletelor voastre!"

Evanghelia Duminicii, pe care tocmai am rostit-o, urmează a ne pune la începutul vieţii noastre păcătoase pe pământ, cântând dimpreună cu Adam: „făcătorul meu, Domnul, luând ţarină din pământ şi însufleţindu-mă, cu suflare de viaţă m-a înviat şi m-a cinstit a fi stăpânitor pe pământ tuturor celor văzute, şi locuitor împreună cu îngerii. Iar Satana înşelătorul, luând cu şarpele ca şi printr-o unealtă, m-a amăgit prin mâncare şi de mărirea lui Dumnezeu m-a osebit şi m-a dat morţii celei mai dedesubt de pământ. Şi Tu, ca un stăpân şi îndurat, iarăşi mă cheamă!"

Acest „iarăşi mă cheamă" are ecou în întreaga durată a slujbelor Triodului: iarăşi, adu-mă în Rai, iarăşi mă împărtăşeşte de pomul vieţii şi al bucuriei, iarăşi mă sălăşuieşte în Rai" - în fapt sunt cuvinte ale unei ectenii de cereri rostite înaintea uşilor celor închise ale Raiului. Şi starea este aceea fără de Dumnezeu. Imaginea creată astăzi în Evanghelie este aceeaşi cu care Sfânta Scriptură ne vorbeşte de momentul Morţii pe Cruce a Celui înviat:

„Soarele razele sale şi-a ascuns, luna cu stelele în sânge s-au schimbat, munţii s-au înfricoşat, dealurile s-au cutremurat când Raiul s-a închis, ieşind Adam, cu mâinile bătânduş-i faţa şi zicându-I «Milostive Doamne, miluieşte-mă pe mine, cel căzut!»".

De ce tocmai faţa şi-o bate Adam? De ce tocmai icoana, ultima icoană ce-i rămăsese din Rai şi pe care o purta cu sine?!! Tocmai pentru că ea era o readucere în minte a Raiului, a chipului Celui ce-i văzuse şi faţa de care de acum îi era ruşine.

Nădejdea subliniată la cartea Facerii, la capitolul 3 cu versetul 16 e reluată în cântările perioadei acesteia. Glasul celui care vesteşte pe Mesia cel ce va să zdrobească pe diavol - aducător al morţii, este Însuşi Mântuitorul Care nu voieşte moartea păcătosului, ci să revie în Rai şi să fie viu.

Sinaxarul zilei de astăzi ne arată în chip strălucit semnificaţia acestei Duminici, Sfinţii Părinţi aşezând această pomenire a izgonirii lui Adam din Rai, la începutul Sfântului Post de 40 de zile,

spre a arăta prin aceasta cât de folositor este pentru firea omenească leacul postului, şi iarăşi cât de ruşinos lucru este lăcomia şi neascultarea. Aşadar Părinţii, lăsând la o parte pe celelalte făpturi, care pentru om au fost făcute, ne-au pus în faţă pe Adam cel dintâi zidit, ca să ne arate, mai întâi, că mare rău a pătimit pentru că n-a postit puţin; al doilea, că de atunci răul a intrat în firea noastră şi, în al treilea rând, ca cea dintâi poruncă a Domnului, dată oamenilor, este vârtutea postului.

Iată aşadar cum din poruncă, postul devine virtute, cale de rămânere în Hristos, ajutat de Hristos, Cel ce odată cu Întruparea, a depărtat din ce în ce mai mult, pe măsură ce primea mai mult, trupul, pe heruvimul cel ce cu sabie de foc păzea Raiul, pe drumul către porţi. Şi dacă se spune că din milă pentru oameni, heruvimul acesta a dăruit izgoniţilor sâmburi din care va izvodi mărul, nu de puţină importanţă e faptul că tocmai acum mărul înfloreşte, nu de puţine ori aducându-ne aminte şi de cădere, dar şi de lemnul Crucii celei mântuitoare. Se vădesc de acum condiţiile evadării, eliberării din încorsetarea stresantă a acestei lumi marcate de cădere: iertarea aproapelui - ne spune Evanghelia la versetul 14 şi postul - ne spune versetul 16; iertarea, fără de care nu poţi duce darul la Altar şi post, fără de care nu poţi să primeşti darul cel de sus. Ambele sunt condiţiile reintegrării şi reintrării în Altar, ca nou centru liturgic al creaţiei.

Postul se vădeşte de acum a fi un mare strigăt: Retro, Satan! - neacceptarea ca normală a nici unei îmbrăcăminte de ruşine, a nici unei goliciuni sufleteşti. Slava lui Dumnezeu vine să îmbrace începutul Postului. Nu poate fi acceptată de dulce nici mâncarea cea amară, primită pentru neînfrânare; cea care, dulce la mâncare ne-a arătat în Rai rodul cunoştinţei dar, săturându-ne de mâncare, venin s-a făcut, sfârşitul nostru aducându-l.

Tot acum se vădeşte vindecarea prin post, dar nu un post ipocrit, sau fariseic, vulgar şi ostentativ, ci un post căruia îi merge iertarea aproapelui, iertare pe care Tatăl s-o înregistreze ca atare şi să primească darul nostru la Altarul cel mai presus de ceruri: postul pe care-l săvârşim; pentru că a ierta se vădeşte a fi, a reaşeza între mine şi duşmanul meu iertarea Domnului Celui îndelung răbdător;

radioasă iertare ce luminează tristeţea până o transformă în tristeţe radioasă a postului.

Triodul mărturiseşte acum: „călătoria virtuţilor s-a deschis. Cei ce voiţi să vă nevoiţi intraţi, încingându-vă cu nevoinţa cea bună a postului, că cei ce se luptă după lege, după lege se şi încununează. Şi luând toată într-armarea Crucii, să ne luptăm împotriva vrăjmaşului, ca un zid nestricat ţinând credinţa, şi ca o platoşă - rugăciunea, şi ca un coif - milostenia; în loc de sabie - postul care taie toată răutatea de la inimă".

Cu acestea suntem gata pentru ostenelile sfântului post. Vreme îndelungată de pregătire, chemarea şi îndemnarea ne-au pus la îndemână toate cele trebuitoare pentru această călătorie a virtuţilor, care este perioada aceasta a postului. Suntem îmbrăcaţi de acum cu haina cu care Însuşi Domnul S-a îmbrăcat: smerenia. Avem toiagul nădejdii celei bune. Cu ochii scrutăm zarea şi gândind la Judecată şi cugetul lipindu-l de moarte, zărim de departe Crucea Golgotei, penetrând lumea cu razele Învierii. Razele ei se oglindesc în chipul modelelor duhovniceşti celor bune, făcându-ne să nădăjduim în frumuseţea răsplătirii, iertând şi împăcându-ne cu apropele. Să cântăm ca o cântare ultimă la Laude:

Sosit-a vremea: începutul luptelor celor duhovniceşti:

Se deschid iarăşi şi iarăşi ochii noştri, căutând ţeluri de mântuire. Din noi înşine şi de lângă noi, ţâşnesc ispitele clar, dar şi izvoare de lumină. Nimic nu ne pare uşor. Deşertaţi de slavă şi pocăiţi, căutăm întărire şi Domnul ne-o va dărui. De undeva din mijlocul ispitelor se înalţă ca odinioară în pustie şarpele cel de aramă, Crucea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cruce de lumină care luminează toată această vreme de lupte duhovniceşti. Ca o nouă *axis mundi*, Crucea zdrobeşte centrul pământului celui vechi şi uneşte toate punctele cardinale ale umanităţii. Nu mai există decât răsărit; iar la răsărit nu mai există decât Altarul purtând în mijloc, străbătută de axa Crucii, Sfânta Masă; iară pe Masă - Pâinea cea cerească frântă pentru toate gurile cele flămânde de Înviere. Şi Crucea ne cheamă şi ea să ne lămurim sufleteşte, să ne curăţim trupul. Să postim aşadar precum de bucate, aşa şi de toată patima, desfătându-ne cu virtuţile duhului întru care petrecând cu

dragoste, să ne învrednicim toţi a vedea Prea Cinstită Patima lui Hristos Dumnezeu şi Sfintele Paşti, duhovniceşte bucurându-ne.

Prin Cruce aşadar suntem chemaţi spre Înviere, iar prin Înviere la viaţa cea veşnică, în urma luminii lui Hristos Cel Care, purtând Crucea, a pătimit pentru a învia mai apoi. E vremea la care se rânduieşte în Vecernia de toate zilele rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, cea în trei stări cu trei metanii mari, semn al pocăinţei şi al dragostei lui Dumnezeu către noi şi a smereniei noastre către El. S-o rostim împreună la început de post, pentru ca postul să ne fie binecuvântat, să ne fie întoarcere a minţii către Dumnezeu:

„Doamne şi Stăpânul vieţii mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire şi al grăirii în deşert, nu mi-l da mie.

Iar Duhul curăţiei, al gândului smerit, al răbdării şi al dragostei, dăruieşte-L mie, slugii Tale.

Aşa, Doamne Împărate dăruieşte-mi ca să-mi văd greşelile mele şi să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat eşti în vecii vecilor. Amin."

PREDICA LA DUMINICA I DIN POSTUL MARE

(A ORTODOXIEI)

„Prea curatului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greşelilor noastre, Hristoase Dumnezeule, că de voie bine ai voit a Te sui cu trupul pe Cruce, ca să scapi din robia vrăjmaşului pe cei pe care i-ai zidit. Pentru aceasta cu mulţumire Îţi strigăm ţie: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel Care ai venit să mântuieşti lumea, mărire Ţie!"

Iubiților, astăzi Sfânta Biserică își prăznuiește ziua Ortodoxiei, Duminica Ortodoxie ca Duminică în care se pomenește dreapta credință. Și ne-au așternut Sfinții Părinți înaintea ochilor textul din Evangheliea de la Ioan, capitolul I versetele 43-51, pe care aș vrea să le ascultăm împreună:

«A doua zi a voit să meargă în Galileea și a găsit pe Filip. Și i-a zis Iisus: Urmează-Mi.

Iar Filip era din Betsaida, din cetatea lui Adam și a lui Petru. Filip a găsit pe Natanael și i-a zis: Am aflat pe Acela despre care au scris Moise în Lege și proorocii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret.

Și i-a zis Natanael: Din Nazaret poate fi ceva bun?

Filip i-a zis: Vino și vezi.

Iisus a văzut pe Natanael venind către El și a zis despre el: Iată, cu adevărat, israelit în care nu este vicleșug.

Natanael I-a zis: De unde mă cunoști? A răspuns Iisus și i-a zis: Mai înainte de a te chema Filip, te-am văzut când erai sub smochin.

Răspunsu-I-a Natanael: Rabi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești regele lui Israel.

Răspunsu-i-a Iisus și i-a zis: Pentru că ți-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decât acestea vei vedea. Și i-a zis: Adevărat, adevărat zic vouă, de acum veți vedea cerul deschizându-se și pe ingerii lui Dumnezeu suindu-se și coborându-se peste Fiul Omului.»

„De acum veți vedea cerurile deschizându-se". Dacă vreți, este cea mai minunată imagine a Ortodoxiei: cerurile deschise și putem cânta, fără grijă că am putea greși, deopotrivă cu cântările Duminicii de astăzi: „Acum s-a întins lumina dreptei credințe spre toți, risipind ca un nor înșelăciunea păgânității și luminând inimile celor credincioși. Veniți toți să cădem în gând binecinstitor închinându-ne noi, drept-credincioșii, cinstitelor icoane ale lui Hristos".

Suntem pe calea Postului. Suntem pe calea postului, trecând dumnezeiasca măsură a postului celui fără de prihană. Cu rugăciuni și cu lacrimi Îl căutăm pe Domnul Cel Ce ne mântuiește pe noi, și încercăm să dăm uitării, desăvârșit, păcatele noastre, strigând însă Domnului în pocăința noastră: greșit-am Ție Mântuiește-ne ca odinioară pe neniviteni, Hristoase Împărate, și ne fă părtași Împărăției cerești, Mult îndurate!"

Postul nostru nu ține numai de bucate, ci și de toată patima, desfătându-ne de virtuțile Duhului. Ori mereu pentru a lupta împotriva patimii, mai cu seamă într-o astfel de vreme de post, ați remarcat că Sfinții Părinți ne-au dat spre ajutor anumite imagini, anumite chipuri de sfinți și de participanți la istoria contemporană cu Iisus Hristos, pentru a ne întări, pentru a ne dărui nouă, fiecăruia dintre noi, un argument pentru a putea trece mai departe pe măsura postului și pe vremea postului.

Strălucește harul lui Iisus Hristos și luminează sufletele noastre. Este o vreme bineprimită postul pentru că bineprimit este Dumnezeu atunci când este așteptat cu dragoste. Dar de fiecare dată trebuie să avem grijă ca cinstitul post să-l întâmpinăm cu bucurie sau, așa cum spuneau Sfinții Părinți, să încercăm să strălucească în noi razele sfintelor porunci ale lui Hristos-Dumnezeului nostru, care sunt: strălucirea dragostei, fulgerul rugăciunii, sfințenia curăției, tăria bărbăției. Pentru că finalitatea acestui post ține de o altă icoană, de aceea minunat luminată a Sfintei Învieri. Să ajungem așadar și noi luminați la Sfânta Înviere dea de a III-a zi, care luminează lumea cu nestricăciunea.

Iată că astăzi înaintea ochilor noștri se petrece minunea întoarcerii unor oameni către Dumnezeu. Hristos Domnul Își face aleșii Săi, Își cheamă aleșii Săi pentru propovăduirea învățăturii Sale până la marginile pământului și până la sfârșitul veacurilor. Este momentul în care Biserica a hotărât să sărbătorească Duminica Ortodoxiei.

Când spunem Duminica Ortodoxiei, nu spunem a unei instituții, ci a dreptei credințe; și a unei drepte credințe înglobate în instituția pe care noi o numim Biserica Ortodoxă. Dacă vreți, astăzi Duminica Ortodoxiei, a apostolilor sau a apostolicității Ortodoxiei, pentru că fiecare dintre noi putem gândi, fără teama de a greși, la minunata ortodoxie dintru început a Bisericii celei una întru Iisus Hristos, fără râci politice, fără politici ecleziale, fără dorințe de preamărire a unor oameni, îndreptate împotriva preamăririi lui Dumnezeu.

Duminica de astăzi se cheamă însă și o Duminică a imaginii curate, dacă vreți; și într-o lume în care lumina nu mai este lumină

și luminarea nu mai este luminare, într-o lume în care de jur-împrejurul nostru vin false imagini ca să așeze o falsă valoare sau falsă ierarhie a valorilor, Sfinții Părinți au rânduit că ne este absolut necesar să privim cu înțelepciune, cu foarte multă înțelepciune și mai cu seamă cu dragoste, în genunchi, la minunăția icoanelor; nu numai la minunăția lor, dar și la necesitatea lor.

O cântare din Lunea întâi a Săptămânii acesteia a Patimilor spunea: „Iată vremea pocăinței, iată ziua mântuirii: intrarea Postului Suflete, privegheză și intrările poftelor închide-le, către Domnul uitându-te". A închide intrările poftelor și a te uita către Dumnezeu - aceasta este lecția dintâi a acestei Duminici numită și întâia a Postului Mare sau a Ortodoxiei. De mii de ani sau de 1900, ca să fim mai corecți, o anumită gândire teologică, preocupată să-și îndeplinească misiunea cu care se crede investită de o știință a Scripturii, poartă un ciudat război, al cărui spațiu de desfășurare și miză este simbolismul sacru. Icoana ortodoxă este una dintre problemele supuse unei cercetări de cele mai multe ori subiective: Modul în care au tratat-o teologii apuseni a fost preluat și mai apoi deformat de noile denominațiuni creștine, care n-au mai văzut în ea decât un idol, un mijloc de încălcare flagrantă a Sfintei Sripturi. Au văzut în ea un idol, iar în închinarea credinciosului ortodox - un act de idolatrie, prezentându-l cât se poate mai penibil și încărcat cu cât mai multe amănunte despre idolatria sălbatică și retrogradă a ortodocșilor.

Această judecată asupra icoanei nu e nouă. Icoana și-a găsit mereu atacatorii ei, dar în același timp și apărători. Dacă celor din urmă Duhul Sfânt le-a insuflat tăria răspunsului, celor dintâi duhul mândriei și al discordiei le-a oferit mereu pricină de sminteală pe calea mântuirii: icoana. Duminica aceasta *aceasta* vrea să sărbătorească: nu neapărat o victorie a Bisericii asupra ereticilor, ci o victorie asupra imaginii deformate, o victorie a luminii lui Dumnezeu, a acestei ferestre către Absolut, care este icoana, asupra celor care închideau ferestrele, asupra acelora care închideau Absolutul.

Ce înseamnă icoana în cele din urmă? Din punct de vedere al limbii, deci, cum i-ar spune unii, științific, cuvântul grecesc „ikon"

drivă de la „iko" ce înseamă a „a semăna" și care la origine înseamă chiar „asemănare"; latinii zic „imago"; slavii îi zic „icona" sau „obraz"; și poate avea mai multe înțelesuri. Mi-am îngăduit să vă spun astăzi, să-l aduc înaintea ochilor noștri duhovnicești pe Sfântul Ioan Damaschinul, care identifică 6 moduri de reprezentare a icoanei sau 6 icoane: Iată:

I-ul: icoana naturală. Fiul cuiva este icoana naturală a celui care l-a născut sau, cum spune Ep. Colos. a Sfântului Apostol Pavel la cap. 1, versetul 15, Fiul lui Dumnezeu este icoana Tatălui.

a II-a: o idee care se găsește în Dumnezeu, pe care teologii o numesc, cu un cuvânt mai pompos și mai filozofic: paradigmă divină despre cele ce vor fi, sfatul cel mai înainte de veci, cum este spus în Sfânta Sriptură.

a III-a este icoana prin poziție sau prin imitare: omul ca icoană a Dumnezeirii; de exemplu: „după chipul lui Dumnezeu" (Facerea, 1,26 s u)

a IV-a direcție sau al IV-lea fel: reprezentarea materială realizată de noi pentru a suprima neputința noastră fizică, organică, de a înțelege fără ajutorul simțurilor, pe cele care cad sub simțuri. Să vă dau un exemplu? De fiecare dată copilul la școală va avea nevoie, atunci când învață literele, lângă litere să aibă și o imagine cu cuvântul care începe cu litera respectivă, tocmai pentru a se înrădăcina mai bine în mintea lui relația între cuvânt, imagine și litera scrisă.

al V-lea fel sunt așa numitele tipuri sau simboluri care, pe seama raportului de asemănare sau de analogie, sugerează sau preînchipuie fapte și lucruri anterioare. De exemplu: Adam cel vechi îl închipuie pe Adam cel nou, adică Iisus Hristos.

cel de-al VI-lea fel: icoanele propriu-zise, făcute spre amintirea și înveșnicirea faptelor minunate și a personajelor din istoria mântuirii noastre, care se fac spre folosul celor care le vor primi.

De cele mai multe ori se flutură prin fața ortodocșilor cuvântul de interdicție al Torei, al Vechilului Testament, cuprins mai cu seamă în cărți ale Exodului, Leviticului, Deuteronomului, ca o interdicție absolută a imaginilor, neacceptându-se parcă faptul că I-ul capăt al Genezei cuprinde și o afirmare clară a existenței acestei imagini, pentru că omul este făcut, în cele din urmă, după chipul lui Dumnezeu. Idolul se constituia de cele mai multe ori ca o piesă

a naturii, un obiect confecţioant de om, care nu indică nici un fel de transcendenţă, de ridicare dincolo de ceruri, dacă vreţi; ci acel pe care-l indică are caracter cu totul imanent, pipăibil cu ochii, să-i zicem, cioplit şi ales prin hotărâre omenească. Vă indic să citiţi cu dragoste momentul acela cu „viţelul de aur" de la primirea legilor şi să vedeţi diferenţa între icoana în sine şi idol, naşterea viţelului de aur şi mai apoi închinarea la el. E ca şi cum aş lua un scaun oarecare din casă, l-aş pune pe masă şi aş spune unui popor întreg: De mâine scaunul acesta în sine este dumnezeul vostru. Lui să vă închinaţi, pentru că el este dumnezeul vostru.

Ori niciodată icoana nu a avut în sine o astfel de idee, nu a avut în sine, nu a încăput în ea aşa ceva. Pentru că întotdeauna Biserica s-a îmbrăcat în icoane ca o mireasă, pe toţi chemându-i astfel să prăznuiască duhovniceşte momentele pe care de fiecare dată a încercat să le prezinte înaintea lor.

Una dintre cântările minunate ale acestei perioade aproape că dă răspuns la toate zbaterile noastre de până acum. Dar e normal ca cei care nu ne citesc cărţile Bisericii să nu aibă de unde să le ştie. Iată una dintre cântări ce spune: „Cinstea icoanei se înalţă la Sfântul chip cel dintâi". Pentru aceasta, cu dragoste cinstim icoanele Mântuitorului şi ale tuturor sfinţilor, ca nu cumva, adunându-ne acum, să cădem în privinţa lor în păgânitate".

Dar care este în cele din urmă argumentarea acestei cinstiri? Dumnezeul nostru este Dumnezeul unei revelaţii care e marcată în mod statornic de Teofanie, de autorevelare a unei fiinţe personale, de arătarea lui Dumnezeu, cum vedem la cartea Ieşirii 13, 14, iar nu a unui principiu sau a unei ideologii impersonale. De aceea afirmaţiile Scripturii despre faţa lui Dumnezeu, despre chipul lui Dumnezeu, nu au o simplă conotaţie metaforică, nu sunt poveşti de adormit copiii. Acest chip al lui Dumnezeu nu este ceva în afara Lui şi nicidecum un chip al lui Dumnezeu făcut de mână umană sau de cineva anume. Mai degrabă Dumnezeu poartă tainic în El Însuşi propriul Său chip, drept pentru care Părinţii au putut echivala între ele expresiile: chip şi faţă.

Această icoană sau chip viu al lui Dumnezeu, de care ne vorbeşte Ep. 2 Cor. 4,4 este Fiul Cel Unu Născut, „Care este în sânurile Tatălui" - ne zice Evanghelia de la Ioan 1.18/ Acest Fiu

Unul Născut însă trup S-a făcut şi S-a sălăşuit întru noi şi I-am văzut slava, ca slava Unuia Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr" (Ioan 1,14). Am văzut slava Lui. Astfel Tatăl, pe Care nimeni nu L-a văzut vreodată, cum ne zice aceeaşi Evanghelie de la Ioan, 1,18, are în Fiul Său un fel de faţă în care Se întoarce spre Lume, Se revelează - spune Sfântul Ioan Teologic, Se descoperă. El face acestea de la începuturile creaţiei, însă prin Întruparea Celui Unu Născut această faţă s-a făcut văzută pentru noi. De aceea Cel întrupat spune despre Sine: „Cine M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl" (Ioan 1,14). Fiul, strălucirea Slavei şi chipul Fiinţei Tatălui, cum ne zice Ep. Evr. 1,13 şi singurul Său adevărat, să-i spunem, exeget comentator, este aşadar ca persoană singura adevărată icoană sau chip al Dumnezeului Celui nevăzut. (Colos. 1,15), acea faţă a lui Dumnezeu, a cărei vedere aduce mântuirea omului, cum spune Ps.17,4.

De aceea la toate tribulaţiile unora pe seama chipului cioplit şi argumentate cu o serie de citate, nu noi răspundem, ci Hristos Domnul Insuşi. Întruparea Sa rămâne argumentul apologetic principal. Încă o dată se vădeşte adevărată spusa că nu noi Îl apărăm pe Mântuitorul, ci El ne apără pe noi. Acel „şi Cuvântul trup S-a făcut" din Ev. In.. 1,14 e cheia marii taine a icoanei. Nu trebuie uitat de nici unul dintre noi că „la plinirea vremii Dumnezeu S-a arătat în trup" - ne spune I Tim. 3,16, luând chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor, la înfăţişare luând trupul smereniei noastre - cum ne zice Filip 3,2 su.

Nu trebuie uitat că Acela „Care în multe rânduri şi în multe chipuri a grăit părinţilor noştri prin prooroci, iar în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moştenitor a toate şi prin Care a făcut veacurile" - ne spune Ep. Evr. 1,1-2, strigă cu glas cutremurător împreună cu Sf. Pavel: Acesta este Chipul lui Dumnezeu Celui nevăzut, mai înainte Născut decât toată firea". Ep.Colos.1,15.

Omul este sensibil la acest chip, el însuşi fiind făcut după chipul lui Dumnezeu, căutând să-şi câştige şi asemănarea, care-i va aduce mântuirea. Este, dacă vreţi, sensibila expunere a acestui chip, căutând să se identifice cât mai mult cu El, căci spunea Domnul: „Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl".

Acuzați fiind de idolatrie, Hristos Domnul suferă cu noi sub acuză. Oare era Hristos Domnul idolatru când Se afla în Templu și când socotea Templul „Casa rugăciunii?" (Mc, 11,17). Sau Apostolii, erau ei idolatrii când se rugau în Templu (Fapte 3.1-3)?

De ce această întrebare al cărei răspuns este, fără îndoială, negativ?!! Pentru că totuși acolo se aflau dverele cu heruvimii brodați, ca și heruvimii ce acopereau chivotul cel de aur, heruvimii slavei care umpleau Altarul Împăcării, cum ne spune Ep. Evr. 9,35. Texte?!? Iată! Le înșir nu de dragul unei matematici a Noului Testament sau a Vechiului Testament, ci pentru a putea să lucrăm împreună asupra lor. Luați și citiți: Ies.25, 18-21; 2 Cor. 3,10; 3 Regi 6,23; 34-35; Evr. 9,6.

Lor li se aduceau oare jertfe, tămâieri și cântări de laudă, sau Dumnezeului Celui viu? Să căutăm împreună texte de la 3 Regi 3.15 sau Ieș. 27, 20-21 sau Ps. 137,1. Se va vădi acolo că Domnului Se aducea slavă, fără ca prin aceste prezențe, materiale totuși până la un punct, să se știrbească cu ceva slava ce se cuvenea Lui.

PREDICĂ LA DUMINICA A II-A DIN POSTUL MARE

(A SFÂNTULUI GRIGORIE PALAMA)

Luând noi glasul desfrânatului, cu fierbinți lacrimi cădem către Tine, Părintele și Dumnezeul tuturor, strigând: Am greșit depărtându-ne de la Tine și necurăției slujind. Deci primește, Doamne, pocăința noastră. Din Evanghelia de la Marcu, capitolul 2 versetele 1-12:

«Și intrând iarăși în Capernaum, după câteva zile, s-a auzit că este în casă. Și îndată s-au adunat mulți, încât nu mai era loc, nici înaintea ușii, și le grăia lor cuvântul.

Și au venit la El, aducând un slăbănog, pe care-l purtau patru inși. Și neputând ei, din pricina mulțimii, să se apropie de El, au desfăcut acoperișul casei unde era Iisus și, prin spărtură, au lăsat în jos patul în care zăcea slăbănogul. Și văzând Iisus credința lor, i-a zis slăbănogului: Fiule, iertate îți sunt păcatele tale!

Și erau acolo unii dintre cărturari, care ședeau și cugetau în inimile lor: Pentru ce vorbește Acesta astfel? El hulește. Cine poate să ierte păcatele, fără numai unul Dumnezeu?

Și îndată cunoscând Iisus cu duhul Lui, că așa cugetau ei în sine, le-a zis lor: De ce cugetați acestea în inimile voastre? Ce este mai ușor a zice slăbănogului: Iertate îți sunt păcatele sau a zice: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă? Dar, ca să știți că putere are Fiul Omului a ierta păcatele pe pământ, a zis slăbănogului:

Zic ție: Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta.

Și s-a sculat îndată și luându-și patul, a ieșit înaintea tuturor, încât erau toți uimiți și slăveau pe Dumnezeu, zicând: Asemenea lucruri n-am văzut niciodată.»

Iubiți credincioși,

Iată-ne ajunși în această Duminică a II-a a Postului Mare, care ne aduce înaintea ochilor două modele, două modele vrednice de urmat. Pe de o parte este acesta pe care prima Evanghelie a zilei de astăzi, aceea de la Marcu 2, 1-12 ni-l pune înaintea ochilor, pe de altă parte este un alt chip, acela al Sfântului Grigorie Palama, care este sărbătorit și el astăzi și căruia în general i se atribuie ca formă liturgică de mărire citirea Evangheliei de la Ioan, 10, 9-16 asupra căreia vom reveni pe parcursul acestui cuvânt.

Să vedem mai întâi pilda aceasta evanghelică ce ne este pusă înaintea ochilor. Fără îndoială că de fiecare dată în viață am simțit că atunci când suntem mai nenorociți suntem mai singuri și în general, singurătatea ne apare ca o mare nenorocire. Dar iată că astăzi ni se pune înaintea ochilor un exemplu minunat de încercare de a anula singurătatea și tristețea unui om, prin aducerea lui înaintea lui Dumnezeu. Să vedem despre ce este vorba:

Domnul iată, că Se află în Capernaum şi după câteva zile s-a auzit că El este în casă; cu alte cuvinte, nu S-a dus acolo să Se dea în spectacol, nici să participe, ştiu eu, la mese bogate, ci S-a aşternut, spun mulţi, în rugăciune. Şi îndată s-au adunat mulţi, încât nu mai era loc nici înaintea uşii, şi le grăia cuvântul. Iată, mulţimea venea în jurul Mântuitorului ca albinele la un stup de miere, pentru că simţea că de acolo vine o putere deosebită. Văzuseră până atunci fie un lepros vindecat, fie boli şi demoni mulţi alungaţi, dar iată, aveau să-L audă pe Acela Care făcuse toate acestea. Aşteptau Cuvântul. Şi ni se spune că au venit la El aducând un slăbănog patru inşi. Şi neputând ei, din pricina mulţimii, să se apropie de El, au desfăcut acoperişul casei în care era Iisus şi prin spărtură au lăsat în jos patul în care zăcea slăbănogul. Acum nu trebuie să înţelegem neapărat că au spart un acoperiş din acesta cu care suntem noi obişnuiţi, mai ales în zona Ardealului, pentru că în general acoperişul acela nu era ceva foarte bine pus la punct.

Dar altceva aş vrea să subliniem astăzi aici; nu dărâmarea acoperişului, ci gestul acesta de prietenie nemaipomenită, acela de a face ceva fantastic pentru a putea să aduci un om înaintea lui Dumnezeu. Tuturor ne convine să ne lăudăm că suntem prieteni cu prietenii noştri, dar de cele mai multe ori cădem în această extremă a admiterii fiecărui păcat al prietenului nostru. „Îl iubesc pe prietenul meu cu toate păcatele lui" - îmi spunea cineva odată, dar în fapt nu-l iubea. Adevărata iubire şi adevărata prietenie este aceasta în care sfărâmi zidurile pentru a-l aduce înaintea lui Dumnezeu. Ce minunată pildă este aceasta în care, iată, se face spărtură în acoperiş; în acoperişul acesta al indiferenţei noastre de fiecare zi, în acoperişul acesta al nonşalanţei noastre de fiecare zi. Trebuie să găsim spărturi prin care să ne ducem prietenul bolnav înaintea lui Dumnezeu; şi prietenul bolnav nu o dată ne poate fi şi sufletul nostru. Dacă nu reuşim ca în ciuda mulţimii care ne copleşeşte să spargem zidurile pentru a ajunge la Iisus Hristos, drumul ne va fi mult mai îngreunat de tot ceea ce poate fi interpus între noi şi Hristos. Pentru că iată, plata pentru acest minunat act de camaraderie: „Văzând Iisus credinţa lor, i-a zis slăbănogului: Fiule, iertate îţi sunt păcatele tale!".

Iată aşadar, pilda minunată adusă astăzi înaintea ochilor noştri, în Duminica aceasta, după ce mai înainte am văzut ce înseamă a te închina în Duh şi în Adevăr lui Dumnezeu. Iată această închinare întru comuniune înaintea lui Dumnezeu. Vă daţi seama în ce situaţie se află slăbănogul acela, de vreme ce-l purtau patru oameni. Şi icoana pe care de obicei o avem pusă pe Sfânta Evanghelie cu această ocazie la această Evanghelie, ni-l prezintă purtat cu nişte funii de pe un acoperiş până jos, la picioarele Mântuitorului. Gestul este minunat şi nu impresionează atât prin faptul, repet, dărâmării zidului în sine, ci prin faptul că, iată, oamenii aceia depăşesc orice fel de oprelişti care în mod normal i-ar fi făcut să dezarmeze. Oare era un singur slăbănog în vremea aceea în Capernaum ?!? Oare era un singur om care avea nevoie de Iisus Hristos şi nu se putea apropia de El ?!?

Cu adevărat vă zic însă că erau mult mai mulţi, dar impresionant era că numai pe unul singur l-au purtat prietenii până înaintea lui Dumnezeu, vădindu-şi adevărata prietenie. O să mă întrebaţi de ce accentuez atât de mult pe adevărata prietenie şi pe ducerea înaintea lui Dumnezeu. Pentru că astăzi ne este rânduit în calendarul Bisericii, pentru Duminica de astăzi, şi Sfântul Grigorie Palama; Sfântul Grigorie Palama căruia, ca oricărui sfânt, îi putem spune prietenul nostru înaintea lui Dumnezeu. Sunt mulţi care se smintesc de noi că ne rugăm sfinţilor. Iată, dacă vreţi, o dovadă minunată a ceea ce pot face sfinţii pentru noi: să spargă acoperişul lumii pentru a ne purta înaintea lui Dumnezeu pe braţele lor şi a ne aşeza înaintea lui Dumnezeu, coborându-ne pe funiile rugăciunii, ale smereniei, ale dragostei şi ale împreună comuniunii cu ei. Atunci suntem tari cu adevărat, când avem prieteni tari cu adevărat, care nu ne lasă să fim depărtaţi de Mântuitorul Iisus Hristos, din cauza mulţimii care-L înconjoară, cu treabă sau fără treabă. Şi iată, ne poartă pe braţele lor, spărgând zidurile, pentru a ne apleca înaintea lui Dumnezeu.

Pentru că astăzi vom vorbi despre un prieten minunat, îngăduiţi-mi să-i citim şi Evanghelia pe care Sfinţii Părinţi au rânduit-o de altfel, la sărbătoarea oricărui ierarh. Iată ce a zis Domnul:

„Eu sunt ușa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui; și va intra și va ieși și pășune va afla. Furul nu vine decât ca să fure și să junghie, și să piardă? Eu am venit ca viață să aibă și din belșug să aibă. Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune viața pentru oile sale. Iar cel plătit și care nu este păstor, și ale cărui oi nu sunt ale lui, vede lupul venind și lasă oile și fuge; și lupul le răpește și le risipește. Dar cel plătit fuge, pentru că este plătit și nu are grijă de oi.

Eu sunt păstorul cel bun și cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine. Precum Mă cunoaște Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl. Și viața Mea o pun pentru oi.

Am și alte oi, care nu sunt din staulul acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc, și vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor".

Iată Păstorul cel Bun, Domnul nostru Iisus Hristos ne îngăduie astăzi să ne punem înaintea ochilor un alt păstor bun, un altul despre care cântările bisericești se întreabă efectiv. Auziți!

„Cu ce cântări de laudă vom lăuda pe ierarhul, trâmbița Teologiei, gura cea insuflată de focul darului, cinstitul locaș al Duhului, stâlpul Bisericii cel nemiscat, bucuria cea mare a lumii, râul înțelepciunii, sfeșnicul luminii, steaua cea luminoasă care luminează făptura? Cu ce flori de laudă vom încununa pe ierarhul, pe apărătorul adevăratei evlavii și potrivnic nelegiuirii, pe ocrotitorul cel călduros al credinței, pe marele conducător și învățător, lira cea plină de bun sunet a Duhului, limba cea strălucitoare ca aurul, izvorul care izvorăște ape de vindecări credincioșilor, pe marele și minunatul Grigorie? Cu ce buze noi, pământenii, vom lăuda pe ierarhul, pe învățătorul Bisericii, pe vestitorul dumnezeiești lumini, pe cunoscătorul tainei celei cerești a Treimii?"

Iată această podoabă a monahilor care a strălucit cu fapte și cu gândirea mai mult decât contemporanii săi, sau cum i se mai spune: lauda Tesalonicului, iată, pe acesta îl avem astăzi model de prietenie ce sparge zidurile pentru a ni-L arăta nouă pe Domnul Iisus Hristos.

Pentru a putea să-mi exprim gândurile mele în raport cu el, mă voi folosi de un alt părinte, mult mai apropiat nouă, chiar dacă

nu este trecut încă în rândul sfinților: Părintele Dumitru Stăniloae, cel care scria în tinerețile sale o carte minunată despre Sfântul Grigorie Palama care apăruse aici la Sibiu în 1938 și se numea „Viața și învățăturile Sfântului Grigorie Palama". Iată ce ne spune el, vorbind despre tinerețea sfântului:

„Sfântul Grigorie Palama s-a născut în Constantinopol, la anul 1296. După aceasta Grigorie Palama a petrecut în viață 63 de ani, și după 12 ani și jumătate de arhierie, la sărbătoarea Sfântului Ioan Gură de Aur, după-amiază, în ziua de 13 noimbrie, a trecut la Domnul. Arhiereu a ajuns în 1347 când a fost hitoronisit mitropolit al Salonicului, de către patriarhul Constantinopolului, Isidor. De aceea data morții lui cea mai apropiată și cea mai corect exprimată ar fi 1359 în luna noiembrie. Părinții lui se mutaseră din Asia Mică, de la răsăritul soarelui - spune Filotei, un istoric - în Constantinopol, mai inainte de a avea vreun copil și erau de neam ales.

Tatăl său se numea Constantin și era membru al Senatului și consilier intim al împăratului Andronic al II-lea. Om cu viață morală integră și bună chibzuială în judecată, a fost ales de împăratul pedagog pentru nepotul său de fiu, Adronic al III-lea. Evlavia și blândețea sa îl făcură să fie iubit de toți, scăpând prin intervenția sa pe mulți nevoiași de loviturile nedrepte ce veneau de la puternicii zilei. Cu copiii săi se purta sobru, spunând că, dacă și-ar da drumul inimii, i-ar copleși cu dragostea; i-ar fi prea mare supărarea și ar mânia pe Dumnezeu, în caz că ar pierde pe vreunul. si de fapt, murindu-i un copil, a arătat multă bărbăție, cântând psalmi compuși odinioară de David, la moartea unui copil al său. Ca unul care în decursul vieții sale era zilnic împreună cu toată casa sa în legătură cu îmbunătățiții părinți ai mănăstirilor, înainte de moarte se tunse întru monahism, luând numele de Constantius. Murind, a lăsat în grija Fecioarei Maria și a soției sale, Cale, pe cei cinci copii ai săi: trei băieți și două fete, dintre care cel mai mare, Grigorie, de abia avea șapte ani.

Micuțul Grigorie a fost dat să studieze științele profane, acelea laice, căci un altfel de suflet și o astfel de fire nu trebuia să nu se înarmeze și cu săgețile și cu armele potrivnicilor. La început, pe

când era încă la primele elemente de gramatică, fiind foarte tânăr, avea greutăți cu exprimarea. De aceea își lua obiceiul să nu pună mâna pe carte și să nu spună lecția, până ce nu se închina de trei ori Născătoarei de Dumnezeu, ceea ce-i ajuta să spună lecțiile ușor și fără de oboseală.

Împăratul îl ajuta și pe el, și pe frații lui și-i chema adesea la sine, stând cu ei de vorbă. Învăța gramatică, retorică și făcu așa de frumoase progrese în fizică, logică și în toate celelalte discipline aristotelice încât marele logofăt și celebrul servitor și savant al vremii, Teodor Metolites, intimul lui Adronic al II-lea, angajând odată o discuție cu tânărul Palama despre Aristotel, unul dintre filozofii antichității, în fața împăratului, fu uimit de răspunsurile acestuia și exclamă către împărat: „Însuși Aristotel de l-ar auzi, l-ar lăuda, cred, nu puțin".

Originea lui înaltă, educația și studiile primite în palatul împăratului l-au făcut cunoscut în lumea Constantinopolului mai înainte de a apărea în marea discuție isihastă, ceea ce noi vom încerca să subliniem mai încolo. De aceea, când patriarhul Antiohiei, Ignatie, scria în 1345, îndemnat de patriarhul Constantinopolului, Ioan Caleca, o scrisoare publică de condamnare a Sfântului Grigorie, spunând că a apărut un monah oarecare, agitând Biserica, Sfântul Grigorie îi răspunde mândru: „Acest Palama a fost văzut în acest oraș mare, Constantinopolul, fiind crescut și educat în palatul împărătesc, ca unul ce s-a învrednicit de favorul împărătesc din strămoși și a fost admirat nu puțin de împărați și de toți cei din jurul lor, pentru priceperea sa în cele ale științelor, deși încă nu fusese declarat între adolescenți.

Tânărul Grigorie simtea multă atracție pentru viața și meditația religioasă, stând în contact strâns cu monahi din Athos. Purtându-se cu gândul să intre în viața monahală, începu încă de pe când era în lume să ducă un regim de asceză aspru, postind, veghind mult, hrănindu-se numai cu pâine și apă, stăpânindu-și faptele, deși era în floarea vârstei.

Zic eu că în primul rând pentru aceasta ni l-a pus astăzi soborul cel mare al Sfinților Părinți, în Duminica aceasta a Postului, pe

Sfântul Grigorie Palama, înaitne. Pentru a înțelege că în toate ale luminii trebuie să ne purtăm precum creștinii și că nu putem să ajugem la știința adevărată, la cunoașterea adevărată, dacă nu avem o viață de creștini, adevărată. Dacă nu trăim cu Hristos, nu avem cum să-L cunoaștem pe Hristos.

Îmbătrânind, să zicem, și trecând de la vârsta adolescenței, întâi înduplecă pe cei ai casei : pe mamă, pe surori și pe unii dintre servitori și chiar pe unele rudenii să intre în mănăstirile din Constantinopol, și apoi pleacă cu cei doi frați ai săi spre Muntele Athos.

Din Constantinopol a plecat toamna, cam prin 1317 și s-a oprit să ierneze în Muntele Papichion, între Tracia și Macedonia, plin de mănăstiri de bărbați. Monahii de acolo avură ocazia să se minuneze de știinta , de vârtutea și de alesele însușiri ale tânărului Grigorie. Pe muntele învecinat erau așezați bogomilii, eretici din vremea aceea. Grigorie, ducându-se cu un frate la ei, intră cu ei în discuție, convingând pe unii dintre ei să se întoarcă la credința cea dreaptă. Printre altele discută cu ei despre rugăciune, deoarece aceștia nu cunoșteau altă rugăciune decât „Tatăl nostru", despre Cruce și despre mântuirea prin ea, de care aceia nu voiau să știe, și despre altele.

În primăvară însă, el plecă spre Athos și se ataşă de bătrânul Nicodim, cam pe la 1318, oprindu-se la mănăstirea Vatoped. Fu tuns curând întru monahism, iar sub oblăduirea lui Nicodim duse o viață de post, de veghe, de înfrânare și de rugăciune neîntreruptă. Fiindcă avea mereu în fața ochilor duhovnicești pe Fecioara Maria, striga neîntrerupt către dânsa: „Luminează-mi întunericul! Luminează-mi întunericul!" După doi ani i se arătă o dată evanghelistul Ioan, asigurându-l din partea Fecioarei Maria că-l va ajuta și-l va lumina întotdeauna.

În al treilea an de viețuire cu Nicodim, acesta muri, iar Sfântul Grigorie se duse la lavra cea mare a Sfântului Atanasie din Muntele Athos. Luptând parcă cu trupul ca să ajungă în afară de trup, în decurs de câte trei luni nu dormea nici o noapte, ci numai puțin după prânz. Dorul însă după viața contemplativă și după singurătate nu-i da pace. De aceea după trei ani se așeză într-un loc retras, numit Golia, unde un grup de isihaști se exercitau în asceză și contemplație, sub

conducerea unui Grigorie, de origine şi el constantinopolitan, vestit pe acea vreme în practica isihiei, a liniştirii, cu alte cuvinte, a înfrânării şi a contemplaţiei, admirat nu numai de ucenicii săi din Athos, ci şi de teologii din Constantinopol.

Iată aşadar, că aşezarea lui aici, în calendar, în această Duminică, nu este pusă la voia întâmpării. Dar lucrul cel mai important pentru care el este aşternut aici, în Duminica ce urmează Duminicii victoriei şi biruinţei icoanei, este faptul că epoca cea mai însemnată a vieţii începe cu lupta lui împotriva lui Varlaam.

Despre Varlaam însă vom folosi un alt izvor pentru a-l prezenta, chiar dacă este dur, dar extrem de bine pus la punct. Este vorba de Sinaxarul Duminicii de astăzi, care aproape că ni-l prezintă ca pe o fiară italiană.

Varlaam era de loc din Calabria şi se credea grozav în înţelepciunea laică şi socotea în deşertăciune propriile lui gânduri, că ştie toate lucrurile. A pornit astfel, război cumplit împotriva Bisericii lui Hristos, a dreptei credinţe şi a tuturor celor care o ţineau cu tărie.

Varlaam - şi aici era erezia lui, învăţa nebuneşte că harul comun al Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, şi lumina veacului ce va să fie, prin care vor străluci şi dreptii ca soarele, în chipul în care şi Hristos S-a arătat strălucind pe Muntele Taborului, şi pe scurt, toată puterea şi lucrarea Dumnezeirii tri-ipostatice erau cu totul deosebite de firea dumnezeiască şi este creată. Deci vorbea, cu alte cuvinte, despre harul creat. Iar pe cei care cugetau drept că acea dumnezeiască lumină este necreată, şi că toată puterea şi lucrarea dumnezeiască nu sunt nicidecum însuşiri noi, ci printre însuşirile firesti ale lui Dumnezeu, pe toţi aceştia aşadar, prin cuvinte şi prin scrieri mari, îi numea închinători la doi dumnezei şi închinători la mai mulţi dumnezei, după cum ne numesc şi iudeii şi Sabelie şi Arie. Ereticului acestuia, Varlaam, care credea în harul creat, i s-au adăugat mai apoi, pe parcursul controversei isihaste, cum avea s-o numească teologii, şi alţi doi polemişti, să le zicem, Achindin şi Nicefor Gregoras. Vorbeau în fapt, în controversele lor, despre valoarea ştiintei sau cunoaşterii lui Dumnezeu, despre

rugăciunea inimii, despre vederea luminii dumnezeieşti şi mai cu seamă, deosebirea în Fiinţa şi lucrările lui Dumnezeu. Cine voieşte să cunoască însă aceste adevăruri, trebuie să-l citească şi pe Sfântul Grigorie Palama, cel care răspunde punct cu punct tuturor acestor erezii care, iată, din păcate ne mai cuprind şi astăzi.

Despre Sfântul Grigorie Palama mai avem să spunem un singur lucru : în 5 aprilie, 1368, după ce trecuse la cele veşnice, Sfântul Grigorie Palama, văzându-se viaţa lui, care nu s-a redus numai la această dispută cu Varlaam sau cu ceilalţi, ci avea în sine şi o viaţă morală deosebită, iar activitatea lui, să-i zicem „publicistică" astăzi, cuprinde şi predici morale sau predici de întărire în credinţă şi în alte direcţii, de exemplu închinarea la sfintele icoane sau despre post, despre rugăciune,aşadar, în 5 aprilie 1368 a fost canonizat de un sinod. Nu neapărat că-l trece sinodul în rândul sfinţilor, ci viaţa lui curată, răspunsurile lui adânc teologice îl impuseseră deja în conştiinţa contemporanilor săi şi în conştiinţa veşnică a Bisericii.

Rămăşiţele sfântului au fost aşezate într-o raclă zidită în partea dreaptă a Bisericii Mitropolitane a Sfântului Dumitru din Salonic. Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului declara că s-au păstrat întregi şi prin ele se săvârşeau mari minuni. Una dintre ele : marele foc din 1890, prefăcând în cenuşă această biserică, osemintele Sfântului au suferit foarte puţin. Ele au fost mutate de atunci în Biserica Mitropolitană a Sfântului Nicolae, unde se găseau şi la data în care Părintele Stăniloae îşi încheie lucrarea. O să spuneţi : Bine, dar de ce este atât de importantă această personalitate a Sfântului Grigorie Palama ?

Pentru că el vorbeşte despre lumina necreată. El vorbeşte despre întâlnirea în veşnicie cu harul cel necreat, atotajutător al lui Dumnezeu. Şi pentru că iată, arc peste acest minunat moment de suflet care este Duminica de astăzi, ne vin cuvintele din Cântarea Triodului. Auziţi ce ne spune :

„Celor care umblă întru întunericul păcatelor ai răsărit lumină, Hristoase, în vremea postului. Arată-ne nouă şi ziua cea vestită a Patimii Tale, ca să strigăm Ţie : Scoală-Te , Dumnezeule,

miluiește-ne pe noi, păcătoșii!" cu alte cuvinte: Pe noi ne întărește pe parcursul acestei perioade a postului, a acestei perioade care stă oarecum în umbra întunericului, dar și în întunericul luminii tocmai această lumină necreată, lumina taborică, lumina Învierii cea dinainte de Înviere și de după Înviere, care ne trage spre sine, către ea.

Contemporanii noștri politicieni vorbesc de o lumină la capătul tunelului. Noi nu putem să spunem decât că la capătul vieții noastre creștinești, în măsura în care plinim toate cele ale Ortodoxiei, vom vedea Lumina cea adevărată: Hristos, Domnul și Dumnezeul nostru. Și pentru aceasta Domnului să ne rugăm. Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A III-A DIN POSTUL MARE (A SFINTEI CRUCI)

Din Evanghelia de la Marcu citire:

«Și chemând la Sine mulțimea, împreună cu ucenicii Săi, le-a zis: Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie. Căci cine va voi să-și scape viața o va pierde; iar cine va pierde viața sa, pentru Mine și pentru Evanghelie, acela o va scăpa. Căci ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul, în schimb, pentru sufletul său?

Căci de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el, când va veni întru Slava Tatlui Său cu sfinții îngeri.

Și le zicea lor: Adevărat grăiesc vouă că sunt unii, din cei ce stau aici, care nu vor gusta moartea, până ce nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu, venind întru putere.»

Iubiți credincioși,

Iată, în această Duminică a III-a a Sfântului Post, am citit din Evanghelia de la Marcu 8, 34-38 și 9,1. Dacă Duminica întâi din Post consemna în valoarea ei duhovnicească biruința asupra iconoclaștilor, a urâtorilor de icoane, celor desîntrupători de Hristos, dăruindu-se Bisericii icoana, iar Duminica a II-a, pe care am numit-o și a Sfântului Grigorie Palama este și ea o biruință a luminii asupra întunericului, reactualizându-se lumina taborică, cea de-a III-a Duminică cu mesajul său vine să aducă și chipul întrupat și lumina cea veșnică; Duminica aceasta numită și a Sfintei Cruci arătându-ne Crucea ca fiind întâia a creației celei de-a doua și depline, a celei noi, făcută prin Învierea Domnului nostru Iisus Hristos.

Întruparea Domnului. Taborul. Crucea. Crucea, ca un simbol dens și viu al Patimilor. Mesajul Crucii este însă marcat prin cuvintele Evangheliei pe care tocmai am citit-o și pe care de altfel le vom folosi ca un fir al cuvântului nostru de astăzi: „Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze".

Și de aici va veni așadar lumina înțelesului acestei perioade. „Dacă voiește cineva să vină după Mine". Cuvintele Evangheliei ne trimit cu mult în urmă, la acel: „Adame, Adame, unde ești?" în care Dumnezeu mai face o încercare de trezire a sufletului la sfințenia pe care omul o ciobise. Este chemarea cea dintâi și cea de pe urmă a Domnului: aceea la mântuire, aceea la biruința Învierii. Sensul este cuprins în cartea Triodului în numeroase cuvinte duhovnicești care luminează înțelesul chemării. „Ca să ridici blestemul lui Adam, ai luat fără întinare trupul nostru și l-ai răstignit și ai murit, Iisus Preabunule. Pentru aceasta și cinstim cu credință Crucea Ta".

Căderea e datorată gustării celei amare, iar cu lemnul Crucii a golit întâi vrăjmașul Raiul, pentru mâncare aducând moarte. Odată cu aceasta Edenul se încuie prin lemn, iar omul cel căzut caută pribeag și zadarnic ușa Edenului, nemaiaflându-o. Ori Iisus Domnul vine să restabilească, să restaureze pe om în toate ale sale. Iată ce zice cântarea: „Numai cât s-a înfipt lemnul Crucii Tale, Hristoase, temeliile morții s-au clătinat, Doamne; că pe cel pe care

l-a înghiţit iadul cu poftă, l-a eliberat cu cutremur. Arătat-ai nouă mântuirea Ta, Sfinte, pentru care Te slăvim pe Tine, Fiul lui Dumnezeu. Miluieşte-ne pe noi".

Este un catehism dacă vreţi, al biruinţei celei înălţătoare, al cărui ax plin de Duhul Sfânt devine Crucea care, în mijlocul pământului aflându-se înfiptă, modifică într-un sens centrul pământului în sine, mutându-l şi înălţându-l în centrul liturgic al întregii creaţii, care devine Crucea-Altar. Hristos, Cel Care cu mână de ţărână peste obraz a fost bătut, restaurează tocmai chipul celui care-L pălmuieşte. Noul Adam cel înviat restaurând omul, restaurează întreaga creaţie pe care regele acesteia, cel făcut de mâna divină, pentru că astfel numeşte Sfântul Irineu de Lugdunum pe Fiul şi Duhul Sfânt, ca mâini lucrătoare ale Tatălui, o trăsese cu sine în cădere.

Căderea, cu izvorul său vizibil în gustarea din lemnul ce avea să amărască întreaga fire omenească, purta însă în sine tăria înălţimilor angelice, acolo unde, cum arată Sfinţii Părinţi, se sălăşluise răul. Deturnarea de har şi de sens a binelui, pervertirea de cuvânt şi de lumină, răul hidos întruchipat de şarpe, avea să atragă pe om în cădere şi prin aceasta să-i implânte în suflet moartea ca plată a păcatului. În afara acestui rău rămânea tocmai sau numai răul, care nu putea muri. Dar omul, omul se va întoarce mereu şi mereu în ţărână, iar sufletul la Dumnezeu Care l-a trimis, spre aşteptarea Judecăţii celei finale.

Toate citirile din Vechiul Testament, numite Paremii, din această săptămână, ca o mare parte din cele ale întregului Post, de altfel; vor sublinia tocmai această ducere în moarte generaţie după generaţie, dar o ducere plină de speranţă în cele făgăduite întâiei perechi de izgoniţi ai Raiului şi singuri izgonitori ai lor.

Ori Hristos vine să sfărâme moartea chemându-ne pe noi (oare nu tocmai cu acest „să vină după Mine ?"), chemându-ne aşadar pe noi din cămările iadului, spre desfătarea împărăţiei cerurilor în pământul nemuririi. Condacul Duminicii grăieşte şi el: „Nu mai păzeşte încă sabia cea de văpaie uşa Edenului, că într-însa a venit minunata legătură: lemnul Crucii. Acul morţii şi biruinţa iadului

s-au alungat, că de faţă ai stătut Mântuitorul Meu, strigând celor din iad: Intraţi iarăşi în Rai!" „Vino după Mine!"

Ori această percutare în lumina creaţiei cu toate ale sale a străbătut cutremurător toate spaţiile, luând har de lumină, care micşorează întunericul, toate săltând astfel într-un teribil dans al mântuirii în jurul Altarului ceresc. Izbucnirea urma însă unei dureri ancestrale, căci văzându-Te toată făptura răstignit pe Cruce gol, pe Tine, Făcătorul şi Ziditorul tuturor, s-a schimbat de frică şi s-a tânguit. Soarele şi-a stins lumina şi s-a clătinat pământul. Pietrele s-au despicat şi catapeteasma Templului s-a rupt. Morţii din morminte s-au sculat şi puterile îngereşti s-au spăimântat. Dar făcătoarea de viaţă Cruce prin Înviere a devenit arma împărăţiei, căci stau înaintea ta cetele fără de trupuri cutremurându-se, lemnule ce eşti de viaţă dătător, că pe tine a vărsat Hristos cinstitul Său Sânge, cprind sângele cel spurcat care se aduce demonilor spre pieirea zidirii".

Crucea-Altar devenea astfel biruinţă asupra începătoriei răului, fără de care biruinţă nu ar încăpea în vorbă, biruinţa profundă şi cea adevărată a Învierii. În dansul acesta uriaş încap şi îngerii, căci cu ei ai sfărâmat taberele demonilor. De aceea biruinţa aceasta aduce bucurie în planul făpturii spirituale mai cu seamă, căci astăzi se face bucurie în cer şi pe pământ; căci se arată lumii semnul lui Hristos: întreit fericita Cruce, care izvorăşte celor ce i se închină ei, har pururea cugetător. Această închinare cuprinde cer şi pământ, harul izvorând ca un torent care înecă patimile şi pătimirile, îngerii, oştile îngereşti cu bună cucernicie înconjurând lemnul Sfintei Cruci, iar natura integrându-se şi ea în acest dans: „să salte şi să laude toate lemnele pădurii văzând lemnul Sfintei Cruci, cel de un nume cu ele, sărutat astăzi, pe care Hristos şi-a înălţat capul, precum profeţeşte dumnezeiescul David.

Dacă Hristos, pe Cruce fiind spânzurat, a clătinat făptura, Învierea Lui o reaprinde de Duh Sfânt, aprinzând-o prin Cruce, în Cruce. Hristos, rupând zapisul păcatelor, dă posibilitatea omului angajat în propria sa restaurare, şi aceasta şi prin Sfântul Post, să audă al II-lea îndemn al Evangheliei, nu însă înainte de a împlini una din cerinţele chemării celei dintâi: dacă voieşti.

Acest „dacă voieşte cineva" reatribuie omului libertatea lui dintâi în spaţiul căreia omul eşuase şi unde prea adesea poate eşua şi astăzi, căci într-o cântare a Utreniei Duminicii se zice: „Cu lemnul a golit vrăjmaşul Raiul, pentru mâncare aducând moarte. Iar lemnul Sfintei Cruci, înfingându-se în pământ, a adus oamenilor îmbrăcăminte de viaţă". Încuiat-a sarpele prin lemn Edenul cel de demult, iar lemnul Crucii l-a deschis tuturor celor ce voiesc să se curăţească prin Post şi prin lacrimi. Deci văzându-l pe acesta pus înainte, veniţi credincioşii să cădem la el, cu frică strigând: Deschide, Cruce, porţile cerurilor celor ce te iubesc pe tine!"

Crucea devine astfel uşa Raiului cea pierdută prin cădere şi depărtare în vârtejul căderii, uşă din pragul căreia Hristos Domnul, în postura de neinvidiat a veşnicului cerşetor faţă de făptura Sa, cuprins de iubire nebună, strigă către noi: „să se lepede de sine şi să-şi ia crucea sa".

Mereu Hristos Domnul Se smereşte, în veac purtând rănile Patimilor Sale. Cântarea Triodului spune: „Veniţi să mergem cu dragoste împreună cu Hristos la dumnezeiasca Patimă, pentru ca împreună cu Dânsul răstignindu-ne, să ne facem părtaşi Învierii Lui. Surpând mândria cea demonică, Hristos cheamă la smerenie şi Cruce, dăruind ca biruinţă finală Învierea.

Sfântul Ioan Cassianul vorbeşte despre două ţeluri ale credinciosului: unul apropiat, imediat, şi altul îndepărtat, de capăt de viaţă, care este însăşi mântuirea. Nici primul nu este străin de mântuire, dar se descoperă ca o simplă treaptă. Tot astfel cântările Triodului vizează ţelul prim al plinirii în lucrarea Postului: vederea, trăirea patimilor, pentru ca apoi să cerem „să vedem şi Învierea Ta" - punctul final al Postului.

Dacă dureroasa cădere a protopărinţilor s-a datorat gustării celei amare, atât de des reamintită pe întreg cursul Postului, în ridicarea din prăpastia deznădejdii celei cumplite, aflarea mântuirii din patimile păcatului se face, iată, gustând din lemnul mântuirii. Dar aceasta presupune lepădarea de sine şi mai cu seamă asumarea Crucii. Când devin altfel eu cu adevărat eu?

Odată cu căderea, schizofrenia, ruperea aceasta nu priveşte doar relaţia dintre om şi Dumnezeu, om şi natură, ci şi trupul şi

sufletul omului, iar în suflet ruperea între conştiinţa lui cea mereu voitoare de bine şi făptura sa mai mereu rămasă în sfera răului, căci „răul ce nu voiesc, îl înfăptuiesc" - spune Sfântul Apostol Pavel.

Ori lepădarea de sine capătă sens ca lepădare a răului, luminându-ne cu virtuţile, câştigând curăţenia înfrânării şi numai aşa putând a ne apropia şi a ne închina Crucii. Pe măsură ce eu îmi asum crucea mea, mă lepăd de mine însumi. Pe măsură ce voiesc să voiesc voia Domnului, pe măsura împlinirii poruncilor, pe măsura împlinirii fericirilor şi potenţării la maxim a chipului lui Hristos, curăţat prin Botez, în mine, eu sunt la începutul asumării Crucii lui Hristos. Oricine s-a botezat în rânduiala ortodoxă a primit tainic şi împlinirea Duhului. Şi dacă purcede apoi să împlinească poruncile, va ajunge să cunoască harul din duhul său. Oricât de mult înaintează omul în credinţă, oricât de binecuvântat ar fi, nu poate nicicând să afle mai mult decât a primit tainic prin Botez, Hristos fiind Dumnezeu desăvârşit. Noi din partea noastră nu putem să adăugăm mai mult acestui har, însă acestea ni se arată şi se împlinesc pe măsură ce împlinim poruncile dumnezeieşti. Prin urmare, tot ceea ce adăugăm după renaşterea noastră se află în noi, având-şi izvorul în Dumnezeu.

Nu sunt decât două posibilităţi: iadul sau Treimea. Ori pe Cruce cu Hristos, ori în afara razelor ei, în iadul cel mai întunecat de singurătate căci „oricine care vrea să-şi scape viaţa sa, o va pierde" şi „ce foloseşte unui om să câştige lumea toată, dacă îşi va pierde sufletul său?" - ne zice Evangheliea de astăzi.

Aşadar a fi Simion Cirineul sub Crucea lui Hristos, aceasta este menirea fiecăruia dintre noi. Preluând Crucea Domnului nu ne facem părtaşi nici trădării lui Iuda, nici strigătelor: „Sângele Lui asupra noastră şi asupra urmaşilor noştri", căci sub Cruce nu poţi fi decât cu Hristos, iar Crucea devine a mea pe măsură ce eu mă asemăn din ce în ce mai mult cu purtătorul ei, Hristos Domnul. Ori dacă nu voi semăna deloc cu chipul lui Dumnezeu, la Judecata de Apoi Domnul nu mă va recunoaşte chip al slavei Sale, nu va avea elemente cu care să mă identifice şi să Se identifice în mine. Şi atunci nelepădat de mine şi de voia mea, voi fi lepădat de la Domnul şi Dumnezeul şi Judecătorul meu, în prăpastia deznădejdii cumplite.

Sfântul Efrem Siriul numeşte pe tâlharul cel pocăit ca fiind prima floare roditoare a lemnului Sfintei Cruci. Abia tâlhari fiind, colegi de suferinţă cu Hristos, recunoscători ai Domnului dincolo de sângiuiri şi huliri, putem deveni noi înşine înfloriri ale Crucii, stavroflori şi stavrofori ai ei.

Evanghelia grăieşte mai apoi: „Dar oricine îşi va pierde viaţa din pricina Mea şi din pricina Evangheliei, o va mântui". Triodul ni-i arată pe cei care s-au pus pe lespedea durerii, pentru Hristos: Maica Domnului, ceea ce a zămislit bucuria prin glasul arhanghelului, stând lângă Crucea Ta, Doamne, ceea ce nu ştie de nuntă, şi văzând rănile Tale, Stăpâne, rănindu-se, a zis: „Vai mie, Fiul meu, eu care am scăpat întru naşterea Ta de durere, acum cu dureri mă chinuiesc".

Plângerea aceasta face arc peste timp cu o altă tânguire din versurile Prohodului Domnului: „Ce vedere este aceasta, cum mori, Cel ce eşti Viaţa?"

Apostolii, temelia cea duhovnicească a Bisericii, vioara Bisericii cea cu douăsprezece strune, ca cei care au cântat dulce Cuvântul Înţelepciunii, fac din Cruce plug dumnezeiesc cu care au arat pământul, făcându-l roditor şi odrăslind drapta credinţă" - ne spune o cântare. Acestora să le fie rugăciunea spre Domnul de a ne îngădui a vedea Patima Sa şi de a o lăuda în veci.

Maicii Domnului şi Apostolilor se adaugă Mucenicii cei sfinţiţi: talpă şi măduvă de Altar. Un lucru respirând, spre un lucru uitându-se, mucenicii cei purtători de chinuri o cale a vieţii plângând, adică moartea cea pentru Hristos, fiecare râvnind la sfârşitul altuia, o, minune, întrecându-se a răpi chinurile ca pe nişte avuţii, ziceau unul către altul: De nu vom şi muri acum, dar tot vom muri şi vom sluji naşterea celei după datorie. Să primim dar nevoia ca pe o mare cinste, socotind lucrul cel de obşte ca şi cum ar fi al nostru, cu moartea cumpărând Viaţa.

Oglindite în aceste trei dimensiuni duhovniceşti: Maica Domnului, Apostolii şi mai apoi Mucenicii, ne putem calcula dacă vreţi, matematic aproape, coordonatele lepădării de sine:

1. asumarea rănilor lui Hristos: Văzând rănile Tale, s-au rănit pe sine:

2. asumarea vestirii lui Hristos, cu riscul pătimirii pentru adevărul lor, un lucru respirând şi spre un lucru uitându-se, spre Crucea lui Hristos, monedă de mare preţ în cumpărarea vieţii veşnice, îmbibându-ne cuvintele mărturisirii noastre de Sângele Celui de pe Golgota Pătimirii şi Răstignirii, dar şi de al celor care, chinuiţi fiind cu torturi, s-au veselit , a mucenicilor altfel. Sau: Aceasta este Crucea cea cu trei părţi şi mare, care se vede mică, dar este ca cerul de înaltă pentru puterea sa şi ridică pe oameni către Dumnezeu, prin care binecuvântăm pe Hristos în veci.

Dacă întâiul registru al Crucii este restaurarea omului, iar cel de-al dolea îl considerăm a fi restaurarea creaţiei, recrearea ei în Hristos, care este atunci al treilea braţ al Crucii, cel care face din Cruce nod divin între pământ şi cer?

El se referă la ultima chemare a versetului Evangheliei: „şi să Mă urmeze pe Mine" - altfel spus, să se aşeze în umbra luminoasă a Crucii Învierii, pentru a nu mai da loc răului biruit deja în două ipostaze gigantice, de a se mai răzvrăti în cel restaurat la mărirea dintâi. De aceea omul căzut după Botez, dacă nu se situează în razele Crucii, piere.

„Hristoase Dumnezeul nostru, Cel ce ai primit Răstignire de bunăvoire spre Învierea cea de obşte a neamului omenesc, şi prin trestia Crucii sângerându-Ţi degetele, nu ne trece cu vederea pe noi cei care suntem ameninţaţi iarăşi cu depărtarea de la Tine, ci milostiveşte-Te, Unule Îndelung Răbdătorule, spre poporul Tău cel ce este în nevoi, şi Te scoală şi biruieşte ca un Atotputernic, pe cei ce se luptă împotriva noastră".

Dar pentru ce rugăciunea aceasta? Rezidă în ea vreo putere de păzire şi de readucere în Hristos a celui depărtat? Fără îndoială că da, căci, gustând din lemnul mânturii, am aflat mântuire din patimile păcatului, iar Crucea Ta, Doamne, s-a sfinţit, căci cu dânsa faci tămăduiri celor bolnavi pentru păcate. Printr-însa cădem înaintea Ta şi strigăm: O, minune, miluieşte-ne pe noi!

Crucea este aşadar cea care ne apropie de Hristos, căci numai văzută fiind arde pe demoni, şi închipuită fiind, se arată arzându-i. Harul Crucii, identic cu harul Sfântului Duh, vine prin însemnarea ta, alungând negura demonilor, Crucea lui Hristos fiind armă nebiruită.

Crucea este însă și pierzătoare a patimilor. Aceasta pentru că Acel Care a prefăcut în dulceață apele amare ale Merei, prin mâna lui Moise, cum des este amintit în catavasiile acestei săptămâni, ne poate smulge din patimile cele preamare din gândul nostru, îndulcind mintea noastră cu mierea pocăinței, luminându-ne cu virtuțile, câștigând curăție și înfrânare. Înfrânarea devine astfel laudă adusă lui Dumnezeu Care, ferindu-ne de clătinarea făpturii, ne pune în Pâinea lui Hristos, încorporându-ne în lemnul Crucii cel îmbibat cu Sângele lui Dumnezeu Cel întrupat.

Înfrânarea este sfințită de Crucea care sfințește vremea Postului, iar săptămânii acesteia a Sfintei Cruci îi e caracteristic glasul ce zice pentru întărire, cum îi este și rostul: „Stăpâne, Iubitorule de oameni, dă-ne să trecem și cealată vreme a Postului cu umilință, și să vedem și dătătoarele de viață Patimi, prin care ne-am mântuit!".

Prin post ne ancorăm în Biserică, căci alt Rai s-a arătat nouă Biserica, ca și cel mai dinainte având lemn purtător de viață Crucea, din care, prin atingere, luăm nemurire. Crucea devine astfel Rai al Bisericii care ne-a înflorit desfătarea slavei celei veșnice. Aceasta este plasarea în razele Sfintei Cruci, fără de care Crucea nu ar avea sens, și care anulează căderea în extaz în fața unui Hrist răstignit, în favoarea mântuitoare a unei Cruci de pe care a izvorât lumina Învierii.

Prizmă pentru lumină și pentru a lumina la nesfârșit temporal și spațial Învierea cu izbucnirea ei de har, razele Crucii sunt raze ale fețelor strălucind, dar nu o strălucire dată de o simplă lumină, ci una care amintește de icoană, de Tabor și de Cruce în sine, care unifică chiar pe cele pe care le luminează. Crucea aruncă razele harului cele luminoase care veselesc și luminează Biserica lui Dumnezeu, iar mulțimea demonilor o îngrozesc, umplând-o de întunecare.

Curățindu-ne așadar prin razele Crucii, netrădând Botezul, putem grăi, restaurați și slăvind pe Dăruitor în darul restaurării primite: Mai frumoasă ești decât safirul și decât aurul, și luminoasă ca razele, dumnezeiască Cruce! Că deși stai cuprinsă în loc, dar pururea ești înconjurată cu frică de puterile cele netrupești, și cu dumnezeiești raze ale puterii tale luminezi plinirea lumii.

Așadar, aceasta este lecția Evangheliei de astăzi: numai fixați între plinirea lumii, plinindu-ne în Hristos, Postitorul și Purtătorul de Cruce, putem ședea în lumina slavei celei de viață dătătoare a nedespărțitei Treimi: Tată, Fiu și Duh Sfânt. Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A IV-A DIN POSTUL MARE

(A SFÂNTULUI IOAN SCĂRARUL)

Din Evanghelia de la Marcu, 9, 16-32 citire:

«Și Iisus a întrebat pe cărturari: Ce vă sfădiți între voi? Și I-a răspuns Lui unul din mulțime: Învățătorule, am adus la Tine pe fiul meu, care are duh mut. Și oriunde-l apucă, îl aruncă la pământ și face spume la gură și scrâșnește din dinți și înțepenește. Și am zis ucenicilor Tăi să-l alunge, dar ei n-au putut.

Iar El, răspunzând lor, a zis: O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi? Aduceți-l la Mine. Și l-au adus la El. Și văzându-L pe Iisus, duhul îndată a zguduit pe copil și, căzând la pământ, se zvârcolea spumegând. Și l-a întrebat pe tatăl lui: Câtă vreme este de când i-a venit aceasta? Iar el a răspuns: Din pruncie. Și de multe ori l-a aruncat și în foc și în apă ca să-l piardă. Dar de poți ceva, ajută-ne, fiindu-Ți milă de noi.

Iar Iisus i-a zis: De poți crede, toate sunt cu putință celui ce crede. Și îndată strigând tatăl copilului, a zis cu lacrimi: Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!

Iar Iisus, văzând că mulțimea dă năvală, a certat duhul cel necurat, zicându-i: Duh mut și surd, Eu îți poruncesc: Ieși din el și să nu mai intri în el!

Şi răcnind şi zguduindu-l cu putere, duhul a ieşit; iar copilul a rămas ca mort, încât mulţi ziceau că a murit. Iar Iisus l-a apucat de mâna şi l-a ridicat, şi el s-a sculat în picioare.

Iar după ce a intrat în casă, ucenicii Lui L-au întrebat, de o parte: Pentru ce noi n-am putut să-l izgonim?

El le-a zis: Acest neam de demoni cu nimic nu poate ieşi, decât numai cu rugăciune şi cu post.

Şi, ieşind ei de acolo, străbăteau Galileea, dar El nu voia să ştie cineva. Căci învăţa pe ucenicii Săi şi le spunea că Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor şi-L vor ucide, iar după ce-L vor ucide, a treia zi va învia. Ei însă nu înţelegeau cuvântul şi se temeau să-L întrebe.»

Să nu ne temem să-L întrebăm pe Domnul ce a vrut să ne pună înaintea ochilor noştri în această Duminică, spusă şi a sfântului Ioan Scărarul, Duminică de Post care, iată, ne aduce înainte imaginea acestui tată speriat oarecum de ideea că fiul său nu se va mai face bine niciodată. Cutremurat de prezenţa unui astfel de bolnav, şi trebuie să recunoaştem că tabloul este zguduitor, „şi oriunde îl apucă, îl aruncă la pământ şi face spume la gură şi scrâşneşte din dinţi şi înţepeneşte...", iată deci, acest tablou înfiorător va fi înfiorat inclusiv sufletul tatălui şi, probabil că, în mediul comunitar israelit va fi fost o pacoste pentru el şi o durere de neîndulcit altfel decât, iată, cu prezenţa Domnului nostru Iisus Hristos.

Spune tatăl că ceruse ucenicilor lui Iisus să alunge demonul, înainte de a veni la Mântuitor. Dar ei n-au putut, nu reuşiseră acest lucru. Domnul ceartă duhul şi cere să fie adus copilul înaintea Lui.

Vă mai aduceţi aminte că vorbeam acum câteva Duminici, despre aducerea înaintea lui Dumnezeu, prin spărtura acoperişului? Gestul este acelaşi. Purtat pe braţe probabil, copilul va fi fost adus peste mulţimea cea multă ce se strânsese în jurul Mântuitorului pentru a fi vindecat. Iată un paralitic ridicat din pat şi un copil cuprins de un duh, făcând spume la gură, scrâşnind din dinţi şi înţepenind, este adus şi el înaintea lui Dumnezeu.

Văzându-L pe Iisus, ne spune Evanghelia, duhul îndată a zguduit pe copil şi, căzând la pământ, se zvârcolea spumegând.

Întotdeauna duhurile acestea necurate Îl identifică pe Hristos, ştiu că este El, se tem şi se cutremură. Şi în general se miră de ceea ce văd, dar nu mai admiră că, iată, Făcătorul cerului şi al pământului a venit ca făptura cea căzută în mâinile lor să fie liberată. Dacă vreţi imaginea aceasta a cuprinderii şi desprinderii de duh ne arată nouă ce înseamă viaţa înainte de Hristos, viaţa la întâlnirea cu Hristos şi viaţa de după întâlnirea cu Iisus Hristos. Şi noi, în vorbele noastre murdare, în ura noastră, în modul nostru cotidian de a ne spurca aproapele, facem spume la gură şi scrâşnim din dinţi. Iar mâna noastră înţepeneşte când trebuie să facă fapta bună, dar atunci când vrea să facă răul de fiecare dată capătă viteze de nebănuit. Dar iată, vine momentul aducerii noastre înaintea lui Dumnezeu. Şi, căzând înaintea Lui, învăţăm că duhurile acestea necurate ce ne cuprind: duhul mândriei, al neiubirii de apropele, al neiubirii de Dumnezeu în primul rând, trec prin prezenţa lui Iisus Hristos. În prezenţa Lui iată, duhul se cutremură şi cade la pământ.

Copilul nu avea o boală oarecare. Chiar de-ar fi s-o identificăm cu epilepsia, este o epilepsie care, iată, îl chinuie din tinereţe, mai mult, din pruncie, el însuşi fiind deja tânăr. Şi spune tatăl aproape cu durerea pe care i-o bănuim în glas: „Şi de multe ori l-a aruncat şi în foc şi în apă ca să-l piardă". Deci i se întâmplaseră în viaţa lui lucruri aproape de neimaginat. Închipuiţi-vă un copil trecând prin foc sau prin apă! E un fel de condamnare la moarte numai prin faptul acesta că nu-şi putea coordona, probabil, mişcările, sau prin faptul că, odată cu pierderea putinţei mişcărilor, pierdea şi puterea mişcării minţii.

Şi iată, tatăl vine înaintea Mântuitorului, şi cere: „De poţi face ceva, ajută-ne, fiindu-ţi milă de noi!" Tatăl acesta trist, dărâmat, i-am zice noi astăzi, vine înaintea Aceluia despre Care auzise că vindecase înainte, Cel despre Care auzise că înviase înainte oameni, vine aşadar să-I ceară acest lucru: să vindece şi pe copilul lui.

Domnul îi spune: „De poţi crede, toate sunt cu putinţă celui ce crede". De poţi crede! Şi îndată, strigând, tatăl copilului a zis cu lacrimi: „Cred, Doamne. Ajută necredinţei mele!"

Este poate cea mai frumoasă rugăciune pe care, iată, în timpul postului, o putem rosti în fiecare clipă a vieţii noastre: „Cred, Doamne. Ajută necredinţei mele!"

În toată credința mea este o undă de îndoială; în tot ceea ce fac sau în tot ceea ce zic. Bănuiesc câteodată că poate Dumnezeu nu e lângă mine; poate nu mă întâlnesc de fiecare dată cu Iisus Hristos sau cu Maica Domnului, sau cu sfinții, în rugăciunea mea; și în toată credința mea se strecoară din când în când și câte un sâmbure de îndoială. Suntem oameni, și, oameni fiind, suntem supuși și acestei îndoieli care, oadată depășită, întărește credinta noastră. Ca să ne dăm seama, în schimb, ce înseamă o credință activă, dați-mi voie să vă povestesc o întâmplare care, să ne imaginăm că s-a petrecut cu adevărat. Eu zic că s-a petrecut cu adevărat.Se spune că, la un moment dat în Statele Unite ale Americii, un mare circar mergător pe sârmă, se hotărâse să treacă de pe o parte pe cealaltă a cascadei Niagara. Înălțimea era amețitoare sub el, apele fierbeau, iar oamenii de pe o parte și cealaltă, pe de o parte stăteau cu ochii uimiți, văzând un alt semen de-al lor încercând trecerea aceasta peste Niagara, iar de pe altă parte se îndoiau. Omul a întrebat: „Credeți voi că eu pot să trec peste apele învolburate ale Niagarei, la această înălțime amețitoare, pe o simplă sârmă?"

Cam 10 % au zis „da", 90 % au zis „nu". Iată că omul a început să meargă și a trecut de pe o parte pe cealaltă a Niagarei. Oamenii erau deja entuziasmați, vedeau în circar un mare făcător de minuni pe sârmă. Omul îi întrebă din nou:

„Dar ce spuneți acum, de pe malul acesta stâng, credeți că pot merge pe malul celălalt, pe aceeași sârmă?".

Toți oamenii cam 50% au început a striga: „Credem". 50% au rămas îndoielnici în continuare. Omul, profesionist în cele din urmă, trecu de pe malul stâng pe malul drept, înapoi. Lumea se entuziasmă și mai mult. Camerele de luat vederi îl urmăreau pretutindeni. Dar omul mai puse o întrebare, dificilă de altfel: „Ce spuneți, credeți că pot trece acum, cu o roabă în mână, de pe un malul drept pe malul stâng al cascadei Niagara?

Oamenii, văzând celelalte fapte dinainte, începură, o parte dintre ei, din ce în ce mai mare, mergând către 80 %, să zică: „Da, credem că poți s-o faci", 20% rămânând în rezervă. Omul luă roaba,

se urcă cu ea pe sârmă și trecu într-adevăr de pe malul drept pe malul stâng. Oamenii - entuziasmați la maximum, camere de luat vederi îl urmăreau pe acest mergător pe sârmă. Totul părea că merge spre o mare victorie a circarului. Acesta însă, întrebă mulțimea: „Ce ziceți, pot trece acum de pe malul acesta pe celălalt, cu un om în roabă, peste sârmă, la această înălțime amețitoare, deasupra Niagarei?"

Mulțimea toată a început să freamăte, să strige: „Sigur, credem, credem toți".

„Bun, spuse, cine urcă în roabă?"

Mulțimea amuți. Credința lor, aceea furtunoasă și spumoasă, se pierdea undeva în furtuna și-n spumele Niagarei. Din mulțime însă se desprinse un copil. Se apropie de om, se așeză în roabă, omul ridică roaba și trecu de pe malul pe care se afla, pe celălalt. Lumea iarăși începu să freamăte, începu să aplaude, toți se entuziasmau la maximum, camerele de luat vederi nici nu mai priveau către circarul de pe sârmă, ci către copilul din roabă. Și, entuziast, un reporter îl întrbă; „Totuși, cum ai avut curaj, măi copile să te urci în roaba acestui om?"

„Cum să n-am curaj?!? E tata", a răspuns copilul.

Credința aceasta a mulțimii se aseamănă, nu de puține ori, cu credința noastră. Și noi spunem despre Dumnezeu-Tatăl că este Tatăl nostru Care este în cer, dar ne purtăm de prea puține ori ca adevărați fii ce, cunoscând că, odată luați în brațe de Tatăl putem trece fără nici un fel de probleme peste toate valurile vieții. Oricât de amare și oricât de înalte par câteodată, ele n-au cum să ne astupe, atâta vreme cât suntem la sânul lui Dumnezeu, pentru că peste statura lui Dumnezeu nu se poate înălța nici un val, spunea unul dintre Sfinții Părinți.

Iată așadar, acel „Cred, Doamne. Ajută necredinței mele!" ține de credința necredincioasă din noi. Tari și mari sunt acei care pot să-și spulbere aceste îndoieli, rămânând numai în credință, ca pe o stâncă fermă, ca pe stânca aceea, ce-și poartă numele cu minunație în lume, până la sfârșitul veacurilor, și care este Domnul nostru Iisus Hristos.

Mântuitorul, văzând că mulțimea dă năvală deja, în jurul Lui, - țineți minte ce ziceam de entuziasmul mulțimilor când văd fapte spectaculoase - Se grăbește să certe duhul, poruncindu-i acestuia să iasă din copil și să nu mai intre niciodată. Duhul, răcnind și zguduind pe copil cu putere, iese, iar copilul rămâne ca mort? Și, spune Evanghelia: „încât mulți ziceau că a murit". Domnul însă, apucând de mână pe copil, îl ridică și-l scoală în picioare.

Urmează mai apoi, dacă vreți, tâlcuirea acestei minuni înaintea ochilor ucenicilor Săi pentru că aceștia, oarecum speriați; Îl întrebă: „Bine, dar Tu cum ai putut s-o faci, și noi n-am putut s-o facem?!? Pentru ce noi n-am putut să-l izgonim?" întreabă apostolii. Domnul le răspunde: „Acest neam de demoni cu nimic nu poate ieși, decât numai cu rugăciune și cu post".

Poate în seama acestui verset Duminica de astăzi se mai cheamă și „Duminica Sfântului Ioan Scărarul". Acest autor de carte bisericească, de text deosebit de profund, care-i și poartă numele: „Scara Sfântului Ioan Scărarul" sau el poartă numele de „Scărarul" tocmai pentru că a scris această „scară" a lui,este în cele din urmă contemporan cu unul dintre marii sfinți ai Bisericii Ortodoxe: Sfântul Maxim Mărturisitorul, și trăiește cam până în jurul anului 649. Timp de 19 ani a stat în mănăstire și, mai apoi unul dintre ucenicii săi: Ioan din Rat, îi cere la un moment dat lui Ioan Scărarul să dea monahilor o regulă scrisă după care, viețuind, să urce spre cer, ca pe o scară asemeni celei văzute de patriarhul Iacov în vis.

Autorul „Scării", Sfântul Ioan cu alte cuvinte, descriind urcușul ca trecând prin 30 de trepte, s-a gândit cu deosebire la cei 30 de ani din viața Mântuitorului, dinaintea începerii activității Sale publice. De aceea „Scara" este împărțită în 30 de cuvinte, să le spunem, cuvinte care au în ele sâmburele întregii noastre teologii practice, dacă vreți.

În general această „Scară" este o îmbinare între asprimea sfaturilor pentru cei tari și înaintați duhovnicește și blândețea iconomică, pentru cei mai puțin tari și pentru începători. Această îmbinare se arată și în expresii paradoxale, în care autorul este mare meșter. De exemplu, vorbește despre „plâns pricinuitor de bucurie"

în Cuvântul al VII-lea, sau despre „ura nepătimașă asupra lumii", în Cuvântul al II-lea, despre „nevoința aspră, strâmtorată și ușoară, despre tristețe și strălucitoare smerită cugetare, despre nefireasca simțire a morții, iar în general, autorul se dovedește un subtil cunoscător al complicatelor stări sufletești la care ajung feluritele firi ale oamenilor.

Scrierea lui este extraordinară, dacă vreți, și ca un tratat de psihologie modernă și, bine ar fi, ca mulți dintre acei ce se laudă a-l citi pe Freud sau, mai știu eu, ce alt autor semimodern sau semi-contemporan cu noi într-ale psihologiei, să se aplece cu mai multă credință și cu ceva mai multă rațiune, asupra acestor texte în care firea umană este surprinsă parcă, din cele mai de jos ale iadului, până la cele înalte, de de-a dreapta Tatălui.

Cartea nu este numai pentru monahi, ci și mirenilor le este prea bun îndreptar și canon cu de-amănuntul, care povățuiește pe toți către cele cuviincioase; și însăși cartea are un început minunat, pentru că spune Sfântul Ioan: „Cartea de față arată în chip limpede cea mai bună cale celor ce voiesc să-și înscrie numele în Cartea Vieții, căci, citind-o pe aceasta, o vom afla călăuzind fără rătăciri pe cei ce-i urmează, și păzindu-i nevătămați de nici o poticnire. Ea ne înfățișează o scară întărită de la cele pământești la Sfintele Sfintelor și ni-L arată pe Dumnezeul Iubirii rezemat pe vârful ei".

Această scară socotesc că a văzut-o și Iacov, cel ce a călcat peste patimi, când se odihnea, după nevoința lui. Dar să începem, rogu-vă, cu râvnă și cu credință, acest urcuș înțelegător și suitor la cer, al cărui început e lepădarea de cele pământești, iar sfârșit e Dumnezeul Iubirii.

Deci, pornind de la lepădarea de cele pământești și sfârșind în Dumnezeul Iubirii, Sfântul Ioan Scărarul trece împreună cu noi în revistă, cam tot ceea ce ne trebuie nouă pentru a putea pricepe ce se întâmpă cu noi și ce trebuie să facem noi în viața noastră de zi cu zi, pentru ca să nu ne abatem nicicum de la dumnezeiescul urcuș, ci dimpreună să ne facem scară către cer, cu sfinții.

Vorbește despre multe Sfântul Ioan Scărarul: despre lepădarea de viața deșartă, despre despătimire, despre înstrăinare,

despre fericita şi pururea pomenita ascultare, despre pomenirea morţii, despre nemâncare şi blândeţe, titluri care, în cele din urmă, ne vizează pe fiecare dintre noi chiar dacă, repet, nu suntem monahi.

Iată unul dintre capitolele care, cred eu, că ni se adresează mai ales astăzi, în Duminica aceasta care ni-l prezintă pe tatăl ca şi cum ar spune o ectenie îndelungată înaintea lui Dumnezeu pomenindu-I tot ceea ce se întâmplase cu fiul său. Iată! Cuvântul al XXVIII-lea ne vorbeşte despre fericita rugăciune, pe care o mai numeşte el „sfinţita maică a tuturor virtuţilor" şi despre „înfăţişarea văzută şi gândită în vremea rugăciunii". Iată ce ne spune autorul „Scării!" Şi-mi îngăduiţi să citesc: „Rugăciunea este, după însusirea ei, însoţitoarea şi unirea sufletului şi a lui Dumnezeu, iar după lucrare, susţinătoare a lumii". De aceea ne spun Sfinţii Părinţi că, în momentul când va pieri Liturghia, va pieri şi lumea; şi, câtă vreme trăieşte Liturghia şi se slujeşte Liturghia, va trăi şi lumea şi va supravieţui şi ea.

Rugăciunea este, aşadar „împăcare a lui Dumnezeu, maică a lacrimilor şi fiică a lor, ispăşirea păcatelor, pod de trecere peste ispite, peretele din mijloc în faţa necazurilor, zdrobirea războaielor, lucrarea îngerilor, hrana tuturor fiinţelor netrupeşti, veselia ce va să vie, lucrarea fără margine, izvorul virtuţilor, pricinuitoarea darurilor, sporirea nevăzută, hrana sufletului".

Aproape că toţi aceşti termeni se contrazic, la un moment dat, cu tot ceea ce ştiu unii despre rugăciune, numai ca despre o stare de umilire, o stare în care trebuie să vorbim multe, Să-l spunem că, iată, ni se vădeşte că rugăciunea este, celui ce se roagă cu adevărat, tribunal , dreptar şi scaun de Judecată a Domnului, înaintea Scaunului Judecăţii viitoare.

Iată ce ne mai spune acelaşi autor despre rugăciune: „Când porneşti să te înfăţişezi înaintea Domnului, să-ţi fie haina sufletului ţesută întreagă din firele, mai bine zis, din zalele, nepomenirii răului; căci de nu, cu nimic nu te vei folosi". Pentru că, să fim cinstiţi, noi, oameni ai veacului XX, întotdeauna când ne prezentăm la rugăciune înaintea lui Dumnezeu, Îi spunem: „Doamne, de ce să-mi dai mie?!? Dă-i celuilalt, care e mai păcătos

decât mine, care, uite, nu se roagă cât mine, nu posteşte ca mine!" În cele din urmă, n-am priceput nimic din taina aceasta a rugăciunii, pentru că tot Sfântul ne spune: Nu face pe deşteptul în cuvinte, la rugăciunile tale, căci gânguritul simplu şi nemeşteşugit al copiilor a înduioşat pe Tatăl lor Cel din ceruri.

Iată eliberarea din închisoarea vieţii de fiecare zi! Pricepem că nu trebuie să cauţi a mărturisi în vremea rugăciunii, altceva decât rugăciune. Şi iată ce ne spune la un moment dat Sfântul: „Cel ce ţine neîncetat toiagul rugăciunii, nu se poticneşte şi chiar de i s-ar întâmpla aceasta, nu va cădea de tot, căci rugăciunea este stăpânitoare binecredincioasă de la Dumnezeu. Folosul ei se dovedeşte prin biruirea împiedicărilor drăceşti ce ni se întâmplă în timpul slujbelor de obşte, iar rodul ei - prin înfrângerea vrăjmaşului. „Că întru aceasta am cunoscut că m-ai voit pe mine, că nu se va bucura vrăjmaşul meu de mine", spune Psalmul 40,11 sau „Strigat-am, zice psalmistul, din toată inima mea" - cu gura, cu sufletul şi cu duhul.

În cele din urmă, rugăciunea este scară spre cer şi este aripa cea dintâi cu care putem să ne înălţăm de-a dreapta Tatălui, pentru că ea ne face să agonisim toată bărbăţia şi să avem pe Domnul ca învăţător al rugăciunii.

Minunatul text al acestei meditaţii asupra rugăciunii care, repet, este cuprinsă în cuvântul XXVIII al „Scării" Sfântului Ioan Scărarul, nu trebuie să ne facă să uităm nici de frumuseţea rugăciunii, nici de învăţătura pentru celălalt, căci nu este cu putinţă a învăţa să vezi numai prin cuvânt. De aceea, iată, ultimul cuvânt pe care voiesc a vi-l pune la inimă astăzi, se referă la un alt verset, penultimul al Evangheliei de astăzi, şi ne spune despre retragerea Domnului prin Galileea, când spune că „învăţa Domnul pe ucenicii săi şi El spunea că Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor şi-L vor ucide, iar după ce-L vor ucide, a treia zi va învia".

Iată, în Duminica aceasta a tatălui care cere întărirea necredinţei sale în credintă, a Sfântului Ioan Scărarul, ce ne oferă în taina cărţii sale, urcuş duhovnicesc, iată aşadar, că ne este arătată şi Patima, şi Moartea, dar şi Învierea Domnului. Dacă vreţi,

Duminica de astăzi, în arvună, este Vinerea Mare, trecută prin Scara Sfântului Ioan Scărarul.

Înarmaţi cu Crucea, atenţi la „scara" Sfântului Ioan Scărarul şi la icoana Mariei Egipteanca, ce deja se profilează pentru Duminica ce urmează, trebuie să căutăm a intra în Împărăţia lui Dumnezeu, strigându-I: „Osana!" şi aşezându-I înaintea mersului Său hainele noastre de Botez, curate şi neîntinate, pentru ca, aşa cum zice cântarea Triodului: „să ne învrednicească a vedea prin Patimă, şi Sfântă Învierea Ta!". Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A V-A DIN POSTUL MARE (A SFINTEI MARIA EGIPTEANCA)

„Căci învăţa pe ucenicii Săi şi le spunea că Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor şi-L vor ucide, iar după ce-L vor ucide, a treia zi va învia".

Iubiţi credincioşi,

Dacă vă aduceţi aminte, acestea erau ultimele cuvinte ale Evangheliei din Duminica ce a trecut, şi iată că Sfinţii Părinţi au rânduit astăzi, în Duminica a V-a, numită şi a Sfintei Maria Egipteanca, să continue citirea din acelaşi capitol 9 al Evangheliei de la Marcu, până la sfârşit. Iată aşadar, să ascultăm cu luare aminte Evanghelia de astăzi:

«Ei însă nu înţelegeau cuvântul şi se temeau să-L întrebe. Şi au venit în Capernaum. Şi fiind în casă, i-a întrebat: Ce vorbeaţi între voi pe drum?

Iar ei tăceau, fiindcă pe cale se sfădiseră unul cu altul, cine dintre ei este mai mare.

Şi şezând jos, a chemat pe cei doisprezece şi le-a zis: Dacă cineva vrea să fie întâiul, să fie cel din urmă dintre toţi şi slujitor al tuturor. Şi, luând un copil, l-a pus în mijlocul lor; şi, luându-l în braţe, le-a zis:

Oricine va primi, în numele Meu, pe unul dintre aceşti copii, pe Mine Mă primeşte; şi oricine Mă primeşte, nu pe Mine Mă primeşte, ci pe Cel ce M-a trimis pe Mine.

Şi I-a zis Ioan: Învăţătorule, am văzut pe cineva scoţând demoni în numele Tău, care nu merge după noi, şi l-am oprit, pentru că nu merge după noi.

Iar Iisus a zis: Nu-l opriţi, căci nu e nimeni care, făcând minuni în numele Meu, să poată degeaba, să Mă vorbească de rău. Căci cine nu este împotriva noastră este pentru noi. Iar oricine vă va da să beţi un pahar de apă, în numele Meu, fiindcă sunteţi ai lui Hristos, adevărat zic vouă că nu-şi va pierde plata sa. Şi cine va sminti pe unul dintre aceştia mici, care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui să i se lege de gât o piatră de moară şi să fie aruncat în mare.

Şi de te sminteşte mâna ta, tai-o, că mai bine îţi este ţie să intri ciung în viaţă, decât, amândouă mâinile având, să te duci în gheena, în focul cel nestins, unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge. Şi de te sminteşte ochiul tău, scoate-l, că mai bine îţi este ţie cu un singur ochi să intri în împărăţia lui Dumnezeu, decât având amândoi ochii, să fii aruncat în gheena focului, unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge. Căci fiecare om va fi sărat cu foc, după cum orice jertfă va fi sărată cu sare. Bună este sarea; dacă însă sarea îşi pierde puterea, cu ce o veţi drege? Aveţi sare întru voi şi trăiţi în pace unii cu alţii.»

Iată aşadar că, după pilda rugăciunii şi a credinţei, după acel „Cred, Doamne. Ajută necredinţei mele!" din Evanghelia din săptămâna trecută, Dumnezeu ne arată că, pentru a ne înălţa la ceruri, pe lângă aripa rugăciunii ne mai trebuie o aripă: anume aceea a smereniei; şi pentru a duce până la sfârşit lecţia pe care vrea să ne-o dea Sfântul Post şi prin această Evanghelie, iată, ni se prezintă această întâlnire a Domnului dintotdeauna atent la ceea

ce se petrece în jurul Său, întâlnirea aceasta a Mântuitorului cu apostolii, tocmai pe această temă.

Ni-i putem închipui un pic pe ucenici aşezaţi de jur împrejurul Mântuitorului, mergând paralel cu El, participând cu ochi măriţi de bucurie sau de mirare la cele ce se săvârşeau înaintea ochilor lor, cuprinşi oarecum de îngâmfarea învăţăcelului pentru ştiinţa avvei, pentru ştiinţa celui care-i învaţă şi pe ei. Şi nu de puţine ori, sunt convins, aşa cum copiii se simt tari când învăţătoarea le ţine mâna lor în mâna sa, pentru a scrie mai lesne în caiet, tot astfel şi ei se simţeau tari când simţeau mâna lui Dumnezeu deasupra creştetelor lor şi când încercau să se exerseze în ceea ce avea să fie mai departe arta apostoliei.

Iată însă că ei nu înţeleageau cuvântul acesta cel mare al Patimii, Morţii şi Învierii Mântuitorului şi, în drum prin Capernaum, pe stradă probabil, iar mai apoi în casă, Domnul îi întreabă despre ce vorbeau între ei pe drum. Probabil era o atmosferă din aceasta de taină, dar, în aceeaşi vreme, şi de dorinţă ca avva să-i vadă discutând şi să-i întrebe despre ce e vorba. Şi ucenicii întreabă, sau Îl întreabă pe Mântuitorul, care dintre ei va fi mai mare în raport cu ceilalţi: Domnul îi cheamă la Sine pe cei doisprezece şi le spune: „Dacă cineva vrea să fie întâiul, să fie cel din urmă dintre toţi şi slujitor al tuturor".

Grea lecţie şi grea crucea aceasta a smereniei, pentru că, iată, ne este dat şi exemplul după care trebuie să luăm aminte cine este cel dintâi cu care trebuie să semănăm pentru a intra în Împărăţia lui Dumnezeu. „Domnul a luat un copil, l-a pus în mijlocul lor, şi, luându-l în braţe, le-a zis: Oricine va primi, în numele Meu, pe unul dintre aceşti copii, pe Mine Mă primeşte; şi oricine Mă primeşte, nu pe Mine Mă primeşte, ci pe Cel M-a trimis pe Mine".

Cu alte cuvinte, Domnul alege acest model pentru a da lecţie până la sfârşitul veacurilor tuturor acelora care se îndoiesc că, pruncii simt harul lui Dumnezeu. Pentru că, iată, pe de o parte ne este pus copilul în faţă ca semn al purităţii, dar şi ca semn al centrului de atenţie către care trebuie să se îndrepte dragostea noastră, iar în acelaşi timp ne este arătat copilul ca primit în numele lui Iisus Hristos.

Nu există copil pe pământ, născut într-o familie creştină, care să nu fie trimis în lume, în familie şi-n societate, fără ca Domnul

Dumnezeul nostru, Mântuitorul Iisus Hristos, să-i dea dreptul de a se naşte. De aceea, oricine se opune dreptului acestuia de a se naşte se face luptător împotriva lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură zice: „Oricine va primi, în numele Meu, pe unul din aceşti copii, pe Mine Mă primeşte; şi oricine Mă primeşte, nu pe Mine Mă primeşte, ci pe Cel ce M-a trimis pe Mine"; răsturnând un pic fraza, deci cel ce nu-l primeşte pe copil nu-L primeşte pe Hristos, deci nu-L primeşte pe Cel ce L-a trimis pe Hristos, adică pe Dumnezeu Tatăl. Aşadar, cel ce se luptă împotriva apariţiei vieţii unui copil se luptă în cele din urmă împotriva legii lui Dumnezeu, se luptă împotriva lui Dumnezeu Însuşi.

Dar iată, întrebarea lui Ioan vine să ne întărească şi mai mult într-una dintre marile dileme în care ne zbatem astăzi, şi să ne dea răspunsul: „Învăţătorule, am văzut pe cineva scoţând demoni în numele Tău, care nu merge după noi. Iar Iisus a zis: Nu-l opriţi, căci nu e nimeni care, făcând minuni în numele Meu, să poată, degeaba, să Mă vorbească de rău".

E interesant versetul mai ales astăzi, într-o lume în care mai toţi par a fi trimişi de Hristos pentru a-i vindeca pe ceilalţi. Dar vedeţi, aceste vindecări se făceau în numele lui Iisus Hristos şi, cu adevărat, cel ce-şi umplu sufletul şi buzele de pomenirea lui Iisus Hristos, nu îndată Îl vorbeşte de rău. Dar Domnul nu spune că undeva, pe parcurs, acela nu-L va vorbi de rău pe Dumnezeu. Minunea făcută de acela în numele Lui, acolo, la începutul minunii, nu înseamă în aceeaşi vreme sfinţenia celui care o face, sau că cel care face minunea este de acum mântuit, trecut în rândul sfinţilor.

Nicidecum; ci era încă unul din semnele că în numele lui Iisus Hristos tot genunchiul va să se plece: şi al celor de pe pământ şi al celor din ceruri; de aceea faptul că un om scoate demoni în numele lui Iisus Hristos nu este neapărat semnul că acela aparţine în întregime adevărului lui Iisus Hristos. Şi, oricum, nu aparţine Lui, dacă o face pe un stadion, in chip publicitar, pentru a atrage oamenii şi a-i distrage de la adevărata Evanghelie şi de la adevăratul Dumnezeu.

Domnul spune iarăşi, mai departe: „căci cine nu este împotriva noastră este pentru noi. Iar oricine vă va da să beţi un pahar de apă, în numele Meu, fiindcă sunteţi ai lui Hristos, adevărat

zic vouă, că nu-şi va pierde plata sa". Pentru că, în cele din urmă, iată, Mântuitorul aici ne vorbeşte despre gesturile mântuitoare, despre gestul acela de a mângâia chipul celui bolnav, de a şterge lacrima din ochiul copilului, de a-l ajuta pe bătrân să se îndrepte de spate, de a purta, dacă vreţi, iată, pildă pentru toţi, plasa celui care mai are putere puţină doar în a-şi căra propriile alimente, şi, mai ales, de a purta crucea celui de lângă noi, cot la cot cu el, uneori chiar în locul lui.

Dar iată, că ceea ce ne atrage atenţia asupra sărbătorii de astăzi în mod deosebit, este celălalt verset, care ne spune aşa: „Şi de te sminteşte piciorul tău, taie-l , că mai bine îţi este ţie să intri şchiop în viaţă, decât având amândouă picioarele, să fii azvârlit în gheena, în focul cel nestins", apoi la fel: „Şi de te sminteşte ochiul tău, scoate-l, că mai bine îţi este ţie cu un singur ochi să intri în împărăţia lui Dumnezeu, decât, având amândoi ochii, să fii aruncat în gheena focului". Şi, ca un fel de refren al acestui cântec, dacă vreţi, eshatologic, care ţine mai mult de Apocalipsă, iată: „unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge", adică întăreşte cu acest tablou de groază ceea ce s-ar putea întâmpla pentru cei care nu reuşesc să scoată din însuşirile corpurilor, din însăşi mintea lor, din însuşi modul lor de viaţă, ceea ce ar putea să-i distragă de la Împărăţia lui Dumnezeu.

Poate de aceea Duminica de astăzi, se numeşte şi a Cuvioasei Maicii noastre, Maria Egipteanca, a cărei viaţă este scrisă de Sofronie, patriarhul Ierusalimului, iar noi, teologii, o identificăm uşor, la sfârşitul cărţii Triodului, într-o anexă specială a acestuia, care ne vorbeşte tocmai despre viaţa acestei sfinte maici: Sfânta Maria Egipteanca.

Iată ! Sunt oameni care au priceput că a scoate ochiul şi a tăia piciorul nu înseamnă neapărat a face gestul fizic, ci: a scoate din imina ta, a scoate din corpul tău, a scoate din modul tău de a fi sau din mediul tău de viaţă lucrurile care, atunci când le ai, par a fi plinire, dar care sunt cu adevărat plinire în Dumnezeu atunci când nu le ai. Să luăm un exemplu ! Şi cred că cel mai potrivit este acesta al Maicii noastre, Maria Egipteanca. Pe scurt, viaţa ei s-ar reduce la câteva episoade interesante:

Maria Egipteanca de tânără se deda desfrâului pe străzile Alexandriei şi nu neapărat pentru sume de bani. La un moment dat, aude în cetatea Alexandriei vorbindu-se despre Crucea

făcătoare de minuni a Mântuitorului, care se afla adăpostită într-o biserică din Constantinopol, şi hotărăşte să meargă să vadă şi să se închine Sfintei Cruci. Era momentul acela pe care orice om, oricât de păcătos ar fi, îl are în viaţa sa, acea revelaţie de fracţiune de secundă, acel „aici sunt, Doamne !", acel „Sunt prezent, fie şi numai cu gândul către Tine".

Sigur, este glasul lui Dumnezeu care se adresează Mariei Egipteanca, dar probabil multor altor Marii Egiptence se va fi adresat, dar nu toate i-au prins substratul acestei chemări. Iat-o însă pe aceasta că aude, aude că Domnul o cheamă.

Se îmbarcă pe o corabie unde, pentru a plăti deplasarea către Constantinopol, îşi vinde în continuare trupul. Ajunge în Constantinopol şi, pentru a mânca, îşi vinde în continuare trupul. Poate chiar pentru a-şi cumpăra cele necesare participării la slujbă îşi vinde în continuare trupul. Dar vine momentul în care vrea cu tot dinadinsul să intre în biserică. Şi iată că un curent dinăuntru nu o acceptă să intre în comuniune cu oamenii aceia. Crucea era arătată şi pusă înaintea iconostasului; dar ea nu putea înainta înăuntru, o forţă nevăzută trăgând-o parcă înspre afară. Toţi oamenii ceilalţi înaintau, numai ea, ca şi cum ar fi mers contra curentului, nu se putea apropia nicicum de Cruce. Vedea bucuria de pe chipul oamenilor care ieşeau, simţea probabil bucuria aceasta răspândită pretutindeni şi mai cu seamă, vedea probabil vindecări ale unor şchiopi, ale unor orbi, ale unor bolnavi; auzea predici nemaipomenite, dar... din afara bisericii. Ea însăşi, prin modul în care se comportase până atunci, ştia că nu are ce căuta în Biserică, simţea că nu aparţine Bisericii.

Şi vine momentul acesta fantastic în care Maria Egipteanca alunecă în genunchi înaintea icoanei Maiici Domnului şi se roagă cu lacrimi fierbinţi să-i îngăduie să se închine înaintea Sfintei Cruci, pentru ca apoi să înceapă o viaţă nouă. Deci, cu alte cuvinte, să pună, prin Cruce, început vieţii.

Şi iată că Maica Domnului primeşte rugăciunile ei. Maria Egipteanca vine, se închină înaintea Sfintei Cruci şi dispare pentru totdeauna din viaţa aceea boemă şi mondenă a Alexandriei vremurilor acelora.

Iată însă că povestea nu se opreşte aici. Ni se vorbeşte mai apoi în viaţa Sfintei Maicii nostre Maria Egipteanca de un stareţ: Zosima, un bărbat ce trăia într-una din mănăstirile din zonele Palestinei, şi căruia i se arată semn ceresc, cu deosebire un cârd de păsări care-l cheamă spre pustie. Exista obiceiul în vremea aceea ca monahii să se strângă la începutul postului, să-şi dea binecuvântări între ei şi mai apoi fiecare să se răspândească în pustie pentru a se ruga în linişte, pentru a posti în linişte, mai cu seamă pentru a se bucura în linişte de întâlnirea cu Dumnezeu.

Era momentul începutului postului şi Zosima a văzut la un moment dat păsările, purtându-l în pustie spre un loc pe care nu avea de unde să-l cunoască. De undeva din apropiere apare o arătare care-i cere binecuvântarea ca el, Zosima, să nu se uite către ea, pentru că este femeie şi nu mai are decât părul capului ca să se acopere. Zosima îşi dezbracă supra-reverenda, cum i-am zice noi, deci haina de deasupra reverendei, pe care o poartă monahii în general, o acoperă pe femeie şi, tot ceea ce v-am povestit eu până acum, află din gura ei. Femeia se retrăsese. Erau patruzeci de ani de când, în pustie, nu trăia decât cu rădăcini, cu apă, zdrobită de arşiţa zilei şi călcată în picioare parcă de frigul nopţii, dar cu gândul numai la Dumnezeu, Cel care-i îngăduise să se apropie de Sfânta Cruce.

Femeia aceasta înţelesese că dacă ochiul te sminteşte, trebuie scos; sau dacă piciorul te sminteşte, trebuie tăiat, că mai bine îţi este să intri în viaţă fără una din ceea ce pare binecuvântare la un moment dat, decât să intri cu binecuvântările acestea pământeşti, fără a mai putea vedea Împărăţia lui Dumnezeu.

Viaţa Maicii merge mai departe, pentru că, după această Spovedanie, să-i spunem, adresată părintelui Zosima, acesta se întoarce la mănăstire cuprins de spaimă parcă, tocmai pentru a sluji in continuare Liturghia. Şi la un moment dat, păsările se arată iarăşi, chemându-l să ducă Împărtăşanie Cuvioasei Maici Maria Egipteanca. Se teme să ducă Împărtăşanie, mai cu seamă că Nilul crescuse, dar iată, minune de la Dumnezeu, Acesta îi trimite doi crocodili care-l poartă de pe un mal pe celălalt al Nilului. Acolo îi dă Împărtăşania şi se întoarce înapoi la mănăstire, pentru ca după o vreme, iarăşi păsările să-i vestească un lucru deosebit, şi anume,

moartea Mariei Egipteanca, pe care o simţea, bănuia că va veni. Şi iată că descoperă trupul fără viaţă al Mariei Egipteanca îngropat; el vede de pe partea cealalată a Nilului cum un leu, cu laba, îngroapă în ţărâna pustiei pe Maria Egipteanca, Sfânta pustiei.

Iată aşadar că, prin minunea lui Dumnezeu, cineva pricepe că dacă ochiul te sminteşte, trebuie scos, şi dacă piciorul te sminteşte, trebuie tăiat. Este pilda cea mai importantă pe care ne-o dă, omeneşte posibil, iată, perioada aceasta a Triodului.

Sfânta Maria Egipteanca n-a primit predică, neapărat de la apostoli. N-a fost, fără îndoială, o figură deosebită din punct de vedere pozitiv, a epocii sale, în oraşul Alexandriei. L-a aflat pe Dumnezeu acolo unde mulţi L-au aflat, adică în pustie, în deşertul cel luminat de har al Palestinei.

Ce ne pune înaintea ochilor noştri însă această perioadă a Triodului, pentru a ne întări în drumul, puţin, pe care-l mai avem de parcurs? Să ne aducem aminte! Mai avem o Duminică pentru a intra în Ierusalim cu Domnul şi mai apoi, vine Duminica cea mare a Sfintei Învieri. Iată că acum, în prag de intrare în Ierusalim, Domnul ne arată că nu putem intra oricum, or având pildă această ieşire din păcate, această smulgere din păcate, pentru a ne retrage în deşertul liniştei, în deşertul Postului, în deşertul rugăciunii, pentru a ne bucura cu adevărat de dulceaţa aceea minunată a împărtăşaniei cu „lemnul cel dulce" al Împărtăşaniei.

Iubiţilor, iată, în Duminica de astăzi Dumnezeu prefaţează, dacă vreţi, şi minunata pildă a tuturor acelora care vor să moară pentru Hristos, fără a fi decapitaţi, sau neapărat arşi sau ucişi. Există o moarte minunată, şi anume aceea care este trecere de la moarte la Viaţă, este moartea creştină care ne învaţă pe fiecare dintre noi câte ceva.

Maria Egipteanca se face începătoare lecţiei tuturor monahilor care mai înainte au dus viaţă desfrânată, pentru ca mai apoi, venindu-şi în fire asemeni fiului risipitor, întărindu-se cu Sfânta Cruce - şi ne aducem aminte împreună de Duminica Sfintei Cruci - urcând treptele „scării" Sfântului Ioan Scărarul, să se bucure, iată, de preaslăvirea lui Dumnezeu şi de bucuria binecuvântată împărtăşirii cu Sfintele Taine.

Este vreme de post și de rugăciune. Să nu uităm însă că nu ne putem apropia de Sfânta Împărtășanie decât prin taina Sfintei Spovedanii. Așteaptă Domnul să mergem înaintea Lui, El stând nevăzut și primind mărturisirile noastre cele cu umilință. Deci să nu ne rușinăm, nici să nu ne sfiim să-I spunem Domnului toate câte am păcătuit, și să ne așternem în genunchi la picioarele Crucii Sale, înaintea Duhovnicului, pentru a putea primi iertare de păcatele noastre. Dar, înainte de aceasta, să luăm aminte că, pe măsura păcatului, Maria Egipteanca s-a căit și pe măsura dorinței ei de a scoate ochiul pentru păcat, i-a intrat în vederea sa și în lumina sa, lumina cea necreată a lui Dumnezeu.

Facă Domnul ca și noi să ne bucurăm și în această Duminică, și în cea a Floriilor, de vederea acestui har duhovnicesc, și să ne pregătim a-L întâmpina pe Domnul nu cu lauri, nu cu țimbale, nu cu cântări, ci cu inimi aprinse și cu buze pregătite să se roage Lui, pentru a-I preamări Învierea Sa. Mariei Egipteanca să ne rugăm să ne dea din harul ei și din bucuria cu care ea a știut să lase cele ale lumii pentru a intra în cele ale lui Dumnezeu. Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA FLORIILOR

Duminica Floriilor. Din Evanghelia de la Ioan 12, 1-18 citire:

«Deci, cu șase zile înainte de Paști, Iisus a venit în Betania, unde era Lazăr, cel pe care îl înviase din morți. Și I-au făcut acolo cină și Marta slujea. Și Lazăr era unul dintre cei ce ședeau cu el la masă. Deci Maria, luând o litră cu mir de nard curat, de mult preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mirosul mirului. Iar Iuda Iscarioteanul, unul dintre ucenicii Lui, care avea să-L vândă, a zis:

Pentru ce nu s-a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari și să-l fi dat săracilor?

Dar el a zis aceasta, nu pentru că îi era grijă de săraci, ci pentru că era fur și, având punga, lua din ce se punea în ea.

A zis deci Iisus: Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat. Că pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna.

Deci mulțime mare de iudei au flat că este acolo și au venit nu numai pentru Iisus, ci să-l vadă și pe Lazăr, pe care-l înviase din morți. Și s-au sfătuit arhiereii ca și pe Lazăr să-l omoare, căci, din cauza lui, mulți dintre iudei mergeau și credeau în Iisus.

A doua zi, mulțime multă, care venise la praznic, auzind că Iisus vine în Ierusalim, au luat ramuri de finic și au ieșit în întâmpinarea Lui și strigau: Osana! Bine cuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel!

Și Iisus, găsind un asin tânăr, a șezut pe el, precum este scris: Nu te teme, fiica Sionului! Iată Împăratul tău vine, șezând pe mânzul asinei.

Acestea nu le-au înțeles ucenicii Lui la început, dar când S-a preaslăvit Iisus, atunci și-au adus aminte că acestea erau scrise pentru El și că acestea I le-au făcut Lui.

Deci da mărturie mulțimea care era cu El, când l-a strigat pe Lazăr din mormânt și l-a înviat din morți.

De aceea L-a și întâmpinat mulțimea, pentru că auzise că El a făcut minunea aceasta.»

În Duminica aceasta ce premerge Duminica Învierii, iată, avem momtul acesta în care Domnul intră în Ierusalim; intră în orașul despre care afirmase, nu de puține ori, că va purta în el și momentul cel mare al Patimii și Morții Sale, dar că va fi și martorul Învierii Sale. Haideți să ne închipuim un pic, cu ochii minții, momentul acesta al intrării în Ierusalim!

De nenumărate ori ni se spune în Evanghelia de astăzi, fie printre rânduri, fie chiar clar, că Domnul nu era întâmpinat neapărat pentru că vestise bine Împărăția lui Dumnezeu sau pentru că făcuse mulțime de alte minuni înainte, ci mai cu seamă pentru

că, auziți: „din mulțime iudeii au aflat că este acolo și au venit nu numai pentru Iisus, ci să-l vadă și pe Lazăr, pe care-l înviase din morți". Evanghelia însăși se termină: „Deci da mărturie mulțimea care era cu El, când l-a strigat pe Lazăr din mormânt și l-a înviat din morți: De aceea L-a întâmpinat mulțimea, pentru că auzise că El a făcut minunea aceasta".

Ce se întâmplase? Știm cu toții că în Betania locuia Lazăr împreuă cu două prietene de familie ale Mântuitorului, să spunem, împreună cu Maria și Marta, cele pe care le și știm slujind la masă și vor rămâne pururea exemplul slujirii în duh și slujirii în faptă a lui Hristos. Deci cele două ies în întâmpinare, anunțând pe Mântuitorul că fratele lor a murit. Domnul spune că nu a murit, ci doarme, și-l învie, dând la o parte piatra mormântului, putoare izbucnind din mormânt. Dar El îl învie pe Lazăr, scoțându-l afară din mormânt, desfăcându-l din toată împletitura aceea de mahrame în care era înfășurat în mormânt, și îi redă viața.

Învierea lui Lazăr, cea pe care am prăznuit-o cu o zi înainte, în Sâmbăta numită a lui Lazăr, este ultima etapă a învierilor pe care Domnul le face pentru a-i obișnui pe oameni măcar cu ideea că se poate învia din morți. Avem câteva momente importante în parcursul vieții Mântuitorului și ne aducem împreună aminte fie de învierea fiului văduvei din Nain, fie de învierea fetiței aceleia căreia îi spune: „Talita kumi!" - „Fetițo, ridică-te!", fie, iată, învierea aceasta după patru zile după așezarea în mormânt a dreptului Lazăr, a lui Lazăr.

Oamenii din Ierusalim Îi ies în întâmpinare. Ni-i închipuim la câteva leghe bune, la câțiva kilometri, să spunem, depărtare de Ierusalim, ieșind în întâmpinarea Lui, pentru a-L vedea pe acela care „cum?! cu adevărat, chiar a înviat pe unul din morți? Nu se poate! Cum a făcut-o?" - se vor fi întrebat aceia din jur și, iată, ne spune Evanghelia, martorii care fuseseră acolo de față povesteau chiar cu lux de amănunte și, am spune noi, (știm ce înseamă omul care povestește) chiar adăugând amănunte, povesteau așadar celor care ieșeau în întâmpinarea lui Iisus Hristos că, cu adevărat Acesta este Acela care l-a înviat pe Lazăr, cunoscutul nostru, concetățeanul nostru din Betania, a patra zi, din morți.

Domnul știa ce-L așteaptă la intrarea în Ierusalim și sărbătoarea aceasta de astăzi venea să împlinească încă o profeție mesianică din Vechiul Testament, care vorbea despre intrarea în Ierusalim pe mânzul asinei. Dacă deschidem Vechiul Testament, mai ales la cartea profetului Zaharia, la capitolul 9, versetul 9, se spune: „Bucură-te foarte, fiica Sionului, veselește-te, fiica Ierusalimului, căci iată Împăratul tău vine la tine: drept și biruitor; smerit și călare pe asin, pe mânzul asinei".

Era momentul în care Domnul mai împlinea o profeție, așa cum întreaga Lui viață venea să adeverească ceea ce se spusese în Vechiul Testament despre El. Sunt multe profețiile din Vechiul Testament care ni-L aduc pe Iisus Hristos parcă tot mai aproape de ochii noștri, și nu atât de ochii noștri ai celor ce avem în mână Noul Testament, ci mai cu seamă de ochii acelora care încă nu descoperiseră Noul Testament, pentru că el încă nu apăruse. Hristos încă nu-Și desăvârșise activitatea Sa pe pământ. Nu săvârșise nimic din cele ce avea de făcut pe pământ. Ori toate aceste profeții veneau să întărească înaintea oamenilor credința că Dumnezeu Se va naște, credința că Dumnezeu va trăi printre ei, credința că Dumnezeu va face minuni printre ei, și mai cu seamă credința că, iată, Dumnezeu va dărui călcare morții și îi va ridica pe oameni iarăși la starea cea dintâi a bucuriei. Vom reveni cu o altă profeție mesianică atunci când vom face încheierea cuvântului de astăzi. Până atunci să ne întoarcem înapoi, să ne întoarcem la minunata zi a Floriilor.

În tradiția ortodoxă Duminica aceasta se mai cheamă Duminica Floriilor, purtând un nume, fără îndoială, al unei sărbători păgâne, dar pe care creștinismul ortodox românesc a botezat-o, dacă vreți, în numele Sfintei Treimi. Era Duminica înfloririi florilor. Era Duminica sărbătorii florilor și Dumnezeu a rânduit ca în anul acesta, cu adevărat, magnoliile și florile toate și pomii să înflorească, iată, în apropierea acestei zile minunate a Floriilor. Pentru că așa este întodeauna. La sărbătorile mari ale Bisericii nu participă numai oamenii, ci și cerul și pământul, și cele de pe pământ și cele din cer și cele de sub pământ și cele de deasupra cerurilor.

Iar sărbătoarea de astăzi vine de fapt să ne aducă aminte tuturor care sunt faptele noastre cu care-L întâmpinăm pe Hristos Domnul în această Duminică a Floriilor. Domnul iese din Betania, se îndreaptă spre Ierusalim și oamenii vin să-l vadă pe cel care l-a înviat pe Lazăr. Și noi știm că l-a înviat pe Lazăr, ba mai mult, noi, oameni ai veacului XX, știm că a înviat și El. Cu ce-L întâmpinăm noi pe Iisus Hristos? Care sunt florile mulțumirii noastre la întâmpinarea Lui astăzi, în Duminica Floriilor? De cele mai multe ori uităm că Hristos Domnul este Cel care ne-a dăruit viață și căutăm împlinirea noastră în tot felul de alte minuni, în loc s-o căutăm în adevăratul Adevăr, care este Hristos Domnul.

E minunată Duminica de astăzi și pentru aceea că odată cu Domnul în Ierusalim intră și apostolii, odată cu Domnul în Ierusalim intră și femeiele mironosițe, dar în aceeași vreme este dureroasă Duminica de astăzi pentru că mulțimea care strigă astăzi: „Osana Fiul lui Dumnezeu! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului!" poartă înlăuntrul său și pe cei care vor striga numai peste câteva zile: „Răstignește-L! Răstignește-L! Răstignește-L!". Intră Apostolii în Ierusalim, dar intră și trădătorul. Îl întâmpină cu bucurie pe Domnul cei care-L vor întrista numai câteva zile mai apoi.

Deja Evaghelia de la Ioan citită astăzi, ne atrage atenția că, pe lângă Hristos, încă unul avea să cadă victimă sfatului căpeteniilor preoților, care se gândeau ca și pe Lazăr să-l omoare, fiindcă din pricina lui mulți dintre iudei plecau de la ei și credeau în Iisus. Lazăr cel înviat din morți se făcea apostol. Cel pierit se reîntoarsese la Dumnezeu și la viață, vorbindu-le tuturor de bucuria cea mare a învierii.

Iată că exemplul acesta al lui Lazăr cel înviat din morți ar trebui să ne pună pe fiecare dintre noi pe gânduri pentru că și noi, înviați fiind vom avea două șanse: fie să ne așezăm cu Lazăr la masă, Mariile și Martele slujindu-ne după învierea noastră! fie să pierim și să ne asemănăm celor care astăzi strigă: „Osana! Fiul lui Dumnezeu!, iar mâine-L injură, Îl scuipă și-L calcă-n picioare. Pentru a confirma că am dreptate și că astăzi casa noastră și familia

noastră și Biserica noastră este Ierusalimul în care intră Hristos, îmi vin în ajutor cuvintele Triodului de astăzi: iată! „veniți astăzi și noi, tot Iesraelul cel nou, Biserica cea din neamuri, să strigăm cu proorocul Zaharia: Bucură-te foarte, fata Sionului, veselește-te fata Ierusalimului că iată, împăratul tău vine la tine blând și mântuind, călare pe mânz de asin, fiul celui de sub jug. Prăznuiește ca și pruncii, ținând în mâini stâlpari de laudă. Osana Celui dintru înălțime! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel!" sau: „Însemnându-ne nouă mai înainte cinstită Învierea Ta, ai sculat, Bunule, din mormânt cu porunca Ta, pe prietenul Tău Lazăr, fiind mort fără suflare de patru zile și mirosind greu. Pentru aceasta și pe mânz încălecând spre închipuire, Te-ai purtat, ca și-ntr-o căruță pe păgâni arătând, Mântuitorule. Pentru aceea și laudă aduce Ție Israelul cel iubit, din gurile celor ce sug și ale pruncilor celor fără de răutate, care Te-au văzut pe Tine, Hristoase intrând în sfânta cetate, mai înainte de Paști cu șase zile".

Cu Domnul intra în Ierusalim Cel ce avea să pătimească, să moară și să învie. Cei care, spun încă o dată, în dimineața Duminicii acesteia strigau: „Osana!" peste numai câteva zile vor striga: „Răstignește-L!".

Noi n-avem voie să ne facem duplicitari. N-avem voie să ne aliem cu cei care azi strigă „Osana!" iar mâine: „Răstignește-L!", cu cei care astăzi Îl întâmpină pe Domnul cu rugăciune, iar mâine Îl ucid pe Domnul prin păcat. Hristos Domnul intră în inima fiecăruia dintre noi călare pe mânzul asinei, altfel spus, cu multă, multă smerenie, cu multă dragoste, cu multă dorință de a face din noi părtași ai Învierii. N-ajunge să strigăm numai astăzi: „Osana!", n-ajunge să fii creștin numai pentru o zi, iar a doua zi, sau în celelalte zile ale săptămânii să uiți și să-L răstignești de fiecare dată pe Dumnezeu, ci trebuie să căutăm ca, odată intrat în Ierusalimul nostru intim, în sufletul nostru, Domnul și Dumnezeul nostru să-Și găsească loc de odihnă, loc de Cină de Taină și, mai cu seamă, să n-aibă în acest loc de taină nici Ghetsimani și nici Golgota pentru sudoarea de sânge, pentru răstignire, pentru moarte și pentru punere în mormânt.

Hristos Domnul mai face o minune astăzi, intrând în Ierusalim: îi unește laolaltă pe toți. Ierusalimul iese în întâmpinarea Domnului, mulțime mare, unindu-i pe toți care poate că în ziua aceea, cea dintâi

a săptămânii, vor fi avut orice alte treburi: Ce lecție ne dă Domnul prin aceasta? Faptul că atunci când vine Hristos în viața ta, trebuie să le lași pe toate celelalte și să te pregătești, cu stâlpări de finic și cu bucurie, să-L întâmpini, strigând și bucurându-te de venirea Lui. Nu ni se spune că în mulțime erau negustători, sau că erau dascăli, sau că erau, știu eu, orice alt fel de lucrători. Ni se atrage atenția că erau mulți copii - și cei curați cu inima se bucură de Cel curat cu inima - și ni se spune că era mulțime multă, o mulțime care capătă identitate pentru că Hristos Domnul merge către ea, nu pentru că mulțimea ar fi avut identitate.

Domnul vine astăzi sau, de azi începând, intră în linie dreaptă spre Patimă. Mânzul se va transforma în Cruce. Hainele pe care oamenii le vor arunca înaintea intrării Domnului în Ierusalim, pe cale, înaintea Lui, se vor transforma în dezbrăcări de haine în Vinerea cea mare a Patimilor. „Osana"-ul de astăzi se va transforma în „Răstignește-L!" de Vineri. Bucuria aceasta se va transforma în delir în nebunie, în crudă nebunie și în scuipări, atunci când Dumnezeu Însuși a acceptat să fie în agonie, pălmuit și scuipat. Ramurile de finic se vor face, dacă vreți, țevi de trestie ce vor împunge întotdeauna trupul lui Hristos, până la a doua Venire. Iar bucuria aceasta se va transforma în nebunie, repet, într-o dureroasă nebunie, oamenii neindentificând în Iisus Hristos pe Domnul și Dumnezeul cel Întrupat, ci pe unul care, iată, a mai făcut o minune care să ne bucure pe fiecare dintre noi în parte și, dacă tot a făcut El atâtea minuni, haideți să ne permitem să-I strigăm: „Dacă ești Tu Dumnezeu, mântuiește-Te pe Tine!" Cred că vă aduceți aminte, acesta este strigătul plin de obrăznicie al unuia ce ședea la picioarele Crucii Mântuitorului.

Evanghelia de la Matei ne atrage atenția că astăzi este și începutul, cum am spus, Patimii Domnului, pentru că așa se încheie această povestire a Evangheliei de la Matei, spunând: „Și văzând arhiereii și cărturarii minunile pe care le făcuse, și pe copiii care strigau în templu și ziceau: Osana Fiului lui David, s-au mâniat. Și I-au zis: Auzi ce zic aceștia?

Iar Iisus le-a zis: Da. Au niciodată n-ați citit că din gura copiilor și a celor ce sug ți-ai pregătit laudă?"

Pentru că nu pricepeau fariseii că înaintea lor nu era un om făcător de minuni, ci era Dumnezeu. Iar de n-ar fi strigat copiii, sigur ar fi strigat pietrele de pe drum. Și de n-ar fi existat această bucurie a lor, sigur alții s-ar fi bucurat de intrarea în Ierusalim a Domnului.

Tot Evanghelia de la Matei ne dă un alt final și ne spune că, după ce a intrat în Ierusalim, în această grandoare, în această zi, cea mai grandioasă din punct de vedere omenesc, pentru Hristos, deci după aceea, lăsându-i, a plecat din Ierusalim în Betania și a rămas noaptea acolo. Hristos intră în Ierusalim și iese din Ierusalim, întorcându-Se în Betania minunii învierii lui Lazăr din mormânt.

Domnul de fiecare dată știe când mințim strigându-I: Osana! El are nevoie de noi ca oameni care strigă: Osana! din tot sufletul și din tot cugetul nostru. N-are nevoie de noi farisei. N-are nevoie de noi să-I strigăm: Osana Fiul lui David! dar prin faptele noastre să-I răstignim. N-are nevoie de noi să-I strigăm: Osana, Fiul lui David! dar altundeva, în afară de templu. Repet, Evanghelia de la Matei ne spune că, pruncii strigau în templu: Osana, Fiul lui David, nu aiurea, nu pe străzi, nu în colțuri îndoielnice, nu în locașuri făcute alandala și gândite doar pentru bunuri necesare vieții acesteia pământești, sau doar pentru câștiguri pământești doar pentru fală și realizarea unor orgolii. Osana, Fiul lui David! Cu adevarat bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului! pentru că spusese Domnul Hristos că El nu vine în numele Lui, ci în numele Tatălui Care L-a trimis. Cu alte cuvinte, Duminica de astăzi este binecuvântarea pe care noi o adresăm cerului că ni L-a trimis pe Fiul Său, pe Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeul nostru.

Astăzi este Duminica începutului Patimilor Mântuitorului. Vorbeam despre multele profeții care se făcuseră despre Mântuitorul și vreau să închei cuvântul de astăzi prefațând, dacă vreți, întreaga Săptămână a Patimilor, citind din psalmul 21, care începe astfel: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la mine, pentru ce m-ai părăsit?" Vă aduceți aminte. Sunt cuvintele acelea de pe Cruce: Eli, Eli, lama sabahtani?

Departe sunt de mântuirea mea cuvintele greşelilor mele. „Dumnezeul meu, striga-voi ziua şi nu vei auzi, şi noaptea şi nu Te vei gândi la mine. Iar Tu întru cele sfinte locuieşti, lauda lui Isael".

Şi iată ce ne spune aceeaşi Evanghelie, aceeaşi Evanghelie a Psalmilor, n-am greşit, Evanghelia PPsalmului 21, câteva versete mai jos:

„Înconjuratu-m-au viţei mulţi, tauri graşi m-au împresurat. Deschis-au asupra mea gura lor, ca un leu ce răpeşte şi răcneşte. Ca apa m-am vărsat şi s-au risipit toate oasele mele. Făcutu-s-a inima mea ca ceara ce se topeşte în mijlocul pântecelui meu. Uscatu-s-a ca un vas de lut tăria mea, şi limba mea s-a lipit de cerul gurii mele şi în ţărâna morţii m-ai pogorât. Că m-au înconjurat câini mulţi, adunarea celor vicleni m-a împresurat". Şi auziţi! Parcă suntem în vinerea Mare:

„Străpuns-ai mâinile mele şi picioarele mele. Numărat-au toate oasele mele, iar ei priveau şi se uitau la mine. Împărţit-au hainele mele loruşi şi pentru cămaşa mea au aruncat sorţi. Iar Tu, Doamne, nu depărta ajutorul tău de la Mine, spre sprijinul meu ia aminte".

Întotdeauna aşa trebuie să privim Duminica Floriilor: ca un prilej de bucurie pentru că, iată, înfloreşte Patima lui Hristos, darşi ca un prilej de teamă pentru că odată cu Apostolii, in Ierusalim a intrat şi trădătorul, şi odată cu copiii care strigau: Osana în templu, în templul minţii lor fariseii şi căpeteniile preoţilor strigau: Răstigneşte-L!

Între Apostoli şi trădător, între „Osana" şi „Răstigneşte-L!" nu există cale de mijloc; şi cei care vrem cu adevărat să fim ai lui Hristos trebuie să învăţăm de la Apostoli să intrăm cu Domnul în Ierusalim şi să strigăm pururea: „Osana!" Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!". Amin.

MEDITAŢIE ÎN SFÂNTA ZI DE LUNI

Lunea din Săptămâna Patimilor

Începutul Săptămânii Patimilor îl vom considera a fi Lunea Patimilor, Lunea care, iată, în seara aceasta apune. Evanghelia de la Liturghie a fost Evanghelia de la Matei 21, 18-44 şi este bine să ne readucem aminte că începutul Patimii s-a făcut în Duminica intrării în Ierusalim, cu reală trimitere spre Sâmbăta lui Lazăr. Ca un preludiu al Crucii vom aşeza o cântare de la Vecernia din Vinerea patimilor: „Săvârşind aceste patruzeci de zile, cele de suflet folositoare, cerem să vedem şi Sfânta Săptămână a Patimilor".

Dar odată începând ultimele zile ale Postului, descoperim că primele trei zile: luni, marţi şi miercuri au în interiorul derulării lor liturgice a Săptămânii Sfinte, un scop bine definit: Ele situează sărbătorile în perspectiva sfârşitului. Ne reamintim sensul eshatologic al Paştelui, ce se vădeşte a fi sfârşit şi început de viaţă. Este tocmai acea dezlegare a dramei care este drama Postului. Sunt o ridicare de voal. Fastul adâncit în taină sporeşte şi, fără îndoială, marchează conştiinţele noastre, ale fiecăruia dintre noi în parte. Simţim şi vedem că se întâmpă ceva deosebit. Fie şi doar exterior, într-o lume a sacrului sau chiar a oraşului desacralizat, vedem o agitaţie care ţine de aşteptarea anului nou sau a unei onomastici universale, dacă vreţi. Totul capătă sensul pregătirii mesei pascale, a stării pascale, mai concret, de mesean la masa pascală. Durerea este însă că pentru unii oameni sensul pascal se reduce doar la cumpărarea hainelor noi, a băuturii şi a mielului cu care se vor dedulci. Mai cu seamă pentru cei care n-au postit, ce fel de dedulcire poate fi aceasta, o dedulcire în noaptea cea mai luminoasă a lumii?! Apoi toate trec, intrând într-o oarecare

normalitate, să-i spunem, dar descoperim fiecare în forul nostru cel mai intim că această normalitate nu mai este cu totul posibilă de când lumea a respins pe Mântuitorul ei întrupat, de când Iisus era trist și abătut - iar imensul Său suflet a fost trist până la moarte, de fapt de când El a murit pe Cruce.

De aceea Postul cel Mare este întotdeauna Postul care urmează și care ne va obliga mereu și mereu la ceva mai mult, din partea noastră. Într-o falsificare de valori, totul a devenit comemorare: Comemorăm o naștere, o persoană, o moarte, o statuie chiar, cum comemorăm dureri și bucurii, atrocități ce fac să se încrânceneze pe noi carnea, sau fapte umane de dimensiuni uimitoare prin lumina lor. Comemorăm obiecte lansate în aer sau pe ape, comemorăm animale, recordmene sau descoperirea unor specii de insecte. Comemorăm, comemorăm, comemorăm... De aceea ideeea aceasta a comemorării s-a transformat și s-a transmis și în actele liturgice, raționalizate și transformate în idei, înlănțuiri de simboluri lipsite de vlagă duhovnicească. Tot ceea ce nu poate fi cuprins într-un adevăr intelectual e calificat drept poezie, adică ceva ce poate să nu fie băgat în seamă la un moment dat. Aceasta când extremei supraintelectuale nu-i consună în plan liturgic o alta, ultrapietistă, care transformă Liturghia și liturgicul în general, în planul personal al pietății, doar în lacrimă, în plâns, în bătaie cu pumnul în piept și altele.

Liturgicul în general, și mai cu seamă Sfânta Liturghie, nu e nici comemorare de idei, nici reducere la rugăciune personală. În general Biserica nu face celebrare la rugăciune personală. În general Biserica nu face celebrare de idei. Comemorarea se transformă în celebrare liturgică când oamenii se strâng și se împărtășesc unii de alții și, împreună,de Dumnezeu, depășind izolarea lor și separarea lor firească, reacționând ca un singur trup, ca o singură ființă, la un eveniment dat. Se relevă astfel sensul și misiunea celebrării: acela de a transcede evenimentul, de a-l ridica spre Împărăția lui Dumnezeu. Biserica se transformă astfel în ceea ce face viu și prezent memorialul lui Iisus Hristos.

Zilele se relevă în această Săptămână ca un permanent prezent sau ca un prezent continuu, ca acel indubitabil astăzi liturgic, cu conotații largi și extrem de bine înfipte în realitatea gândirii Sfinților Părinți, pe care, iată, o carte care există încă în standurile librăriei, „Postul Mare" a Părintelui Alexander Schmemann, le definește astfel: „Dintr-un punct de vedere cât se poate de firesc, aducerea aminte este o facultate ambiguă. Astfel, a ne aminti de cineva pe care îl iubim, și pe care l-am pierdut, înseamnă două lucruri: pe de o parte, amintirea e mai mult decât o simplă cunoaștere a trecutului. Dacă-mi amintesc de tatăl meu decedat, îl văd. El e prezent în amintirea mea, nu ca o sumă a tot ceea ce știu despre el, ci în întreaga sa vie realitate.

Pe de altă parte, totuși această prezență însăși mă face să simt cu cruzime că el nu mai este aici, că niciodată în această lume și în această viață nu-i voi mai atinge mâna pe care o văd atât de limpede în amintirea mea.

Aducerea aminte este deci cea mai minunată și în același timp cea mai tragică dintre toate facultățile umane. Căci nimic nu descoperă mai bine caracterul slab al vieții noastre prin posibilitatea omului de a păstra, de a poseda într-adevăr orice ar fi în această lume. Memoria mea îmi spune că timpul și moartea domnesc pe pământ. Cu siguranță, tocmai datorită acestei funcții a memoriei, care este apanajul exclusiv al omului, creștinismul este și el centrat pe ea, pe aducerea aminte, de vreme ce constă înainte de toate în a aduce aminte de un Om, de un Eveniment, de o Noapte, în profunzimea și obscuritatea căreia ne-a zis: „Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea". Și iată că minunea are loc: Noi ne amintim de Domnul și El este aici. Nu ca o imagine nostalgică a trecutului, ci cu o astfel de intensitate a prezenței, încât Biserica poate să repete la nesfârșit cuvintele ucenicilor, cuprinse în Evanghelia de la Luca 24, 32, și aflați în drum spre Emaus, care ziceau: „Oare nu ardea inima noastră?"

Aducerea aminte firească e înainte de toate o prezență a ființei absente, astfel încât, cu cât îl facem prezent pe cel de care ne

amintim, cu atât mai puternică e suferința pe care o simțim din cauza absenței lui.

Doar în Hristos aducerea aminte a redevenit putere de a umple timpul distrus; distrus prin păcat și prin moarte, prin ură și prin uitare. Tocmai această aducere aminte ca putere asupra timpului și a distrugerii lui se află chiar în inima celebrării liturgice, a acelui astăzi liturgic. Cu siguranță Fecioara nu naște astăzi; nimeni astăzi nu mai stă în fața lui Pillat. Acestea aparțin trecutului. Dar astăzi putem să ne amintim aceste fapte și Biserica este înainte de toate darul trecutului care privește mai cu seamă spre viitor. Astăzi putem să ne amintim darul și puterea acestei aduceri aminte care transformă fapta trecutului în eveniment cu deschidere eternă. Biserica intră din nou în eveniment. Paștele nu mai este așadar doar o simplă comemorare frumoasă și solemnă a unui eveniment trecut. Este însuși evenimentul exprimat, dăruit nouă, eveniment eficient întotdeauna, care descoperă că lumea noastră, timpul nostru și viața noastră sunt la sfârșitul lor și care anunță începutul vieții noastre.

Această orientare spre a doua Venire este prezentă în textul Triodului și devine mai pregnantă odată cu începutul zilei de Luni, zi de început și de sfârșit, căci se cântă ca în mai toate mănăstirile atunci când se cheamă la rugăciunea de la miezul nopții: „Iată Mirele vine în miezul nopții și feircită este sluga pe care o va afla priveghind; iar nevrednică este iarăși cea pe care o va afla lenevindu-se. Vezi dar, suflete al meu, cu somnul să nu te îngreunezi, ca să nu te dai morții și afară de împărăție să te încui".

Chemarea este lansată și se reduce la a sta treaz, veghetor. Imaginea este pusă în contrast cu aceea a ucenicilor Mântuitorului care dorm în preajma marii vânzări; și aceasta, pentru a nu rămâne dincolo de spațiul ce s-a conturat pregnant, din ce în ce mai puternic, de la începutul Postului. Citez iarăși dintr-una dintre cântările Utreniei de astăzi: „Cinstitele Patimi au răsărit lumii în această zi ca niște lumini de mântuire. Că Hristos merge să pătimească din bunătatea Sa. Cel ce cuprinde toate cu palma primește a se răstigni pe lemn ca să mântuiască pe om".

Luminile mântuirii ne relevă însă o altă dimensiune a acestei zile de Luni, zi ca toate celelalte, dar nesemănând cu nici una dintre ele, pentru că, după a două stihologie la Utrenia Deniei de Duminică, se cântă această cântare: „Judecătorule cel nevăzut, cum te-ai văzut cu trup și mergi să fii ucis de oamenii fărădelegii, judecând judecata noastră cu Patima Ta". Pomenirea pe care o cuprinde Sinaxarul zilei, acea aducere-aminte la evenimentul zieli, face referire la Iosif cel cu bun chip și curat și la pilda smochinului neroditor, de altfel, ca și textul Evangheliei de astăzi.

Dacă prima imagine este aceea a lui Iosif ce fuge de păcat, pentru ca mai apoi să se facă dăruitor de grâu, cea de-a doua imagine, aceea a smochinului neroditor, este o imagine cu dublă semnificație.

Prima o vădește însuși Sinaxarul: „Smochin de roade duhovnicești lipsit, pe Sinagogă Hristos o a vădit. Hristos o blastămă și o usucă, boala ei departe să se ducă. Iar cea de-a doua, de mai mare adâncime duhovnicească, este relevantă la o altă cântare, care zice: „temându-ne, fraților, de pedeapsa smochinului celui uscat pentru nerodire, să aducem roade vrednice de pocăință lui Hristos, Celui ce ne dă mare milă", ca și: „Să nu te ajungă, suflete, vina smochinului - auziți vina smochinului - și te nevoiește să rodești roade bune din brazdele inimii, aducându-le lui Hristos, Făcătorul tău, în pocăință".

Dacă, așadar, primul sens este acela al unei Biserici ce și-a pierdut valoarea eclesiologică, cazul Sinagogii, cel de-al doilea sens este acela care ne cheamă, acum, chiar într-al unsprăzecelea ceas, la un efort propriu de rodire, de a ieși așadar din vina smochinului.

Această vină a smochinului este pusă în contrast cu foamea de mântuire omenească a Mântuitorului. Nepăsării smochinului - Isidor Pelusiatul, o zice Sinaxarul, vede în smochin pomul care a dat frunzele cu care primii căzuți ai omenității și-au ascuns rușinea goliciunii - acestei rușini așadar, nerușinare a smochinului, i se opune foamea de viață mântuitoare a Mântuitorului Hristos. Iată ce zice cântarea:

„Fămânzit-a de mântuire omenească Hristos, Dumnezeul meu, El, Care este Pâinea vieții. Pentru aceasta a venit la smochin,

adică la adunarea neroditoare care e acoperită cu frunzele legii. Dacă a văzut-o, a blestemat-o".

Şi aceasta ne relevă sensul cântării, luminândei de astăzi, care, începând din această zi, se cântă în întreaga Săptămână a Patimilor.: „Cămara Ta, Mântuitorul meu, o văd împodobită şi îmbrăcăminte nu am că să intru într-însa/ Luminează-mi haina sufletului meu/ Dătătorule de lumină şi mă mântuieşte".

Transformarea duhovnicească necesară este evidentă. Adunarea, sau altfel spus, adunarea liturgică se transformă din păstrătoare şi tâlcuitoare a legii vechi, cum era Sinagoga, în cămara distinsă, în care se păstrează spre mântuire roadele duhovniceşti cele adevărate şi mai cu seamă paharul la care Hristos ne îndeamnă: „Uitându-vă la Mine, să nu gândiţi cu mândrie, ci vă plecaţi spre cele smerite. Beţi paharul Meu, pe care Eu îl beau şi veţi fi slăviţi cu Mine întru Împărăţia Tatălui Meu".

Viaţa se transformă astfel şi, dat fiind faptul că îndemnurile cuprinse în text se referă mai ales la ucenicii Săi, ai Mântuitorului, plinindu-se în fiecare dintre noi în parte, ne transformăm în ucenici primitori ai dragostei lui Hristos. Dar intrarea în cămara cea de taină a Mântuitorului, îmbrăcarea în haină de lumină ne cere să ne cercetăm acum, fără durere, ca să nu ne cercetăm în iad, cu durere. Pentru ca Domnul să găsească în noi odihna şi săturarea de foamea mântuirii.

Spre întărire, Triodul ne dă şi textul a două mari treceri, a două mari „paşte", să le numim, şi anume: textul de la Ieşire 1, 10-20 şi de la Iov capitolul 1, începând cu versetul 12; două parernii, cum le numeşte Biserica, care, după ce arată amăreala robiei, arată şi faptul că mereu există oameni care fac voia Domnului: moaşele egiptene, care nu ucid pe pruncii israeliteni şi Iov, care rezistă încercărilor lui Satan. Dar de fiecare dată se arată şi voia lui Dumnezeu în aceşti oameni, şi ajutorul pe care Domnul îl dă, ajutor în funcţie de care fiecare dintre noi vom fi judecaţi de către Judecătorul pe care, iată, Lunea Patimilor ni-L arată că vine tuturor spre scoatere la Judecată.

Lunea aceasta ne mai descoperă însă alte două aspecte care se constituie în cadre ale reintegrării noastre în viaţă în Hristos Domnul: „Apropiatu-s-au nouă Paştile cele mari şi dumnezeieşti" - precum şi: „Mergând Domnul spre Patima cea de bunăvoie, a zis Apostolilor pe cale: Iată, ne suim în Ierusalim şi se va da Fiul Omului precum scrie pentru Dânsul. Să venim dar şi noi cu gânduri curate să mergem împreună cu Dânsul şi împreună să ne răstignim şi să ne omorâm pentru Dânsul, dinspre desfătările lumeşti, ca să vieţuim cu Dânsul şi să-L auzim pe El zicând: De acum nu Mă mai sui în Ierusalimul cel pământesc ca să pătimesc, ci Mă voi sui la Tatăl Meu şi Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru şi împreună vă voi înălţa pe voi la Ierusalimul cel de sus, în Împărăţia cerurilor".

Iată aşadar sensul zilei de azi: Aici, acum, călătorim în Dumnezeu, şi nu printre reguli. Percepem deja cum liniştea morţilor îi apasă pe cei vii, cum Hristos încreştinează moartea. Ea nu mai e o intrusă, ci mare iniţiatoare, dacă vreţi; Stăpâna spaimelor, cum zicea Iov, moartea opreşte profanările şi uitările curente, izbândindu-se ca un eveniment ireversibil. Ea nu există prin ea însăşi, căci nu viaţa este un fenomen al morţii, ci moartea este un fenomen provizoriu al vieţii. Precum negaţia este posterioară afirmaţiei, moartea este un fenomen, secundar, prin definiţie , parazitar. După ruptura echilibrului iniţial, moartea devine destinul natural al muritorilor, cu toate că se împotriveşte naturii, provocând de aceea teama celor ce mor. Amploarea răului se calculează prin tăria antidotului. Rana ei e aşa de adâncă şi răul atât de virulent, încât necesită o terapie într-adevăr dumnezeiască, antrenând tragismul morţii lui Dumnezeu şi prin urmare, propria noastră trecere prin purificarea morţii.

Sensurile acestei zile de Luni se întretaie aşadar cu ansamblul sensurilor din Postul Mare. Dar întotdeauna ziua ce urmează plineşte pe cea care a fost iar pe noi, fiecare în parte, ne apropie de moarte. Tot astfel, Marţea cea mare dilată sensul acestei zile de Luni, sporirea duhovnicească în aşteptarea Mântuitorului.

Evanghelia de astăzi se încheie astfel: „Adevărat grăiesc vouă că nu va trece neamul acesta, până ce nu vor fi toate acestea. Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece". Trecut-a cer și trecut-a pământ. Binecuvântarea foamei pentru mântuire a lui Hristos și nerodirea smochinului să ne fie pildă de a ne pleca în cămara cea luminoasă a lui Hristos în Taina Spovedaniei, spre a fi și noi primiți la Cina cea de Taină. Amin.

MEDITAȚIE ÎN SFÂNTA ȘI MAREA ZI DE MARȚI

În sfânta și marea zi de Marți, în Săptămâna Patimilor, la Liturghie s-a auzit glasul Mântuitorului prin taina Sfintei Scripturi, din Evanghelia de la Matei 24, 36-51; 25, 1-46 și 26, 1 și 2. Să luăm aminte! Zis-a Domnul către ucenicii Săi:

«Iar de ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl. Și precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și venirea Fiului Omului. Căci precum în zilele acelea dinainte de potop, oamenii mâncau și beau, se însurau și se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie, și n-au știut până ce a venit potopul și i-a luat pe toți, la fel va fi și venirea Fiului Omului.

Atunci, din doi care vor fi în țarină, unul se va lua și altul se va lăsa. Din două care vor măcina la moară, una se va lua și alta se va lăsa.

Privegheați deci, că nu știți în care zi vine Domnul vostru. Aceea cunoașteți, că de-ar ști stăpânul casei la ce strajă din noapte vine furul, ar priveghea și n-ar lăsa să i se spargă casa. De aceea, și voi fiți gata, că în ceasul în care nu gândiți Fiul Omului va veni.

Cine, oare, este slujitorul credincios și înțelept pe care l-a pus stăpânul peste slugile sale, ca să le dea hrană la timp? Fericit este slujitorul acela, pe care venind

stăpânul său, îl va afla făcând așa. Adevărat zic vouă că peste toate avuțiile sale îl va pune. Iar dacă acel slujitor, rău fiind, va zice în inima sa: Stăpânul meu întârzie, și va începe să bată pe tovarășii săi de slujbă, să mănânce și să bea cu bețivii, veni-va stăpânul slujitorului aceluia în ziua când nu se așteaptă și-n ceasul pe care nu-l cunoaște. Și-l va tăia din dregătorie și partea lui o va pune împreună cu fățarnicii. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților".

„Atunci se va asemăna împărăția cerurilor cu zece fecioare, care, luând candelele lor, au ieșit în întâmpinarea mirelui. Cinci însă dintre ele erau nebune și cinci înțelepte. Căci cele nebune, luând candelele, n-au luat cu sine untdelemn. Iar cele înțelepte au luat untdelemn în vase, odată cu candelele lor.

Dar mirele întârziind, au ațipit toate și au adormit. Iar la miezul nopții s-a făcut strigare: Iată, mirele vine! Ieșiți întru întâmpinarea lui!

Atunci s-au deșteptat toate acele fecioare și au împodobit candelele lor. Și cele nebune au zis către cele înțelepte: Dați-ne din untdelemnul vostru, că se sting candelele noastre.

Dar cele înțelepte le-au răspuns, zicând: Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă și nici vouă. Mai bine mergeți la cei ce vând și cumpărați pentru voi.

Deci plecând ele ca să cumpere, a venit mirele și cele ce erau gata au intrat cu El la nuntă și ușa s-a închis.

Iar mai pe urmă, au sosit și celelelalte fecioare, zicând: doamne, doamne, deschide-ne nouă.

Iar el, răspunzând, a zis: Adevărat zic vouă: Nu vă cunosc pe voi.

Drept aceea, privegheați, că nu știți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului.

Și este ca un om care, plecând departe, și-a chemat slugile și le-a dat pe mână avuția sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat.

Îndată, mergând, cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea și cel cu doi a câștigat alți doi.

Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său.

După multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și a făcut socoteala cu ele. Și apropiindu-se cel care luase cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată alți cinci talanți am câștigat cu ei.

Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune, intră întru bucuria domnului tău.

Apropiindu-se și cel cu doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău.

Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aducni de unde n-ai împrăștiat. De aceea, m-am temut și m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată ai ce este al tău.

Și răspunzând stăpânul său, i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi, și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua. Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai dinafară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

Când va veni Fiul Omului întru slava Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre. Și va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga. Atunci va zice Împăratul celor de-a dreatpa Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă, de la întemeierea lumii.

Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit. Gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine.

Atunci drepții Îi vor răspunde, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Sau când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat? Și când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine?

Iar Împăratul, răspunzând, va zice către ei: Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut.

Atunci va zice și celor de-a stânga: Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui.

Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați primit; gol și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță și nu M-ați cercetat.

Atunci vor răspunde și ei; zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit?

El însă va răspunde, zicând: Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut?

Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar drepții la viața veșnică".

„Iar după ce a sfârșit toate aceste cuvinte, a zis Iisus către ucenicii Săi: Știți că peste două zile va fi Paștile și Fiul Omului va fi dat să fie răstignit.»

Marțea cea mare își desfășoară așadar și ea discursul liturgic în două tonalități diferite, în două melodii, să le spunem, diferite: O cântare sau o melodie privește religia cea oarbă care găsește și un vânzător pentru împlinirea nebuniei; iar cealaltă tonalitate are aceeași deschidere spre Împărăția lui Dumnezeu și se supune chemării cântării de astăzi: să nu rămânem afară din cămara lui Hristos. Ziua, ca și Evanghelia de altfel, are același început. E un strigăt de luptă la priveghere: „Iată Mirele vine în miezul nopții, dar în contextul zilei de Marți, când la Utrenie se citește, cum ați auzit, și Evanghelia cu pilda celor zece fecioare, chemarea este mult amplificată: „Pe Mirele, fraților, să-L iubim, candelele noastre să le îngrijim, în virtuți strălucind și în credință dreaptă". Chemarea este surprinsă și de un alt text, care arată că ceasul de apoi acum este și ne vom despărți de la aceastea de aici. Ruperea de lume se cere acum în latura ei duhovnicească; și aceasta pentru ca nu cumva istoria mântuirii să ne facă și pe noi părtași la sfatul fărădelegii asupra

lui Hristos asemenea lui Iuda care, iată ce zice o cântare: gândind vânzarea, a căzut din lumină şi a primit întunericul".

Ziua este şi ea aducătoare în minte a talanţilor celor împărţiţi de Domnul şi fiecare dintre noi suntem chemaţi să înmulţim talantul harului după măsură. Toate aceste pliniri duhovniceşti fac atingere cu cea de-a doua Venire a Domnului, cea în care rugăm pe Domnul să ne rânduiască împreună cu oile cele de-a dreapta, trecând cu vederea mulţimea greşalelor noastre.

Parusia se vădeşte a fi iarăşi cămara cea de nuntă a Mirelui cel mai frumos decât toţi oamenii cu podoabe, Care ne-a chemat pe noi, iată, la ospăţul cel dumnezeiesc al nunţii Sale. Este vorba, fără îndoială, despre nunta pe care un teolog modern grec, Panayotis Nellas, o descria tot aşa, într-o Săptămână a Patimilor în cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur. Iată ce zicea el: „Umanitatea sau mă rog, omenirea, a fost logodită cu Hristos în Paradis. Dar în loc să se arate mergând spre nuntă cu Hristos, ea L-a părăsit pe Hristos, s-a desfrânat, s-a tăvălit în mocirla păcatului. Iar Hristos, ca un iubit nebun al umanităţii, s-a repezit să o găsească. A căutat-o, a venit în sălaşul unde aceasta zăcea şi când s-a înfăţişat înaintea ei, nu S-a prezentat ca un Dumnezeu Atotputernic, ci ca un simplu om, ca ea să nu se înspăimânte când Îl vede, sau să se ruşineze. Şi nu i-a cerut socoteală ce a făcut sau cum de a ajuns astfel, ci a luat-o pur şi simplu. A curăţit-o, a reînfrumuseţat-o, a reîmbrăcat-o şi, ca să nu fugă din nou, a făcut-o carnea Lui, trupul Lui. Aceasta este Biserica lui Hristot: Trupul lui Dumnezeu. Iar patul de nuntă este Crucea Golgotei.

Dar intrarea la ospăţul de nuntă, pentru a nu fi vădiţi că haina nu este de nuntă şi legaţi să fim scoşi afară de îngeri, ţine de o altă rugăciune pe care o adresăm, iată, în această Marţi Domnului:

„Dezbracă-mă de chipul cel ticălos al greşelilor mele prin împărtăşirea Patimilor Tale şi, împodobindu-mă cu haina slavei frumuseţii Tale, fă-mă împreună şezător luminat la masa Împărăţiei Tale, ca un Milostiv".

Se descoperă de acum aspectul de Euharistie al Patimilor, de taină cu care, dacă te împărtăşeşti te faci locuitor al Împărăţiei Luminii.

Astfel se mai descoperă un sens; acela al hainelor de piele transfigurate în haine de lumină pentru ca fiecare dintre noi, slugă credincioasă, să poată intra în cămara cea de taină a Împărăţiei, în miezul teologiei Patimilor, dacă vreţi. Hainele acestea, cele deschizătoare de ospitalitate divină, ne arată că, înainte de a fi îmbrăcat hainele de piele, omul purta un veşmânt ţesut de Dumnezeu: haina lui legată de suflet şi de trup, care era ţesută din harul, lumina şi slava lui Dumnezeu. Cei dintâi oameni creaţi erau îmbrăcaţi cu slavă de sus; cu slavă de sus care-i acoperea mai bine decât orice altă haină. E vorba de veşmântul chipului lui Dumnezeu în om, de natura umană dinainte de cădere, alcătuită cu suflarea lui Dumnezeu şi lucrată de Dumnezeu. În acel veşmânt strălucea asemănarea cu Dumnezeu pe care o constituiau nu, ştiu eu, chipuri exterioare sau culoarea hainei, ci nepătimirea, fericirea, nestricăciunea, caracteristici în care se contemplă frumuseţea dumnezeiască.

Această haină luminoasă nu poate purta cu sine, întreţesută în material, decât lumina Taborului - Muntele Schimbării la Faţă, cea care premerge luminii Învierii. Schimbării la Faţă a Mântuitorului îi corespunde schimbarea la faţă, la chip, a apostolilor. Iar înălbirea hainelor celor purtate de Domnul sus, pe Muntele Taborului, cere şi înălbirea hainelor oricărui ucenic al Domnului, care vrea ca să urce pe Tabor sau voieşte să intre la masa cea duhovnicească a Mirelui.

Timpul pare că se scurtează iar gesturile, chiar ale slujitorilor din Biserică, sunt mai rapide - ca o cădere în ploaie de lumină. Cămara s-a deschis şi împreună cu ea s-a împodobit şi dumnezeiasca Nuntă. Mirele este aproape. Chemându-ne pe noi, deci să ne pregătim! Drumul parcurs către picioarele Domnului îl fac umăr lângă umăr cu femeia de virtuţi săracă, care, venind, a turnat mirul, umplând locul de bună-mireasmă şi, umplându-se de mirul iertării faptelor, capătă iertare de la Domnul.

Aducerea mirelui se face în candela sufletului, cea pe care trebuiau s-o poarte şi fecioarele nebune; candelă a sufletului care are în ea virtuţile, virtuţi care, pe măsura sălăşluirii în mine, mă

fac să recunosc pe Hristos şi să zic: „Tu eşti Paştile nostru, Cel ce Te-ai jertfit pentru toţi ca un miel şi ca o jertfă şi dai iertare de greşeli prin dumnezeieştile Tale Patimi, preaînălţându-ne, Hristoase".

Dincolo de toate însă Marţea aceasta este lucrătoare şi cheamă la lucrare. Vremea este a lucrului; scopul este mântuirea. Deci, „luîndu-ţi talantul, suflete al meu, adică chipul cel dintâi, asupră-ţi, cumpără-ţi viaţa cea veşnică!".

E o lucrare care, pe măsura împlinirii ei, mă umplu de Mirul cel cu dulce nume: Hristos Domnul, Mirele cel nestricăcios, Mirele cel veşnic.

Trecerea aceasta, Paştile acesta, este iarăşi, marcată de un simbol extrem de actual: femeia păcătoasă care se sminteşte şi apostolul care, trădând, deznădăjduieşte.

Începe ziua Miercurei celei mari. Mirul cu lacrimi amestecat al păcătoasei vesteşte aloea şi smirna ungerii din mormânt, dar şi lacrimile Mironosiţelor la vederea mormântului gol. Ceasul se apropie. Înainte de Cina cea de taină: pocăinţa femeii şi arginţii trădării - Ofranda adusă lui Hristos şi cea adusă demonului care pare că învinge.

Să luăm aminte: iată, Mirele vine! Maran atha!

MEDITAŢIE ÎN SFÂNTA ŞI MAREA ZI DE MIERCURI

Încheim Meditaţia de Marţi amintind că urmează Miercurea pocăinţei femeii şi a arginţilor trădării. Să luăm aminte la Evanghelia zilei, aflată în Evanghelia de la Matei, 26, 6-16:

«În vremea aceea fiind Iisus în Betania, în casa lui Simion Leprosul, s-a apropiat de El o femeie, având un alabastru cu mir de mare preţ, şi l-a turnat pe capul Lui, pe când şedea la masă.

Şi văzând ucenicii, s-au mâniat şi au zis: De ce s-a făcut risipa aceasta? căci mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor.

Dar Iisus, cunoscând gândul lor, le-a zis: Pentru ce faceţi supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea faţă de Mine. căci pe săraci totdeauna îi aveţi cu voi, dar pe Mine nu Mă aveţi totdeauna. Că ea, turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea. Adevărat zic vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune şi ce a făcut ea, spre pomenirea ei.

Atunci unul din cei doisprezece, cel numit Iuda Iscarioteanul, ducându-se la arhierei, a zis: Ce vreţi să-mi daţi şi eu Îl voi da în mâinile voastre? Iar ei s-au învoit cu el treizeci de arginţi.

Şi de atunci căuta un prilej potrivit ca să-L dea in mainile lor.»

Astăzi, în timpul acesta al Postului Mare, se săvârşeşte ultima Liturghie de pocăinţă, numită şi a „Darurilor mai înainte sfinţite" şi pecetluite a ultimei etape a lucrării de pocăinţă a Postului, care deschide însă alt orizont celui care se leagă pe mai departe a fi părtaş căii Crucii. Va urma Joia Mesei celei Nemuritoare, Vinerea Patimilor şi Sâmbăta sfărâmării iadului.

Miercurea aceasta poartă în sine cumpăna celor două prăznuiri ale zilei: păcătoasă care, smerindu-se, se înalţă şi ucenicul care, trădând, se alungă din lumină. Raportul păcătoasă-ucenic este răsturnat de ceea ce a cerut postul de la fiecare dintre noi în parte: pocăinţa. Căci cine nu e păcătos?!? Cine nu s-ar voi ucenic? Şi oare, nu-L răstignesc eu pe Domnul cu fiecare păcat?

Păcătoasa se află în starea cea mai de jos a căderii, desfrânarea, iar Iuda în starea cea mai de cinste: ucenic al Stăpânului. Pe aceea pocăinţa o ridică şi o face mucenită, pe acesta lipsa pocăinţei îl face trădător şi-l duce la spânzurare.

Această răsturnare ne umple de teamă si îngrijorare pentru mântuirea noastră, dar totodată şi de mare încredere şi nădejde în puterea cea mare a pocăinţei, care ne stă la îndemână. Ni se arată încă o dată valabilitatea spuselor Sfântului Ioan Gură de Aur că în pocăinţă sacul se bucură de mai multă trecere decât purpura.

Contrastul celor două atitudini este prezentat dintru început într-una dintre cântările care s-au cântat de seara:

„Păcătoasa a venit la Tine vărsând mir cu lacrimi pe picioarele Tale, Iubitorule de oameni și s-a vindecat cu porunca ta de mirosul greu al răutăților. Iar ucenicul cel nemulțumitor, suflând împotriva harului Tău, l-a lepădat pe el și s-a amestecat în noroi vânzându-Te pentru dragostea banilor. Slavă Hristoase, milostivirii Tale!

Iuda cel înșelător, poftind iubirea de argint, a gândit cu viclenie să Te vândă, Doamne, pe Tine, comoara vieții. Iar păcatul său este dublu pentru că el, lepădându-se de prietenia lui Hristos pentru aur, ia uitare de cele ce a învățat, că nici toată lumea nu este de un preț cu sufletul; și din deznădejde s-a sugrumat însuți spânzurându-te pe lemn, vânzătorule".

Așadar, în contrast cu această cădere vine înălțarea femeii care era mai înainte desfrânată și care degrab s-a arătat înțeleaptă, urând lucrurile păcatului celui rușinos și plăcerile trupului, aducându-și aminte de rușinea cea mare și de osânda pedepsei pe care o vor răbda desfrânatele și risipitorii, dintre care cel dintâi fiind eu, mă îngrozesc, dar petrec în obiceiul cel rău eu, nebunul - spune undeva unul dintre Sfinții Părinți.

Iată așadar măsura a ceea ce ni se cere: urârea păcatului și îndepărtarea de la el. Iar aceasta nu ieri, nu mâine, ci astăzi, un astăzi al acțiunii imediate, un astăzi care mă leagă de acel astăzi amintit mereu de text. Astăzi a venit Hristos in casa fariseului. Iar femeia devine ea însăși iertată și întărită de iubirea Domnului, propovăduind alături de vameș. Desfrânata și vameșul: primii apostoli ai Raiului.

Interiorul liturgic al textului realizează deplin contrastul atunci când, la Vecernia care se săvârșește deodată cu Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, cum spuneam, în această Miercuri dimineața, se cântă la una dintre stihiri așa: „Doamne, strigat-am: Vai de ticăloșia lui Iuda! văzut-a pe păcătoasă sărutând tălpile Mântuitorului și a gândit cu vicleșug la sărutarea vânzării. Aceea și-a dezlegat părul, iar acesta s-a legat cu mânia, aducând în loc de mir răutatea cea urât mirositoare, că pizma nu știe să cinstească

lucrul cel de folos. Vai de ticăloșia lui Iuda, de care ferește, Dumnezeule, sufletele noastre!"

În vreme ce pe Iuda sărutul îl aseamănă cu Adam care mușcă din mărul alunecării și al alungării, pe femeia cea purtătoare de mir aceeași formă de exprimare a ataşamentului: sărutarea picioarelor Domnului, o aseamănă șederii în dragoste pe pieptul Domnului a Sfântului Ioan Apostolul. Și cine se mai poate lăuda în lume că a mai auzit bătând inima lui Dumnezeu?

În plan duhovnicesc, personal însă, exprimarea deplină a locului meu în raport cu cele două personaje ale dramei se face într-un tropar alcătuit de Sfânta Casiana Călugărița. Iată ce spune troparul: „Doamne, femeia aceea ce căzuse în păcate multe, simțind dumnezeirea Ta, luând rânduială de mironosiță și tânguindu-se, a adus Ție mir mai înainte de îngropare, zicând: Vai mie, că noapte îmi este înfierbântarea desfrâului și întunecată și fără de lumină este pofta păcatelor. Primește izvorul lacrimilor mele, Cel ce scoți cu norii apa din mare: Pleacă-Te spre suspinările inimii mele, Cel ce ai plecat cerurile cu nespusă plecăciune, ca să sărut preacuratele Tale picioare și să le șterg pe ele iarăși cu părul capului meu!" al căror sunet, auzindu-le cu urechile Eva în rai, în amiază, de frică s-a ascuns. Cine va cerceta mulțimea păcatelor mele și adâncurile judecăților Tale, Mântuitorule de suflete, Izbăvitorul meu, să nu treci cu vederea pe roaba Ta, Cel ce ai nemăsurată milă".

Ni se cere așadar să nu pierdem rodul postului după ce am răbdat truda postului, iar dintre toate cele mai multe să zicem și să ne însușim zisa Sfântului Ioan Hrisostom: pocăinta e topitoarea păcatului.

La ceasul al 6-lea al zilei de Miercuri, în Săptămâna Patimilor, se cântă troparul proorocirei;

„Astăzi s-a adunat adunarea cea vicleană și a gândit asupra ta cele deșarte. Astăzi Iuda pentru tocmeala ce a făcut și-a arvunit luișsi spânzurare, ai luat patimă de bunăvoei, Mântuitorul nostru Hrisotase Dumnezeule, slavă Ție!

Urmează Joia cea Mare a rugăciunii celei cu daruri, a trădării; ambele prernerse însă de Cina cea nemuritoare și de taină, încât la

sfârşitul zilei de Miercuri se zăreşte în Ierusalim un foişor care va fi pentru omenire poarta de intrare în spaţiul sacru al creştinismului.

De acum orele sunt numărate. Ceasurile se succed în bătăi scurte de toacă celestă. Stelele zac în nemişcare. taina sporeşte căci se va aşterne lucrare de taină. În zori Duhul Sfânt ne va ospăta cu veselie la ospăţ duhovnicesc şi lângă noi se vor strânge în chip tainic toţi bolnavii pământului. Împreună cu ei cântarea nu trebuie să ne despartă de lamentaţiile lui Iuda cel născut de iad. Rostim aşadar, când lumina se îngăduie cu bezna, împreună cu toţi cei care din veac au bineplăcut Domnului. Hristos, Care este Pâinea cerească şi dumnezeiască a ospătat lumea. Veniţi dar, iubitorilor de Hristos, să primim cu credinţă, cu buze de lut, dar cu inimă curată, Paştele jertfit care lucrează întru noi sfinţenie". E ultima cântare a zilei de Miercuri. O însemnare din Triod spune aşa: Se cuvine a şti că din această sfântă zi Miezonoptica nu se cântă până la Săptămâna Tomii.

Miezul de noapte e suspendat. Clipele trec prea repede. Mirele nu mai poate veni la miezul nopţii pentru că unul dintre prietenii Săi L-a vândut, după ce a şezut la masă cu Dânsul. Aşa se va revela la momentul potrivit necesitatea ca în Vinerea Mare postul să fie negru.

Mirele nu mai şade la masă. S-a luat dela noi, prieteni şi nuntaşi ai Săi. Dar până atunci; chemarea la masă, trădarea Împărtăşaniei, cântărirea vinei Celui nevinovat şi începutul sfârşitului.

Pentru aspectul moral al vieţii în Hristos la sfârşitul Postului pomenirea păcătoasei şi a vânzării lui Iuda are un tâlc îndoit. Ne apropiem de Sfintele Paşti după o îndelungată vreme de pregătire cu multe osteneli. Să nu fim fără grijă! O neatenţie ne poate pierde agoniseala sufletului, a ucenicului celui iubitor de argint, lucrător al demonicului, cel care a uitat de toate. Să zicem aşadar cu Triodul, ca o rugăciune a inimii cu adânci conotaţii: Izbăveşte, Doamne, de o nelegiure ca aceasta, sufletele noastre! Amin.

MEDITAŢIA ÎN SFÂNTA ŞI MAREA ZI DE JOI

Joia Cinei celei nemuritoare. Joia cea Mare. Joia cea de taină. Iată-ne, iubiţi credincioşi, ajunşi în Joia Săptămânii Patimilor, în Joia cea Mare sau a Cinei celei de Taină.

Clipele acestei zile sunt anunţate de la Denia de Miercuri seara, când slăviţii ucenici la spălarea cinei s-au luminat. Atunci Iuda cel rău-credincios cu iubirea de argint îmbolnăvindu-se, s-a întunecat. Şi judecătorilor celor fărădelege pe Tine, Judecătorul cel drept, Te-a dat - spunea troparul din Miercurea seara. Mântuitorul se arată a fi chip şi împlinire de chip a altor jertfe, pentru că una dintre cântări ne spune: „Cel pe Care Isaia mai înainte Miel L-a numit vestindu-L, Acela vine spre junghiere de bunăvoie. Şi-a dat spatele spre bătăi şi obrazul spre lovire cu palmele şi faţa nu şi-a întors de la ruşinea scuipărilor şi a fost osândit cu moarte de ocară. Toate de bunăvoie le-a primit Cel fără de păcat ca să dăruiască tuturor învierea cea din morţi".

Sinaxarul ce aminteşte ziua de astăzi cuprinde în puterea cuvântului său trei mari momente ale acestei zile tainic ancorate în cotidianul eshatologic. Şi le vom explica în ordine:

1. Iată ce zice cântarea: „Dumnezeu, ale ucenicilor picioare seara le-a spălat, al Cărui picior altădată prin Eden la amiază a umblat".

După Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare după rugăciunea amvonului se face spălarea aceasta a picioarelor, oglindire în liturgic a unui gest de taină ce face pe Domnul prezent până la sfârşitul veacurilor. Biserica intră în eveniment. Ritualul acesta al spălării, chiar dacă astăzi este incomod pentru cele mai multe feţe sus puse ierarhic, rămâne probă de foc. Irmosul cântării a V-a dovedeşte ceea ce determină spălarea şi acceptarea spălării

de către Cel ce a făcut lacurile, izvoarele și mările: „Cu legătura dragostei fiind bogați apostolii și dându-se pe sine lui Hristos, Celui ce stăpânește toate, li s-au spălat picioarele cele frumoase, binevestind pace tuturor".

Ceea ce pare simplu gest învățătoresc ascunde dincolo de ritual o realitate mult mai profundă: aceea a permanentei creșteri în smerenie a Mântuitorului, smerenie ce se va desăvârși întru Sine pe Crucea Golgotei. Astăzi însă arată Stăpânul chip de smerenie, căci Cel ce îmbracă cerul cu nori S-a încins cu ștergarul și a plecat genunchii de a spălat picioarele slugilor, întru a Cărui mână este suflarea tuturor celor ce sunt.

De profundis în plan duhovnicesc îi corespunde asumarea de către fiecare dintre noi, fiecare în parte, a gesturilor de rob ale Mântuitorului, cerând: „Hristoase Dumnezeule, spală gândirea sufletelor noastre și ne încinge pe noi cu legătura duhovnicească, spre a face poruncile Tale și a cânta bunătatea Ta".

Plecarea spre picioarele de lut, de păcat purtătoare, a Celui ce pleacă cerurile, ne arată calea cea strâmtă a înălțării: smerenia. De aceea spălarea aceasta ne cheamă pe toți a fi următori smereniei Domnului, dincolo de care nu încape mântuire. În dialogul spălării picioarelor, călugărul, închipuind pe Sfântul Petru, de obicei portarul mănăstirii sau economul - ne spune cartea ce se cheamă Tipic - zice: „Nu vei spăla picioarele mele". Răspunsul vine promt: „De nu te voi spăla, nu vei avea parte de Mine". Așa spusese Domnul - neurmându-L așadar pe Domnul în smerenie, în smerenia care face ca solul să nu fie mai mare decât cel care l-a trimis și nici sluga mai mare decât stăpânul.

După spălarea drumului spre Patimi continuă deci, căci „de dormitare diavolească fiind cuprins Iuda, a adormit întru moarte. Vremea era de priveghere. Vremea era de trezit; să-i suspine inima, să-i lăcrimeze ochii cu cântare de priveghere, că mare este tăria Crucii. Hristos este lângă uși. Paștile de jertfit au venit. Slavă Ție, Doamne! Slavă Ție!".

Trecem așadar la cel de-al doilea moment crucial al zilei de Joi, consemnat astfel: Îndoită-i Cina: și Paștile Legii, dar și Paști

nou, Căci Domnul aduce nouă spre hrănire Trup și Sânge al Său - ne spune un stih de la Cina cea de Taină. Iar sinaxarul consemnează dintru început: Paștile evreiesc avea să jertfească vineri. era deci potrivit ca Adevărul să urmeze preînchipuirii, adică atunci să se jertfească și Paștile nostru: Hristos. Paștile cel nou este arătat dintru început ca expresie a momentului Cinei: „Mâncând, Stăpâne, cu ucenicii Tăi, le-ai arătat în taină preasfântă jungheirea Ta, prin care ne-am izbăvit din stricăciune, cei ce cinstim Sfintele Patimi".

Cina se descoperă nu doar ca de taină, ci și ca ultimă întâlnire de descoperire a unor taine: „Taina învățând pe prietenii săi, gătește-te la masă hrănitoare, suflete, băutură dumnezeiască fiind cu adevărat înțelepciunea lui Dumnezeu și drege pahar celor credincioși! Să ne apropiem cu dreaptă credință și să strigăm, cu slavă S-a preamărit Hristos, Dumnezeul nostru!"

În plan liturgic Cinei celei de taină cerem cu toții a-i fi părtași, prin lucrarea Sfintei Liturghii a Sfântului Vasile cel Mare: „Cinei Tale celei de Taină, Fiul lui Dumnezeu, astăzi părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare Îți voi da ca Iuda; ci, ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ție: Pomenește-mă, Doamne, întru împărăția Ta".

În loc de heruvic s-a cântat aceasta, în loc de cântare îngerească, semn că Cinei Sale celei de Taină a lui Dumnezeu astăzi, în permanență astăzi, Fiul lui Dumnezeu ne primește părtași.

Bisericile se vădesc așadar astăzi a fi loc înalt, unde gândul se întărește, unde apostolii sunt trimiși să gătească Paștele, prin Cuvântul Adevărului, cel fără de aluat și prin întărirea harului. Rugăciunea de invocare a Duhului Sfânt la această Liturghie a Sfântului Vasile cuprinde sub harul său de viață dătător și Sfântul Agneț, care va fi uscat mai apoi, pentru a fi dăruit spre viață veșnică bolnavilor și, nu de puține ori, botezaților. Se vădește, astfel sensul plenar al Cinei celei de taină, pentru că în fapt toți am devenit prin Botez ai Domnului; dar prin Euharistie locuim în Domnul și El locuiește în noi. Toți suntem bolnavi, dar Euharistia se vădește acel „pharmakon", acel medicament miraculos care ne izbăvește dintru toate nevoile; cu o singură condiție: ca în tabloul Cinei celei

de taină noi să nu fim purtători ai aurei negre a trădării lui Iuda. Acesta este chipul care, alături de al Domnului, face plină ziua. Iată o cântare a Sfântului Ioan Gură de Aur: „Domnul nu numai că a pregătit Paştile cu ucenicii, ci El Însuşi a devenit Paşte - spune aşadar acest Sfânt părinte. pentru că erau nesimţitori şi nerecunoscători, Dumnezeu a legat strâns amintirea binefacerilor prin temeiul sărbătorilor. Pentru aceasta a poruncit să se jertfească Paştele. Era prin urmare o aducere aminte veşnică a mântuirii. Mai mult încă, sărbătoarea Paştelui nu avea numai acest folos: anume de a le aminti de vechile faceri de bine, ci un altul mult mai mare: preînchipuia Paştile viitoare.

Mielul pascal al evreilor era tipul unui alt Miel duhovnicesc, iar oaia preînchipuia Oaia, scrisă cu majuscule. Una era umbră, iar cealaltă adevăr. Când a apărut Soarele dreptăţii, umbra a încetat, deci, deoarece atunci când apare soarele, umbra se ascunde. Pentru acest motiv la masa aceea de atunci, s-au sfinţit cele două Paşti: şi Paştile Legii, din Vechiul Testament, şi Paştile Adevărului, cel din Noul Testament.

Doar Iuda distonează cu aerul de taină al sărbătorii. De la început se arată a fi un personaj ce ţine de o altă realitate decât cea legată de Dumnezeu. Lui i se pare că totul e în taină. Se învăluie şi în şoaptă ca într-un iad. Dar taina lui era vădită dintru început. pâinea luând-o în mâini vânzătorul, pe ascuns aceleaşi le-a întins şi a luat preţul Celui ce a zidit cu mâinile Sale pe om. Şi neîndreptat a rămas Iuda, sluga şi înşelătorul. Mântuitorul însă de la început vădeşte acestea, El anunţând ucenicii: „Unul dintre voi Mă va vinde". Iar ei, uitând veselia, au fost cuprinşi de tristeţe si de frică zicând: Spune, cine este acela, Dumnezeul părinţilor noştri? Cel ce pune mâna împreună cu Mine în blid cu cutezanţă, acestuia i-ar fi fost mai bine de n-ar fi trecut prin uşile vieţii nici odinioară„ - spune una dintre cântări.

Relaţia intimă cu Domnul a lui Iuda trădătorul e arătată de acuzele prin care se vădeşte că Iuda a uitat legea prieteniei, ne zice cartea. Gestul întingerii în blid, ca şi sărutarea, vădesc şi ele aceeaşi intimitate cu Hristos. Că acela primind pâinea, s-a lipsit de pâinea vieţii, fiind numai chip de ucenic, iar cu fapta - ucigător, de faţă cu

iudeii veselindu-se şi cu apostolii împreună petrecând. Urând sărutarea, urând săruta. Şi sărutând, vindea pe Cel ce ne-a răscumpărat pe noi din blestem: pe Dumnezeul şi Mântuitorul sufletelor noastre.

Drama aceasta a vânzării este total prezentată, în forma ei goală, fără nici un fel de tergiversare de sensuri sau ascunzişuri. Timpul e mereu prezent. Trădarea lui Iuda nu ţine de domeniul trecutului, ci numai de prezentul absolut. Ceea ce ni se cere nouă este să nu uităm a-L cunoaşte pe Domnul. Cunoscându-L, să-L lăudăm, iar lăudându-L, să-I mulţumim, fără a ne lăsa furaţi de arginţii diavolului celui vânzător de falsă mântuire.

Astăzi Iuda lasă pe Învăţătorul şi primeşte pe diavolul. Se orbeşte cu patima iubirii de bani. Cade din lumină întunecatul, căci în ce chip ar fi putut vedea cel ce a vândut pe Luminătorul în treizeci de arginţi? Astăzi Iuda se leapădă de cinstea lui Dumnezeu şi se înstrăinează de har; fiind ucenic, se face vânzător. Un obicei prietenesc, ascunde vicleşug şi nebuneşte socoteşte că este mai bine a sluji iubirii de argint decât dragostei Stăpânului, făcându-se călăuză adunării celei fărădelege.

Şi acel astăzi reverberează peste spaţii temporale. Astăzi îşi ascunde Iuda faţa cea iubitoare de săraci şi îşi descoperă chipul lăcomiei. Nu se mai îngrijeşte de săraci, nu mai vinde încă mirul celei păcătoase, ci mirul cel ceresc şi din El dobândeşte bani. Aleargă la iudei, zicând celor fărădelege: „Ce-mi veţi da mie şi eu voi da vouă pe el?"

O, iubire de bani a vânzătorului! Face vânzare lesne de cumpărat. După gândul cumpărătorilor face neguţătoria Celui ce este vândut. Nu se scumpeşte la preţ, ci-L vinde ca pe un rob fugar, că obiceiul furilor este să lepede cele de cinste. Acum ucenicul a aruncat câinilor cele sfinte, că turbarea iubirii de arginţi l-a făcut a se întărâta asupra Stăpânului său, de a cărui ispite să fugim, strigând: Îndelung răbdătorule Doamne, slavă Ţie!

Sfântul Ioan Gură de Aur în „Cuvânt la trădarea lui Iuda" surprinde două aspecte ale praznicului de astăzi: Prăznuirea îi mişcă limba spre a acuza pe Iuda, iar iubirea de oameni a Mântuitorului îi întoarce limba ca să vorbească de iubirea de

oameni a Mântuitorului, pentru că Hristos nu s-a îngrijit de trădare, ci de mântuirea trădătorului. Dar mântuirea lui, a celui care vinde pe Mielul lui Dumnezeu, este imposibilă pentru că, nepocăit de cele făcute, Iuda n-a văzut Învierea Ta cea de a treia zi.

Arătându-le ucenicilor că cineva Îl va vinde, ca un om a mâncat, dar ca Dumnezeu rostea viitorul. Ucenicii sunt răniți de cuvântul rostit și îl biciuiau cu tăria conștiințelor lor și prefăceau timpul Cinei în timp al întristării. Doar Iuda se ascunde în spatele cuvântului dezvinovățirii. Tinge împreună cu Domnul și îndată a intrat Satana în el. Diavolul, intrând în Iuda, se retrage de fapt din crima recunoscută ca atare și reneagă pe criminal. El abandonează apoi criminalul, lăsând rămășițele lui pradă spânzurătorii. Căci și atunci la acea sfințită masă, după ce Iuda s-a împărtășit de cele oferite de Domnul, diavolul a intrat în el. Diavolul n-a disprețuit Trupul Stăpânului, ci a disprețuit pe Iuda din pricina nerușinării lui.

Ca să afli că aceia care se împărtășesc cu nevrednicie de dumnezeiești Taine, în aceia mai cu seamă intră și se năpustește diavolul continuu, ca și în Iuda atunci. Jertfa este o hrană duhovnicească. Și după cum atunci când hrana trupească, care ajunge într-un stomac care are sucuri rele, mărește mai mult boala, nu din pricina și din natura hranei, ci din pricina boalei stomacului, tot astfel se întâmplă și cu tainele cele duhovnicești. Că și acestea, când intră într-un suflet plin de răutate, il distrug și-l pierd mai mult, nu din pricina naturii tainelor, ci din pricina boalei sufletului care a primit Tainele.

Să facem sfânt sufletul! Și este cu putință să se facă aceasta și într-o singură zi. De ce nu în Joia cea Mare? La Pavecernița cea mică, într-o cântare numită a lui Andrei Criteanul, lucrurile se întretaie deja între vânzare și Patimi. Denia de Joi, numită și a „celor 12 Evanghelii" prezintă pe larg vânzarea și prinderea și primele faze ale procesului celui fals intentat de falșii judecători Judecătorului celui adevărat și Adevărului. Minciuna judecă Adevărul. Ca mai mereu, noaptea e străbătută de lumina făcliilor. Și la tropotul picioarelor celor care-L fură pe Domnul din rugăciunea Grădinii Ghetsimani se adaugă glasurile strigând: Răstignește-L! Răstignește-L!

Începe deja slujba Sfintelor Patimi. Și când la Denie se cântă fericirile, Joi seara, descoperim iarăși sensul Crucii. Prin lemn s-a izgonit Adam din Rai, iar prin lemnul Crucii tâlharul în Rai s-a sălășuit. Că acela gustând, a călcat porunca Făcătorului, iar acesta, împreună răstignindu-se, a mărturisit Dumnezeu Cel ce se tăinuia.

Relația între Joia Cinei celei de Taină și Patimi e de-acum descoperită: Răstignindu-te-ai pentru *mine*, ca să-mi izvorăști *mie* iertare. Împusu-Te-ai în coastă ca să țâșnești pâraie de viață. Cu piroane Te-ai pironit ca, căzând eu, prin adâncul Patimilor Tale înălțimii puterii Tale să-Ți strig; Dătătorule de viață Hristoase, slavă și Crucii Tale, Mântuitorule, și Patimii Tale!

Cu alte cuvinte, înaintea ochilor noștri începe taina Crucii. Acesta e paharul pe care l-a umplut Domnul nostru pe lemnul Crucii.

Se crapă de ziuă. Ușile împărătești nu se deschid. Vinerea Mare nu are Liturghie pentru că mai mare Liturghie decât cea a Golgotei nu se poate săvârși. E tăcere de mormânt. Furii își pregătesc acuzele încă o dată. Iuda își zdrăngăne banii. Doar într-un colț, Hristos, probabil închis cu tâlharii de pe cruce, vestește mai departe Evanghelia. El nu are voie să tacă. Cu ultimele forțe salvează din patimă, din doi, pe unul: tâlharul ce va striga, așa cum strigăm și noi în Joia seara la slujbă: Întru împărăția Ta când vei veni, pomenește-ne pe noi, Doamne! Amin.

MEDITAȚIE ÎN SFÂNTA ȘI MAREA ZI DE VINERI

Vânzarea a avut loc. Hristos Domnul este prins și judecat.

A venit Vinerea Mare.

Toată noaptea de Joi spre Vineri și toată Vinerea dimineața s-a auzit glasul mulțimii strigând: „Răstignește-L! Răstignește-L!" ca un huiet care a schimbat sensul stihiilor lumii. Imaginea aceasta este densă. „Cel ce se îmbracă cu lumina ca și

cu o haină stătut-a gol la judecată și a primit palme peste obraz din mâinile pe care le-a zidit El și poporul cel călcător de lege a răstignit pe Domnul slavei pe Cruce. Atunci s-a rupt catapeteasma templului. Soarele s-a întunecat, nesuferind să vadă batjocorit pe Dumnezeu de Care se cutremură toate. E vremea la care se cântă și troparul, des reluat de altfel în Sfintele Liturghii în care se vede imaginea lui Iosif luând preacurat trupul Domnului și grijindu-i cele necesare pentru îngropare: „Iosif cel cu bun chip de pre lemn luând preacuratul trupul Tău, cu giulgi curat înfășurându-l și cu miresme noi înmiresmându-l, în mormânt nou, în mormânt nou l-a pus".

Sunt și aici cu același sens ca la Sfânta Liturghie. Ele sunt rostite acolo, la Liturghie, când preotul intră cu Sfintele Daruri în Altar. Se știe că din momentul în care preotul slujitor intră cu acestea pe ușile împărătești, Sfânta Liturghie nu mai poate fi oprită sub nici un motiv. Tot astfel, clipă supremă a Patimilor, această preluare de pe Cruce și predare în cele mai de jos ale pământului, este momentul din care Patima nu mai poate fi oprită să devină Liturghie cosmică - izvor de Înviere.

Starea cosmosului, cadrul acestei Liturghii, rezonează la Patima Domnului. Iată ce ne zice o cântare:

„Când Te-ai răstignit, Hristoase, toată făptura văzându-Te s-a cutremurat. Temeliile pământului s-au clintit de frica puterii Tale, luminătorii s-au ascuns și catapeteasma templului s-a rupt. Munții s-au cutremurat și pietrele s-au despicat și tâlharul cel credincios strigă cu noi: Mântuitorule, pomenește-ne întru împărăția Ta!".

Biserica este de-acum cosmosul întreg, iar timpul este al prezentului continuu. „Astăzi a fost spânzurat pe lemn Cel ce a spânzurat pământul pe ape. Cu cunună de spini a fost încununat Împăratul îngerilor. Cu porfira mincinoasă a fost îmbrăcat Cel ce îmbracă cerul cu nori. Lovire peste obraz a luat Cel ce a slobozit în Iordan pe Adam. Cu piroane a fost pironit Mirele Bisericii. Cu suliță a fost împuns Fiul Fecioarei".

Imaginea trădării se extinde de acum de la Iuda la întreg neamul lui Israel, care astupă prin patimă și moarte Izvorul vieții și cere eliberarea lui Baraba.

„Înconjuratu-te-au ca niște câini mulți și Te-au lovit, Împărate, cu palme peste obraz și te-au întrebat, mărturisind minciuni asupra Ta și toate răbdând, pe toți i-ai mântuit".

Se apropie zorii zilei de Vineri. Pentru fiecare personal oglindirea în lumină a căderii lui Iuda și a neamului lui Israel este dată de imaginea tâlharului celui pocăit, cel gol de fapte bune, dar care, dincolo de scoarța de sânge și de scuipări și de sudoare dureroasă de pe chipul chipului Treimii, identifică pe Domnul și Dumnezeul și Mântuitorul neamului creștinesc.

„Întro-i zi ai învrednicit, Doamne, pe tâlharul în Rai. Și pe mine luminează-mă cu lemnul Crucii și mă mântuiește" zice o cântare.

Rânduiala Ceasurilor din Sfânta și Marea zi de Vineri dimineața este o alcătuire a lui Chiril, un arhiepiscop al Alexandriei. Ceasul I cuprinde o alcătuire de psalmi care leagă proorociile de Patimă, pentru că sunt psalmii aceia - țineți minte că citeam odată din ei - 5, 2 și 21, mai cu seamă al 21-lea, care prezintă în întregime aproape Patima. Se cântă troparul: „Astăzi catapeteasma templului s-a rupt spre mustrarea celor fărădelege și soarele razele sale-și ascunde, văzând pe Stăpânul său răstignit", iar proorocia de la Zaharia, ca și cântarea Crucii de la Gal. 6,14 cu 18 descoperă sensul tuturor proorociilor în Crucea Domnului, este precedată astfel de cântarea unui tropar ce se încheie în acest mod: „Și rabd îndelung ca să se împlinească cele ce am arătat vouă prin proorocii Mei, cele nearătate și ascunse".

Chemarea Ceasului I al zilei este să nu lăsăm singur pe Domnul pe Cruce, de a nu ne ralia nici lui Petru, care în frică se leapădă și el de slujba Stăpânului celui mare în fața unei slujnice a unui stăpân oarecare, nici lui Iuda, care L-a vândut, nici celorlalți care, bătuți fiind, văd că bătut fiind Păstorul, s-au ascuns în noaptea Ierusalimului. „Pe Cel ce s-a răstignit pentru noi, toți să-L lăudăm că pe Acesta L-a văzut Maria pe lemn și a zis: Deși rabzi răstignire, tu ești Fiul și Dumnezeul Meu".

Se descoperă valoarea tâlharului. el recunoaște în fapt, asemeni Maicii Domnului, pe Dumnezeu Cel venit să mântuiască.

Ceasul al treilea aduce psalmii ce fac trimitere la judecata Domnului. „Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac mie strâmbătate",

zice psalmul al 3-lea, completat cu psalmul 108 şi oglindite mai apoi în psalmul50. Par a fi gândurile Domnului pe Cruce, dar nu, ele sunt în fapt gândurile noastre la picioarele însângeratei Cruci. Răstignirea capătă sensuri mântuitoare şi acest lucru e din ce în ce mai des subliniat. Ceasul acesta vesteşte printr-un tropar ceea ce vestesc şi psalmii aleşi: izbucnirea de dreptateee ce va fi după această noapte lungă, cea mai lungă şi grea noapte a firii umane: „Când Te trăgeau spre Cruce, aşa ai strigat Doamne: Pentru care lucru vreţi să Mă răstigniţi, iudeilor? Pentru că am întărit pe slăbănogii voştri, pentru că am înviat pe morţii voştri ca din somn? Pe aceea ce-i curgeau sânge am tămăduit, pe cananeanca am miluit-o. Pentru care lucru vreţi să mă ucideţi, iudeilor? Dar veţi vedea pe Hristos pe Care împungeţi acum, călcătorilor de lege. Proorocia de la Isaia 50, 4-11 şi citirea Apostolului din Rom. 6.10 se fac ecou în text al durerilor celor mari ale Patimilor.

Ceasul al patrălea poartă în final rugăciunea Sfântului Vasile cel Mare: „Dumnezeule şi Doamne al Puterilor şi a toată făptura, ziditorule Care pentru milostivirea milei Tale celei neasemănate, pe Unul Născut Fiul Tău, pe Domnul nostru Iisus Hristos L-ai trimis spre mântuirea neamului nostru şi prin cinstită Crucea Lui, zapisul păcatelor noastre le-ai rupt, şi ai biruit întru El Stăpâniile şi Puterile întunericului, Însuşi Stăpâne Iubitorule de oameni, primeşte şi aceste rugăciuni de mulţumire şi de cerere ale noastre, ale păcătoşilor, şi ne izbăveşte pe noi de toată căderea în păcat, cea de tot pierzătoare şi întunecată, şi de toţi cei ce caută să ne facă nouă rău: văzuţi şi nevăzuţi vrăjmaşi. Pătrunde cu frica Ta trupurile noastre şi nu pleca inima noastră spre cuvinte sau gânduri rele, ci cu dorirea Ta răneşte sufletele noastre".

E rugăciunea care arată starea în care trebuie să aşteptăm Ceasul al IX-lea şi venirea nopţii. Se ştie că în Tradiţia Ortodoxă şi-a iconografiei autentice în momentul Iordanului valurile urcă spre izvoare, iar prin transparenţa lor se vădeşte zapisul legării lui Adam de diavol, zdrobit sub tălpile picioarelor Mântuitorului. Crucea se vădeşte a fi împlinirea Botezului. De altfel, Mântuitorul în ape transformă apele în purtătoare de har, aghezmuindu-le.

Acelaşi sens îl are şi Crucea pogorâtă în apă. Dar apa fără cruce este ca o cruce fără Hristos, lipsită de sfinţenie, fără puterea de a frânge alte posibile zapisuri semnate de omenitate în general sau de noi păcătoşii, fiecare în parte.

Ceasul al IX-lea ne apropie de spaimă, sentiment nearătat încă până acum de textele liturgice. Spaimă era a vedea pe Făcătorul cerului şi al pământului spânzurat pe Cruce, soarele întunecându-se şi ziua iarăşi în noapte schimbându-se şi pământul scoţând afară din morminte trupurile morţilor, cu care ne închinăm Ţie: Mântuieşte-ne pe noi!

Ziua se transformă în noapte, pentru că nopţii acesteia celei mai lungi îi urmează o zi la fel de lungă. Liturghia a tăcut astăzi. Lumea întreagă şede în aşteptare. Ceva grav, teribil, trebuia să se întâmple. Numai tâlharul este cel care rezistă dintre cei chemaţi la mărturie. Tâlharul acesta pocăit e una dintre minunile Crucii. Dacă cineva ar putea spune ce lucru mare a arătat tâlharul ca să dobândească, după ce a fost răstignit, Raiul! Vrei să-ţi spun pe scurt bunătăţile lui? întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur. Iată: când Petru tăgăduia jos, atuncea acela mărturisea sus. Şi acestea nu le spun acuzând pe Petru. Să nu fie! ci voind ca să arăt mărinimia sufletească a tâlharului; ucenicul n-a suportat ameninţarea unei slujnice nevrednice, iar tâlharul, cu toate că vedea întreg poporul stigând, înfuriindu-se, şi hulind şi batjocorind, n-a dat atenţie acelora, nu s-a gândit la nevrednicia aparenţă a Celui răstignit, ci trecându-le pe toate acestea cu vederea, prin ochii credinţei lăsând piedicile cele smerite, recunoaşte pe Stăpânul cerurilor şi căzând în faţa Lui, spune:

„Pomeneşte-mă, Doamne, întru împărăţia Ta!" Să nu ne ruşinăm a lua învăţător pe unul care s-a arătat vrednic înaintea întregii firi de vieţuirea cea din ceruri, ci să cercetăm în chip minuţios fiecare din faptele lui, ca să cunoaştem puterea Crucii. Pe el Hristos nu l-a învrednicit de nici un cuvânt, nu i-a arătat nici o minune, n-a văzut nici un mort înviat, nici pe demoni alungaţi, n-a văzut marea ascultând de cuvintele Domnului, nu i-a spus ceva despre împărăţia cerurilor, nici despre Gheena, ci cu toate acestea

L-a mărturisit pe Domnul înaintea tuturor; și această mărturisire o făcea în timp ce celălalt tâlhar hulea. Tâlharul ajunge pe cruce învățător. A sărit deodată: de pe cruce în cer.

Gravitatea crește. Timpul se scurtează și vremea Vecerniei ne surprinde meditând asupra momentelor care urmează a se derula. Astăzi Stăpânul făpturii a stătut de față înaintea lui Pilat și, răstignindu-se, s-a dat Făcătorul răstignirii, tuturor aducându-se ca un miel, de bunăvoia Sa. Cu piroane a fost pironit. În coastă a fost împuns și cu buretele a fost adăpat Cel ce a plouat mână în pustie. Cu palme peste obraz a fost lovit Mântuitorul lumii și de robii Săi a fost răstignit făcătorul tuturor. O, iubire de oameni a Stăpânului! Pentru cei ce L-au răstignit s-a rugat Părintelui Său, zicând: „Iartă-le lor păcatul acesta, că nu știu călcătorii de lege ce lucru fără de dreptate fac".

Se vădește acum a fi valabilă ideea că pe Cruce Dumnezeu a luat partea oamenilor. În texte, marea majoritate a apelativelor Mântuitorului sunt: Îndelung răbdătorule, „Multmilostive", „Mult îndurate", „Mult îndurătorule", „Multmilostive", iubirea de oameni a Stăpânului vădindu-se mai tare decât ura de Dumnezeu a robilor. Tonul este din ce în ce mai grav. E o prohodie universală a Celui ce a făcut universul. Dintre toate cele lucrate de mâini dumnezeiești, același element care strică armonia inițială este cel care face corp aparte și de data aceasta: omul. Doar un element singular.

Dreptul Nicodim cu Iosif din Arimateea divulgă conspirația oamenilor, rostind plângere de umilință: „Pe Tine, Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu un veșmânt, pogorându-Te de pe lemn Iosif cu Nicodim, și văzându-Te mort, gol, neîngropat, luând plângere cu umilință și tânguindu-se, au zis: Vai mie, preadulce Iisus, pe Care cu puțin mai înainte văzându-Te soarele pe Cruce răstignit, cu întuneric s-a îmbrăcat și pământul de frică s-a cutremurat și catapeteasma templului s-a rupt; dar iată, te văd acum pe Tine supunându-Te morții de bunăvoie, pentru mine. Cum Te voi îngropa, Dumnezeul meu, sau cum Te voi înfășura în giulgiu, sau cu ce mâini mă voi atinge de trupul tău cel nestricat, sau ce cântări voi cânta ducerii Tale de aici, Îndurate! Să vezi Patimile

Tale cu cântări laud Îngroparea Ta împreună cu Învierea, strigând: Doamne, slavă Ție!"

În Vinerea Mare suntem obișnuiți însă să mergem și la mormântul Domnului. Ne ducem la El ca la unul care este mortul nostru. Hristos nu ne este străin nici unuia dintre noi. Și este specific românilor cu precădere, ca mergând la mormântul Mântuitorului, să poarte flori, să poarte cântări de durere și în mare parte femeiele se îmbracă cernit, ca și cum se duc să-l prohodească pe mortul lor. Hristos nu ne este străin. Nu ne este străin pentru că nimic din ceea ce face El nu este legat numai de noi, ci de mântuirea noastră. Nu e pierdere de vreme, ci vine să ne ajute pe noi. Singurătatea Lui de pe Golgota este starea în care Hristos a înfruntat față către față moartea. Aceasta n-a putut să-L transforme pe Dumnezeu în obiect al neantului, să-L covârșească spiritual. Hristos moare în singurătatea Golgotei, pe Crucea Golgotei, pentru a contrabalansa egoismul celor care strigau: Răstignește-L, dar și pentru a dovedi că numai un singur sentiment persistă dincolo de orice pătimire și scuipare, dincolo de orice lovire și de durere: iubirea; acea nebună iubire care transformă moartea în viață. Toată moartea s-a sleit în încordarea ei de a pune stăpânire pe Hristos; și în biruința Lui se vădește că puterea Lui de a învinge ca om toată năvala neantului I-a venit în ultimă analiză din ipostasul Său divin. „Când ai fost închis în groapă cu trupul, voind, Cel ce rămâi din firea dumnezeirii necuprins și nemărginit, ai încuiat cămările morții, și ai deșertat toate împărățiile iadului, Hristoase!"

Pentru că aici trebuie să fim în Vinerea Mare, unde toți suntem locuitori ai Ierusalimului. Noi nu știm ce se petrece sub piatra uriașului mormânt care este iadul. Vedem doar pe Iosif din Arimateea luând de pe lemn trupul cel chinuit al Domnului și înfășurându-l în giulgiu curat, așezându-l în mormântul cel nou. Și plini de o lacrimă imensă, începem cuprins de teamă, să cântăm, în canonul Pavecerniței, cântările îngropării: „În mormânt Viață, pus ai fost, Hristoase".

Dincolo de piatra de mormânt uriașă care era iadul însuși se vădește victoria lui Hristos. Victoria este deplină numai atunci

când ochii noştri coboară sub Cruce, în groapa îngropării. Mântuitorul prin mijloacele prin care a învins diavolul pe întâiul Adam, prin acelea triumfă asupra diavolului. Luând chiar armele diavolului, cu ele a atacat. Ascultă cum simboalele înfrângerii noastre au fost: fecioara, lemnul şi moartea. Eva era fecioară, căci încă nu cunoscuse bărbat; lemn era şi pomul; şi moartea era pedeapsa lui Adam.

Dar iată iarăşi; fecioara şi lemnul şi moartea. Înseşi simboalele înfrângerii au ajuns simboalele biruinţei, căci în locul Evei - Maria; în locul lemnului cunoştintei binelui şi răului - lemnul Crucii; în locul morţii lui Adam - moartea lui Hristos. Ai văzut deci mijloacele prin care a biruit. Prin acelea a învins. Diavolul a smintit pe Adam, biruindu-l printr-un pom. Hristos a doborât la pământ pe diavol prin Cruce. Cu un lemn l-a trimis în iad, dar un lemn i-a rechemat de acolo pe cei plecaţi. Iarăşi un lemn a ascuns gol pe cel robit, dar alt lemn a arătat tuturor, din înălţime, gol, pe Cel învingător. O moarte a condamnat pe toţi cei de după el, iar altă moarte a înviat pe toţi cei care au fost înainte de Hristos. Cine va povesti puterile Domnului? Din moarte am ajuns nemuritori. Acestea sunt faptele cele mari ale Crucii. Aţi aflat biruinţa? Ai aflat modul biruinţei? Află acum şi chipul în care, fără oboseală, s-a făcut fapta cea mare! Noi n-am muiat în sânge armele, n-am stat în ordinea de bătaie, n-am primit răni şi nici n-am văzut războiul, dar am primit victoria. Lupta este a Stăpânului, victoria este a noastră, a robilor. Se biruieşte prin Cruce sabia Edenului.

Acesta este dublul mister al acestei Vineri binecuvântate şi înlăcrimate. Ni-l descoperă luptele din această zi, care ne silesc la participare. Pe de o parte ele stăruie constant asupra Patimii lui Hristos, ca păcat al tuturor păcătoşilor, crima tuturor criminalilor. La Utrenie lecturile celor 12 Evanghelii ale Patimilor ne silesc a urma pas cu pas pe Hristos în suferinţa Sa. Ceasurile înlocuiesc Sfânta Liturghie, căci interdicţia de a săvârşi Euharistie în această zi înseamă că taina prezentă în Hristos nu aparţine acestei creaţii a păcatului şi a întunericului, ci este taina lumii viitoare. În sfârşit, la vecernie slujba coborârii de pe Cruce, lecturile şi imnele sunt

pline de acuzaţii solemne împotriva celor care, de bună-voie şi în mod deliberat au hotărât moartea lui Hristos, justificând crima lor în numele religiei lor, al realităţilor lor politice, al consideraţiilor lor practice şi ascultării lor profesionale.

Pe de altă parte, întâlnim de la începutul slujbei al doilea spect al tainei acestei zile: cel al jertfei din dragoste, care pregăteşte victoria finală. De la prima lectură a Evangheliei, unde răsună avertismentul solemn al lui Hristos: „Acum Fiul Omului a fost preamărit şi Dumnezeu a fost preamărit în El" până la stihurile sfârşitului Vecerniei, lumea se face din ce în ce mai vie şi în acelaşi timp creşte nădejdea şi certitudinea că moartea va fi învinsă prin moarte. „Când ai fost în mormânt pentru toţi, Izbăvitorule al tuturor, iadul cel cu totul de râs văzându-Te, s-a îngrozit. Zăvoarele s-au sfărâmnat şi porţile s-au zdrobit, mormintele s-au deschis şi morţii au înviat. Atunci cu mulţumire bucurându-se, au strigat Ţie: Slavă smereniei tale, Iubitorule de oameni!"

Şi când la sfârşitul Vecerniei imaginea lui Hristos în mormânt este adusă în mijlocul bisericii, când această lungă zi sosește la capătul său, noi ştim că lunga istorie a slăvirii şi a mântuirii noastre atinge de asemenea sfârşitul său: A şaptea zi de odihnă - culmea, Sâmbăta cea binecuvântată; şi cu ea: revelaţia mormântului care dăruieşte Viaţă.

Domnul este ascuns în ământ. Dar primul pas al Lui răneşte iadul. Este strigătul lui Hristos, Biruitorul. Este strigătul Împăratului cerului şi al pământului Care zdrobeşte ţinerea în moarte a morţilor şi calcă cu moartea pe moarte. Din străfundurile pământului morţii noştri ne strigă către suprafaţă că Hristos a înviat. Lumânările noastre la capul mormintelor lor vin să ne spună că aşteptăm Învierea lui Hristos.

„Iosif cel cu bun chip de pre lemn luând preacurat Trupul Tău, în giulgiu curat înfăşurându-l şi cu miresme noi înmiresmându-l, în mormânt nou, în mormânt nou l-a pus".

Enoapte. Piatra e prăvălită peste mormânt. Începe Sâmbăta cea Mare.

MEDITAȚIE ÎN SFÂNTA ȘI MAREA ZI DE SÂMBĂTĂ

Sâmbăta cea binecuvântată întru care Hristos adormind, va învia a treia zi.

Fărădelegea s-a săvârșit. Noaptea care a trecut are un ecou dens: „Săvârșitu-s-a". Domnul Și-a împlinit răscumpărarea. Umbra prelungă, Crucea acoperă cu lumină lumea, dar lumea nu știe. Cele trei stări ale Prohodului care mai vibrează încă în aburul dimineții ne-au arătat încă și mai deplin negrăita coborâre a Domnului Care merge până în cele mai de jos ale iadului. De la spaima întipărită în cuvintele și gesturile noastre, ale celor care am descoperit că am devenit ucenici de taină ai Domnului, care-L pogorâm în groapa ce va fi pecetluită de iudei, n-a trecut vreme multă. Prohodul a făcut deja trecerea la odihna Sâmbetei celei mari, care surpă fapta cea neagră de Vineri lasă să se întrevadă zorile albe ale Învierii. Ziua de azi mai înainte a închipuit-o cu taină marele Moise, zicând: „Și a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea, că aceasta este sâmbăta binecuvântată în care s-a odihnit de toate lucrurile Sale Unul Născut, Fiul lui Dumnezeu, prin rânduiala morții. După trup odihnindu-Se și la ceea ce era, iarăși întorcându-Se, prin Înviere ne-a dăruit nouă viață veșnică, ca un singur Bun și Iubitor de oameni".

După slujba Prohodului, toți cei care L-au cântat și căutat în fața mormântului deschis, Îl poartă pe Domnul în jurul bisericii, înconjurându-se lăcașul cu Sfântul Aer. Pe sub acesta au trecut toți credincioșii izbăviți prin Patima Domnului. Paremia care se citește îndată: profeția cu câmpul de oase de la Iezechiel 37, 1-14 face din nou să se întrevadă învierea cea de obște, iar dincolo de ea, a doua Venire a Domnului: Parusia.

Florile oamenilor s-au atins de Evanghelia purtată pe Sfântul Epitaf și preluarea lor cu câte o lumânare aprinsă și ducerea lor

acasă arată participarea noastră la înmormântarea Domnului. Sunt flori de pe mormântul Domnului. Ierusalimul se dilată și cortegiul sfeșnicelor și ucenicilor de taină ne cuprinde pe toți. Dar florile nu-s numite florile morții sau ale Patimii, ci florile Învierii. Acestea se așează sub icoana din casă pentru că noi știm că jos, dincolo de orice putere de coborâre, au înflorit florile cele luminoase ale nădejdii.

Timpul se comprimă. El a stat comprimat mai toată vremea Postului: Utrenii la ceas de seară, Vecernii trecute prin orele zilei, Pavecerniță care țineau loc de miez de noapte. Liturghia Sfântului Vasile cel Mare dimpreună cu Vecernia din Sâmbăta Mare cu multe citiri biblice, urmează după chipul cel mai vechi al slujbei bisericești. Citirile sunt întrerupte de două ori de aclamații entuziaste - reverberație pe pământ a celor care zguduie deja temeliile pământului: „Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preamărit" și „Pe Domnul lăudați-L și preaînălțați-L întru toți vecii".

A dispărut deja atmosfera de apăsare, de sufocare în neant, de întuneric care biruie lumina. Zădărniciile au dispărut înghițite de lumină. Zorile Sfintei Învieri înaintează tot mai luminos. Textele rearată Învierea din străfunduri: Paștile cel de început al mutării robilor în cer. Astăzi iadul strigă suspinând: stricatu-s-a puterea mea. Primit-am mort ca pe unul din morți, dar nu pot să-L țin pe Dânsul nicidecum. Și pierd împreună cu Dânsul și pe aceștia peste care eram împărat. Eu am avut morți din veac, dar Acesta, iată, pe toți îi ridică. Slavă, Doamne, Crucii și Învierii Tale!"

Strigătului de ciudă demonică i se opune glasul iubirii al Domnului celui iubitor. Apropierea Sa de sufletele chinuite din iad n-a fost numai un act de o clipă, ci a stăruit printre ele pentru stabilirea unei mai depline comuniuni între El și sufletele capabile de iad, adică pentru deplina scoatere a lor din iad. Trebuia să dea și acelor suflete bucuria aceasta de a sta mai mult în preajma Lui și de a se îndulci cu privirea Lui. Dacă printre oamenii de pe pământ a stat 30, respectiv 31 de ani, lăsând o urmă însemnată în memoria lor istorică, trebuia să stea și printre cei ce nu au apucat să-L cunoască în istorie, măcar trei zile, pentru ca din amintirea acestei

bucurii să se alimenteze până la Judecata din urmă. Desigur, Iisus ca Dumnezeu și prin aceasta ca Om, a rămas și după aceea față de sufletele din Rai într-o apropiere mult mai mare decât față de oamenii de pe pământ. Fără îndoială însă, modul de vedere a lui Hristos Domnul Cel din Treimea cea Sfântă va fi pe deplin realizat numai la cea de-a doua Judecată, cum o mărturisește un tropar din canonul de Împărtășanie: „Și ne dă nouă să ne împărtășim cu Tine mai cu adevărat, în ziua cea neînserată a Împărăției Tale". Și aceasta pentru că azi se face începutul Raiului și stării de Rai: „Deschis-ai tâlharului Raiul".

Oricât de mult am încerca limpezimea acestei taine a Crucii, care se prelungește dincolo de hăul gropii în hăul iadului, nu vom putea realiza aceasta pe deplin. Probabil pentru ca moartea Lui să nu țină de domeniul absurdului sau al intenției numai, Domnul Și-a lăsat trupul, dovadă și chezaș al morții, în mormânt, cu sufletul penetrând dincolo de ușile iadului, pe care le zdrobește. Astăzi iadul strigă suspinând: zdrobitu-s-a stăpânirea mea. Păstorul s-a răstignit și pe Adam l-a înviat, iar cei peste care eram împărat sunt lipsiți și pe cei pe care i-am înghițit, puternic fiind, i-am vărsat. Deșertat-a mormintele Cel care a fost răstignit. Slăbit-a puterea morții pentru că până la Domnul toate cele înghițite de iad nu-l puteau anula. Tot ce ieșea din trup cădea în iad pentru că avea spiritul desfigurat de păcat.

În dogma Bisericii despre pogorârea lui Iisus cu sufletul omenesc la iad - cu trupul nu se putea, căci era în mormânt, iar cu dumnezeirea pretutindeni - este implicată și respingerea teoriilor protestante cărora trupul și sufletul pier la moarte pentru a învia abia la a doua Venire.

1. Ce-ar fi făcut Iisus la iad, dacă n-ar exista iadul ca un loc sau ca un mod de viețuire nefericită a sufletelor după moarte?

2. Stând trei zile cu sufletul fără trup, a arătat posibilitatea și realitatea unei existențe fericite a sufletelor credincioase după despărțirea de trup.

„Zdrobitu-s-a puterea mea", strigă iadul personalizat și personificat, întrucât toate acțiunile lui Iisus în cursul celor trei

zile par a se concentra în înălțarea din iad a sufletelor celor drepți și numai ca rezultat al acesteia începe viața Raiului, ca un final al acestei lucrări de trei zile. Și aceasta a făcut justificat să se vorbească in mod accentuat de pogorârea Lui la iad, și să se lase pe al doilea plan, subînțeles, ideea Raiului. Și totuși, strigătul lui Hristos este: „Astăzi vei fi cu Mine în Rai".

E chemare-răspuns a Domnului către tâlhar și prin el către noi, cei care împreună-răstigniți cu Domnul, devenim împreună-locuitori ai Crucii, deschizătoare de Rai.

Hristos în Rai a intrat ca un om, având în comun cu tâlharul omenitatea. Cred că se poate spune că prin același act de izbucnire a vieții Sale după despărțirea de trup, prin care a învins iadul, a întemeiat și ordinea eternității fericite a sufletului, adică raiul, deși logic premerge răfuiala cu iadul sau detașarea Sa, și prin aceasta și a sufletelor celor drepți, de iad.

Moartea pe Cruce a Domnului se transformă astfel, după spusa Sfântului Maxim Mărturisitorul, în judecata judecății și în funcție de aceasta raiul se deschide sau nu persoanei noastre.

Atmosfera de întristare densă este gonită de răceala morții și prin citirea a 15 paremii, bucăți din Vechiul Testament, care cu puțin înainte pun chipurile învierii din Vechiul Testament - marile momente ale Paștelui universal - între nimica și tot: Facerea, Izbăvirea din Egipt, dărâmarea Ierusalimului, trecerea prin Marea Roșie, trecerea în Canaanul făgăduit peste apa binecuvântatului Iordan proorociile mesianice se încheie cu Daniil și cei trei tineri din cuptor, icoana izbăvirii neamului omenesc din cuptorul iadului. Și toate acestea între două cântări care vădesc deja lumina Învierii: „Lumină lină" și „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat", amândouă subliniind intimitatea lui Iisus Hristos cu omenitatea noastră, zbătută între marginile unui cotidian demonic.

„Slavă, Doamne, Crucii Tale și Învierii Tale" e ritmul liturgic ce se va imprima mai apoi de-a lungul întregului am duhovnicesc la fiecare Utrenie - slujbă a Învierii. Dar de ce slavă, oare?" Nu mai putem întreba de aceasta după ce am văzut cum Crucea se leagă cu Învierea precum Întruparea de Maica Domnului.

Comentând de ce, Sfântul Ioan Evanghelistul numește Crucea-slavă (Ioan 17, 5), iar Sfântul Ioan Hrisostom arată: „Crucea este începutul mântuirii noastre. Crucea este temeiul a mii de bunătăți. Din pricina Crucii noi, care mai înainte eram lipsiți de cinste și batjocoriți, am fost trimiși acum în rândul fiilor. Din pricina Crucii nu mai rătăcim, ci am cunoscut Adevărul. Din pricina Crucii noi, care mai înainte ne închinam la lemne și la pietre, am cunoscut acum pe Creatorul tuturor. Din pricina Crucii noi, robii păcatului, am fost aruncați la libertatea dreptății. Din pricina Crucii deci, pământul a ajuns la cer. Ea ne-a eliberat de rătăcire, ea ne-a condus spre adevăr, ea a făcut împăcarea lui Dumnezeu cu oamenii, ea ne-a smuls din adâncul răutății, ea ne-a urcat chiar la culmea virtuții, ea a stins rătăcirea demonilor și a nimicit înșelăciunea. Din pricina Crucii nu mai este fum și grăsime și vărsarea sângiuirilor necuvântătoare, ci pretutindeni adorăm duhovnicește uniri și rugăciuni. Din pricina Crucii demonii fug. Din pricina Crucii diavolul este alungat. Din pricina Crucii firea omenească se ia la întrecere cu viețuirea îngerească. Din pricina Crucii fecioria viețuiește pe pământ, căci după ce El s-a născut din Fecioara, firea omenească a cunoscut calea acestei virtuți. Ea ne-a luminat pe noi care stăteam întru întuneric. Ea ne-a eliberat pe noi care eram învinși în luptă. Ea ne-a făcut să fim aproape de El pe noi, cei care eram departe de El. Ea ne-a făcut ai Săi pe noi, care eram înstrăinați de El. Ea ne-a făcut cetățeni ai cerului pe noi care eram fără de patrie. Ea a ajuns pentru noi desființarea războiului. Ea ne-a dat speranța păcii. Din pricina Crucii nu ne mai temem de săgețile cele aprinse ale diavolului, căci am găsit Izvorul vieții. Din pricina Crucii nu mai suntem în văduvie, căci am primit Mirele. Din pricina Crucii nu ne mai temem de lupi, căci am cunoscut pe Păstorul cel bun. Din pricina Crucii nu mai tremurăm în fața tiranului, căci am cunoscut pe Împărat. Minunată pricină: pricina Crucii!"

De aceea toate se cer după Cruce. De aceea concluzionează Sfântul Maxim Mărturisitorul, că cel ce cunoaște taina Crucii și a mormântului cunoaște și rațiunile ființiale ale tuturor lucrurilor. În sfârșit, cel ce pătrunde încă și mai departe și este intrat în taina

Învierii învață scopul pentru care Dumnezeu a creat toate de la început.

Tragedia Crucii Golgotei dezleagă astfel taina Învierii și a inceputurilor, căci așa apare în zilele acestea Hristos pe Cruce: în calitate de Creator al lumii în mijlocul creației cuprinse de groază în fața tainei morții Sale. Aceeași idee care răzbate ca un leit-motiv din toate cântările acestei zile în care lumea e restaurată. Astăzi s-a spânzurat pe lemn Cel ce a spânzurat pământul pe ape. Cu cunună de spini s-a încununat Împăratul îngerilor. Cu profiră neadevărată s-a îmbrăcat Cel ce a împodobit cerul cu nori. Loviri peste obraz a luat Cel ce a slobozit pe Adam în Iordan. Cu piroane s-a pironit Mirele Crucii. Cu sulița s-a împuns Fiul Fecioarei. Slavă Patimilor Tale, Hristoase! Arată-ne nouă și slăvită Învierea Ta!" se cântă la început de urcuș purificator. Iar peste noapte îi vine răspunsul heruvicului de la Liturghia Sâmbetei celei Mari:

„Să tacă toț trupul omenesc și să stea cu frică și cu cutremur și nimic pământesc întru sine să nu gândească, că Împăratul împăraților și domnul domnilor merge să se junghie și să se dea spre mâncare credincioșilor".

La acestea conchidem cu Sfânții Părinți. Nimic nu se poate asemui mântuirii mele. Câteva picături de sânge reconstituie tot universul. Lucrarea răscumpărării se face una cu lucrarea creației. Hristos prin moarte recreează lumea:

"Luminează-ți, luminează-te, Ierusalime, că vine Lumina ta și slava Domnului peste tine a răsărit", spune Isaia în capitolul 60.

Și Ierusalimul se dilată. Așteptarea și Sabatul iau sfârșit. Iată! Noi se fac toate. Dinspre Ușile împărătești ale Altarului - mormântul Domnului, la care arde candela cu mir adus de mironosițe. Preotul cu făclia în mâini anunță deplin: „Veniți de primiți Lumină! Veniți de luați Lumină!"

Și totul e Înviere.

PREDICĂ LA DUMINICA ÎNVIERII DOMNULUI

«Hristos a înviat din morți
Cu moartea pre moarte călcând
Și celor din mormânturi
Viață dăruindu-le.»

Ziua miezul nopții. Zăgazurile luminii s-au sfărâmat. Oameni și îngeri. Nu mai cunoști în amestecarea bucuriei care sunt care. Cei îmbrăcați cu cei fără de trup aduc cântări de laudă. Învia Dumnezeu risipindu-se vrăjmașii Lui și fugind de la fața Lui cei ce-L urăsc pe Dânsul. Din toate laturile firii se aude: „Ziua Învierii, popoare să ne luminăm!/ Paștile Domnului, Paștile/ Că din moarte la viață și de pe pământ la cer/ Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi. Cei ce cântăm cântare de biruință/. Toată realitatea se transfigurează și ne transfigurează. Crucea plină de razele Învierii înduhovnicește încă o dată și încă o dată, de-acum cu maximă tărie, stăvezimea lumii. Lumea zace de atâta har. Dar transfigurarea cosmosului întreg prin harul Duhului Sfânt nu se realizează printr-o strălucire fățișă, ci sub voal de smerenie. Iată ce zice cântarea: „ca un mielușel de un an, cununa cea binecuvântată de noi, Hristos, de voie pentru toți s-a jertfit. Paștile cele curățitoare și iarăși din mormânt a strălucit nouă frumos Soarele dreptății. Și aceasta în vreme ce la suprafață, netrecută prin momentul Învierii, în strălucirea văzută domnesc toate faptele păcatelor. Prin acestea diavolul conferă poleiala tuturor gesturilor. Niciodată el nu va putea face nimic din ceea ce Hristos a dăruit prin Înviere. Și atunci preia lumea și o transformă în poleială neputincioasă. Noi suntem însă chemați ca să discernem aceasta. Chipul acestei lumi se răzbună cu gelozie pe cel ce nu trăiește după voia ei. Iar cine voiește să trăiască aici fără de păcat trebuie să

sufere. Inevitabil trebuie să-și asume Crucea Domnului. Cuiele sunt dulci, deși sunt foarte dureroase. Să urcăm pe cruce cu râvnă. Nu orice moarte aduce învierea, dar orice înviere se cere după moarte, dar moarte după taina Crucii celei transfigurate de Domnul. „Ieri m-am îngropat cu Tine, Hristoase; astăzi mă ridic împreună cu Tine Cel ce ai înviat. Răstignitu-m-am împreună cu Tine, Însuți împreună mă premărește, Mântuitorule, în împărăția Ta!"

Învierea dintr-o moarte de jertfă, urmând unei vieți de jertfă în Hristos, e singura care ne înalță la Ierusalimul cel ceresc, unde vom bea cu Însuși Cuvântul lui Dumnezeu rodul cel nou al viței și unde ni se vor descoperi în întregime lucrurile arătate acum numai în parte.

Înviat-a Hristos și viața stăpânește. Masa este plină. Ospătați-vă toți! astfel spus, odată cu Sfântul Grigorie de Nazianz: „dacă Hristos Se urcă la ceruri, urcă și tu împreună cu el. Fii cu îngerii care-L însoțesc și care-L primesc. Poruncește porților să se ridice și să fie mai înalte ca să primească pe Cel ce S-a făcut mai înalt prin Patima Sa. Celor ce sunt nedumeriți cu privire la trupul lui Iisus și la semnele Patimilor, pe care nu le avea la coborâre, dar le avea la urcare și care pentru aceasta întrebau: „Cine este Acesta Împăratul măririi?", răspunde-le că El este Domnul cel tare și putenic, atât în cele pe care le-a făcut și le face, cât și în războiul și în trofeul de acum câștigat pentru omenire.

La întrebarea îndoită dă îndoit răspuns. Dacă potrivit dramaturgiei lui Isaia se vor mira și vor zice: „Cine este acesta care vine din Edom și din cele pământești? sau „De ce sunt roșii veșmintele Celui care n-are sânge și n-are trup, asemeni veșmintelor celui ce calcă teascul? Tu arată-le frumusețea hainei trupului care a pătimit împodobit de suferință si strălucind de Dumnezeu decât Care nimic nu e mai vrednic de iubit, nici mai frumos. Hristos Domnul S-a suit la cer înălțat prin Patima Sa de pe Cruce cu trupul împodobit de frumusețea dumnezeiască a suferinței. Trupul înviat poartă semnele Patimii, trofeu împotriva morții. La coborârea Sa din cer Cuvântul lui Dumnezeu n-avea aceste semne pentru că n-avea trup. Dar El le are când Se înalță la cer pentru că Se înalță cu trupul. Trupul lui Hristos, istoric,

duhovnicesc şi euharistic nu se putea înălţa la cer decât după ce trecuse prin suferinţă şi moarte. Acest trup înalţă odată cu el şi firea oamenilor pentru care Logosul Se întrupase.

Sfântul Grigorie de Nyssa exprimă astfel adeziunea noastră la praznicul Învierii: Suntem luminaţi de haina strălucitoare a îngerului. Cutremurul dulce care a răsturnat piatra de pe mormânt ne clatină şi tresaltă inima de bucurie. El deschide tuturor poarta Învierii. Să mergem şi noi la dumnezeiasca privelişte!

Sâmbăta a trecut. Să nu ajungem în urma femeilor! Să avem şi noi în mâini aromate: S-avem credinţă şi conştiinţă. Acesta e mirosul cel bun al lui Hristos. Să nu căutăm pe Cel viu cu cei morţi. Domnul dă la o parte pe cei care-L caută astfel, zicând: „Nu mă atinge! Când Mă voi sui la Tatăl, atunci poţi să Mă atingi". Când El zice: „Mă urc la Tatăl Meu şi la Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru", El ne socoteşte pe noi ca fraţii Lui şi înfăţişând Tatălui firea omenească, ne înfăţişează odată cu aceasta şi pe noi.

Înainte de Paşti am mâncat azimă cu ierburi amare. După Înviere mâncăm pâine cu miere. Nu I se dă Domnului să mănânce pâine şi miere? Să ne schimbăm şi noi amărăciunea vieţii în dulceaţă! Să mergem la Pâinea pe care o îndulceşte fagurul bunei nădejdi în Hristos Iisus Domnul nostru. Să primim aşadar Trupul Domnului cu evlavia şi cu dragostea cu care l-a primit Iosif cel cu bun chip din Arimateea. O singură masă: a bogatului şi a săracului, a celui adormit în Domnul şi acelui viu. E masa înviaţilor. „Hristos a înviat din morţi/ Cu moartea pe moarte călcând/ Şi celor din mormânturi/ Viaţă dăruindu-le/".

Nu există o altă cale pentru a ajunge la marea bucurie a Învierii decât aceea a tristeţii radioase a postului împlinit în Patimi. Pe ea trebuie să călătorim toată viaţa, căci Paştile e peren. E o repetiţie acela din anul acesta şi din anul ce vine şi din toţi anii care ne vor mai fi îngăduiţi pe pământ ca oameni: Paştile cel veşnic. De aceea spune Sfântul Ioan Gură de Aur:

„Am lepădat povara postului, dar n-am lepădat rodul postului. Căci putem s-o lepădăm, povara postului şi să culegem rodul postului. A trecut oboseala nevoinţelor, dar să nu treacă râvnă

faptelor bune. S-a dus postul, dar să rămână evlavia. Mai bine spus, nu postul s-a dus. Nu vă speriaţi! Nu v-am spus aceasta ca să vă propovăduiesc un alt post de patruzeci de zile, ci ca să vă vestesc aceeaşi virtute. A trecut postul cel trupesc, dar n-a trecut postul cel duhovnicesc. Acesta e mai bun decât acela, iar acela pentru acesta s-a făcut. Umple mintea până sus cu Duhul, ca pe un pahar, ca diavolul să nu mai poată turna nimic în el. Acum vă pândeşte diavolul mai sălbatec. Cu cât este mai mare darul, cu atât mai mare este şi războiul. Spune-mi, cum va suferi diavolul când vede în cer atât de mulţi, el care n-a suferit să vadă în Rai pe unul singur?

Va veni însă şi vremea când calea se va strâmta şi mai mult până ce se va sfârşi; când va fi trecut puţina osteneală şi vom fi ancoraţi în limanul odihnei celei veşnice a Paştelui celui veşnic. Ne sunt ochii îndreptaţi într-acolo. Şi sufletul să ne fie plin de aceasta! Ne vom duce mai departe călătoria cât ne va fi dat. Puţină este osteneala căii. Gândurile de faţă - rugăciune smerită pe cale. Să spunem toţi împreună: „Hristos a înviat cu moartea pe moarte călcând şi celor din morminte, dintre care cel dintâi sunt eu, viaţă dăruindu-le". Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A II-A DUPĂ PAŞTI

(A SFÂNTULUI APOSTOL TOMA)

Hristos a înviat! Şi ştiu că aţi răspuns fiecare dintre frăţiile voastre că „Adevărat a înviat!"

Iată-ne ajunşi împreună în această a II-a Duminică după Paşti, numită şi Duminica Tomei. La Liturghie avem Evanghelia după Ioan 20, 19-31 şi mi-e drag să o citesc pentru că se referă şi se adresează fiecăruia dintre noi în parte. Iată ce zice Evanghelia:

«Și fiind seară, în ziua aceea, întâia a săptămânii, și ușile fiind încuiate, unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: Pace vouă! Și zicând aceasta le-a arătat mâinile și coasta sa. Deci s-au bucurat ucenicii, văzând pe Domnul.

Și Iisus le-a zis iarăși: Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi.

Și zicând aceasta, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține vor fi ținute.

Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Deci au zis lui ceilalți ucenici: Am văzut pe Domnul! Dar el le-a zis: Dacă nu voi vedea, în mâinile Lui, semnul cuielor și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede.

Și după opt zile, ucenicii Lui erau iarăși înăuntru, și Toma, împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: Pace vouă! Apoi a zis lui Toma: Adu degetul tău încoace și vezi mâinile mele și adu mâna ta si o pune în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios.

A răspuns Toma și I-a zis: Domnul meu și Dumnezeul meu!

Iisus i-a zis: Pentru că m-ai văzut, ai crezut? Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!

Deci și alte minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta. Iar acestea s-au scris, ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, și, crezând, să aveți viață în numele Lui.»

Iată așadar, pilda aceasta a unui om pe care poporul s-a obișnuit să-l numească Toma necredinciosul, ne aduce înaintea ochilor o întâmplare minunată, care se leagă de fapt cu seara Învierii. Pentru cei care ați participat în acea seară, în Duminica Învierii, la Vecernie, sau așa numita „a doua Înviere", țineți minte că se citise numai prima parte a acestei Evanghelii, și anume aceea cu intrarea Domnului prin ușile încuiate.

Vă dați seama ce putea să fie în sufletele ucenicilor care, după ce trecuseră prin groaza aceea a singurătății, a rămânerii fără avvă, constatau a doua zi că mormântul este gol, ba mai mult, niște femei să le dea vestea că a Înviat Iisus; ba mai mult, niște ucenici, niște frați de-ai lor, împreună ucenici de-ai Domnului, să le spună nu numai că L-au văzut pe Domnul, ba că au călătorit cu El chiar cam 60 de stadii, ba chiar au stat la masă cu El, ba chiar s-au înfruptat din Trupul și din Sângele Său, așa cum lăsase Hristos în Joia cea Mare. Bucuriilor acestora se adaugă această bucurie imensă: anume aceea a intrării Mântuitorului în fcișor, acolo unde ucenicii erau strânși și unde se făcuse obișnuință ca ei să se afle adunați laolată. Era Biserica creștină *in nuce*, să-i spunem, sau strânsă la începuturile ei. Domnul vine, binecuvâtează pe Apostoli și le spune un cuvânt care, iată, ne tulbură până în zilele noastre.

În prima parte a Evangheliei avem răspunsuri la două teme mari: răspunsul la pururea fecioria Maicii Domnului și răspunsul la Taina Spovedaniei. Iată: ne spun mulți că nu se poate ca Fecioara Maria să fi fost fecioară înainte de naștere și, culmea, să mai fi rămas fecioară și după naștere. Că ei spun și zic că măcar fizic s-ar fi stricat în ea ceva. Dar iată că acest „Pace vouă!"dat după ce Mântuitorul intră prin ușile încuiate, ne arată că acolo unde Domnul voiește, biruiește rânduiala firii și că nimic materialnic nu poate sta înaintea intrării și ieșirii Domnului din Biserica Sa. Ori Biserica slavei lui Dumnezeu și-a aflat mai întâi sălaș în Maica Domnului.

Cea de-a doua taină este aceea a Spovedaniei. Iată ce spune Mântuitorul: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând aceasta, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține vor fi ținute.". Iată că avem aici de-a face cu răspunsul la această taină a primirii de la apostoli, prin episcopi, de către preoți, până în zilele noastre, a acestei puteri de a lega și dezlega păcatele. Nu este o putere dată preotului de vreo diplomă universitară, nu este o putere dată de vreo armă ascunsă sau de vreo putere politică, ci este dată de Hristos Domnul Care zice: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi." Rămâne însă ca preoțimea noastră să se pătrundă de credința că Tatăl a trimis-o și nu din interese

obscure, să se pătrundă de bucuria ca-n numele lui Hristos să vestească Evanghelia, şi nu în numele vreunei dorinţe de moment sau în numele vreunui câştig pentru câteva clipe.

Ce-a de-a doua parte a Evangheliei arată şi ne descoperă înaintea ochilor noştri alte câteva taine legate de biserică. Iată! Toma se întoarce de acolo de unde va fi fost plecat şi răspunde strigătului de bucurie al ucenicilor adunaţi tot în foişor: „Am văzut pe Domnul", astfel: „Dacă nu voi vedea, în mâinile Lui, semnul cuielor şi dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede."

Până şi Domnul îi zice Toma necredinciosul, dar poporul chiar exagerează spunând aceasta, pentru că în cele din urmă vom vedea că este modelul credinţei noi în Iisus Hristos. Pe Iisus Hristos sau credinţa în Iisus Hristos nu o înghiţi ca pe o pastilă, pe nemestecate. Este minunat lucru atunci când, cuprins de taină şi conştient de taina cea mare a Bisericii lui Hristos, şi bucuros din cale-afară de faptul că mai descoperi ceva în Hristos, deci cuprins de toate acestea, strigi ca Toma deodată: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!"

Prea des ne lăsăm furaţi să credem că a crede înseamnă a nu cerceta. Chiar spuneau unii că Bisericii îi aparţine acel dicton celebru: „Crede şi nu cerceta." Poate altor adunări, dar Bisericii Ortodoxe, în nici un caz. Dar acest „crede!" cere întotdeauna să cercetezi ceea ce crezi, să ai un fel de foarte bună atenţie îndreptată spre diferenţierea duhurilor care se îndreaptă către tine.

Iată! Într-o astfel de societate modernă ca a noastră, în care vin fel de fel de guru şi evanghelişti moderni să ne adreseze câte un cuvânt de învăţătură sau o învăţătură nouă, noi aşa trebuie să zicem, ca Toma: „Nu credem până când nu vom vedea că într-adevăr acolo, în mijlocul vostru şi-n mijlocul cuvintelor voastre, se află Hristos cel înviat."

După opt zile, ne spune Evanghelia, deci în ziua de astăzi, Duminica, ucenicii Lui erau înăuntru, în casă, şi Toma era împreună cu ei. Şi a venit Iisus, uşile fiind încuiate, şi a stat în mijloc şi a zis: Pace vouă!

Poate că este imaginea cea mai frumoasă a Mântuitorului în mijlocul ucenicilor Săi, la egală distanţă de toţi, nepunându-l pe Petru mai aproape de El, neaşezând pe nici unul mai mare peste ceilalţi, ci iată, atât: stând în mijloc şi dăruind pace. Hristos în

mijlocul ucenicilor. Aşa stă până la sfârşitul veacurilor; chiar înălţat de-a dreapta Tatălui, El în chip văzut stă în mijlocul nostru şi pe măsură ce ne apropiem de El, Cel din mijlocul horei acesteia imense, care este Biserica, ne apropiem şi unii de ceilalţi; iar pe măsură ce ne depărtăm de centru, care este Hristos, ne depărtăm în aceeaşi măsură şi unii de ceilalţi.

Iată! Domnul se adresează mai apoi lui Toma: „Adu degetul tău încoace şi vezi mâinile mele şi adu mâna ta si o pune în coasta Mea şi nu fi necredincios, ci credincios. A răspuns Toma şi I-a zis: Domnul meu şi Dumnezeul meu!"

Nu ni se spune că Toma a pus degetul în coasta Mântuitorului, nici că ar fi ridicat privirea în sus. Toma avea altceva după care recunoaşte pe Domnul: nu mlădierea glasului, ci acel „Pace vouă" dăruit. Recunoaşte în Iisus Hristos pe Atotştiutorul. Domnul nu fusese de faţă când Toma vorbise cu ucenicii şi spusese că nu va crede decât pipăindu-L, cu alte cuvinte, pe Hristos. Iată că El ştia acest lucru şi vine tocmai ca să-l întărească pe Toma, semn că nimeni, nici unul dintre noi nu suntem puţin înaintea lui Dumnezeu, ci fiecare dintre noi suntem mult înaintea lui Dumnezeu. „Domnul meu şi Dumnezeul meu." E ca un bobârnac dat peste nasul tuturor acelora care nu cred că Iisus Hristos este şi Dumnezeu, ci este fie numai o fire, una dintre creaturile lui Dumnezeu, fie este un mare guru, fie este un învăţat, fie mai ştiu eu ce altceva, un lider politic. Strigătul lui Toma: „Domnul meu şi Dumnezeul meu" ne trimite cu gândul la minunata strigare de pe Muntele Sionului, a lui Moise, căruia întrebându-L cine este acela ce i se adresează lui, îi spune: „Eu sunt Cel ce este" sau „Eu sunt Cel ce sunt"; pentru că aşa este Iisus Hristos. Domnul Însuşi ne spune astfel: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa"; cu alte cuvinte: Iahve Calea, Iahve Adevărul; Iahve Viaţa. Nu o cale, un adevăr, o viaţă, cu alte cuvinte: o cale din multe alte căi, un adevăr din multe alte adevăruri şi o viaţă printre alte multe vieţi, ci Calea, Adevărul şi Viaţa, altfel spus: „Domnul meu şi Dumnezeul meu".

Iisus îi spune însă mai departe lui Toma astfel: „Pentru că m-ai văzut, ai crezut? Fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut!"

Iată-ne aşadar mai fericiţi decât Toma. Suntem în cohorta fericiţilor de după Învierea lui Hristos, care, deşi nu-L vedem,

credem. Deşi nu vine să-I punem degetele noastre în coasta Lui, mărturisim că El este Domnul şi Dumnezeul nostru. Îl simtim şi-L gustăm în Taina Sfintei Spovedanii şi mai apoi în aceea a Sfintei Împărtăşanii. Îl vedem în taina icoanei, Îl cântăm în taina cântării liturgice, intrăm într-Însul în taina Bisericii. Şi de aceea suntem mai fericiţi, pentru că-L vedem pe Dumnezeu totul în tot, nu ca o formă de panteism a unei energii împrăştiate undeva în lume, ci ca har al Său, lucrător în fiecare dintre noi. Mai fericiţi decât Toma, mai fericiţi pentru că nu vedem şi credem.

Finalul Evangheliei însă ne face să ne gândim, iată, dezlegând încă o taină din cele multe ale Bisericii, dacă Biserica greşeşte folosind şi scrierile Sfinţilor Părinţi sau scrierile Sfintei Tradiţii, pe lângă cele ale Sfintei Scripturi, tocmai pentru a interpreta Sfânta Scriptură. Iată finalul: „Deci şi alte minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta. Iar acestea s-au scris, ca să credeţi că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, şi, crezând, să aveţi viaţă în numele Lui."

Niciodată Dumnezeu nu va putea fi cuprins într-o singură carte. Niciodată Dumnezeu nu va fi cuprins în vreo minte omenească la maximum. De aceea, îngăduit ne este nouă ca pe lângă Sfânta Scriptură să folosim Sfinţii Părinţi şi tot ceea ce Biserica învaţă, pentru a ne putea îndrepta spre strigătul acesta al lui Toma: „Domnul meu şi Dumnezeul meu"

Se spune că în tinereţea sa, Fericitul Augustin, unul dintre sfinţii Bisericii universale, să-i spunem, umbla pe ţărmul mării, încercând să scrie o carte despre ce este Dumnezeu. Şi exact asa îşi începuse cartea: Ce este Dumnezeu? Şi căutând să găsească o astfel de definiţie, ieşind într-o seară la plimbare pe ţărmul mării, întâlneşte un copil care cu un ciob căra apă din mare într-o groapă de nisip de pe ţărm. Şi Augustin începe să râdă de copil: „Ce faci copile?"

„Părinte, iată, car cu ciobul acesta de lut marea din mare, din făgaşul ei, în făgaşul pe care eu l-am făcut aici pe ţărm, în groapa aceasta de nisip."

Fericitul Augustin a început să râdă, zicând: Au doară va fi cuprinsă marea aceasta uriaşă în groapa ta de nisip de pe ţărm?

Dar atunci şi-a venit în fire şi şi-a zis: Dar oare eu, încercând să-L cuprind pe Dumnezeu în mintea mea şi-n scrisul meu, nu sunt

altceva decât un copil care cu un ciob de lut ia din marea cea mare, încercând s-o ascundă în groapa de nisip a minţii sale.

„Domnul meu şi Dumnezeul meu". Spusa lui Toma vine să dărâme toate îndoielile că Hristos n-ar fi înviat. Nu se poate: un om de raţiunea fermă a lui Toma, care refuză în primă fază tocmai această apariţie a Domnului, că dacă nu va vedea în palmele Lui semnul cuielor şi dacă nu va pune degetul său în semnul cuielor şi dacă nu va pune mâna sa în coasta Lui şi dacă nu va vedea, nu va crede, deci un astfel de om raţional, să-i zicem, vine şi cade în genunchi şi zice: Domnul meu şi Dumnezeul meu.

Mai că îmi vine să spun: ateilor, se aude? filosofilor, se aude? raţionaliştilor, se aude? Dacă tot vor să-L nege pe Dumnezeu, măcar să încerce să vadă dacă nu cumva e chiar sub nasul lor.

Dumnezeu să ne binecuvânteze să fim tot timpul pregătiţi, asemeni lui Toma, să ne bucurăm de Domnul. Şi să nu uitaţi nici o clipă că Hristos a înviat şi că suntem fericiţi că nevăzându-L, credem. Că noi credem şi mărturisim toţi acelaşi lucru:

„Hristos a înviat din morţi
Cu moartea pe moarte călcând
Şi celor din mormânturi
Viaţă dăruindu-le." Amin

PREDICĂ LA DUMINICA A III-A DUPĂ PAŞTI

(A MIRONOSIŢELOR)

Iubiţilor, Hristos a înviat!

Ne aflăm în Duminica a III-a după Paşti, zisă şi a Mironosiţelor, şi veţi vedea că, recitind împreună Evanghelia de la Marcu 15, 43-47 şi 16, 1-8, că este bine spusă Duminica Mironosiţelor. Iată ce spune textul Evangheliei:

«În vremea aceea a venit Iosif cel din Arimateea, sfetnic ales, care aștepta și el împărăția lui Dumnezeu, și, îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s-a mirat că a murit și, chemând pe sutaș, l-a întrebat dacă a murit demult. Și aflând de la sutaș, a dăruit lui Iosif trupul mort.

Și Iosif, cumpărând giulgiu și coborându-L de pe cruce, L-a înfășurat în giulgiu și L-a pus într-un mormânt care era săpat în stâncă și a prăvălit o piatră la ușa mormântului.

Iar Maria Magdalena și Maria, mama lui Iosif, priveau unde L-au pus.

Și după ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iosif și Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să-L ungă. Și dis-de-dimineață, în prima zi a săptămânii, pe când răsărea soarele, au venit la mormânt. Și ziceau între ele: Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?

Dar, ridicându-și ochii, au văzut că piatra fusese răsturnată, căci era foarte mare. Și, intrând în mormânt, au văzut un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb, și s-au spăimântat.

Iar el le-a zis: Nu vă spăimântați! Căutați pe Iisus Nazarineanul, cel răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au fost pus. Dar mergeți și spuneți ucenicilor Lui și lui Petru că merge în Galileea, mai înainte de voi, acolo Îl veți vedea, după cum v-a spus.

Și ieșind, au fugit de la mormânt, că erau cuprinse de frică și de uimire și nimănui nimic n-au spus, căci se temeau.»

Iată că Evanghelia aceasta ne trimite un pic în urmă, la Vinerea Mare, în care Iosif cel din Arimateea preia responsabilitatea înmormântării Domnului, îngropării Lui. Și iată, acest sfetnic cu bun nume, pe care noi îl mai numim și Iosif cel cu bun chip, ia de pe lemn trupul Domnului și-L înmormânează în mormânt nou, în mormânt nou pe care și-l cumpărase probabil pentru sine, acolo, în apropiere de Crucea Golgotei. I-a trebuit curaj și se vădește că este un om important al vremii sale, pentru că Pilat stă de vorbă cu el. Nu s-a temut Iosif nici că se spurcă intrând, chiar zilele azimilor

fiind, în casa lui Pilat. Nu s-a temut nici de mânia cea mare a iudeilor. Nu s-a temut nici de vreun sacrilegiu gândind că iată, va îngropa un răstignit în mormântul său. Se vădește Iosif din Arimateea mai tare decât cei care-L ascultaseră zilnic pe Hristos, cu o credință mai fermă decât a acelora care, iată, se deziseseră de El. Până și Pilat se cutremură că Iisus a murit. Pentru că, cerându-i-se corpul, trupul Domnului, „Pilat se miră că Iisus a murit așa de curând și, chemând pe sutaș, l-a întrebat dacă a murit demult. Și aflând de la sutaș timpul morții Lui, a dăruit lui Iosif trupul mort." Fără îndoială, Pilat ar fi putut să fie până la capăt un păgân, ar fi putut să-i ceară lui Iosif din Arimateea bani grei pentru a vinde trupul mort al lui Hristos. Iuda cere bani să-L vândă pe Domnul și primește treizeci de arginți. Iosif nu dă nici un ban lui Pilat, ci dimpotrivă, acesta dăruiește trupul Domnului.

Tot timpul socotim oarecum pe Pilat un coparticipant la răstignirea lui Hristos Domnul și așa este. Spălarea lui pe mâini, dincolo de gestul ritual, presupune lipsa unei responsabilități, să-i spunem cel puțin civice. El ar fi putut să spună înaintea iudeilor: Nu Baraba, ci Iisus trebuie să fie cel scăpat. N-o face. Dar în aceeași vreme trebuie să-l vedem pe Pilat și ca pe omul care, iată, dăruiește trupul lui Iisus, dăruiește sau redă ucenicilor pe Mântuitorul, chiar dacă așa, în starea aceea de neinvidiat a cadavrului ce se îndreaptă spre groapă.

Iosif, în graba cea mare pentru că, să nu uităm, veneau Paștile , cumpără giulgiu de in și-L pogoară pe Iisus de pe cruce. Îl înfășoară în giulgiu și-L pune într-un mormânt care era săpat în stâncă. Este o înmormântare în grabă, este o înmormântare pe care o facem de obicei atunci când trebuie să ascundem trupul, nu când trebuie să-l îngropăm. Nu cred că a mai fost vreme nici de cântare de laudă și apoi Iosif este singur. Nu ni se spune că „Iosif împreună cu ucenicii" sau „Iosif împreună cu femeile" ci, din contră, ni se spune despre femei că priveau unde L-au pus pe Domnul, de undeva de departe probabil. Dar Iosif își asumă riscul acesta de a-L înmormânta pe Cel răstignit, până la capăt. Îl cere pe Hristos, cumpără cele necesare înmormântării, ba mai mult, înfășurându-L în giulgiu, Îl pune într-un mormânt care e săpat în stâncă. Apoi

prăvale o piatră la ușa mormântului, o piatră care - ne spune textul ceva mai încolo - era mare foarte, ca un fel de pecete a siguranței că nu va ieși nimeni de acolo.

Și vă aduceți aminte, dacă citiți celelalte Evanghelii, că iudeii, amintindu-și de faptul că Iisus promisese că va învia, fuseseră și ceruseră de la Pilat, iarăși Pilat, ostași romani să păzească mormântul. Pilat le spune că au cu ce să păzească, să-și vadă de-ale lor și să păzească ei, dacă vor să aibă siguranța aceasta. Poate că până și Pilat vrea să vadă dacă va învia Hristos.

Iată, Evanghelia de la Marcu ne povestește mai apoi despre Maria Magdalena și Maria lui Iosif care privesc unde L-au pus pe Domnul. Iar după ce trece ziua sâmbetei, zi a Paștelui, zi de bucurie pentru Ierusalimiteni, dar, iată, de tristețe totală pentru femeile acestea și pentru ucenicii lui Hristos, Maria Magdalena și Maria, mama lui Iacov, și Salomeea, au cumpărat miresme ca să meargă să ungă trupul lui Iisus. Femeile voiau să-și facă treaba până la capăt, voiau să aducă până la capăt prinosul lor de recunoștință chiar dacă, iată, se și temeau totodată, gândindu-se că nu va avea cine prăvăli piatra de la ușa mormântului.

Domnul n-are nevoie de ungerea aceasta. El o primise înainte, în viață fiind încă, de la femeia din Betania care, după ce l-a uns cu untdelemn sfințit, cu mir, picioarele și capul, Îi șterse mai apoi picioarele cu părul capului său și-I spălase picioarele cu lacrimi.

Femeile veneau să împlinească un gest al familialului. Erau membrele familiei lui Iisus Hristos, ale marii familii care, prin reprezentantele sale, mergeau spre mormânt.

„Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?" e întrebarea de bază a Evangheliei de astăzi. Iar răspunsul este de-a dreptul uimitor, pentru că „ridicându-și ochii, au văzut că piatra fusese răsturnată, căci era foarte mare. Și, intrând în mormânt, au văzut un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb, și s-au spăimântat.

Iar el le-a zis: Nu vă spăimântați! Căutați pe Iisus Nazarineanul, cel răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au fost pus."

Vă dați seama; între agonia care le cuprinsese în drum spre mormânt și momentul acesta: „A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au fost pus" este o trecere de la moarte la viață. Toți am trecut în viața noastră prin momentul acesta al mersului la mormântul cuiva sau la patul de suferință al cuiva și toți ne-am temut că s-ar putea să-l găsim mai mort decât îl știm, mai schimbat, mai călcat în picioare de suferință, mai distorsionat de starea de moarte. Acestei tristeți, acestei temeri, acestei frici, iată îi vine răspunsul acesta extraordinar, magistral: din străfundul mormântului chipul tânărului șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb, strigă Învierea.

E rolul preotului de a reuși ca în fiecare Utrenie, la citirea Evangheliilor Învierii, cum se numesc, să învețe să stea în partea de răsărit a Sfintei Mese, exact ca acest înger înveșmântat în lumină, și să vestească de acolo că Hristos a înviat.

Iată-le pe femei intrate înăuntru! Drama și-a găsit epilogul în chip fericit, pentru că nu descoperă înăuntru spaimă, nu descoperă moarte. Văd giulgiurile, dar Cel înfășurat în giulgiu nu mai era acolo, ci era înviat. Ba mai mult, parcă pentru a întări faptul că nu minte, îngerul le aduce aminte de o promisiune făcută de Domnul chiar în Joia Mare. Și, dacă vă aduceți aminte, în Evangheliea Joii celei Mari, de dimineață, se spunea cum Domnul, atrăgându-i atenția lui Petru că va cădea, le spune și să se întoarcă, deoarece li se va arăta lor în Galileea. Iată! Același lucru le spune și îngerul: „Dar mergeți și spuneți ucenicilor Lui și lui Petru că merge în Galileea, mai înainte de voi". „Ucenicilor Lui și lui Petru". Petru nu mai făcea parte dintre ucenici. Trădarea lui era oarecum similară cu a lui Iuda. Numai că, în timp ce Petru ieșise afară și plânsese cu amar, păstrând nădejdea că Hristos va învia și-l va ierta, Iuda ieșise afară, plânsese cu amar și se spânzurase. Petru, în cele din urmă, seamănă oarecum ca gânduri cu Iuda, doar că în timp ce unul deznădăjduiește la maxim trădând pe Hristos, celălalt, trădând pe Hristos, nădăjduiește că Domnul îi va ierta trădarea. Și învinge, câștigă.

Iată, așadar, că femeile trec dintr-o teamă de dinainte de moarte într-o teamă de după Înviere, căci ele, ieșind din mormânt,

au fugit de acolo, căci erau cuprinse de cutremur şi de spaimă şi n-au spus nimănui nimic, căci se temeau. Ies din mormânt. Fug cuprinse de cutremur şi de spaimă. Nu spun nimănui nimic. Se tem. Este ca şi cum femeile acestea însele ar fi înviat. Este ca şi cum ele ar fi dat faţă în faţă cu moartea şi nedescoperind-o, le era teamă să creadă că înviase Hristos. Astfel de veşti nu le dai oricui. Nu le strigi oricum.

Mai este un moment interesant când Sfântul Apostol Petru este chinuit la Roma, băgat în puşcărie. La un moment dat este eliberat în chip minunat. Şi una dintre slujnice deschide vizorul, să-i spunem, al casei unde erau ascunşi apostolii, tot de teamă de comunitatea romană. Şi când îl vede pe Petru se sperie, crezând că este şi el la rândul său înviat din morţi. Este o teamă normală ca văzând pe cineva pe care crezi că l-ai pierdut pentru totdeauna, să-l vezi reapărând în faţa ochilor tăi, bucurându-te din nou, împreună vieţuind cu tine, dăruindu-ţi iarăşi ceea ce credeai că nu-ţi va mai putea dărui niciodată.

Dar sensul Evangheliei de astăzi este mult mai profund pentru că iată, un text liturgic din cadrulSfintei Liturghii vine să arunce o lumină nouă: „Ca un purtător de viaţă şi mai înfrumuseţat decât Raiul cu adevărat şi decât toată cămara împărătească mai luminat, s-a arătat, Hristoase, mormântul Tău, izvorul învierii noastre."

Femeile au intrat în izvorul învierii noastre. Mormântul Domnului pentru câteva clipe se făcuse înaintea ochilor lor, din izvor de spaimă în izvor de bucurie, izvorul acela de bucurie care face să se cutremure omul. Femeile sunt cutremurate. Căramizile sufletului lor, dacă ar fi să vorbim astfel, sunt mişcate de la loc. Toate par noi pentru că totul este nou. Întâlnirea cu tânărul înveşmântat în alb le înspăimântă. Dar cât le va fi înspăimântat mai mult cuvântul întrebării care primeşte şi răspuns: „Căutaţi pe Iisus Nazarineanul, cel răstignit?" cu alte cuvinte : „Căutaţi pe omul cel răstignit? Pe concetăţeanul vostru cel răstignit? Pe cel al cărui buletin de identitate îl ştiţi de la Betleemul Iudeii până în Vinerea Mare a Golgotei?"

„A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au fost pus." Cu alte cuvinte: căutaţi cu privirea de-acum de-a dreapta Tatălui, căutaţi cu privirea de-acum pe Muntele Galileii, unde trebuie să vă întâlniţi cu Hristos cel înviat. Iisus Nazarineanul Răstignitul rămăsese undeva în mormântul sufletelor lor. Se ridicase din mormânt Hristos Biruitorul, Iisus Biruitorul, Hristos Cel care călcase cu moartea pe moarte.

Minunată pildă aceasta a alergării la mormântul Domnului! N-au aşteptat prea mult femeile mironosiţe să treacă vremea pentru a face pe plac Domnului până la capăt, pentru a-şi aduce prinosul lor de recunoştinţă.

Eu zic că astăzi este Duminica femeii creştine, pentru că minunat ar fi ca femeile să priceapă şi ele că ele se cade a fi mai întâi căutătoare ale lui Dumnezeu, purtând în braţe miresme, purtând în mâini untedelemn de ungere lui Hristos, pentru ca, pentru familia lor şi pentru cei dragi ai lor, mormântul Domnului să se facă izvor de înviere.

Prea des se creează imaginea femeii afaceriste, a femeii îmbrăcate sumar, a femeii care vorbeşte despre orice, numai despre Dumnezeu nu. Dumnezeu să binecuvânteze neamul românesc ale cărui femei ştiu să mai intre dimineaţa în biserică, ştiu că mai trebuie să se poarte decent în biserică, ştiu că trebuie să se spovedească şi să se împărtăşească, ştiu să-şi ducă copii sau nepoţii de mână înaintea lui Hristos, ştiu să se roage pentru soţii lor, pentru duşmanii lor şi pentru toate celelalte. Eu cred că aşa este imaginea adevăratei femei; ca a unei femei mironosiţe care dis-de-dimineaţă, în prima zi a săptămânii, iată, Duminica, pe când răsare soarele, merge la izvorul învierii, care este Biserica, bucurându-se şi veselindu-se pentru tăria ce va primi în Biserică.

Să facă Domnul ca femeile să nu mai iasă din Biseică fugind de acolo, cuprinse de cutremur şi de spaimă, ci să spună tuturor ce bine le-a făcut Domnul şi să nu se teamă. Ştim noi Unul Care a biruit lumea. Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A IV-A DUPĂ PAȘTI
(A SLĂBĂNOGULUI)

Hristos a înviat!

Iată-ne ajunși în cea de-a IV- Duminică după Învierea Domnului și, deși lăsăm în spate sărbătoarea cea mare, iată-ne tot în lumina Învierii, întâlnindu-ne astăzi cu Evanghelia de la Ioan 5, 1-15. Îngăduiți-mi să luăm aminte la text:

«După aceea era o sărbătoare a iudeilor și Iisus s-a suit la Ierusalim. Iar în Ierusalim, lângă Poarta Oilor, era o scăldătoare, care se numește pe evreiește Vitezda, având cinci pridvoare. În acestea zăceau o mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptând mișcarea apei.

Căci un înger al Domnului se cobora la vreme în scăldătoare și tulbura apa și cine intra întâi, după tulburarea apei, sa făcea sănătos de orice boală era ținut.

Și era acolo un om, care era bolnav de treizeci și opt de ani.

Iisus, văzându-l pe acesta zăcând și știind că este așa încă de multă vreme, i-a zis: Voiești să te faci sănătos? Bolnavul i-a răspuns: Doamne, nu am om ca să m-arunce-n scăldătoare când tulbură apa; că până când vin eu, altul se coboară înaintea mea.

Iisus i-a zis: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă. Și omul s-a făcut sănătos, și și-a luat patul și umbla. Dar în ziua aceea era sâmbătă. Deci ziceau iudeii către cel vindecat: Este zi de sâmbătă și nu-ți este îngăduit să-ți iei patul.

El le-a răspuns: Cel ce m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: Ia-ți patul și umblă.

Ei l-au întrebat: Cine este omul care ți-a zis: Ia-ți patul tău și umblă? Iar cel vindecat nu știa cine este, căci Iisus se dăduse la o parte din mulțimea care era în acel loc.

După aceasta Iisus l-a aflat în templu și i-a zis: Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău.

Atunci omul a plecat și a spus iudeilor că Iisus este cel ce l-a făcut sănătos.»

Iată-ne așadar împreună văzători lângă Poarta Oilor a minunii pe care Domnul o săvârșește. Din harul cel mare al Învierii sau prin prisma aceasta a harului Învierii vedem lucrurile un pic altfel. Îl vedem pe Dumnezeu cel înviat vindecând și înviind, înainte de Înviere.

În general, versetul cel mai groaznic, aș zice, pentru noi, contemporani cu Hristos până la sfârșitul veacurilor, deci versetul cel mai groaznic este, sau îmi pare mie a fi, acesta: „Doamne, nu am om ca să m-arunce-n scăldătoare când se tulbură apa; că până când vin eu, altul se coboară înaintea mea." Doamne, nu am om.

Fără îndoială că în jurul acestei Porți a Oilor, a acestei scăldători, se afla, iată, ne zice Evanghelia: „mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptând mișcarea apei." Și, fără îndoială că toți ochii erau ațintiți asupra apei. Treizeci și opt de ani să stai cu fața ațintită și întoarsă către apă, ca să vezi tulburarea apei, este o cruce grea. Este crucea celui care suferă în singurătate. Este, dacă vreți, singurătatea alergătorului de cursă lungă, aceluia care, în momentul greu al suferinței se află singur. Singurătatea bolnavului acestuia lângă Poarta Oilor, la scăldătoare, e singurătatea lui Hristos lângă Poarta Ierusalimului, pe Cruce, de aceea Hristos înțelege prin ce trece acela. Înțelege și pentru că omul acela nu avea om să-l arunce-n scăldătoare. Indiferența de care ceilalți dădeau dovadă față de acest slăbănog de lângă scăldătoarea Vitezda ne aduce aminte de indiferența cu care trecem noi pe lângă slăbănogii noștri.

De obicei ne impresionează profund cei cu picioare contorsionate sau cu mâinile răsucite, fără un ochi, fără o mână, fără un picior, cei al căror handicap fizic sare în ochi, lovește ochiul, ca să fiu mai corect, înlăcrimându-l nu de puține ori. Dar vai nouă, iubiților, câți nu sunt cu astfel de contorsionări în sufletele lor!

Vedem avarul și nu-i spunem că-i păcat; vedem curvarul și nu-i spunem că și curvia lui este păcat; vedem beţivul și nu-i atragem atenţia că beţia lui este beţie și este păcat; vedem nonșalantul și nu-i atragem atenţia că nonșalanta lui este păcat împotriva Sfântului Duh; vedem indiferenţa celorlalţi faţă de cei care trec pe lângă ei și nu ne aducem aminte că indiferenţa este păcat împotriva Duhului Sfânt, pentru că, în cele din urmă, este păcat împotriva chipului slavei lui Dumnezeu din chipul celuilalt.

Și era un om acolo care era bolnav de treizeci și opt de ani. Nu e o boală care trece de azi pe mâine, nu este un mod de a fi de azi pe mâine. Este o suferinţă continuă care, de obicei, slăbește credinţa oamenilor și-i îndepărtează de izvorul acesta al minunilor. Treizeci și opt de ani să stai lângă izvor să se tulbure este imens, enorm chiar, și oricând omului putea să-i slăbească această așteptare.

Dar iată: Domnul caută mai întâi la credinţa lui. Era o credinţă dublată de fapta aceasta a așteptării. Ce minunată lecţie de a-L aștepta pe Hristos este acest slăbănog de la izvorul Vitezda! Iată-L așadar! Întrebarea vine: Voiești să te faci sănatos? - cu alte cuvinte: Voiești să te faci cum ai fost? sau cum poate n-ai fost niciodată. Noi nu putem ști vârsta celui slăbănogit care stătea de treizeci și opt de ani. Putem presupune că avea exact treizeci și opt de ani sau patruzeci de ani. Poate că nu va fi umblat niciodată pe picioarele lui.

Minunea cea mare pe care Hristos o săvârșește aici este faptul că se vădește pe Sine scăldătoarea Siloamului, se vădește pe Sine Lacul Vitezda, cel care nu mai are nevoie de înger să tulbure apa, ci izvorăște apa vie, izvorăște apa Duhului Sfânt, izvorăște apa darurilor Duhului Sfânt. Hristos descoperă aici Biserica! Biserica este aici fântâna cu cinci pridvoare; cu cinci pridvoare, pentru a încăpea toţi într-însa: orbi, bolnavi, șchiopi, uscaţi, așteptând mișcarea apei de la Sfântul Botez pentru a putea să renaștem în Hristos. Un înger al Domnului se coboară la noi de fiecare dată, în fiecare Liturghie, tulburând oarecum apa aceasta cotidiană, plină de mâl și de mizerii și reîmprospătând-o cu harul lui Dumnezeu, cu Cuvântul lui Dumnezeu, cu euharistia lui Dumnezeu. Și îngerul

acesta ne cheamă pe toţi, dar nu toţi avem omul să ne ducă în scăldătoarea cea mare a Siloamului, care este Biserica.

Iată așadar: Domnul aude că nu are om, bolnavul, care să-l arunce în scăldătoare când se tulbură apa, și se face pe Sine om aruncător în scăldătoare. Nu-l aruncă pe om în apa aceea a Vitezdei, ci-l aruncă pe om în baia Botezului. Nu-i spune omului aceluia nimic altceva decât: „Scoală-te, ia-ţi patul tău și umblă!" adică: Vădește prin faptele tale că te-ai făcut sănatos! Vădește prin faptele tale că harul Duhului Sfânt ţi-a dăruit ceea ce Siloamul ar fi trebuit să-ţi dăruiască. Nu tulburarea apei este cea care vindecă de data aceasta, ci binecuvântarea lui Dumnezeu.

Lecţia de astăzi împotriva indiferentei este o lecţie și împotriva bigotismului îngust, pentru că, în cele din urmă, cel care ţine cu bigotism Legea, nu este altceva decât tot un indiferent cu privire la harul lui Dumnezeu. Reacţia tulburător de prostească a cărturarilor din vreme, a iudeilor, este aceasta că „este zi de sâmbătă și nu-ţi este îngăduit să-ţi iei patul." Pasămite Doamne, ei nu vedeau minunea că Dumnezeu a făcut aceasta, ci lucrul cel mai important era că omul respectiv nu se putea mișca, deci, vindecat de Dumnezeu, nu se putea mișca din judecata oamenilor.

Există o pildă la Pateric în care se spune că un călugăr tot timpul îl judeca pe aproapele său. Și la un moment dat visează noaptea cum fratele lui, călugărul celălalt, moare și când ajunge la Judecată, înaintea lui Dumnezeu, îngerul întreabă: Doamne, pe el unde-l punem, în stânga sau în dreapta?

— Ei, pe el nu-l mai judecăm, răspunse Domnul, că l-a judecat fratele lui, Macarie, trimiţându-l în iad de la început, chiar dacă el, iată: rugăciune a făcut în taină, milostenie a făcut, și toate celelalte câte le făcuse înaintea lui Dumnezeu. „Judecătorul" îl osândise în schimb...

„Este zi de sâmbătă și nu-ţi este îngăduit să-ţi iei patul". Cu alte cuvinte, e mult mai important să păstrezi regula, decât să vedem noi că regula a fost schimbată prin Iisus Hristos. Dar iată răspunsul acesta minunat al vindecatului: „Cel ce m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: Ia-ţi patul și umblă."

Sfântul Simeon Noul Teolog vorbeşte la un moment dat, când scrie un imn divin al frumuseţii divine, pentru vindecarea orbului din naştere: „Către cine, Doamne, vor fi căutat ochii aceia vindecaţi, dacă nu spre Tine, mai întâi, Izvorul luminii ?" Către cine oare se vor fi înălţat mâinile ca să ceară ajutor la ridicarea din pat, dacă nu tot la mâinile lui Iisus Hristos ? De altfel, iconografia pe care o avem prezentă în Evangheliar, în cartea din care citim Evanghelia de obicei, ni-L şi prezintă pe Domnul cu mâinile întinse către slăbănog, încercând să-l ridice, să-l înalţe, pentru că, în cele din urmă, Domnul aceasta face : nu vindecă numai boala trupească, ci iată, vindecă şi boala aceasta a racordării la normalitate şi a ieşirii din normalitatea aceasta legalistă şi a intrării în legalitatea harului, în normalitatea harului lui Dumnezeu.

Ce răspunde slăbănogul ? „Cel ce m-a făcut sănatos, Acela mi-a zis : Ia-ţi patul şi umblă." Înţelesese că izvorul Siloamului a pierdut valoare, de vreme ce se însănătoşise şi identifică în Cel ce l-a ridicat din pat o putere mai mare decât apa Siloamului.

E un bobânac, dacă vreţi, chiar peste nasul celor care-L socotesc pe Iisus Hristos a fi un înger - şi m-am referit acum la martorii lui Iehova - pentru că iată : la Siloam Hristos se arată a fi mai mult decât îngerul care tulbură apa. Se arată a fi şi apa, şi îngerul şi scăldătoarea Vitezda deopotrivă, şi Dumnezeu şi aproapele celui care aşteaptă să fie aruncat în apă.

Şi iată că întrebarea vine extrem de rapid : „Cine este omul care ţi-a zis ; Ia-ţi patul tău şi umblă ?" Dar cel vindecat nu ştia cine este. Impresionantă continuarea Evangheliei ! Hristos nu iubeşte spectacularul, nu face nimic pe stadioane, nu transmite prin televiziune vindecări miraculoase, nu alege niciodată calea cea mai spectaculoasă pentru a vesti Evanghelia Sa. Evanghelia Lui ţine de discreţia lui Hristos. Minunăţia minunii ţine de minunăţia Minunatului care face minunea. Pentru că e bucurie mare în gestul lui Iisus Hristos şi această bucurie ne-o arată şi faptul că Dumnezeu caută şi-l află, unde ? în templu. Vedeţi ! de la apa Siloamului, în templu. Auziţi ce ne spune Evanghelia : „După aceea Iisus l-a aflat în templu şi i-a zis : Iată că te-am făcut sănătos." N-a alergat spre nicăieri altundeva slăbănogul, decât către Dumnezeu. Minunată trecere din

aşteptarea Siloamului în aşteptarea lui Dumnezeu din templu ! Mesia, cel aşteptat să tulbure apele templului, venise şi instituie aşadar această scăldătoare cu cinci intrări să cu nici o ieşire, care este Biserica. Minunat lucru ! Minunat lucru pentru că în aşteptarea Lui, omul a învăţat că Iisus Hristos este mai mult decât toate.

Domnul îi spune : „De acum să nu mai păcătuieşti ca să nu-ţi fie ceva mai rău". Nu înseamnă neapărat că omul va fi făcut păcat multe înainte, dar iată ce regulă fundamentală ne este arătată nouă celor care primim Botezul ! Pe marginea cristelniţei suntem şi noi asemenea acestui slăbănog, care aşteptăm tulburarea apelor prin mâna preotului, pentru a primi dinăuntru harul Duhului Sfânt. Pogorârea aceasta în apa Botezului ne scoate la suprafaţă capabili să luăm patul nostru şi să umblăm, fiind sănătoşi de acum. Dar de fiecare dată să avem în minte acest : „De acum să nu mai păcătuieşti ca să nu-ţi fie ceva mai rău". Harul Botezului trebuie întreţinut întotdeauna, iar faţa aceasta luminată de Botez trebuie s-o spălăm tot timpul cu lacrima luminată a Pocăinţei.

A trecut Postul, dar n-a trecut postirea. A trecut sărbătoarea, dar n-a trecut sărbătorirea. Pentru că noi tot timpul suntem într-o sărbătorire şi într-o postire. În permanenţă, creştini fiind, suntem în aşteptare ca Domnul să vină să tulbure apa sufletului nostru şi să ne reaşeze acolo unde ne este locul : ridicaţi sănătoşi în picioare.

Omul pleacă şi spune iudeilor că Iisus este Cel care l-a făcut sănătos şi iată, ne spune Evanghelia ceva mai departe, un verset doar : „Pentru aceasta iudeii prigoneau pe Iisus şi căutau să-L omoare, că făcea acestea sâmbăta".

Sărmani iudei contemporani nouă. Luaţi aminte ! Hristos n-are o singură zi în care face minuni, ci toate zilele în care face minuni sunt zile de sărbătoare. Duminica este ziua aceasta a 8-a a împărăţiei lui Dumnezeu, ziua cea dintâi a săptămânii, în care mironosiţele femei au găsit mormântul gol şi au auzit vestea cea mare ; Bucuraţi-vă ! Dar „Bucuraţi-vă !" ne spune Hristos în fiecare dimineaţă, dacă intrăm în scăldătoarea Siloamului şi aşteptăm acolo tulburarea apei noastre de zi cu zi, prin harul lui Dumnezeu şi pogorârea Cuvântului lui Dumnezeu şi a Trupului şi a Sângelui lui Iisus Hristos, către fiecare dintre noi. Dumnezeu aşa le rânduie

pe toate: să facă scăldătoare din toate ale noastre, pentru a ne reașeza sănătoși în împărăția lui Dumnezeu.

Acesta este harul cel mare al Duminicii de astăzi! Domnul ne arată că sănatatea cea mare este aceea de a-L identifica pe El ca Domn și Dumnezeu, și că bolnavii nu sunt atât de bolnavi cum par, câtă vreme Îl așteaptă pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Se cuvine să adresăm un cuvânt de mângâiere celor care, pe patul suferinței, în chinul suferinței, au nevoie de dragostea noastră. Să ne rugăm Domnului ca totdeauna către ei să se îndrepte mâna cea miluitoare a Domnului nostru Iisus Hristos, să le tulbure boala pentru a le limpezi sufletul și a le dărui împărăția cerurilor.

Iubiților bolnavi, mai presus decât suferința frățiilor voastre este suferința Domnului nostru Iisus Hristos, suferința frățiilor voastre nefiind altceva decât prelungirea suferințelor Lui de pe cruce. Și Domnul vă va identifica drept ai Lui atunci când veți da fața cu El, că cine suferă cu Domnul, cu Domnul și învie, pentru că cine moare cu El, învie cu El.

Să ne facă pe toți învietori cu El, candidați la Învierea Lui, bucuroși că, iată, iară și iară putem să răspundem la „Hristos a înviat" cu certitudinea că „Adevărat a înviat"! Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A V-A DUPĂ PAȘTI (A SAMARINENCEI)

Hristos a înviat, iubiți credincioși!

Iată-ne ajunși în Duminica a V-a după Paști, zisă și „a samarinencei", în care sfinții Părinți au rânduit să citim la Liturghie Evanghelia de la Ioan 4, 5-42. În ciuda lungimii sale, să luăm aminte:

«În vremea aceea Iisus a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacov l-a dat lui Iosif, fiul său; și era acolo

fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, s-a așezat lângă fântână și era ca la al șaselea ceas.

Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: Dă-Mi să beau. Căci ucenicii Lui se duseseră în cetate, ca să cumpere merinde.

Femeia samarineancă I-a zis: Cum Tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii.

Iisus I-a zis: Dacă ai fi știut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel ce-ți zice; Dă-mi să beau, tu ai fi cerut să bei de la El și ți-ar fi dat apă vie.

Femeia I-a zis: Doamne, nici nu ai cu ce să scoți, și fântâna e adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie? Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și el însuși a băut din ea și fiii lui și turmele lui?

Iisus a răspuns și i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viața veșnică.

Femeia a zis către El: Doamne, dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot.

Iisus i-a zis: Mergi și chiamă pe bărbatul tău și vino aici.

Femeia a răspuns și a zis: N-am bărbat. Iisus i-a zis: Bine ai zis că n-ai bărbat, că cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat. Aceasta adevărat ai spus.

Femeia I-a zis: Doamne, văd că Tu ești prooroc. Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina.

Și Iisus i-a zis: Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați Căruia nu știți, noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mântuirea din iudei este.

Dar vine ceasul și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel îi dorește pe cei ce

I se închină Lui. Duh este Dumnezeu și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr.

I-a zis femeia: Știm că vine Mesia care se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate.

Iisus i-a zis: Eu sunt, cel ce vorbesc cu tine.

Dar atunci au sosit și ucenicii Lui. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni n-a zis: Ce o întrebi, sau: Ce vorbești cu ea?

Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și a zis oamenilor: Veniți de vedeți un om care mi-a spus toate câte am făcut. Nu cumva acesta este Hristosul?

Și au ieșit din cetate și veneau către El.

Între timp, ucenicii Lui Îl rugau zicând: Învățătorule, mănâncă. Iar El le-a zis: Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți.

Ziceau deci ucenicii între ei: Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?

Iisus le-a zis: Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine și să săvârșesc lucrul Lui. Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată zic vouă: Ridicați ochii voștri și priviți holdele că sunt albe pentru seceriș. Iar cel ce seceră primește plata și aduna roada spre viața veșnică, ca să se bucure împreună și cel ce seamănă și cel ce seceră. Căci în aceasta se adeverește cuvântul. Că unul este semănătorul și altul secerătorul. Eu v-am trimis să secerați ceea ce voi n-ați muncit; alții au muncit și voi ați intrat în munca lor.

Și mulți samarineni din cetatea aceea au crezut în El, pentru cuvântul femeii care mărturisea: Mi-a spus toate câte am făcut.

Deci, după ce au venit la El, samarinenii Îl rugau să rămână la ei. Și au rămas acolo două zile. Și cu mult mai mult au crezut pentru cuvântul Lui, iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii.»

Iată ce concluzie extraordinară la această Evanghelie: „Credem nu numai pentru cuvântul tău, ci și pentru că noi înșine

am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii". Ce ne strânge pe noi toți laolată în jurul Evangheliei? Ce ne face să intrăm în biserică? Ce ne face să ne bucurăm vestindu-L pe Hristos prin cântările noastre? Ce ne face să simțim că Hristos ne este aproape în tot ceea ce facem și ce ne face să ne rugăm Lui oare, dacă nu aceste cuvinte minunate: „Credem nu numai pentru cuvântul tău, ci și pentru că noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii"?

Dialogul de astăzi cu samarineanca al Mântuitorului ne pune pe gânduri pe fiecare dintre noi, pentru că în cele din urmă, fiecare dintre noi așteaptă întâlnirea cu Dumnezeu.

Samarinenii sunt, în cărțile sfinte, de cele mai multe ori folosiți ca exemple de oameni care se întorc către Dumnezeu. Și aceasta de ce? Pentru că toți făceau parte din acea societate de oameni nu tocmai înghițiti de iudei, popor care, să spunem cu un cuvânt mai dur, se amestecase cu alte popoare, lăsând la o parte Legea și închinarea la Ierusalim, cum o și subliniază femeia samarineancă de altfel. Samarinenii erau un fel de proscriși ai iudeilor.

Să ne închipuim Țara Sfântă cam cum este situată România și să presupunem că un maramureșan ar vrea să ajungă în Oltenia, iar Transilvania în sine ar fi Samaria, locul unde samarinenii se grupaseră pentru a constitui, nu neapărat un alt popor decât cel iudeu, ci un popor cu alte obiceiuri decât cel iudeu. Ei bine, în mod normal maramureșanul ar trebui să traverseze Transilvania pentru a ajunge la Râmnicu- Vâlcea, dar dacă în zona aceea el n-ar înghiți transilvănenii, ar pleca maramureșanul prin Moldova, și prin București, să ajungă în Oltenia.

Așa făceau iudeii când ocoleau Samaria. O ocoleau la distanțe mari de tot, ca pe un pământ spurcat, ca pe un pământ pe care locuiau mai mult ființe satanice decât oamenii lui Dumnezeu.

Întâlnirea aceasta de astăzi răstoarnă un pic parcă ocheanul cu care iudeii priveau spre depărtările venirii lui Mesia. Hristos Domnul vine și se așează la puțul lui Iacov, stând de vorbă cu o femeie. Ba, după, ce că stă de vorbă cu o femeie, aceasta mai este și samarineancă. Ba, după ce că este samarineancă, mai este și

desfrânată! Și, după toate aceastea, totuși Domnul primește prin ea harul cel mare al bucuriei de a-i vedea pe oameni întorși către El, către Cel care este cu adevărat Dumnezeu. Iată! Să luăm aminte la text și să-l parcurgem încă o dată împreună!

Să spunem așadar că Domnul este în misiune în Samaria spre exemplu. De sete sau de oboseală, se oprește la puțul lui Iacov, puț săpat de acesta împreună cu fiii săi pentru a-și sătura de apă animalele și pentru a-și astâmpăra setea el, dimpreună cu fiii săi. Era un loc istoric, era un loc la care evreii țineau mult, dar iată, un loc care prin geografia lui ținea mai mult de Samaria. Și samarinenii credeau în Vechiul Testament. Și samarinenii aveau conștiința că ei țin de poporul lui Israel. Dovada: „Știu că vine Mesia care se cheamă Hristos; când va veni Acela ne va vesti nouă toate" - este concluzia femeii la capătul dialogului cu Mântuitorul.

Domnul îi vorbește despre lucruri înalte femeii, cu toată oboseala drumului și cu toată însetarea. Cea căreia Hristos îi vorbește e una dintre femeile obișnuite ale Samariei. Nu e teoloagă, nu este un om care a trăit pe lângă Templu. Nu este o femeie citită probabil, sau în nici un caz în ceea ce privea Legea, pentru că, știut este că femeile nu prea se atingeau de Tora, Neviim u ketuviim, adică de Carte, de Profeți și de celelalte cărți ale Vechiului Testament.

Domnul îi cere apă, iar femeia se grăbește oarecum să-L ia peste picior, Domnul atrăgându-i atenția că dacă ar ști cine este El cu adevărat, I-ar cere apă. „Tu ai fi cerut să bei de la El, și ți-ar fi dat apă vie."

Femeia vine cu picioarele pe pământ. Hristos vorbește de apă vie, ea, lângă fântână, nu poate gândi decât la apa care-i stătea la picioare. „Doamne, nici nu ai cu ce să scoți și fântâna e adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie?" Cu alte cuvinte, Tu vorbești serios? Ești sigur de ceea ce zici? Pentru că iată: n-ai găleată, fântâna este extrem de adâncă și iată, în cele din urmă găleata este în mâna mea, nu în mâna Ta. Dar vine și întrebarea aceea deosebită, pentru că, probabil, femeia simțise în puterea cuvântului lui Hristos ceva deosebit: „Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și el însuși a băut din ea și fiii lui și turmele lui?"

A zis-o serios? A zis-o în glumă? Cert este că Domnul a luat-o în serios și i-a răspuns cu seriozitate pentru că îi zice: „Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viața veșnică."

Țineți minte că lăsasem duminica trecută un vindecat lângă o altă apă. Iată-ne lângă o altă apă care vindecă. Dacă cea dintâi era apa cea terapeutică in care așteptăm să intre îngerul tulburând apa, iată-ne așadar acum în fața apei celei vii, care izvorăște din noi: apa cea vie pe care Domnul ne-o dăruiește, murind și înviind cu El în apa cea vie a Botezului.

Domnul știa ce zice. Nu mințea. Și nu mințea pentru că era Dumnezeu Care nu minte. Și Domnul, pentru a-i dovedi că vorbește de lucruri mai înalte decât cele omenești, decât cele pământești, îi dă un semn femeii, un semn pe care femeia îl pricepe, pentru că Domnul îi poruncește: „Mergi și cheamă pe bărbatul tău și vino aici. Femeia a răspuns și a zis: N-am bărbat." Și iată textul care ne spune semnul pe care Domnul îl dă femeii: „Iisus i-a zis: Bine ai zis că n-ai bărbat, că cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat. Aceasta adevărat ai spus."

Ce semn i-a dat Domnul femeii? Îi spunea probabil ceva de mare intimitate, care ține de viața ei de zi cu zi. Și ținea mai ales de un păcat pe care, fără îndoială, ea, păcătoasa, îl știa, îl simțea că-i roade ca un vierme în conștiință. Dar cred că nici unul dintre contemporani nu-i spusese până atunci nimic în ceea ce privește păcatul său. Iată însă că Domnul îi spune lucrul acesta de extrem de adâncă intimitate, fără a o certa: Vai ție că ai avut cinci bărbați, ce ai făcut nefericito, desfânato! Nimic din cuvintele dure cu care, din păcate, unii cred că, mustrându-l pe păcătos, îi îndreaptă păcatul. Domnul îi dă semn și îi dă semnul acesta de intimitate. Și femeia pricepe.

„Femeia I-a zis: Doamne, văd că Tu ești prooroc".

Femeia începe să priceapă și începe să priceapă că înaintea ei nu se află un băutor de apă oarecare, ci un izvorâtor de apă, un izvorâtor de adâncă conștiință că prin El toate lucrurile se vor face noi. Prima întrebare pe care femeia o pune, iată, nu este: De unde

știi Tu că am avut alți bărbați? sau: Doamne, va curge vreodată apa asta în jos sau în sus? Nu vine cu chestiuni de snobism sau de speculație, ci întreabă ceva extrem de firesc: „Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina".

Și Iisus i-a zis: „Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui."

Prin aceasta nu înseamnă că Domnul anulează orice formă, orice loc de închinare, ci arată că Ierusalimul va fi orice loc în care ne închinăm, că suntem în Ierusalim în orice clipă în Biserica slavei Sale, că acolo unde este Hristos este Ierusalimul, care s-a dilatat până la marginea pământului, că de fiecare dată închinarea noastră ne duce în Ierusalim.

Unii interpretează lucrul acesta că n-ar mai fi nevoie de casă de rugăciune sau de templu sau de Biserică, doar de loc de adunare, dar mai cu seamă de Biserică, pentru că asta îi deranjază cel mai tare, și spun: Eu mă închin așa, în colțul meu de cameră, mă descurc eu acolo în raportul meu cu Dumnezeu."

E drept, nimeni nu spune că n-ar putea fi așa, dar dacă nu ești la izvorul cel de taină al Bisericii, de unde vei lua apa vie cu care să-ți găsești liniștea cu care în colțul camerei tale să te poți adresa lui Dumnezeu? Pentru că într-adevăr „Duh este Domnul și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr." Dar de unde să afli adevărul, dacă nu din Biserică? De unde să ai duhul, dacă nu din Biserică? Pentru că Adevărul în Evanghelia propovăduită de Biserică îl găsești, iar Duhul, Duhul cel Sfânt, Duhul cel lucrător prin Adevăr, nu-l poate găsi altundeva omul decât în Sfintele Taine, în minunata taină a Bisericii.

Femeia dă o mărturie pe care nici apostolii n-o dau: „Știm că vine Mesia care se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate." Mărturisea că Îl așteaptă pe Hristos.

Erau două lucruri comune pe care evreii, iată iudeii în sine, nu voiau să le recunoască samarinenilor: și samarinenii aveau puțul lui Iacov, aveau Vechiul Testament; și samarinenii așteptau să vină Hristos. Așadar se aflau în drum spre Noul Testament.

Hristos se descoperă: Eu sunt Cel care vorbește cu tine: Eu sunt Calea, Eu sunt Adevărul, Eu sunt Viața. Eu sunt Cel care vorbește cu tine.

Domnul se identifică și ne spune nouă, până la sfârșitul veacurilor. că El este Hristosul lui Dumnezeu, Mesia, Unul, Domn și Dumnezeu: Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut.

Dar iarăși umanul intervine în povestire, pentru că „au venit ucenicii Lui și se mirau că vorbea cu o femeie". V-am spus eu: femeia aceasta avea două „păcate" - și am pus ghilimelele de rigoare - era și samarineană și pe deasupra era și femeie. dar iată că Domnul a ales-o pe ea ca vestitoare a Lui în cetatea Samariei: Minunată lecție pentru cei care cred că pot reduce vestirea Evangheliei numai la colțișoare din Evanghelie!

O femeie merge și vestește că a dat de Mesia. Femeile merg și vestesc că a înviat Hristos în ziua cea dintâi a săptămânii. Cine mai are curaj să-i spună femeii că este desfrânată sau că este păcătoasă?!? Ea merge și le spune oamenilor din cetate ceea ce i-a spus din intimitatea ei Dumnezeul ce i se înfățișase la puțul lui Iacov.

Ucenicii, văzându-L pe Domnul că nu mănâncă erau convinși aproape că Lui I s-a adus de mâncare. Domnul răspunde: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți".

Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine și să săvârșesc lucrul Lui. Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată zic vouă: Ridicați ochii voștri și priviți holdele că sunt albe pentru seceriș."

Holda cea mare a cetății din Samaria foșnește deja la întâlnirea cu Secerătorul cel mare. Femeia dăduse foc duhovnicesc la toate casele orașului la marginea căruia se oprise Hristos. Știa Domnul ce avea să mănânce. Avea să mănânce în primul și în primul rând taina cea mare a Golgotei, avea să mănânce taina cea mare a mormântului, pentru a Se lăsa mai apoi mânat de fiecare dintre noi, Trup și Sânge spre mântuirea sufletelor noastre.

E minunat aspectul acesta pentru că de obicei zicem că ne-am dus și ne-am împărtășit de Hristos, L-am mâncat pe Hristos, dar nu noi ne împărtășim, ci Hristos din noi se împărtășește, nu noi Îl

mâncăm pe Hristos, ci Hristos ne mănâncă, la modul cel mai duhovnicesc, pe noi.

Prin împărtășirea cu Hristos toți intrăm în Hristos. Devenim purtători de Dumnezeu : teofori, hristofori. Iată așadar că mărturia din urmă și a cetății noastre, a Sibilului, să-i spunem, sau a altei cetăți : „Credem nu numai pentru cuvântul tău, ci și pentru că noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii."

Credem nu numai pentru cuvântul tău ci și pentru că noi înșine am auzit și știm. Câți dintre noi n-am auzit și nu vrem să știm ? Câți dintre noi știm fără să fi auzit ce se cuvine să auzim ? Câți dintre noi credem în ceea ce știm ? sau câți dintre noi credem în ceea ce auzim ? Credem, auzim și știm.

„Cred, Doamne, și mărturisesc că Tu ești adevăratul Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu" spunem într-o rugăciune dinaintea Împărtășaniei.

Duminica de astăzi este lecția femeii desconsiderate care, primindu-L pe Dumnezeu, lăsându-se curățită de prezența Lui, identifică pe Domnul, știe că este Hristos, Mântuitorul lumii : nu al unui munte, nu al unui Ierusalim, ci al Ierusalimului întreg, care, prin prezența lui Hristos, este lumea întreagă.

Să facă Dumnezeu ca, închinându-ne în duh și-n adevăr în Ierusalimul cel pământesc al Bisericii, să ne împărtășim mai cu adevărat de apa cea vie care este întru noi, pentru că este împărăția cerurilor cea din noi ; și să spunem și noi laolaltă cu cetățenii cetății de astăzi : Credem nu numai pentru vorbele pe care le-am auzit, ci și fiindcă noi înșine am simțit că Domnul este cu noi. Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A VI-A DUPĂ PAȘTI (A ORBULUI)

Hristos a înviat, iubiților ! și Bine v-am regăsit !

Iată-ne ajunși în Duminica a VI-a după Paști, numită și „a orbului" și veți vedea că-și merită numele, după ce vom citi împreună și vom gândi asupra textului Evangheliei, ce se găsește în Evanghelia a 4-a, aceea de la Ioan în capitolul 9, 1-38 :

«Și, trecând Iisus, a văzut un om orb din naștere. Și ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: învățătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?

Iisus a răspuns: Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu.

Trebuie să fac, până este ziuă, lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze.

Atât cât sunt în lume, Lumină a lumii sunt.

Acestea zicând, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat și a uns cu tină ochii orbului.

Și i-a zis: Mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului. Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând.

Iar vecinii și cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: Nu este acesta cel ce ședea și cerșea?

Unii ziceau: El este. Alții ziceau: Nu este el, ci seamănă cu el. Dar acela zicea: Eu sunt.

Deci îi ziceau: Cum ți s-au deschis ochii?

Acela a răspuns: Omul care se numește Iisus a făcut tină și a uns ochii mei; și mi-a zis: Mergi la scăldătoarea Siloamului și te spală. Deci, ducându-mă și spălându-mă, am văzut.

Zis-au lui: Unde este Acela? Şi el a zis: Nu ştiu.

L-au dus la farisei pe cel ce fusese oarecând orb.

Şi era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină şi i-a deschis ochii.

Deci iarăşi îl întrebau şi fariseii cum a văzut. Iar el le-a zis: Tină a pus pe ochii mei şi m-am spălat şi văd.

Deci ziceau unii dintre farisei: Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ţine sâmbăta. Iar alţii ziceau: Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni? Şi era dezbinare între ei.

Au zis deci orbului iarăşi: Dar tu ce zici despre El, că ţi-a deschis ochii? Iar el a zis că prooroc este.

Dar iudeii n-au crezut despre el că era orb şi a văzut, până când n-au chemat pe părinţii celui ce vedea.

Şi i-au întrebat, zicând: Acesta este fiul vostru, despre care ziceţi că s-a născut orb? Deci cum vede el acum?

Au răspuns deci părinţii lui şi au zis: Ştim că acesta este fiul nostru şi că s-a născut orb.

Dar cum vede el acum noi nu ştim; sau cine i-a deschis ochii lui, noi nu ştim. Întrebaţi-l pe el: este în vârstă; va vorbi singur despre sine.

Acestea le-au spus părinţii lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii puseseră acum la cale că, dacă cineva va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă.

De aceea au zis părinţii lui: Este în vârstă; întrebaţi-l pe el.

Deci au chemat a doua oară pe omul care fusese orb şi i-au zis: Dă slavă lui Dumnezeu. Noi ştim că Omul acesta e păcătos.

A răspuns deci acela: Dacă este păcătos, nu ştiu. Un lucru ştiu: că fiind orb acum văd.

Deci i-au zis: Ce ţi-a făcut? Cum ţi-a deschis ochii?

Le-a răspuns: V-am spus acum şi n-aţi auzit? De ce voiţi să auziţi iarăşi? Nu cumva voiţi şi voi să vă faceţi ucenicii Lui?

Şi l-au ocărât şi i-au zis: Tu eşti ucenic al Aceluia, iar noi suntem ucenici ai lui Moise.

Noi ştim că Dumnezeu a vorbit lui Moise, iar pe Acesta nu-L ştim de unde este.

A răspuns omul şi le-a zis: Tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu ştiţi de unde este şi El mi-a deschis ochii.

Şi noi ştim că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acesta îl ascultă.

Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naştere.

De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu, n-ar putea să facă nimic.

Au răspuns şi i-au zis: În păcate te-ai născut tot, şi tu ne înveţi pe noi? Şi l-au dat afară.

Şi a auzit Iisus că l-au dat afară. Şi găsindu-l i-a zis: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?

El a răspuns şi a zis: Dar cine este, Doamne, ca să cred în El?

Şi a zis Iisus: L-ai şi văzut! Cel ce vorbeşte cu tine, Acela este.

Iar el a zis: Cred, Doamne. Şi s-a închinat Lui.»

Iată-ne aşadar în zi de sâmbătă, parcă anume aleasă de Domnul să-i mai smintească o dată, în sens pozitiv şi minunat, pe fariseii tuturor lumilor şi tuturor religiilor lumii.

Iată că Domnul vine astăzi să mai ridice o dată ocara unei boli. De data aceasta era o boală lungă (vă daţi seama!) din naştere, a cuiva. Iar ideea aceea pe care părinţii o susţin: „Este în vârstă, întrebaţi-l pe dânsul", ne duce cu gândul că trecuse de douăzeci şi unu de ani, adică vârsta majoratului, vârstă de la care dădea seamă de cele ce spunea înaintea Sinedriului şi înaintea fariseilor.

Vine Domnul şi răspunde la o întrebare cu o vindecare. Ceea ce-L determină pe Mântuitorul să-l vindece este întrebarea aceasta oarecum duplicitară a apostolilor: „Învăţătorule, cine a păcătuit, acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb?"

Şi, vedeţi că şi noi avem aceeaşi tendinţă: atunci când vedem câte un copil bolnav sau câte un om bolnav, să spunem: Oare păcatele cui le trage? Nimeni nu trage păcatele nimănui dacă este cu Hristos. Pentru că şi acum, iată, Domnul vine să restaureze omul

și să-i dăruiască ce avea mai de preț: lumina. O face prin atingerea de Sine și o face dăruindu-Se pe Sine ca Lumină, lui. Pentru că Domnul atrage atenția că boala acestuia, orbirea lui, nu ține nici de păcatele lui, deci, cu atât mai mult, nici de păcatele părinților lui ci, spune El, că a rămas orb ca să se arate într-însul lucrurile lui Dumnezeu. Și Domnul dă apoi o scurtă pildă care are o semnificație deosebită în contextul acesta: „Trebuie să fac, până este ziuă, lucrurile Celui ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, Eu sunt Lumina lumii."

Domnul schimbă un pic direcția de privit spre lumină și ne îndeamnă la ceea ce ne îndeamnă întotdeauna de altfel, să lucrăm cât este ziuă: acum. Să lucrăm în calendarul creștinului, care n-are decât o singură filă: aceea de azi, pentru că de cea de mâine nu poate să țină seama, iar de cea de ieri, dacă n-a folosit-o cum trebuie, n-a făcut decât să adauge alte păcate la păcatele sale.

Domnul face gesturi care, la prima vedere, par să șocheze: scuipă jos, face tină și unge cu tină ochii orbului. A luat lucrurile cele mai neînsemnate pe care le are, aproape cele care jignesc cel mai mult ochiul nostru: scuipatul și noroiul. Și a arătat Domnul încă o dată că pe cele netrebnice le face trebuitoare și le face binecuvântate, câtă vreme sunt făcute cu binecuvântarea Lui. Să nu ne închipuim acum, cum vor să facă unii care au trecut demult de Evanghelie cu speculațiile lor, să credem neapărat că Hristos avea în salivă vreun medicament ascuns sau vreo putere energetică supraalimentată sau vreun unguent special. Nu. Era saliva omului Iisus, era tina pământului lui Israel, ; dar la saliva omului Iisus și la tină, la huma lui Israel, se adăuga divinitatea lui Hristos Celui care în huma lui Israel se întrupase.

Domnul vindecă pe orb, dar vindecarea vine și cu ascultare, pentru că-i unge ochii și nu-i redă imediat vederea, ci-l trimite să se spele la scăldătoarea Siloamului, la fântâna Siloamului. Era locul unde se adunau, de altfel, evreii în speță, fie să se alimenteze cu apă, fie tocmai pentru astfel de vindecări. Și iată că la fântâna Siloamului mergând orbul, spălându-se, îndată pecetea aceea, solzii de nevedere, au căzut de pe dânsul.

Șocul vine de data aceasta pentru cei din jurul lui: Nu cumva acesta este cerșetorul care cerșea acolo și acolo? Ba da, spuneau unii. Ba nu, ziceau alții, doar seamănă cu el. Lumea era deja șocată. Minunea ce se săvârșise venea să dărâme tot ceea ce știau ei, și orbul o va spune la un moment dat, atunci când va respinge acuzațiile fariseiilor: Cine a mai văzut până acum orb din naștere, vindecat?

Minunea pe care Hristos o face vine să-l reașeze acolo unde era locul omului prin minunea creației. Hristos nu suspendă nici o lege, ci, din contră, îl întoarce pe om în limitele lui normale, pentru că normal este ca orbul să nu existe, ci tot omul să vadă; ca surdul să nu existe, ci tot omul să audă; ca șchiopul să nu șchiopăteze, ci tot omul să meargă, să meargă bine. Acestea erau lucrurile lui Dumnezeu. Așa le făcuse Dumnezeu dintru început pe toate: pe om văzând, auzind, vorbind, mergând.

Dar el spunea de fiecare dată, la îndoielile celorlalți: Eu sunt. Și îl întreabă: Cum s-au deschis ochii tăi? Se miră toți. Iar răspunsul lui este un răspuns de mireasmă teologică, să-i spunem: „Omul care se numește Iisus a făcut tină și a uns ochii mei" și apoi spune că a fost trimis la apa Siloamului, s-a spălat și „mergând și spălându-mă, am dobândit vederea." Și-l întreabă: „Unde este Acela?" „Nu știu", le-a răspuns el. Nu știa pentru că Iisus Hristos nu făcuse lucrul acesta la vedere. Nici una dintre minunile Lui, repet, nu este făcută pe stadionul din Ierusalim, sau ca să atragă aplauzele sau chiotele mulțimii. Nici una nu este făcută cu propagandă: Veniți astăzi lângă Scăldătoarea Siloamului, că Hristos va vindeca pe cineva! sau: Veniți pentru că vi se vor distribui energii pentru vindecare! sau: Stați cu noi, că vi se va distribui o energie specială, pentru a mirosi, sau pentru a vedea, sau pentru a auzi. Nu, nimic din toate acestea. „Nu știu."

În lipsa acestui martor care ar fi putut să spună că El l-a vindecat, adică Dumnezeu nostru Iisus Hristos, orbul din naștere este dus înaintea fariseilor și iarăși aceștia cad în ispita aceea care, vă mai aduceți aminte, au mai avut-o și la Vitezda. Ei nu văd bucuria omului, nu văd bucuria pe care Dumnezeu o dăruiește comunității, reintegrând în această comunitate un om, ci iarăși văd îngust,

stupid de îngust, legea conform căreia sâmbăta, ziua de sabbat, era zi de sabbat.

Păi Dumnezeu se odihnise cu degetul pe pleoapele lui, Dumnezeu se odihnise dându-i lumină omului. În ziua aceea pe care ei o socoteau de sabbat, Hristos se odihnise deasupra capului omului respectiv, vindecându-l. Era Duhul Lui Care plutea deasupra apelor, ca la creație. Era iarăși și iarăși certitudinea că Hristos chiar când se odihnește, nu se retrage din lume și că pronia divină acționează tot timpul în lume, chiar și atunci când unii dintre noi avem senzația că Dumnezeu a murit.

Are loc acest rechizitoriu în care iarăși tina și scuipatul intervin și aproape că te bufnește râsul când te gândești ce ochi vor fi făcut fariseii auzind că, cu scuipat și cu tină, cineva orb din naștere poate fi vindecat. Necrezându-l nici de data aceasta, îi chiamă părinții. Și părinții săracii, de teama de a nu fi scoși afară din sinagogă, pentru că, este consemnat și în Evanghelie, iudeii se sfătuiseră de-acum că, dacă-L va mărturisi cineva pe Iisus Hristos, să fie dat afară din sinagogă, cum o altă teamă de iudei îi va face și pe apostoli să se retragă din lume în prima fază, deci, de teama iudeilor, părinții zic: „Este în vârstă; înterpați-l pe dânsul." Adică un fel de Ponțiu Pilat: o spălare și de data aceasta tot pe mâini și tot în fața mulțimii. Îi trimiteau să-l asculte pe tânăr, ca și cum el ar fi avut responsabilitatea vindecării lui. El e de vină că l-a vindecat.

Fariseii îl cheamă pe om și-i spun: „Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că omul Acesta e păcătos." Omul nu refuză să dea slavă lui Dumnezeu, dar răspunde: „Dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că eram orb și acum văd." Pentru că el vede în taina aceasta, în minunea aceasta cea mare, ceea ce spunea Hristos despre El că este: Lumina lumii. Omul nu se mai raporta la o lumină oarecare, numai aceea cu care vede. Cred că am putea adăuga aici: Eu văd și văd bine, văd extrem de bine. Văd extrem de bine unde e păcatul și unde este Lumina, unde este dăruitorul de îngustime și unde este Dăruitorul de libertate.

Vedeți, pentru că în general creștinismului i se reproșează că are o cale extrem de îngustă spre împărăția lui Dumnezeu. Este

îngustă, dar este binecuvântată de Dumnezeu. Și bigoții noștri, creștini fiind, când ajung să țină mai mult litera decât duhul literei, ucid, orbesc.

Fariseii ar fi fost în stare să-l facă pe om să orbească, să-i scoată ochii, pentru că fusese zi de sabbat și vindecarea lui avusese loc în zi de sabbat. Ar fi fost în stare să ia darul lui Dumnezeu de la om. Nu vedeau darul lui Dumnezeu, nu vedeau Dăruitorul, vedeau numai faptul că darul și Dăruitorul se opuneau la tot ceea ce învățaseră ei până atunci, la tot ceea ce știau ei până atunci. De altfel, chiar în mijlocul lor apar deja primele discuții, pentru că o parte dintre ei spuneau: Nu poate fi un păcătos cel care face astfel de fapte pe care numai Dumnezeu le poate face sau numai cu ajutorul lui Dumnezeu pot fi făcute, iar alții susțineau: Ba nu, este păcătos, pentru că a călcat ziua sabbatului.

Interesant este că ucenicul acesta vindecat - pentru că este ucenic, de vreme ce-L vestește deja pe Iisus Hristos - aproape că le dă cu tifla fariseilor: De ce voiți să auziți încă o dată despre vindecarea mea, cu alte cuvinte - nu cumva voiți să vă faceți și voi ucenicii Lui?

Lui poate că i se părea cel mai normal lucru că văzând minunea aceasta cea mare, să se facă ucenicii Lui. Fariseilor, nu. Lui i se părea lucrul cel mai firesc ca, după o viață întreagă de nevedere, să vadă. Fariseilor, nu. Lui i se părea firesc că un om, numai dacă e sfânt, sau ține de sfințenia lui Dumnezeu putea să facă această trecere din nevedere în vedere. Fariseilor, nu. Fariseii rămâneau în continuare oameni ai lui „nu", în vreme ce noua Biserică ce se năștea prin astfel de apostoli vindecați din nevedere în vedere, se făcea Biserica unui „Da" imens, unui „Da" pentru împărăția lui Dumnezeu.

Când ei spun că „Noi nu-l știm pe Omul acesta" (fariseii), omul le răspunde „Tocmai în aceasta stă minunea, că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii."

Minunea cea mare era că Cel care-l vindecase nu venea din îngustimea înguștilor lumii, ci venea din lărgimea înălțimilor lui Dumnezeu. Taina cea mare aceasta este: că nu știți de unde este totuși El m-a vindecat, a deschis ochii mei și „noi știm că Dumnezeu

nu-i ascultă pe păcătoşi; iar de este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acesta îl ascultă."

Iată-ne şi pe noi chemaţi ca, ascultând de voia lui Dumnezeu, să fim ascultaţi de Dumnezeu. „Din veac nu s-a auzit să fie deschis cineva ochii unui orb din naştere. De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu, n-ar putea să facă nimic."

Orbul identifică în taina cea mare a luminii Lumina lumii; în alungarea beznei pe Cel care avea să alunge bezna din iad; în aducerea lui la normalitate pe Cel care avea, prin moartea Lui, să recreeze lumea. Argumentul fariseilor este de-a dreptul penibil şi, din păcate, ne încearcă şi pe noi câteodată. „În păcate te-ai născut tot, şi tu ne înveţi pe noi?" Se mai aude şi în Biserica noastră câteodată şuşotind: Apoi cine, desfrânata asta să ne înveţe pe noi ce este Dumnezeu? sau: Beţivanul acesta să ne înveţe pe noi cine este Dumnezeu? sau: Omul acesta care nu prea calcă în Biserică să ne înveţe pe noi cine este Dumnezeu? Nici nu trebuie să ne înveţe. Nu trebuie să căutăm argumente pentru existenţa lui Dumnezeu, ci să-L căutăm pe Dumnezeu. Să-L căutăm pe Dumnezeu cu toată inima noastră şi cu tot cugetul nostru, pentru că nu argumentele ne vor da credinţa, ci actul în sine al căutării lui Dumnezeu ne-o va întări şi ne va face să ne bucurăm de El. O fi suficient aceasta?

Reacţia este imediată: „şi l-au dat afară." N-aveau nevoie în sinagogă de unul care să-L mărturisească pe Hristos. Omul cel ce nu văzuse, se făcuse învăţător de Dumnezeu şi nu putea tăcea. N-avea voie să tacă. Nu putea. Lumina din ochii lui nu mai îngăduia întunericul să stea într-însul. Şi întâlnirea cu Hristos este fundamentală. Iisus Domnul îi spune: „Crezi Tu în Fiul lui Dumnezeu?" El nu zice: „Da, Doamne, cred." Nu. Întreabă: „Cine este, Doamne, ca să cred Într-Însul?". Iisus i-a spus: „L-ai şi văzut! Şi Cel ce vorbeşte cu tine Acela este. Iar el a zis: Cred, Doamne. Şi s-a închinat Lui."

Cei care mai aveţi senzaţia că a fi credincios înseamnă numai a crede în Dumnezeu şi a spune din când în când: „Cred în Dumnezeu", luaţi aminte la finalul Evangheliei de astăzi! „Cred,

Doamne. Şi s-a închinat Lui." Credinţa merge întotdeauna mână în mână cu această închinare în duh şi-n adevăr, cum ne învaţă Evanghelia de Duminica ce a trecut.

Aş vrea să încheiem astăzi cuvântul cu o poezie din cântările sau din scrierile Sfântului Cuvios Ioan de la Neamţ, din volumul: „Dor de pustie, dor de cer". Iată o poezie scurtă, ce se cheamă „Fără El"!

Ce sunt eu fără de Domnul?
Sunt un praf de oase reci,
Hrana viermilor din groapă
Şi a muncilor de veci.

Mintea mea, fără raza luminărilor de sus,
Este bezna nesfârşită după veşnicul apus.
Ochii mei, fără privirea spre Părintele ceresc
Sunt ca ochii negrii ai celor care orbesc.

Gura mea, fără mişcarea darului lui Dumnezeu
Este clopot fără limbă, fără glas, mereu, mereu...
Însăşi biata mea ureche fără Duhul cel Sfânt
Este zdreanţă agăţată care tremură la vânt.

Iar la mâini şi la picioare, dacă Domnul nu dă spor,
Lucrul meu atunci şi mersul este veşnic pierzător.
Fără darul Sfintei Torţe eu sunt vierme stricător
Căci, trăind fără Lumină, fără de nădejde mor.

Spre cine s-au îndreptat mai întâi ochii celui care a văzut lumina, dacă nu spre Cel care a dăruit lumina?

„Ochii mei, fără privirea spre Părintele ceresc
Sunt ca ochii negrii ai celor care orbesc."

Ce lumină i-a dat Hristos orbului astăzi? I-a dat Lumina cea vie, Lumina lumii, Care este însuşi Domnul. Şi ştim, iată, de la Sfântul Cuvios Ioan Iacob Hozevitul că:

„Fără darul Sfintei Torțe eu sunt vierme stricător
Căci, trăind fără Lumină, fără de nădejde mor."

Văzând dragostea și credința orbului, Domnul i-a dăruit nădejde. Să credem așadar că Fiul lui Dumnezeu ne va vindeca pe toți Și va lua de pe ochii noștri solzii necredinței, dăruindu-ne puterea de a-L vedea în Veci. Amin.

PREDICĂ LA ÎNĂLȚAREA DOMNULUI

Hristos s-a înălțat!

Iată că ne-a îngăduit Dumnezeu, din Vinerea în care erau tulburate cele mai de jos al pământului și ne șopteau morții că a intrat Hristos să zdrobească lanțul cu care au fost legați, ne-a îngăduit să vedem sfânta zi a Învierii și să ne bucurăm toți, plângând și strigând unul către celălalt că: „Hristos a înviat din morți/ Cu moartea pe moarte călcând/ Și celor din mormânturi/ Viață dăruindu-le."

A urmat apoi lecția pe care Dumnezeu a rânduit, prin Biserică, s-o primim fiecare dintre noi, pentru că nu ne-a lăsat Dumnezeu fără cuvântul Lui și fără dragostea Lui nici întrecerea celor patruzeci de zile, de la sfânta zi a Învierii până iată: în Joia aceasta minunată a Înălțării Domnului. Ne-a dăruit mai întâi pilda de credință a lui Toma, mai apoi bucuria în întâmpinarea Domnului a femeilor mironosițe; ne-a învățat mai apoi, deodată cu slăbănogul, că avem Om care să ne arunce în scăldătoarea Vitezda, care este Biserica, scăldătoareea cea cu șapte pridvoare ale Sfintelor Taine, care ne este dată fiecăruia dintre noi spre a ne întări credința în Dumnezeu. Am fost mai apoi în Samaria, să învățăm din puțul gândirii lui Dumnezeu, că nu mai este nouă a ne închina oriunde și

oricum, ci numai în Duh și în Adevăr; iar mai apoi, iată, în Duminica ce abia a trecut, Dumnezeu ne-a învățat că trebuie să ne spălăm în apa cea sfântă a Botezului, pentru ca tot ceea ce înseamnă zgura păcatelor să piară de pe ochii noștri, să vedem Lumina lumii, Lumina cea adevărată care este Domnul și Dumnezeul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

N-am fi avut cuvinte să rostim astăzi despre Înălțarea Domnului și, dacă laolaltă ne-am pune toți să creem câte un acatist fiecare în parte, tot n-am da slavă, cum se cuvine, acestei minuni care împlinește în ea toate proorocirile Vechiului Testament cu privire la Mesia, la Cel ce avea să vină pentru mântuirea lumii. Acum suntem siguri că Iisus Hristos este Dumnezeu. Și mai cu seamă suntem siguri încă o dată pentru că după învierea Lui, iată-L, cerurile s-au deschis și apostolii L-au văzut înălțându-Se, binecuvântând cu amândouă mâinile și așezându-Se de-a dreapta Tatălui în veșnicie.

Spuneau profeții Vechiului Testament, mai cu seamă Zaharia, că lucrul acesta se va întâmpla și toți îi râdeau în nas. Spunea Isaia că se va întâmpla acest lucru și nimeni nu l-a crezut. Spunea în înțelepciunea lui Solomon că se va întâmpla, și nimeni nu l-a crezut. A spus-o Domnul Însuși că se va întâmpla, și nu L-au crezut decât câțiva.

Iată! Astăzi toți cei care n-au crezut în Domnul s-au rușinat de El, pentru că îngerii din ceruri vesteau înălțarea Lui acolo unde Îi era locul dintâi: de-a dreapta Tatălui. Numai că ce noutate aduce sărbătoarea de astăzi? Aduce noutatea că firea noastră omenească se înalță cu Hristos de-a dreapta Tatălui, acolo unde îi era locul de la Facere. Se reîntoarce firea omenească în Rai, de-a dreapta Tatălui. Se întoarce firea omenească la starea dintâi, aceea care nu avea nevoie de Moartea și de Învierea lui Hristos pentru a se păstra curată, dacă ar fi păstrat porunca aceea minunată de a nu mânca din pomul cunoașterii binelui și a răului, spre a nu vedea moartea.

Astăzi cerurile s-au deschis, binevestindu-ne tuturor că, iată, Domnul s-a așezat de-a dreapta Tatălui. Și noi suntem astăzi bucuroși, iar bucuria noastră ne face împreună-părtași cu ucenicii Domnului la bucurie. Astăzi suntem ucenici ai lui Hristos și apostoli ai învierii și

ai Înălţării Lui, pentru că împreună am fost martorii aşezării Lui de-a dreapta Tatălui şi mai cu seamă suntem apostoli concomitent cu ei, pentru că troparul de la strană nu minte niciodată. Şi troparul ne-a spus astăzi că în bucurie ne facem şi noi ucenici ai lui Hristos.

Iată aşadar: cerurile s-au deschis şi Fiul lui Dumnezeu a şezut de-a dreapta Tatălui. Haideţi să vedem ce I-a dăruit firea omenească lui Dumnezeu! A prefaţat minunat cântarea Utreniei că oile cele rătăcitoare I-au dăruit lui Dumnezeu numai din cele rele. Aduceţi-vă aminte de Joia Patimilor şi de Vinerea Patimilor, cu scuipăturile, cu lovirile, cu umilinţele aduse lui Dumnezeu, cu însulitarea lui Dumnezeu şi, mai cu seamă, cu răstignirea Lui.

Ce dăruieşte în schimb Hristos oamenilor? Iată: primul şi ultimul gest al lui Dumnezeu către oameni a fost binecuvântarea. Se înalţă Hristos însuliţat în coastă, dar mâinile Lui binecuvântează; se înalţă Hristos de-a dreapta Tatălui, dar este esenţial că de acolo, din coasta Lui împunsă, va curge până la sfârşitul veacurilor Sângele cel de viaţă dătător al Sfintei Liturghii, al Sfintei împărtăşiri cu Sângele şi Trupul Său. Se înalţă Hristos de-a dreapta Tatălui, arătând că locul firii umane acesta este: înălţată în binecuvântare de-a dreapta Tatălui.

Minunat lucru a rânduit Biserica Ortodoxă Română mai cu seamă, pomenind eroii neamului românesc în această Joie a Înălţării Domnului. De ce au pomenit-o şi de ce au pus-o Părinţii Bisericii Ortodoxe Române, mai cu seamă, această sărbătoare a eroilor în această Joie a înălţării? Haideţi să luăm seama împreună!

Îndată după pogorârea Sfântului Duh, ţineţi minte că s-a constituit nucleul acela al Bisericii, din care s-au ales şi câţiva oameni care serveau la mese, dar care aveau şi darul predicării. Unul dintre ei era Arhidiaconul Ştefan, acela despre care ştiţi toţi că este primul martir în numele lui Iisus Hristos, pentru că este şi el, asemenea lui Hristos, scos afară din cetate şi, pentru că-L vesteşte pe Hristos, este ucis cu pietre. Şi spune Ştefan două lucruri grele. Asemeni lui Hristos pe Cruce: „Doamne, spune, nu le socoti, iartă-le lor aceasta, că nu ştiu ce fac", dar mai spune ceva: „Văd cerurile deschizându-se şi Fiul lui Dumnezeu stând de-a dreapta Tatălui", semn că Hristos era acolo.

Vedeţi frăţiile voastre, este mare diferenţă între Hristos care şade şi Hristos care stă; Hristos care şade pe scaunul împărătesc al Judecăţii, este Hristos Judecătorul. Hristos care stă şi Acela pe care-l vedem în marea majoritate a icoanelor; deci numai partea aceasta de la brâu în sus, El stă în picioare în icoana aceea. Hristos care stă este Hristos primitor, Cel care-Şi primeşte prietenii, oaspeţii la Cina cea Cerească.

Ori Sfântul Ştefan, murind pentru Hristos, moare pentru El şi pentru nici o altă ideologie decât pentru Învierea lui Hristos. Şi Hristos îl primeşte în împărăţia cerurilor. Şi Hristos ştie să-şi primească prietenii la Masa cea din împărăţia lui Dumnezeu, la Cina cea veşnic de taină a împărăţiei lui Dumnezeu.

Acesta este sensul pentru care astăzi ne pomenim martirii. Hristos, pe eroii noştri îi primeşte în poziţie de drepţi. Dumnezeu îi primeşte în picioare ca jertfă a prieteniei lor pentru El. Fără îndoială că eroilor români, nu pentru că am vrea noi neapărat să le punem ceva în plus, Dumnezeu le-a dăruit un har deosebit.

Ţineţi minte că una dintre cântăile ce se cântă la Înviere este şi aceasta: „Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru?" Cât de mare trebuie să fie Dumnezeul românilor, dacă în ciuda tuturor valurilor imense care s-au abătut peste noi şi peste Biserica noastră, am rezistat datorită tocmai acestor mici în împărăţia oamenilor, mari în împărăţia lui Dumnezeu, pe care, iată, Dumnezeu i-a învrednicit să vadă cerurile deschizându-se şi Fiul lui Dumnezeu şezând de-a dreapta Tatălui! Nimic din ceea ce suntem noi astăzi n-am fi fost dacă în picioarele Sfintelor Mese n-am fi avut moaşte ale sfinţilor, ale martirilor şi ale eroilor neamului nostru.

Sunt unii care acum încep să facă pete pe piele când ne aud vorbind de neamul românesc, de Biserica Ortodoxă şi de mântuirea sufletelor. Îi deranjează pentru că sunt singurele adevăruri care nu vor pieri niciodată. Pentru că înaintea lui Dumnezeu ne vom prezenta din Biserica Ortodoxă, ca oameni, membri ai neamului românesc şi sperând, nădăjduind în mântuirea noastră.

Iubiţilor, nu este lucru puţin ca în istoria sa, România s-a învecinat întotdeauna cu duşmani răpaci, care întotdeauna au vrut câte ceva în plus de la noi; le dăduse şi lor Dumnezeu pământ, ei

au vrut mai mult; le-a dat Dumnezeu oameni, ne-au vrut robi; le-a dat Dumnezeu o limbă, au vrut să o înrobească pe a noastră şi să ne facă pe noi a vorbi limba lor, le-a dat Dumnezeu o Biserică, n-au ştiut să şi-o păstreze curată, ci au făcut politică din ea şi au încercat întotdeauna să supună în numele politicii lor, ascunzându-L pe Hristos în floarea mizeriei lor, tot timpul murdărindu-L cu ideile lor şi încercând de fiecare dată să acapareze în numele Lui. Dar Dumnezeu s-a vădit a fi mare pentru neamul românesc, pentru că, iată-ne astăzi, în mijloc de Transilvanie, vorbind românește, într-o Biserică Ortodoxă. Nu se putea monument mai minunat pentru eroii neamului român decât o biserică în construcţie, o biserică ce se ridică!

Nimic n-am fi fost astăzi dacă oasele strămoşilor noştri n-ar fi lutul din care se fac cărămizile bisericii noastre. Nimic n-am fi fost astăzi dacă n-ar fi ştiut să moară în numele lui Hristos cei pe care Hristos i-a ales să trăiască în această zonă ce se cheamă minunat: România, şi care are binecuvântarea lui Dumnezeu de la începuturile sale ca ţară şi ca popor. Pentru că noi nu suntem dintre neamurile acelea care au ridicat praful Europei în copitele cailor, purtându-ne borna de hotar legată de şaua calului, ci borna noastră a fost Crucea. Şi Hristos niciodată nu ne-a părăsit, nici ca neam, nici ca Biserică.

Spún unii că ne-am învecinat cu ungurii, alţii spun că ne-am învecinat cu bulgarii, alţii spun că ne-am învecinat cu ruşii, sau cu ucrainienii sau cu mai ştiu eu care. Mint toţi. Poporul românesc nu s-a învecinat decât cu o singură împărăţie, pentru că întotdeauna românul a privit în sus. Nădejdea lui a fost numai la Dumnezeu. Singura noastră graniţă a fost cu Hristos, cu împărăţia lui Dumnezeu. Şi, de fiecare dată, de aceea am fost tari: pentru că vecinul nostru de seamă, prietenul nostru Hristos ne-a stat alături. Aşa este de mare Joia de astăzi, pentru că este Joia înălţării neamului românesc alături cu eroii săi, de-a dreapta Tatălui!

Ce-a rămas din eroii noştri, ce-a mai rămas din memoria lor în cugetele unor tineri cărora le sunt vânturate pe sub nas tot felul de alte idealuri? La aceasta trebuie să ne gândim noi şi aceasta este misiunea noastră astăzi! Cât ne mai rămâne din Cruce peste

*Predica a fost rostită într-o astfel de Biserică în construcţie, cu hramul Intrarea în Biserică a Maicii Domnului; Lazaret III, Sibiu

câţiva ani, acum când alţii ridică tot felul de alte semne ale schimbării vremurilor? Ce va rămâne din Bisericile noastre acum când, iată, mai lesne este să ridici o bodegă decât o biserică? Să dărâmi o biserică e mai uşor decât să zideşti una nouă. Ce va rămâne din sufletele noastre când Dumnezeu va veni a doua oară să ne judece, vii şi morţi laolaltă? Spre aceasta trebuie să gândim! Şi de aceea rugăciunea Bisericii astăzi s-a înălţat către Dumnezeul slavei, să nu facă să piară neamul românesc.

Iată, aşadar, iubiţilor, sărbătoarea de astăzi este, dacă vreţi, sărbătoarea tuturor martirilor noştri. Şi când spun aceasta nu-i pomenesc numai pe cei pe care-i ştim noi că au căzut în haină militară pe toate câmpurile de luptă. Nu spun nici de cei care au căzut ucişi în casele lor, ci spun şi vorbesc despre toţi aceia care au murit vestindu-L pe Iisus Hristos; au murit vestind întotdeauna împărăţia lui Dumnezeu şi puterea Treimii peste neamul românesc.

Sunt unii care reproşează Bisericii Ortodoxe - şi nu mă feresc s-o spun - că a tăcut, că n-a făcut nimic cincizeci de ani sub comunişti. Păi, Dumnezeu să mă ierte, cine a dat mărturii neamului românesc timp de cincizeci de ani, în numele cui au murit? În numele unei profesiuni? În numele ingineriei lor sau a profesoratului lor? Nu-i adevărat. Gherla şi Aiudul au gemut de strigătele celor care-L vesteau pe Hristos. Preoţii noştri niciodată n-au încetat a vesti Joia Înălţării, Ziua eroilor şi nici că Hristos s-a înălţat de-a dreapta Tatălui. Evanghelia a fost tot timpul în mâna poporului. Biserica tot timpul i-a chemat pe oameni la rugăciune. Slava lui Dumnezeu tot timpul a fost invocată peste un neam oropsit şi uitat de toţi acei care acum ne dau lecţii de democraţie şi de bună purtare, într-o Europă care uită de prea multe ori că dacă n-ar fi fost Crucea ortodoxului român amărât şi pedepsit parcă de Dumnezeu, n-ar fi fost niciodată cu putinţă să existe acum splendorile locurilor pe care ei le calcă acum în picioare şi pe care se cred veşnic locuitori.

Iubiţilor, Joia cea Mare mai are o semnificaţie extraordinară, pentru că ne arată unde este direcţia privirii ortodoxului: Ortodoxul nu priveşte nici în stânga, nici în dreapta, nici în jos, ci totdeauna în sus şi înainte, pentru că Domnul s-a aşezat de-a dreapta Tatălui şi noi ştim că, odată înălţat la ceruri, se va ruga de

Tatăl acolo să ne pogoare Duhul cel Sfânt. Şi noi astăzi suntem deja în aşteptarea pogorârii Duhului Sfânt. N-avem voie să ne depărtăm de Ierusalim, n-avem voie să ieşim din Ierusalim, pentru că Domnul aici ne-a poruncit să rămânem. În Ierusalimul cel de sus, lucrurile vor sta altfel. Bucuria aceasta a Înălţării Domnului şi a pogorârii Duhului Sfânt se va întâlni totodată cu bucuria aceasta fantastică a trăirii laolată cu Iisus Hristos.

Dar Joia aceasta vreau să vă fie frăţiilor voastre şi nouă, preoţilor, şi frăţiilor voastre celorlalţi un alt început pentru mântuirea noastră. Încă odată şi încă o dată să punem început mântuirii noastre. Să spunem cât de binecuvântat este Dumnezeu că ne-a dăruit puterea de a vedea cerurile deschizându-se şi pe Fiul Său şezând de-a dreapta Sa. Suntem un neam bogat, pentru că înaintea lui Dumnezeu mulţi din neamul nostru au văzut cerurile deschizându-se şi pe Fiul lui Dumnezeu şezând de-a dreapta Tatălui.

În anul 1990 se punea problema realizării unui mormânt al eroului necunoscut, la Bucureşti. Şi s-au gândit părinţii, deci cei care erau pe vremea aceea conducătorii politici, să se adreseze Patriarhiei, rugându-i pe mitropoliţi mai cu seamă, să identifice mormintele eroilor români, de unde să se ia câte un os - noi am zice câte o bucată de moaşte - ca împreună să realizeze un erou necunoscut : fără cap, fără picioare, fără mâini, o grămadă de oase, să aibă senzaţia oamenii că nu merg la un sicriu gol, ci ca la prezenţa unui om acolo, Şi povestea un vlădică de-al nostru că după ce au strâns toate oasele, le-au spălat şi, la un moment dat, s-a rânduit să se citească rugăciunea aceasta : „Dumnezeul duhurilor" - o ştiţi şi frăţiile voastre - care de fiecare dată se citeşte la parastas şi, în momentul în care arheireul, Preafericitul, a zis : „Că Tu eşti Învierea şi Viaţa şi odihna adormiţilor robilor Tăi, eroi ai neamului românesc, căzuţi pe toate câmpurile de luptă", din sicriul de dinaintea lor a început să miroase a mir, fără să fi atins nimeni cu mir oasele, fără cas nimeni să fi spălat cu ceva special oasele acelea. Şi au priceput atunci taina cea mare a lui Dumnezeu : că eroii noştri, chiar dacă separat, poate că nu vor fi fost sfinţi - fiecare om este cu păcatul său , fiecare om este cu neputinţa sa, fiecare om cu căderea sa - dar, laolată, împreună, fac parte din Biserica cea triumfătoare

a lui Dumnezeu, care a triumfat în numele Crucii. Pentru că nu pleca ostaşul român fumându-şi ţigara, la război, ci pleca mergând să se spovedească şi să se împărtăşasecă. Preoţii militari erau lângă ei şi tot timpul le puteau da o mână de ajutor pentru înălţarea lor sufletească.

Au trecut românii Tisa şi nici n-au violat femei unguroaice, nici n-au ars oraşele, lucruri pe care în mod normal, un neam răzbunător le-ar fi făcut. Au trecut românii Prutul şi n-au călcat în picioare pe ruşii care i-au ţinut sub cizmă rusească atâta amar de vreme. Au ajuns românii să fie stăpâni la un moment dat, în ţara lor, dar n-au ucis în numele lui Iisus Hristos niciodată ci, din contră, au eliberat în numele lui Hristos.

Să luăm aminte, aşadar, la lecţia cea mare a eroilor noştri şi să pricepem odată pentru totdeauna că dacă vom pune sufletul nostru pentru Crucea lui Hristos pentru mântuirea noastră, pentru Evanghelia lui Hristos şi pentru Evanghelia neamului românesc, nu se poate să nu vedem cerurile deschizându-se şi pe Fiul lui Dumnezeu şezând de-a dreapta Tatălui.

Aşa să ne ajute Dumnezeu ! Aşa să ne binecuvânteze Dumnezeu ! Şi facă Domnul ca mereu, cu bucurie, să strigăm până la sfârşitul vieţii noastre şi dincolo, că : Hristos s-a înălţat de-a dreapta Tatălui, totdeauna, acum şi pururea şi-n vecii vecilor. Amin.

PREDICĂ LA DUMINICA A VII-A DUPĂ PAŞTI (A SFINŢILOR PĂRINŢI)

Hristos s-a înălţat, iubiţi credincioşi ! Şi prin Înălţare ne-a dăruit tuturor această bucurie de a ne vedea iarăşi faţă către faţă şi de a ne bucura iarăşi cuvânt către cuvânt, între noi. În Duminica aceasta sărbătorim a VII-a Duminică după Paşti, numită şi a Sfinţilor Părinţi. Îngăduiţi-mi să citim Evanghelia zilei : Evanghelia de la Ioan 17, 1-13 :

«În vremea aceea Iisus, ridicând ochii Săi către cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească. Precum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca să dea viață veșnică tuturor acelora pe care Tu I-ai dat Lui. Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Hristos pe Care L-ai trimis.

Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preaslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuți, cu slava pe care am avut-o la Tine, mai înainte de a fi lumea.

Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvântul Tău l-am păzit. Acum am cunoscut că toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine; pentru că cuvintele pe care Mi le-ai dat le-am dat lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit, și au crezut că Tu M-ai trimis.

Eu pentru aceștia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ai Tăi sunt. Și toate ale Mele sunt ale Tale, și ale Tale sunt ale Mele și M-am preaslăvit întru ei. Și Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-i în numele tău pe cei pe care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem și Noi.

Când eram cu ei în lume, Eu îi păstram în numele Tău, pe cei ce Mi i-ai dat; și i-am păzit și n-a pierit nici unul dintre ei, decât fiul pierzării, ca să împlinească Scriptura. Iar acum, vin la Tine și acestea le grăiesc în lume, ca să fie deplină bucuria Mea în ei.»

Răstigniți între sărbătoarea aceasta a Înălțării Domnului și binecuvântata Duminică a Pogorârii Duhului Sfânt, Duminica aceasta ne pune înaintea ochilor noștri icoana celor fără de care n-am putea fi Biserică.

Domnul, înainte de a Se înălța la ceruri, le spunea ucenicilor Săi să nu se rupă de Ierusalim, să nu se depărteze, ci acolo, în cuviință, să aștepte pogorârea Duhului Sfânt, venirea Duhului Adevărului, Celui care de la Tatăl purcede, Cel care le va da lor tot adevărul.

Iată că în Duminica aceasta ce face trecerea de la sărbătoarea cea mare a Înălțării Domnului, la sărbătoarea imensă a pogorârii

Duhului Sfânt, ne este pusă înaintea ochilor tocmai icoana aceasta a Părinților adunați în slavă, a ucenicilor rămași în Ierusalimul pământesc, cu nădejdea în Ierusalimul ceresc.

Într-o epocă ce prea adeseori calcă în picioare preoția, se cuvine să spunem, în această Duminică a Sfinților Părinți, câteva cuvinte despre preoția lui Hristos, despre preoția noastră, a fiecăruia dintre noi în parte, și mai cu seamă, despre preoția primită prin hirotonie de către unii dintre contemporanii noștri, care ne ajută pe fiecare dintre noi, în măsura în care noi credem că Hristos este Domnul și Dumnezeul nostru, ne ajută așadar, pe fiecare dintre noi să ne înălțăm de-a dreapta Tatălui.

Iată câteva cuvinte doar, legate de preoția lui Hristos, care este preoția Bisericii! Iată Domnul nostru Iisus Hristos, fiind deodată Dumnezeu și om, restabilește comunicarea între Dumnezeu și oameni. El face ca oamenii să audă glasul lui Dumnezeu, căci El este Cuvântul lui Dumnezeu cel Întrupat. Și pe de altă parte, este Cel înălțat la cer cu firea omenească, mijlocitor al oamenilor pe lângă Dumnezeu, Tatăl Său. Iată ce ne spune Sfântul Apostol Pavel într-o Epistolă către evrei, la capitolul 9, 24: „...ci chiar în cer, ca să Se înfățișeze pentru noi înaintea lui Dumnezeu", prezentându-L apoi ca Cel care aduce jertfa de Sine Însuși, pe care I-a făcut-o odată pentru totdeauna pentru frații Săi, adică noi oamenii.

Această funcție de **mijlocitor** către Dumnezeu și oameni este ceea ce se numește în mod **teologic** și în mod normal preoția lui Hristos. Din cauza aceasta **Domnului** Îi mai spunem și Marele Arhiereu: „Tu ești preot în veac" spunea despre El psalmistul, în Psalmul 109,4 care este citat mai apoi iarăși de Sfântul Apostol Pavel, ce spune: „Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec". Hristos este așadar Arhiereul, Marele nostru preot, este Cel care lucrează în lume prin Trupul Său cel tainic, al cărui cap este, și căruia noi îi spunem: Biserică.

Așadar prin Biserică Își face auzit glasul Său în lume. Pe ea o asociază întotdeauna Jertfei pe care El a adus-o și pe care o prezintă Tatălui. Hristos nu face nimic fără Trupul Său. Trupul nu face nimic

fără Capul său care este Hristos. Biserica, altfel spus, participă plenar la preoţia lui Hristos. Mare taină este aceasta, pentru că ea vădeşte conlucrarea fiecăruia dintre noi cu Iisus Hristos, căci noi suntem ai lui Dumnezeu, împreună lucrători, învaţă Sfântul Apostol Pavel.

Iată-ne aşadar în faţa tainei celei mari: Cine este Biserica? Numai preotul? Când hulim Biserica, îl hulim numai pe cel care, prin rânduiala canonică, a primit Taina hirotoniei? Sau ne hulim şi pe noi? Dacă noi ne socotim a fi deget mic la mâna Bisericii, şi suferim, oare nu doare şi capul? Oare nu-ţi suferă tot corpul, dacă piciorul este lovit? Iată unitatea Bisericii, ce se aseamănă cu unitatea corpului!

Dar mai este o preoţie, o preoţie aleasă pe care iată, Domnul a pus-o astăzi, în rugăciunea Lui din Evanghelia de la Ioan, înaintea Tatălui ceresc: „Eu pentru aceştia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ai Tăi sunt. Şi toate ale Mele sunt ale Tale, şi ale Tale sunt ale Mele şi M-am preaslăvit întru ei".

Sunt oameni asemenea nouă, crescuţi în familii creştineşti, care au trebuit să-şi păstreze fecioria până în momentul căsătoriei şi mai apoi, cei care au ales celibatul, şi-o păstrează pe viaţă, sunt oameni care din drag de Dumnezeu, şi bine ar fi să fie aşa mereu, din drag de Dumnezeu şi de slujire, din drag de Biserică, au îngăduit ca pe lângă crucea vieţii lor, să-L roage pe Domnul, să poarte şi crucile altora. Nu pregătirea îl face pe om preot. Se înşeală amarnic cei care cred că dacă termină cineva un seminar sau termină o facultate de teologie, a ajuns „popă". N-a ajuns „popă". El a ajuns un licenţiat în Teologie. Preot te face numai harul Duhului Sfânt, Care se pogoară în cadrul Sfintei Liturghii, prin invocarea arhiereului, cel care este, la rândul său, hirotonit de alţi arhierei. Şi prin această hirotonie, ce vine de la cuvântul grecesc „hiereus", preotul creştin ia parte într-un mod deosebit, mai activ, la sacerdoţiul Bisericii, la preoţia lui Hristos.

Dacă episcopul ţine oarecum rolul pe care-l deţine Moise în Vechiul Testament, faţă de poporul ales al lui Israel, care înainta prin pustie spre pământul făgăduit, preoţii sunt întrucâtva ca cei

şaptezeci şi doi de bătrâni ai poporului, care este peste tine şi voi pune peste ei, că Mă voi pogorî acolo şi voi vorbi cu tine şi voi lua din duhul care este peste tine şi voi pune peste ei, ca să ducă ei cu tine sarcina poporului, şi să nu o duci numai tu singur" ne spune cartea Numeri 11, 17. Sub această supraveghere unificatoare a episcopului, preoţii îndeplinesc în jurul lui funcţiuni aproape asemănătoare cu funcţiunile episcopului, dar la un nivel unde pot avea un contact personal cu fiecare credincios. Pot duce cuvântul lui Dumnezeu şi prezenţa mângâietoare, iertătoare şi vindecătoare a Duhului lui Dumnezeu, fiecăreia dintre oile pe care Dumnezeu li le rânduieşte. Preotul le iubeşte precum Domnul le-a iubit, şi asemănarea cea mai minunată a preoţiei este dată într-o imagine pe care o crează proorocul Iezechiel: „Pe oile cele slabe nu le-aţi întărit; oaia bolnavă n-aţi lecuit-o şi pe cea rănită n-aţi căutat-o, ci le-aţi stăpânit cu asprime şi cruzime. Şi ele, neavând păstor, s-au risipit şi, risipindu-se, au ajuns mâncarea tuturor fiarelor câmpului". Să nu fie aşa! Preoţia ţine de secerişul cel mult, cu lucrători puţini. Domnul Însuşi le spune Apostolilor: „Rugaţi deci pe Domnul secerişului ca să scoată lucrători la secerişul Său", în Matei, capitolul 9. Şi preoţii sunt aceşti lucrători chemaţi să secere holdele cele albe ale credincioşilor, pentru împărăţia lui Dumnezeu.

Ce chemare le face Dumnezeu preoţilor? Să luăm aminte la Evanghelia de la Matei 11,28-30 se spune: „Veniţi la Mine, toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi. Luaţi jugul Meu asupra voastră şi învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi găsi odihna sufletelor voastre. Căci jugul Meu e bun şi povara Mea este uşoară".

„Părinte Sfinte, păzeşte-i în numele Tău pe cei care Mi i-ai dat, ca să fie una, precum suntem şi Noi". Când este rostită această rugăciune? Fără îndoială că vă aduceţi aminte că este rugăciunea cea arhierească rostită de Domnul în Grădina Ghetsimani, în sudoarea aceea, şi ne face pe toţi să ne cutremurăm. Şi Domnul o face înainte de moartea Sa, ştiind sigur că se vor împrăştia oile după ce va fi bătut păstorul, dar, că se vor aduna mai apoi, ca o inimă vie în Trupul cel tainic al Bisericii, şi că inima aceasta cea vie va trimite sânge în tot corpul Bisericii, până la sfârşitul veacurilor.

Așa este cu preoții de astăzi, cei care cu adevărat și-au asumat misiunea de preot. Sunt mulți dezamăgiți de preoți astăzi. Și mulți preoți sunt dezamăgiți de colegii lor preoți, care încalcă jurământul cel sfânt dinaintea Altarului, de a-L vesti numai pe Dumnezeu, de a face totul numai pentru Dumnezeu, de a lucra numai în ogorul lui Dumnezeu. Vai celui ce încalcă jurământul! Dar luați aminte! Toți suntem Biserică! Preotul pe toți ne cheamă spre mântuire în numele lui Iisus Hristos, nu în numele său particular. Preotul tuturor le oferă binecuvântarea lui Dumnezeu nu în numele său, ci în numele lui Dumnezeu, Care dă binecuvântarea. Preotul frânge Pâine nu cu puterea sa, ci cu puterea lui Dumnezeu, din el. Preotul cuvântează nu cu puterea sa, cu cu puterea cea multă a lui Dumnezeu.

Fără îndoială că parcă este mai mult ca niciodată actuală rugăciunea Domnului către Tatăl ceresc, căci spune: Când eram cu ei în lume, Eu îi păstram în numele Tău, pe cei pe care Mi i-ai dat, și i-am păzit și n-a pierit nici unul dintre ei, decât fiul pierzării, ca să împlinească Scriptura. Iar acum, vin la Tine și acestea le grăiesc în lume, ca să fie deplină bucuria Mea în ei".

Care este bucuria preotului, în cele din urmă? Pentru că dacă stai și privești la activitatea lui de zi cu zi, este ca unul ce se înconvoaie sub jugul lui Dumnezeu, al purtării Sfintelor Taine, al umblării printre cei bolnavi, printre cei pe care nu-i mai bagă nimeni în seamă. Dar greutatea lui nu este greutate, pentru că jugul nu este jugul său, ci este jugul lui Hristos; și câtă vreme în numele lui Hristos a primit preoția, nu în numele unor interese obscure și înguste, cu adevărat jugul este ușor și bucuria lui Hristos preotul o are deplin în el.

Iată-ne așadar între Înălțarea de-a dreapta Tatălui și Pogorârea Duhului Sfânt, strânși laolaltă în Ierusalim, pentru ca Domnul să ne pogoare Duh Sfânt, prin preoții noștri, peste noi, fiecare dintre noi în parte. Domnul ne va aștepta pe fiecare, de fiecare dată, în prezența preotului, spre Spovedanie; ne va aștepta spre a primi Împărtășania; ne va binecuvânta nașterile din familie, ne va întări tristețile din înmormântările din familie. Și câtă vreme preotul este

preot în numele lui Hristos, și poartă harul demnității acesteia preoțești, bine ne este nouă să ne bucurăm împreună cu el de bucuria cea deplină în Hristos.

Există o poezie - rugăciune a unui creștin laic, Traian Dorz, un poet creștin, care se potrivește nespus de mult ca încheiere la cuvântul meu de astăzi:

„O, Doamne, ai milă de cei care-i chemi
Să vină pe urmele Tale,
Ajută-i în lupta din grele vremi
Nimic să nu-i frângă pe cale.

Ajută-l pe acel care-n urmă-a lăsat
Prea mari prietenii sau păcate,
Să nu-l mai întoarcă din drumul curat
Dorința spre cele lăsate.

Ajută-l pe-acel ce-a lăsat pe pământ
Iubiri prea adânci și prea grele
Să nu-ți lase calea cu sufletul frânt
Și inima-ntoarsă spre ele.

Ajută-l pe acel ce-a lăsat multe averi
Și scapă-l de orice robie,
Ca, slobod de-a lumii deșarte poveri
Să-ți poată urma numai Ție.

Ajută-l pe acela cu suflet bogat,
Ce ascunse păcate mai ține,
Pe-acel care Tu nu-l desparți de păcat
Păcatu-l desparte de Tine.

Ajută-l pe cel ce plecând lasă tot
Pe veci să se rupă de toate.
Să n-ajungă stâlp, ca femeia lui Lot
Privind blestemata cetate.

Ajută-l pe acel ce-a ajuns pe Altar
Şi nu-i pregătit de junghiere,
Să nu-l prindă frica de-al morţii hotar
Pierind, la un pas de-nviere.

Ajută-i pe toţi, când e clipa cea grea,
Să biruie tot ce-i mai leagă,
Ca, dând lumea-ntreagă pe dragostea Ta,
Să afle a Ta dragoste... întreagă".

Ca dând lumea-ntreagă pe dragostea Ta
Să afle-a Ta dragoste-ntreagă.

Cu alte cuvinte, bucuria lui Hristos să se afle deplin în noi! Este vremea să ne rugăm unii pentru ceilalţi, şi-n pragul acesta dintre Înălţarea Domnului şi Pogorârea Duhului Sfânt, plecaţi-vă genunchii, să ridice Dumnezeu preoţi vrednici din sânul poporului românesc. Să ridice preoţi vrednici în Biserica slavei Sale, să ne dăruiască păstorii de care avem nevoie să trecem prin pustiul acesta al drăceştilor ispite, până la Ierusalimul cel ceresc.

Se spune că, nu demult, acum câţiva zeci de ani, nişte femei mergeau la unul dintre părinţii duhovniceşti ai Bisericii Ortodoxe, la părintele Arsenie Boca, plângându-se de preoţii Bisericii şi spunând: N-avem preotul cutare, r.u-i bun preotul aşa, nu face aşa etc. Le-a spus atunci părintele: „Vreţi preoţi buni?" „Da", au spus ele. „Vreţi preoţi vrednici?" „Da", au spus ele. „Atunci, naşteţi-i!"

Rugaţi pe Dumnezeu ca în pântecele maicilor române să se nască preoţi vrednici de Dumnezeu, oameni care să poarte neamul românesc spre Înviere, cu fruntea sus, cu demnitate şi, mai cu seamă, slăvindu-L pe Dumnezeu.

Rugaţi-vă aşadar, pentru pacea Ierusalimului ceresc, rugaţi-vă ca Domnul să dăruiască celor care, cu efortul lor, cu dragostea lor, au primit jugul cel greu-uşor al lui Hristos, rugaţi-vă aşadar ca bucuria lui Hristos să se afle deplin în ei, pentru ca ei să vă dăruiască pe deplin bucurie.

Hristos S-a înălţat! Amin.

PREDICĂ LA POGORÂREA SFÂNTULUI DUH (RUSALIILE)

Din Sfânta Evanghelie de la Ioan 7, 37-53 şi capitolul 8, 12, în această Duminică a Cincizecimii, să luăm aminte:

«Iar în ziua cea din urmă - ziua cea mare a praznicului - Iisus sta între ei şi a strigat, zicând: Dacă însetează cineva, să vină la Mine şi să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pântecele lui.

Iar aceasta a zis-o despre Duhul pe care aveau să-L primească acei ce cred în El. Căci încă nu era (dat) Duhul, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit.

Deci din mulţime, auzind cuvintele acestea, ziceau: Cu adevărat, Acesta este Proorocul. Iar alţii ziceau: Acesta este Hristosul. Iar alţii ziceau: Nu cumva din Galileea va să vină Hristos? N-a zis, oare, Scriptura că Hristos va să vină din sămânţa lui David şi din Betleem, cetatea lui David?

Şi s-a făcut dezbinare în mulţime pentru El. Şi unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâinile pe El. Deci slujitorii au venit la arhierei şi la farisei, şi le-au zis aceia: De ce nu L-aţi adus?

Slujitorii au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om aşa cum vorbeşte acest Om. Şi le-au răspuns deci fariseii: Nu cumva aţi fost şi voi amăgiţi? Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpeteniile sau dintre fariseii? Dar mulţimea aceasta, care nu cunoaşte Legea, este blestemată!

A zis către ei Nicodim, cel ce venise mai înainte la El, noaptea, fiind unul dintre ei: Nu cumva Legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai înainte şi nu ştie ce a făcut?

Ei au răspuns și i-au zis: Nu cumva și tu ești din Galileea? Cercetează și vezi că din Galileea nu s-a ridicat prooroc.

Și s-a dus fiecare la casa sa".

„Deci iarăși le-a vorbit Iisus zicând: Eu sunt Lumina lumii, cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții".

Iată-ne așadar ajunși la cincizeci de zile după sărbătoarea cea mare a Învierii Domnului, legați însă de după-amiaza Învierii Domnului pentru că iată, pe ușile încuiate intrând Hristos în ziua cea dintâi a săptămânii, acolo unde se aflau ucenicii adunați, ne spune Evanghelia de la Ioan 20, 19-23, adunați așadar de frica iudeilor „a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: Pace vouă! Și zicând acestea, le-a arătat mâinile și coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii, văzând pe Domnul.

Și Iisus le-a zis iarăși: Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține vor fi ținute".

Iată! Era prima promisiune după aceasta, pe care anterior am citit-o din aceeași Evanghelie de la Ioan; și dacă pe prima o făcuse în condițiile în care Hristos Domnul încă mai năștea dubii: dacă este prooroc sau dacă este Hristosul, încă mai făcea dezbinare în popor, iată, acest al doilea cuvânt, rostit în după-amiaza, în seara Învierii Sale, dăruindu-le deja Duhul Sfânt pentru legare și dezlegare de păcate, acesta venea deja să întărească promisiunea dintâi, venea să întărească cuvintele din Isaia din capitolul 4,3: „Pune-voi Duhul Meu peste sămânța ta și binecuvântările Mele" sau cele din Ioil capitolul 2,28: „În zilele acelea vărsa-voi duhul Meu peste tot trupul". Și iată, vine momentul acesta cel mare al Înălțării Domnului, pe care l-am sărbătorit împreună în Joia care a trecut, în care Domnul spunea că va trimite alt Duh, Duhul mângâietor, Duhul Adevărului, peste ucenici, cu condiția ca aceștia să nu se depărteze de Ierusalim.

Iată-ne așadar în Ierusalim, în Ierusalimul surprins de cartea Faptele Sfinților Apostoli la capitolul 2, din care, ca să nu lungim

vorba cu vorbă omenească, Îi vom îngădui lui Dumnezeu, Cel ce s-a descoperit în cartea cea sfântă a Scripturi, să ne vorbească despre ce s-a întâmplat acolo, prin vocea autorizată, să spunem, a Sfântului Luca. Iată ce spune capitolul 2 din Faptele Sfinților Apostoli:

„Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți Apostolii împreună la un loc. Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei.

Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi.

Și erau în Ierusalim locuitori iudei, bărbați cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer. Și, făcându-se glasul acela, s-a adunat mulțimea și s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei vorbind limba sa. Și erau uimiți toți, și se minunau zicând: Iată, nu sunt aceștia care vorbesc galileeni? Și cum auzim noi fiecare limba noastră, în care ne-am născut? Parți și Mezi și Elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și Romani în treacăt, iudei și prozeliți, cretani și arabi, îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre faptele minunate ale lui Dumnezeu!

Și toți erau uimiți și nu se dumireau, zicând unul către altul: Ce va să fie aceasta? Iar alții, batjocorindu-i, ziceau că sunt plini de must".

Și vine mai apoi predica minunată a Sfântului Apostol Petru, care începe extraordinar de bine pentru noi toți. Iată: „și stând Petru cu cei unsprezece, a ridicat glasul și le-a vorbit: Bărbați iudei, și toți care locuiți în Ierusalim, aceasta să fie cunoscută și luați în urechi cuvintele mele; că aceștia nu sunt beți, cum vi se pare vouă, căci este al treilea ceas din zi, ci aceasta este ce s-a spus prin proorocul Ioil: Iar în zilele din urmă, zice Domnul, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul și fii voștri și fiicele voastre vor prooroci și cei mai tineri ai voștri vor vedea vedenii și bătrânii voștri vise vor visa. Încă și peste slugile Mele și peste slujnicele Mele voi turna, în acele zile, din Duhul Meu și vor prooroci. Și minuni voi face sus în cer și jos pe pământ semne: sânge, foc și fumegare de fum. Soarele se va schimba în întuneric și luna în sânge înainte de a

veni ziua Domnului, cea mare și strălucită. Și tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui".

Capitolul, fără îndoială, continuă, dar ceea ce ne interesează pe noi în primul rând este această pogorâre a Duhului Sfânt, pe care iată, versetul dintâi din capitolul 2, până la versetul 14, ne explică ce impact a avut atât asupra oamenilor personal, cât și asupra celor din jurul lor, a celor care iată, aproape că începeau să-i batjocorească, crezând că poartă duhul beției și nu Duhul cel Sfânt.

Ce este atunci de fapt, când vorbim despre Duhul Sfânt? Despre ce vorbim?

„Duh este una dintre traducerile cuvântului ebraic „ruah", care poate fi redat de asemenea prin: suflare de vânt sau chiar aer sau un spațiu gol. Când este vorba de Duhul lui Dumnezeu însă, acest lucru este uneori precizat: „Ruah Elohim"; îi spun ebraicii; iar întotdeauna prima imagine este aceea din Faceri 1,2, când se spune că Duhul lui Dumnezeu se purta deasupra apelor: „Și pământul era netocmit și gol, și Duhul lui Dumnezeu se purta deasupra apelor".

Duhul lui Dumnezeu este așadar suflul dătător de viață al lui Dumnezeu. „Duhul lui Dumnezeu se purta deasupra apelor" - evocă mai mult imaginea unei păsări care clocește și-și ocrotește puii; este o stagnare dinamică, exact cum găina se pune pe ou și pare că stă, dar de fapt dă viață. Tot astfel și Duhul lui Dumnezeu era deasupra apelor, dăruind viața. Același Ruah, ca să mergem mai departe, același Duh este și ceea ce a fost tradus prin „briza dimineții", când Dumnezeu îl găsește pe om, îndată după cădere, în grădina Raiului.

Sunt multe alte puncte din Vechiul Testament, în care Duhul lui Dumnezeu devine capabil să prooroacească și să înfăptuiască fapte deosebite: este cazul lui Iosif când tălmăcește visele lui faraon sau ale lui Valaam, sau când se exclamă: „Cât de frumoase sunt corturile tale, Iacov?" și, „Binecuvintează pe Israel".

Un alt pasaj din Numeri, care se citește, de altfel, la vecernia Rusaliilor, ne arată cum Duhul lui Dumnezeu poate fi distribuit potrivit unei ordini riguroase și surprinzătoare totodată: Num 11, 24-30: Moise, care nu putea să ia asupra sa singur răspunderea

întregului popor, după porunca lui Dumnezeu, adună în cort șaptezeci de bătrâni. Ori se întâmplă ca doi înscriși dintre batrâni: Edat și Medat, să nu se afle la adunarea din cort. Totuși, și ei primesc Duhul și au început să prooroacească la fel ca ceilalți.

O altă istorie, de data aceasta despre răsturnarea unității, este cea de la Turnul Babel, de la Facere 11, 1-9, care arată că lucrarea oamenilor făcută fără binecuvântarea lui Dumnezeu nu mai duce la unitate, ci duce la dărâmare, duce la răsturnarea lui Dumnezeu și a oamenilor.Toți profeții vorbesc în Duhul lui Dumnezeu și de cele mai multe ori așa trebuie văzut „ruahul": ca o forță de viață care devine totodată și darul unei puteri extraordinare, când este acordată prin ungere.

Saul este uns în Duhul Sfânt. David este uns în Duhul Sfânt, dar important este că de fiecare dată undelemnul este „vehicolul" Duhului, pentru că la fel și el impregnează răspândindu-se, asemeni Duhului Sfânt.

Din momentul în care David a fost unsul lui Dumnezeu, hristosul lui Dumnezeu, și Duhul s-a manifestat în el cu mult înainte de a fi fost recunoscut ca rege, prin faptele minunate dintre care, vă aduceți aminte, cred că și copiii o știu; întâmplarea cu dărâmarea Goliatului. Urmașii lui David nu s-au arătat întotdeauna demni de ungerea ce au primit, dar această forță venea de la Dumnezeu și s-a transformat din acest duh al regalității, într-un duh profetic; pentru că Dumnezeu a născut în mijlocul poporului evreu oameni care să vestească Duhul lui Dumnezeu.

Sunt importante câteva momente din viața comunității evreiești israelite, dintre care iată: Duhul sălășuindu-se, amintește că: „O mlădiță va ieși din tulpina lui Iesei și un lăstar va da din rădăcinile lui. Și se va odihni peste el Duhul lui Dumnezeu, duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al bunei-credințe" - ne spune Isaia 11, 1-2.

Darul Duhului nu mai este dat numai anumitor persoane, ne spune Iezechiel, unul dintre profeți, la capitolul 36. El privește întreg poporul adunat în mijlocul neamurilor, și este legat de un rit de purificare, în Vechiul Testament. Iarăși avem în Psalmul 50 un mod

de gândire minunat în legătură cu greşeala lui David, când se exprimă admirabil această restaurare a fiinţei păcătoase, prin prezenţa Duhului, întâia oară denumit Duh Sfânt: Psalmul 50, v.8-12.

„Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi" - iată purificarea despre care era vorba şi auziţi continuarea: „Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la faţa Ta, şi duhul tău cel sfânt nu-l lua de la mine".

Duhul Sfânt trece însă din Vechiul Testament şi Noul Testament, pentru că Buna Vestire, convorbirea cu samarineanca din Evrei de la Ioan 4, 5-42, iar mai apoi sărbătoarea corturilor de la Ioan, din capitolul 7, când se vorbeşte despre apa cea vie, vin toate să întărească prezenţa Duhului Sfânt, pentru că Iisus dăruieşte pe Dumnezeu oamenilor.

De aceea întotdeauna când vorbim de înjumătăţirea praznicului Cincizecimii, ne rugăm astfel: „Înjumătăţindu-se praznicul, sufletul meu cel însetat adapă-l cu apele dreptei cinstiri de Dumnezeu, Mântuitorule, că tuturor ai strigat: Cel însetat să vină la Mine şi să bea, Izvorule al vieţii noastre, Hristoase Dumnezeule, slavă Ţie!"

Iată-ne aşadar reajunşi în ziua Cincizecimii! În ziua Cincizecimii care iată marca pentru poporul Israel primirea legilor, prin mâna lui Moise, de pe Muntele Sinai. Şi în ziua aceasta erau prezenţi, cum am văzut din Faptele Apostolilor, atât evrei din Ierusalim, cât şi evrei din diasporă. Şi în ziua aceasta în care Moise a dăruit poporului legile, Hristos dăruieşte aceluiaşi popor şi celor din diasporă, dăruieşte aşadar harul şi adevărul. pe Duhul Sfânt, pentru că, zice Scriptura: „Legea prin Moise s-a dat, iar harul şi adevărul au venit prin Iisus Hristos" (Ioan 1, 17).

Sfântul Apostol Petru comentează şi analizează cine este Hristosul care dăruieşte Duhul Sfânt. Şi întotdeauna trebuie să fim foarte atenţi, pentru că nu putem face o rupere între prezenţa şi înălţarea Domnului de-a dreapta Tatălui şi Pogorârea Duhului Sfânt. Dacă Domnul nu s-ar fi înălţat la dreapta Tatălui, Duhul Sfânt n-ar fi coborât niciodată. Şi de altfel, Domnul o spune că dacă El

nu se va duce, nu ne va mai fi de folos. Pentru că aşa este normal şi aşa este real şi corect, ca El, înălţându-Se de-a dreapta Tatălui, să ne dăruiască nouă Duhul cel Sfânt.

Astăzi este însă actul de naştere al Bisericii; al Bisericii care nu este ceea ce spunem noi despre ea că este, ci ceea ce spune Hristos despre ea că este, adică Trupul Său cel tainic; este adunarea ucenicilor Domnului Iisus, fie ei încă pe pământ sau deja plecaţi în casa Tatălui, adunaţi în jurul Învăţătorului. De altfel, cuvântul „Biserică" este derivat din cuvântul grecesc „eklesia", folosit de anticii atenieni pentru a desemna adunarea cetăţenilor.

Dar iată că Sfântul Duh face Biserica, zideşte Biserica, transformând această adunare de credincioşi într-un loc al prezenţei lui Hristos cel înviat, cum Domnul Însuşi spusese: „Adevărat vă spun vouă că unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor" (Matei 18,20).

În ziua Bunei Vestiri, prin lucrarea Sfântului Duh, Cuvântul s-a făcut trup în sânul Fecioarei Maria şi Iisus a fost zămislit. În ziua Cincizecimii, prin lucrarea aceluiaşi Duh Sfânt ce a coborât sub formă de limbi de foc, limbile fiind date pentru a vorbi, acelaşi Cuvânt vine să Se sălăşuiască în sânul Bisericii şi Biserica a început să vorbească despre Cuvântul lui Dumnezeu, să vestească Învierea. Biserica poartă Cuvânul şi vesteşte Cuvântul aşa cum Fecioara L-a purtat şi L-a născut. Şi acest Cuvânt este o Persoană, Logosul, Cuvântul lui Dumnezeu, este Dumnezeu Care ne vorbeşte, este Fiul prezent în Biserică, cum a fost prezent în sânul Fecioarei.

Sfântul Ambrozie spunea că Biserica este mai mare decât pământul şi cerul. Este o lume nouă, având drept soare pe Hristos. Astăzi aşadar lumea se reclădeşte, orientându-se nu spre soarele acesta natural, ci către un nou soare. Soarele Hristos Cel care ne învaţă că acolo unde este Biserică este şi Duhul lui Dumnezeu şi acolo unde este Duhul lui Dumnezeu este şi Biserica şi tot harul său, şi ne întăreşte în credinţă că de fiecare dată un om nu-L poate avea pe Dumnezeu drept Tată, cum spune Sfântul Ciprian al Cartaginei, atâta vreme cât nu are Biserica drept Mamă. Cu alte cuvinte, nouă tuturor astăzi, prin pogorârea Duhului Sfânt, ni s-a

născut mama cea iubitoare, Biserica lui Hristos, Trupul lui Hristos, cu care credincioşii sunt uniţi prin Botez, transformaţi în candidaţi la Înviere şi în nădăjduitori ai mântuirii.

Un patriarh al Constantinopolului, Gherman, spunea că Biserica este Raiul pământesc în care Dumnezeul cerului sălăşuieşte şi se mişcă. Şi mai târziu, un alt teolog, Homiakov, spunea că numai Biserica este din cer. Şi iată-ne cu ochii minţii pătrunzând în tot ceea ce înseamnă Biserică şi la ceea ce trebuie să fie ea pentru credincioşi. Şi vedem că, într-o opacitate a unei lumi căzute, Biserica devine singurul punct luminos în care, intrând, ne redescoperim liniştea, ne descoperim întărirea, pentru că redescoperim în fapt tăria darului Duhului Sfânt.

Biserica este intrare însă în viaţa înnoitoare a lui Hristos, comunicare cu viaţa veşnică, pentru că, dacă vorbeam mai înainte despre minunăţia aceea a Vitezdei cu şapte pridvoare, care este Biserica cu cele şapte taine, şi vorbeam despre necesitatea Botezului pentru mântuire, iată că Duhul Sfânt astăzi ne descoperă că prin Botez şi prin Mirungere ne facem creştini cu adevărat şi intrăm în Biserica lui Hristos, Mireasă şi Trup tainic al lui Hristos, bucurie între bucurii.

Iată aşadar taina cea mare a zilei de astăzi, pentru că este o taină! Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se peste Apostoli, se face dar ziditor de Biserică până la sfârşitul veacurilor. Şi în numele acestei Cincizecimi şi noi astăzi ne adunăm laolaltă, adunare aşteptând de fiecare dată, ca într-o epicleză continuă, pogorârea Duhului Sfânt peste noi, peste toţi. De aceea este minunat ca, de fiecare dată când simţim nevoia să fim împreună, când, împreună fiind, ne bucurăm de prezenţa celorlalţi, stând în picioare, cu faţa către răsărit şi către icoana de pe peretele casei, să rostim împreună:

„Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindenea eşti şi toate le împlineşti. Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi Te sălăşuieşte între noi şi ne curăţeşte pe noi de toată întinăciunea şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre". Amin.

CUPRINS

Cuvânt înainte 5
Deschid-de-voi gura mea... 7

Predică la Duminica Vameşului şi Fariseului 11
Predică la Duminica Fiului Risipitor 19
Predică la Duminica Înfricoşătoarei Judecăţi 28
Predică la Duminica Izgonirii lui Adam din Rai 35
Predică la Duminica I din Postul Mare (a Ortodoxiei) 41
Predică la Duminica a II-a din Postul Mare
(a Sfântului Grigorie Palama) 48
Predică la Duminica a III-a din Postul Mare (a Sfintei Cruci) 58
Predică la Duminica a IV-a din Postul Mare
(a Sfîntului Ioan Scărarul) 67
Predică la Duminica a V-a din Postul Mare
(a Sfintei Maria Egipteanca) 76
Predică la Duminica Floriilor 84
Meditaţie în Sfânta Zi de Luni 93
Meditaţie în Sfânta şi Marea Zi de Marţi 100
Meditaţie în Sfânta şi Marea Zi de Miercuri 106
Meditaţie în Sfânta şi Marea Zi de Joi 111
Meditaţie în Sfânta şi Marea Zi de Vineri 117
Meditaţie în Sfânta şi Marea Zi de Sâmbătă 126
Predică la Duminica Învierii Domnului 132
Predică la Duminica a II-a după Paşti
(a Sfântului Apostol Toma) 135
Predică la Duminica a III-a după Paşti (a Mironosiţelor) 141
Predică la Duminica a IV-a după Paşti (a Slăbănogului) 148
Predică la Duminica a V-a după Paşti (a Samarinencei) 154
Predică la Duminica a VI-a după Paşti (a Orbului) 163
Predică la Înălţarea Domnului 172
Predică la Duminica a VII-a după Paşti (a Sfinţilor Părinţi) 179
Predică la Pogorârea Sfântului Duh (Rusaliile) 187

Religie şi
filosofie

Noutatea acestui volum care-l are ca autor pe Pc.preot asistent **Constantin Necula** de la Facultatea de Teologie „***Andrei Şaguna***" din Sibiu, constă în aceea că predicile ce-l alcătuiesc au bătut la inimile credincioşilor mai întâi prin viu grai, fiind rostite la radio, iar acum ele se adresează minţii şi voinţei noastre şi sub chipul slovelor tipărite. Nădăjduim că acest volum va fi receptat aşa cum se cuvine de slujitorii sfintelor noastre altare care au datoria sfântă de a propovedui cuvântul lui Dumnezeu „***cu timp şi fără timp***" şi de a îndruma poporul lui Dumnezeu pe calea cea bineplăcută Lui.

† ***Visarion Răşinăreanu***
Episcop Vicar
Sibiu

ISBN 973-8048-49-4